

6002³
502

100.

GEMEENTE EDE

BESTEMMINGSPLAN AGRARISCH BUITENGEBIED

INHOUD:

toelichting
voorschriften

PLANNUMMER: 080.00.06

**DOOR DE GEMEENTERAAD VASTGESTELD
OP 4 JULI 1994**

TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	7
1.1.	Algemeen	7
1.2.	Voorbereiding	7
1.3.	De inhoud van dit plan	8
2.	SYSTEMATIEK	11
2.1.	Koninklijke Besluiten 1985 en 1991	11
2.2.	Werkwijze-Planproces	12
2.3.	De systematiek van het plan	13
3.	BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	17
3.1.	Ontstaanswijze	17
3.2.	Landbouw	27
3.2.1.	Ontwikkelingen in het verleden	27
3.2.2.	De huidige situatie	28
3.2.3.	Perspectieven	39
3.3.	Natuur	43
3.3.1.	Huidige situatie	43
3.3.2.	Perspectieven	48
3.4.	Milieu	48
3.5.	Wonen	52
3.5.1.	Huidige situatie	52
3.5.2.	Perspectieven	54
3.6.	Niet-agrarische bedrijven	56
3.7.	Recreatie	58
3.7.1.	Verblijfsrecreatie, huidige situatie en perspectieven	58
3.7.2.	Dagrecreatie	59
3.8.	Overige functies	65
4.	BELEIDSKADER	67
4.1.	Rijksbeleid	67
4.1.1.	Vierde nota over de ruimtelijke ordening Extra	67
4.1.2.	Structuurschema Groene Ruimte	68
4.1.3.	Overige rijksnota's	69
4.2.	Provinciaal en intergemeentelijk beleid	71
4.2.1.	Streekplan Veluwe 1987	71

4.2.2.	Anticipatie ten behoeve van bouwplannen in het buitengebied van de gemeente Ede	77 79 79
4.2.3.	Gelders Milieuplan	79
4.2.4.	Waterhuishoudingsplan 1991	80
4.2.5.	Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden Gelderland 1992	80 81
4.2.6.	Intentieprogramma Stillegebieden Gelderland 1991	81
4.2.7.	Interprovinciale Structuurvisie Ede-Veenendaal (I.S.E.V.)	82
4.2.8.	Beleidsplan Binnenveld	82
4.3.	Beleid op gemeentelijk niveau	88
4.3.1.	Structuurplan 1989	89
4.3.2.	Landschapsplannen	89
4.3.3.	Dassenbeleidsplan	90
4.3.4.	Milieubeleidsplan Ede	90
4.3.5.	Afvalwater in het buitengebied	92
4.3.6.	Fietspadenplan	93
4.3.7.	Bestemmingsplan A30	
4.4.	Plan van Aanpak Gelderse Vallei	
5.	HOOFDLIJNEN VAN HET BELEID OP LANGE TERMIJN	113 113 114
5.1.	Algemeen	
5.2.	Visie	
6.	HET BELEID VOOR DE KORTE TERMIJN	121
6.1.	Algemeen	121
6.2.	Landbouw	121
6.2.1.	Ontwikkelingsmogelijkheden	128
6.2.2.	Landbouw en natuur en landschap	135
6.3.	Wonen en niet-agrarische bedrijvigheid	140
6.4.	Natuur	145
6.5.	Recreatie	150
6.6.	Functieverandering in buurtschappen en krimpgebieden	
7.	RUIMTELIJK BEELD	163
7.1.	Algemeen	163
7.2.	De ruimtelijke hoofdstructuur	164
7.3.	De deelgebieden	
8.	RANDVOORWAARDEN UIT HET OOGPUNT VAN MILIEU	195
8.1.	Geluidhinder	195
8.2.	Leidingen en veiligheidszones	201

9. INSTRUMENTARIUM	207
10. UITVOERINGSPROGRAMMA AGRARISCH BUITENGEBIED	211
10.1. Vernieuwing van de landbouw	211
10.2. Verbetering mestsituatie	213
10.3. Natuur en landschap	215
10.4. Recreatie en toerisme	218
10.5. Verkeer en vervoer	219
10.6. Voorlichting	219
10.7. Eenheid in beleid	220
11. OVERLEG EN INSPRAAK	221
11.1. Overleg over het Raamplan en het voorontwerp-bestemmingsplan	221
11.2. Inspraak op het Raamplan	235

De in dit plan met een raster gemakeerde tekst is gewijzigd als gevolg van de vaststelling door de gemeenteraad.

1. INLEIDING

1.1. Algemeen

Het onderhavige bestemmingsplan agrarisch buitengebied voorziet in een bestemmingsregeling overeenkomstig artikel 10, lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Onder het buitengebied wordt in dit plan verstaan: het gemeentelijk grondgebied buiten de afzonderlijke kernen. De toevoeging agrarisch betekent dat het voorliggende bestemmingsplan betrekking heeft op het Vallei-gedeelte van het buitengebied, terwijl een apart bestemmingsplan is voorbereid voor het gemeentelijk grondgebied, dat onderdeel uit maakt van het Centraal Veluws Natuurgebied.

Het huidige en toekomstige tracé van de rijksweg A30 maakt eveneens geen deel uit van dit bestemmingsplan. Hiervoor is een aparte procedure met een M.E.R.-rapportage doorlopen, wat in 1993 heeft geresulteerd in een door de gemeenteraad vastgesteld bestemmingsplan voor de A30.

Aanleiding tot het onderhavige plan, was enerzijds de onthouding van goedkeuring door Gedeputeerde Staten en de Kroon van het voorgaande integrale plan voor het buitengebied en het daarop volgende Interimplan voor het buitengebied. Anderzijds zijn ook de huidige inzichten over een goede ruimtelijke ordening in samenhang met het milieubeleid een belangrijke aanleiding geweest. Het Structuurplan Ede en het Plan van Aanpak voor de Gelderse Vallei (R.O.M. gebied volgens de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening extra) vormden dan ook een belangrijk uitgangspunt voor dit plan.

Het onderhavige bestemmingsplan is hiermee (binnen de grenzen van het onderhavige plan) een herziening van de voornoemde integrale bestemmingsplannen en is tevens een herziening van een groot aantal partiële bestemmingsplannen die in de afgelopen jaren in het onderhavige gebied vigerend zijn geworden. Voor een overzicht van deze plannen verwijzen wij naar het raadsbesluit tot vaststelling van het onderhavige plan.

1.2. Voorbereiding

In paragraaf 2.2. is in het kort de werkwijze beschreven, die tot het onderhavige plan heeft geleid. Van groot belang is dat Burgemeester en Wethouders tijdens deze voorbereiding gezocht hebben naar een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak voor het plan. Dit maatschappelijk draagvlak is door de volgende activiteiten nagestreefd:

- een brede voorlichting middels een huis aan huis verspreide informatiekraant "de Buitenronde";

- een individuele en persoonlijke benadering van alle agrariërs in het gebied middels een landbouwenquête en een daaraan voorafgaande informatiebrief;
- een klankbordgroep, bestaande uit mensen uit allerlei maatschappelijke geledingen, die een ruime kennis hadden van de te onderscheiden functies in het buitengebied. Deze klankbordgroep heeft gediend als discussieplatform met de planvoorbereiders, onder voorzitterschap van de wethouder belast met het agrarische buitengebied;
- een tweetal discussiebijeenkomsten met "intermediairen" uit het gebied over de beleidsvoornemens die uiteindelijk in het onderhavige plan vertaald dienden te worden;
- een viertal openbare voorlichtings- en inspraakavonden, verspreid in het gebied, waar alle betrokkenen en belanghebbenden bij aanwezig konden zijn;
- gelegenheid tot het indienen van schriftelijke inspraakreacties.

Daarnaast is door de gemeente in diverse planstadia informeel overlegd met de meest betrokken diensten van rijk en provincie en is actief deelgenomen aan de planvoorbereiding en planvorming in het kader van het Plan van Aanpak voor de Gelderse Vallei.

Het hier beschreven planproces heeft ertoe geleid, dat een plan kon worden opgesteld dat op een evenwichtige manier recht doet aan alle functies en belangen van het gebied. Zonder de inbreng en bijdrage van alle gesprekspartners bij de voorbereiding was dat niet mogelijk geweest.

1.3. De inhoud van dit plan

Dit plan bestaat uit de volgende onderdelen:

- *een toelichting (formeel geen onderdeel van het plan)*

Hierin staan vermeld:

- * een overzicht van de resultaten van het noodzakelijke onderzoek dat is verricht, of waarvan gebruik is gemaakt;
- * een overzicht van het relevante beleid van rijk en provincie;
- * het lange termijnbeleid van de gemeente, waarvan dit plan een onderdeel is;
- * het korte termijnbeleid van de gemeente dat vertaald is in voorschriften en plankaart;
- * randvoorwaarden vanuit het ruimtelijke beeld;
- * randvoorwaarden uit het oogpunt van milieu;
- * een beschrijving van het gebruikte instrumentarium;
- * een uitvoeringsprogramma;
- * resultaten van inspraak en overleg.

- *de plankaart, bestaande uit twee bladen met een bijbehorende verklaring*

Op een topografische ondergrond schaal 1 : 10.000 staan ingetekend:

- * de grenzen van het bestemmingsplan;
- * de onderscheiden bestemmingen;
- * aanduidingen in relatie met de voorschriften.

- *de voorschriften*

Deze bevatten:

- * begripsbepalingen en de wijze waarop gemeten dient te worden;
- * een algemene beschrijving in hoofdlijnen;
- * voorschriften behorende bij een specifieke bestemming;
- * algemene voorschriften voor vrijstellingen en wijzigingen;
- * een slotbepaling.

Als bijlage en daarmee onderdeel van de voorschriften zijn toegevoegd:

- *de bijlagekaart ecologische hoofdstructuur (opgenomen in de voorschriften)*
- *de landschappelijke toetsingskaart, bestaande uit twee bladen*
- *de inventarisatiekaart, bestaande uit een groot aantal bladen met gedetailleerde informatie over de bestaande toestand van bebouwing en de daarbij behorende functie op het moment van tervisielegging van het plan.*

2. SYSTEMATIEK

2.1. Koninklijke Besluiten 1985 en 1991

Voor de gemeente Ede vormde twee Koninklijke Besluiten de startpositie voor het opstellen van dit bestemmingsplan, te weten:

- K.B. bestemmingsplan "Buitengebied" gemeente Ede; 7 oktober 1985
- K.B. bestemmingsplan "Interimplan Buitengebied" gemeente Ede; 17 juli 1991.

Met het oog op de in het geding zijnde problematiek in het buitengebied van Ede, is door de gemeenteraad besloten om (behoudens enige grenscorrecties) gelijktijdig drie bestemmingsplannen voor te bereiden, te weten:

- Het bestemmingsplan A30;
- Het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe;
- Het bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied.

De meest essentiële opdracht van de Kroon ten aanzien van het agrarische buitengebied was te komen tot een gedifferentieerd beleid ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven, gebaseerd op een nauwkeurige en actuele inventarisatie van de agrarische bedrijvigheid in het gebied. Doel van dit beleid diende een beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden te zijn, rekening houdend met landschappelijke factoren (K.B. 1985) en milieufactoren (K.B. 1991). Het belangrijkste selectie criterium diende daarbij de actuele bedrijfsomvang van de agrarische bedrijven te zijn. Bovendien gaf de Kroon aan dat het wenselijk was om een onderscheid te maken tussen bodemgebonden en niet-bodemgebonden agrarische bedrijven.

Mede gelet op het bepaalde in artikel 30 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, heeft de Gemeenteraad gemeend de instructies uit beide Koninklijke Besluiten zo goed mogelijk te vertalen in het beleid dat in het onderhavige bestemmingsplan zijn vorm vindt. Daarnaast ontstond, als gevolg van voortschrijdende inzichten, de noodzaak om actuele kennis en daarop gebaseerde normen over het milieu in het plan te verwerken. Het mede door de gemeente Ede ondertekende Convenant voor het R.O.M.-gebied de Gelderse Vallei is daarbij uitgangspunt.

Het voorgaande heeft ertoe geleid dat bij de formulering van het beleid de problematiek landbouw-milieu bovengeschied is ten opzichte van ruimtelijk/landschappelijke doelen. Deze laatste zijn meer randvoorwaarden geworden voor oplossingsrichtingen van de landbouw-milieuproblematiek. In ruimtelijke zin heeft dit tot gevolg gehad dat de aanwijzing van groei- en krimpgebieden voor de agrarische sector niet gebaseerd is op het landschap maar op milieudoelen. Het betekent tevens dat geen onderscheid

gemaakt is tussen grondgebonden en niet-grondgebonden bedrijven en dat op enkele plaatsen in het agrarische buitengebied enige toename van niet-agrarische activiteiten mogelijk wordt gemaakt. In volgende hoofdstukken van deze toelichting is echter nadrukkelijk gemotiveerd waarom in beperkte zin van de instructies uit de genoemde Koninklijke Besluiten is afgeweken.

2.2. Werkwijze-Planproces

Zowel in de Koninklijke Besluiten als in het Plan van Aanpak voor de Gelderse Vallei is aandacht gevraagd voor het landschap in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen in het agrarische buitengebied. In het Structuurplan Ede zijn door de Gemeenteraad hiervoor de hoofdlijnen aangegeven.

Als onderlegger voor het onderhavige plan is daarom als eerste opgesteld de nota: Ruimtelijk Beeld Agrarisch Buitengebied Ede. Deze nota is besproken met de Raadscommissie Ruimtelijke Ordening en Milieu en diende als inventarisatie en bouwsteen voor het navolgende planproces.

De tweede stap in het planproces was de nota: Ruimtelijke Structuurvisie Agrarisch Buitengebied Ede. In deze nota is de lange-termijn-visie voor het agrarische buitengebied vastgelegd. De essentie van deze nota was het integreren van het ruimtelijk beleid zoals vastgelegd in het Structuurplan Ede en de voorstellen zoals die op dat moment werden geformuleerd in het Plan van Aanpak voor de Gelderse Vallei. De Ruimtelijke Structuurvisie en de daaraan toegevoegde Commentaarnota van Burgemeester en Wethouders zijn door de Gemeenteraad aanvaard als richtinggevend voor het op te stellen bestemmingsplan.

De derde stap, welke min of meer gelijktijdig is gezet, is de inventarisatie en landbouwenquête. Overeenkomstig de instructies van de Kroon is alle aanwezige bebouwing in het agrarische buitengebied ter plaatse geïnventariseerd op de volgende aspecten:

- omvang van de bebouwing
- begrenzing van het perceel
- functie van de bebouwing

Als ondersteuning bij deze inventarisatie heeft het gemeentelijke "Hinderwet Uitvoeringsprogramma" (H.U.P.) gediend. Deze inventarisatie is verwerkt op de zogenoemde Grootschalige Basiskaarten, zijnde de meest betrouwbare en nauwkeurige topografische kaart van de gemeente. De neerslag van deze inventarisatie is de gewaarmerkte "inventarisatie atlas 1992", welke dient als gegeven bij de verwijzing naar de bestaande situatie in de voorschriften van dit bestemmingsplan.

Aanvullend op deze inventarisatie was de landbouwenquête. Hiervoor zijn alle mogelijke agrarische bedrijven in het agrarische buitengebied benaderd. Ook hiervoor was het H.U.P. uitgangspunt, aangevuld met bedrijven die tijdens de veldinventarisatie werden geconstateerd. Uit oogpunt van zorgvuldigheid is daarnaast middels huis-aan-huis verspreide publicaties een oproep gedaan om contact op te nemen met de gemeente in geval men niet had deelgenomen aan de enquête.

De resultaten van de enquête zijn niet openbaar gemaakt wegens de vertrouwelijke informatie die verstrekt is. Wel is in de "inventarisatie atlas 1992" vermeld of er sprake is van een reëel (middelgroot) dan wel volwaardig (groot) agrarisch bedrijf, waarmee voldaan is aan de instructies van de Kroon.

Bedrijven die niet hebben meegewerkt aan de enquête zijn op basis van de veldinventarisatie en met behulp van het H.U.P. ingedeeld in één van de categorieën.

De vierde stap in het planproces was "het Raamplan" voor het agrarische buitengebied. Dit Raamplan bevat de uitwerking van het ruimtelijke beleid voor het buitengebied. Over dit Raamplan is uitgebreid van gedachten gewisseld met de lokale bevolking en organisaties en met de meest betrokken overheidsinstanties.

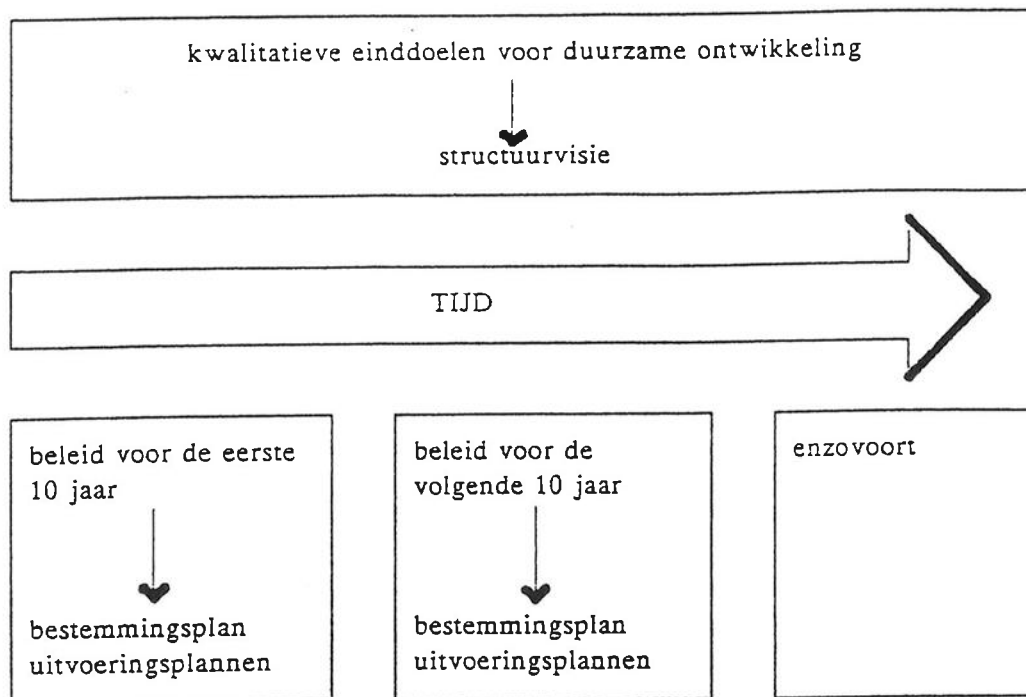
De neerslag van deze inspraak is weergegeven in dit bestemmingsplan.

2.3. De systematiek van het plan

De beleidsmatige onderlegger van het bestemmingsplan is de koersbepaling voor de lange termijn. Deze keuze is gemaakt omdat geconcludeerd moest worden dat de ruimtelijke problematiek in het agrarische buitengebied niet kan worden opgelost binnen de in artikel 33 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening genoemde termijn van maximaal 10 jaar. Daarnaast is geconstateerd dat externe factoren en inzichten zodanig snel veranderen dat tussentijdse bijstellingen noodzakelijk kunnen zijn, om de kwalitatieve einddoelen te bereiken.

Het lange-termijnbeleid geeft dan ook de kwalitatieve einddoelen voor het agrarische buitengebied, welke in een aantal stappen bereikt moeten worden.

KOERSBEPALING VOOR DE LANGE TERMIJN

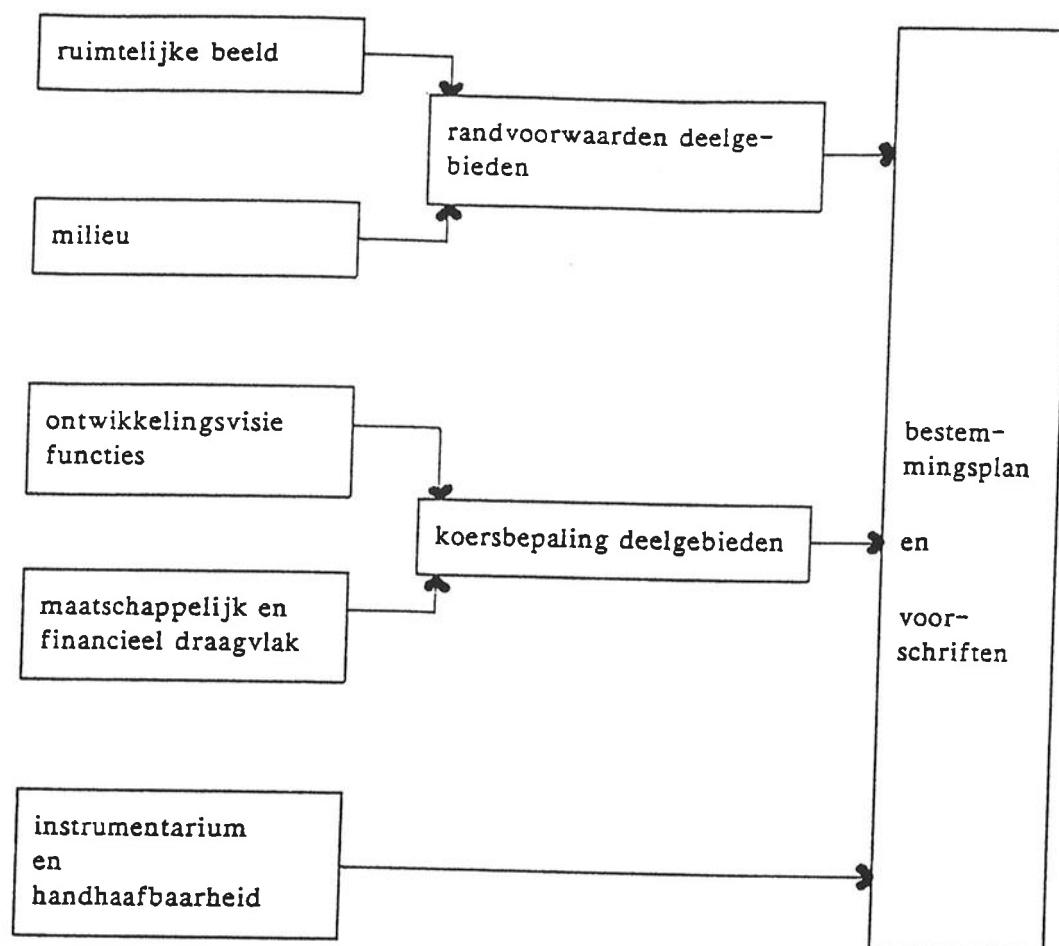

Het beleid voor de eerste 10 jaar is in instrumentele zin vastgelegd in dit bestemmingsplan. Ondanks dat het plan een zekere mate van flexibiliteit bevat kan bij gewijzigde inzichten of omstandigheden op een eerder tijdstip een gehele of gedeeltelijke herziening van dit plan nodig zijn. Aan de genoemde termijn van 10 jaar mag daarom een niet te absolute betekenis worden gegeven.

Beleidsmatige onderbouwing voor het korte-termijnbeleid zijn naast de eerder genoemde structuurvisie de volgende bouwstenen:

- de ruimtelijke randvoorwaarden, ontleend aan het Ruimtelijke Beeld
- de milieu randvoorwaarden, ontleend aan het N.M.P.+ het sectorinstrumentarium en de prioriteitsstellingen zoals vastgelegd in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei
- de ontwikkelingsvisies voor de onderscheiden functies in het buitengebied
- het maatschappelijke en financiële draagvlak.

Maar ook de instrumentele mogelijkheden en de handhaafbaarheid daarvan zijn van invloed geweest op de keuzes in het korte-termijnbeleid.

De toelichting van het onderhavige bestemmingsplan is zodanig opgezet, dat het proces van beleidskeuze zoals hiervoor beschreven aan de hand van de hoofdstuk-indeling te volgen is.

3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED

3.1. Ontstaanswijze

Geologie

Het agrarische buitengebied maakt deel uit van de Gelderse Vallei, een relatief laag gelegen gebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe, twee stuwwallen die in de voorlaatste IJstijd (circa 200.000 jaar geleden) ontstaan zijn.

De laag gelegen Vallei was oorspronkelijk zeker niet vlak. Naast de randen van de stuwwallen, waren er in de hele Vallei wat hogere dekzandruggen, door opwaaiing ontstaan in de laatste ijstijd, toen er in Nederland geen landijs lag (circa 100.000 jaar geleden). Na deze laatste ijstijd is onder invloed van het zachtere en vochtiger klimaat op de laagste en natste delen van de Vallei veen gaan groeien, waardoor uiteindelijk de meeste hoogteverschillen verdwenen zijn.

De feitelijke ontstaanswijze is in het kader van dit plan niet zo belangrijk. Wat van meer belang is, is de gelaagdheid en de hoogteligging van het maaiveld. Deze twee aspecten zorgen ervoor dat het jaarlijks neerslagoverschot, voor zover dat niet direct via beken en waterlopen wordt afgevoerd, op een bepaalde wijze naar het grondwater infiltreert en vervolgens als grondwater via een vast patroon wegstroomt in de richting van het IJsselmeer, of als kwelwater weer aan de oppervlakte komt om vervolgens als oppervlaktewater te worden afgevoerd.

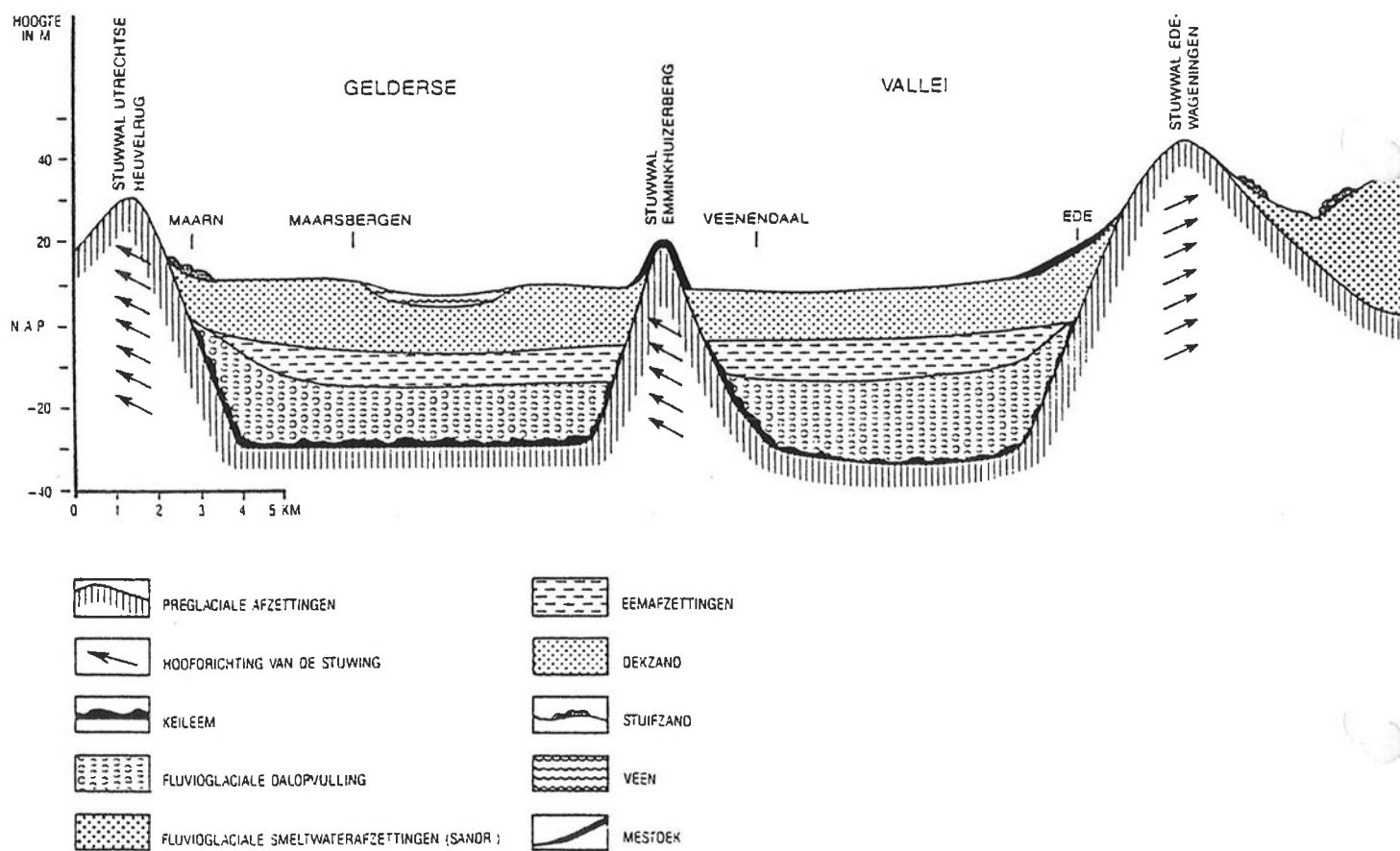
Bodem

De bodem is het meest tastbare resultaat van de geologische ontstaansgeschiedenis. De bijbehorende kaart "Bodem en hydrologie" laat de bodemkundige opbouw van het plangebied zien. Het gebied is te verdelen in vier bodemkundige eenheden:

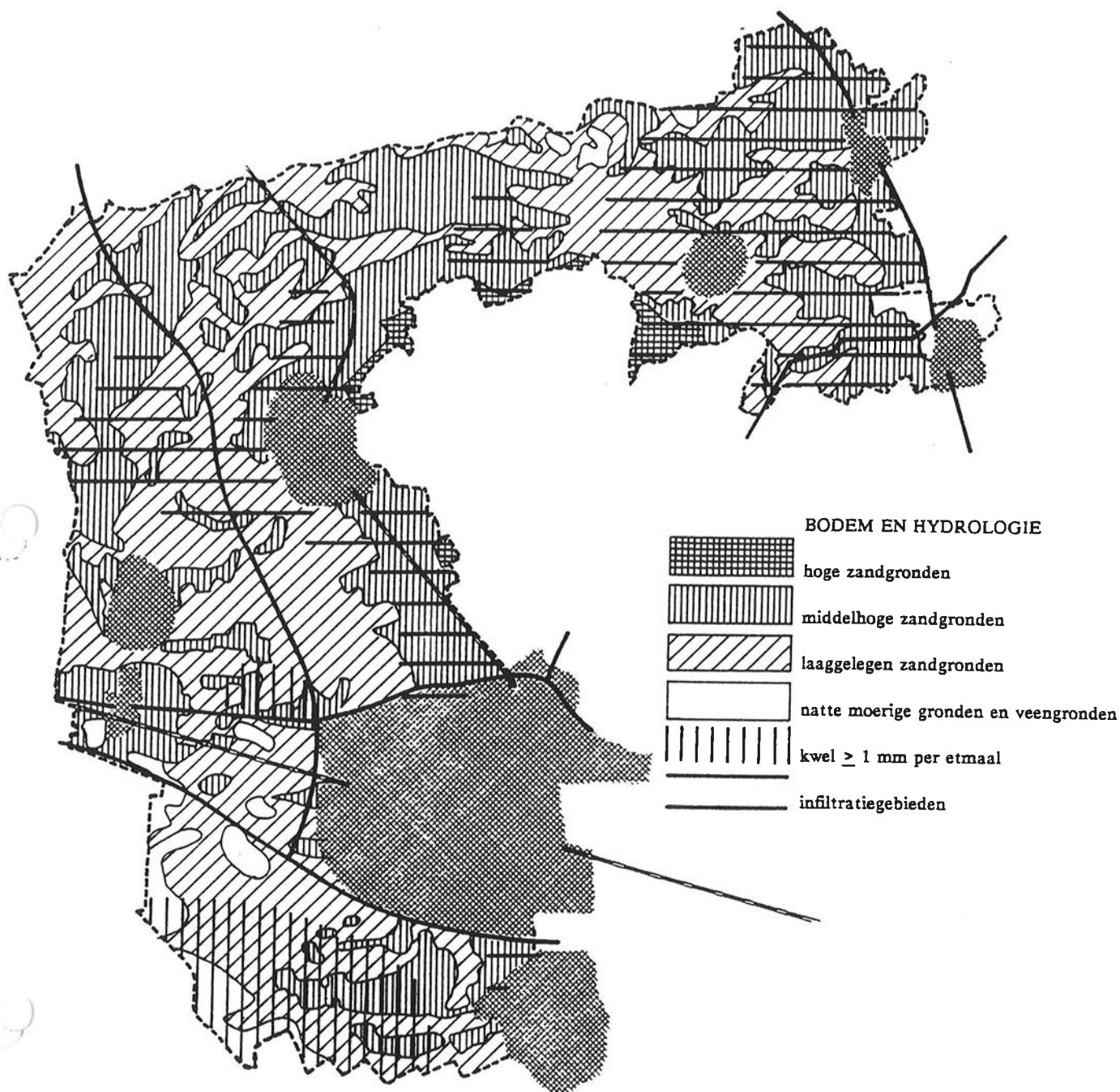
1. hooggelegen zandgronden op de stuwwal van Ede (Edese Bos)
2. middelhoog gelegen dikke eerdgronden en zandgronden in het Veluwerandgebied en op de dekzandruggen in de Vallei
3. laaggelegen zandgronden in de Vallei
4. moerige en veengronden in de Vallei

Door bemesting en ontwatering zijn al deze bodems geschikt gemaakt voor de landbouw. Alleen van het meest zuid-westelijke gedeelte van het plangebied (moerige en veengronden) kan gezegd worden dat, vanwege de nog steeds aanwezige hoge grondwaterstanden, zij minder geschikt zijn voor de landbouw. Deze gronden lenen zich goed voor natuurontwikkeling.

Figuur 3.1. : Geologische dwarsdoorsnede
bron: bodemkaart van Nederland

BRON BODEMKAART VAN NEDERLAND

De bodem bestaat uit overwegend zandgronden. Op de hoge en middelhoge zandgronden zijn door een zogenoemd cultuurdek op veel plaatsen de oude bouwlanden (engen en kampen) te herkennen. Deze cultuurdekken wijzen op een eeuwenlange bemesting met mest uit de potstal. Elders komt het voor heidevelden kenmerkende podzolprofiel voor. De lage zandgronden hebben eeuwenlang onder invloed gestaan van het relatief hoge grondwater en hebben een dunne humeuze bovenlaag. Bij de moerassige gronden en veengronden is de humeuze bovenlaag door veenvorming dikker. In tegenstelling tot de zandgronden zijn deze gronden minder gevoelig voor verzuring. De grondwaterbewegingen worden sterk beïnvloed door de waterwinning op de Veluwe. De kwel (omhoog komend grondwater) is daardoor zeer beperkt.

Waterhuishouding

Ook de waterhuishouding in het plangebied wordt in eerste instantie bepaald door de geologie. De geologische afzettingen in en nabij het plangebied zijn verantwoordelijk voor de vorm waarin water voor planten en dieren beschikbaar komt, namelijk als grondwater of als oppervlaktewater. In het gebied boven ± 15 meter + N.A.P. zakt het neerslagwater diep in de bodem weg en is er geen open water. In het gebied beneden ± 15 meter + N.A.P. verzamelt het neerslag- en kwelwater zich in sloten en beken.

In z'n algemeenheid kan over de actuele grondwaterstanden het volgende worden gesteld:

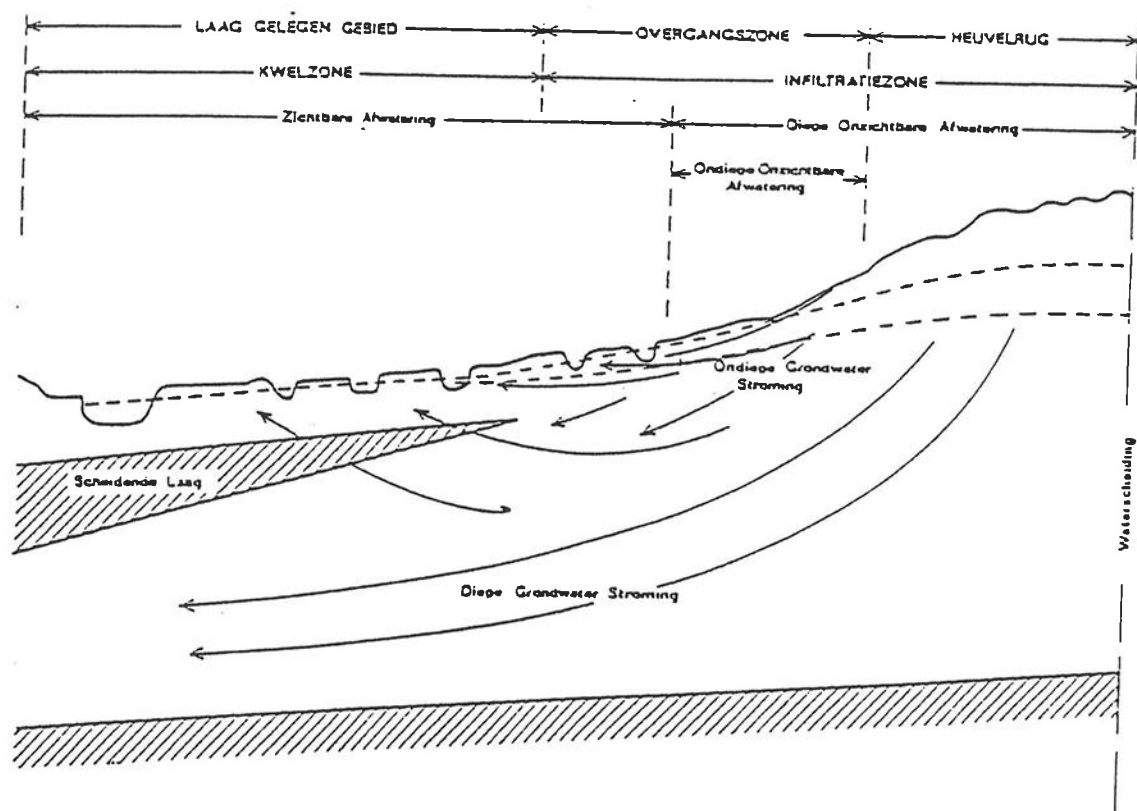
- in de randzone langs de Veluwe zit het grondwater diep: de gemiddeld hoogste grondwaterstand komt hier niet boven de 40 cm - maaiveld;
- in het veengebied (zuidwestelijk deel van het plangebied), in de beekdalen en het westelijk deel van de Vallei staat het grondwater vrij hoog: de gemiddeld laagste grondwaterstand komt hier niet beneden de 120 cm - maaiveld;
- (periodiek) natte gronden komen in de Vallei nauwelijks meer voor.

De seizoenswisseling in de grondwaterstand neemt in de richting van de stuwwal toe. De vegetatie in het Veluwerandgebied wordt het sterkst beïnvloed door deze wisseling, omdat die zich in ondiepe bodemlagen voltrekt.

Een deel van de Vallei staat onder invloed van water dat op de West-Veluwe als neerslagoverschot in de bodem wegzakt (infiltrert) en via de ondergrond in lager gelegen gebiedsdelen weer naar boven wordt gevoerd. We noemen dit kwel. Het neerslagoverschot van het Veluwerandgebied volgt eenzelfde, zij het kortere weg naar de Vallei. De beide stromingen leveren respectievelijk diepe en ondiepe kwel. In de bijbehorende figuur 3.2. is de grondwaterstroming schematisch weergegeven.

De infiltratiezone en kwelzone zijn op de kaart "Bodem en hydrologie" aangegeven. In deze figuur is tevens de hoeveelheid dagelijks opkwellend grondwater opgenomen. Hier valt op dat er sprake is van een relatief lage kweldruk in het grootste deel van het gebied, die slechts in de omgeving van de Bennekommer Meent en in de omgeving van Ederveen leidt tot een aanvoer van tenminste 1 mm per etmaal. De kwelstroom mag in z'n totaliteit als van weinig tot geringe betekenis worden beschouwd. Mogelijk is de kwel plaatselijk wel van meer belang (Bennekommer Meent, Allemanskamp). Vooral de aanwezigheid van diep kwelwater is ecologisch gezien een gunstige eigenschap vanwege het vermogen om fosfaten in het ondiepe grondwater en het oppervlaktewater chemisch te binden aan de meegevoerde kalk- en ijzerhoudende mineralen. Verder is het nitraatgehalte van kwelwater van nature zeer laag.

Figuur 3.2. Grondwaterstroming
bron: Provincie Gelderland, Dienst Milieu en Water

Occupatiegeschiedenis

De oudste bewoning in Ede is in de prehistorie te dateren. Vooral de hoge gebieden op de huidige Veluwe waren relatief intensief bewoond. Maar ook de huidige overgangszone tussen Vallei en Veluwe is in die tijd bewoond geweest, getuige vondsten in de omgeving van Otterlo.

In de Middeleeuwen ontstaat er in Nederland overal een meer permanente vorm van landbouw, omdat men technieken als bemesting en vruchtwisseling leerde te hanteren. De meest gunstige plaatsen voor landbouwnederzettingen waren de overgangen tussen hoog en laag, waar nu nog de belangrijkste kernen liggen. Bij deze nederzettingen lagen gemeenschappelijke bouwlanden, de engen. Typerend voor de engnederzettingen zijn tevens de gemeenschappelijke brinken. Dit zijn weidepercelen aan de rand van het dorp, waar het vee voor de nacht bijeen gedreven werd. Logischerwijs lag deze brink op een knooppunt van veedriften.

De hoge gronden bestonden uiteindelijk vooral uit heidevelden, onontbeerlijk voor de grote schaapskudden, de belangrijkste mestleveranciers.

De lage gronden bestonden uit moeras en natte heide en voor een deel uit hooilanden ten behoeve van de veestapel. Kleine bosjes leverden het noodzakelijke hout en kleine veenputten soms enige turf. De agrarische bedrijven waren daarmee een zeer gemengd bedrijf, waarbij alle activiteiten nodig waren om het systeem in stand te houden.

Vonden we op de hogere dekzandgronden nog een volledig systeem met aangesloten engen-, heide- en hooilandgebieden, hoe lager men kwam hoe moeilijker dat werd. Omdat de afwisseling van nat en droog hier kleinschaliger is, was er onvoldoende ruimte voor grote bouwlandcomplexen. In het middelhoge gebied ontstond dan ook een kleinschalig bodemgebruikspatroon.

De ontginning van de laagste dekzandgebieden vond pas vanaf de late Middeleeuwen plaats. De occupatie begon meestal op de wat hoger gelegen ruggetjes van waaruit (in het algemeen in een slagenverkaveling) de omringende natte gebieden werden ontgonnen. In de omgeving van Veenendaal, waar zich onder voortdurend natte omstandigheden veen had gevormd, konden de gronden pas in gebruik worden genomen toen de ontwatering verbeterd was. Dit was na het graven van de Grift circa 1473. In de omgeving van Veenendaal is het veen afgegraven; er is daarbij een strokenverkaveling ontstaan met wijken (waterlopen waarlangs veen werd afgevoerd). Het is één van de oudste veenkoloniale ontginningen daterend uit de 16e eeuw.

De agrarische ingebruikname van de verschillende grondgebieden ging gepaard met de bouw van boerderijen, schaapskooien, molens en dergelijke. Binnen het plangebied liggen de Doesburgermolen en een schaapskooi bij Otterlo. Boerderijen werden in dit gedeelte van Nederland gebouwd volgens het zogenaamde halletype. In de halleboerderij zijn de woon-, stal- en tasruimte ondergebracht onder één dak. Van oorsprong is dit type driebeukig; in de zijbeuken stond het vee en in de brede middenbeuk lag de open werkvloer. De deeldeuren zijn in het midden van de achtergevel gelegen.

Kenmerkend voor dit gedeelte van Gelderland zijn relatief kleine boerderijen gedekt door een wolfskap, van oorsprong met stro, later met riet of pannen. Bij de boerderij

konden heel wat bijgebouwen horen zoals een schaapskooi, bakhuis, kapberg en/of oogstschuur. Op sommige plaatsen in de gemeente komen deze oorspronkelijke bouwvormen nog voor. Concentraties van karakteristieke bebouwing worden aangetroffen bij Nergena, Doesburg en Meulunteren

Naast de eenvoudige agrarische in gebruikname kende het gebied ook een redelijk groot aantal landhuizen of soortgelijke woonplaatsen waarvan plaatselijk nog restanten aanwezig zijn (Harskamp, Wekerom, Nergena en Ederveen).

De hiervoor beschreven ontstaansgeschiedenis leidde tot vier verschillende landschapstypen in het bestemmingsplangebied: het engenlandschap, het kampenlandschap, het heide- en broekontginningslandschap en het veenontginningslandschap. In het onderstaande wordt een korte karakteristiek gegeven van deze landschapstypen.

Het engenlandschap

Onder engenlandschap wordt soms het gehele systeem van natte hooilanden, hoger gelegen heide, bouwlanden en dorpen verstaan. In dit geval wordt met engenlandschap uitsluitend op de engen en hun directe omgeving gedoeld.

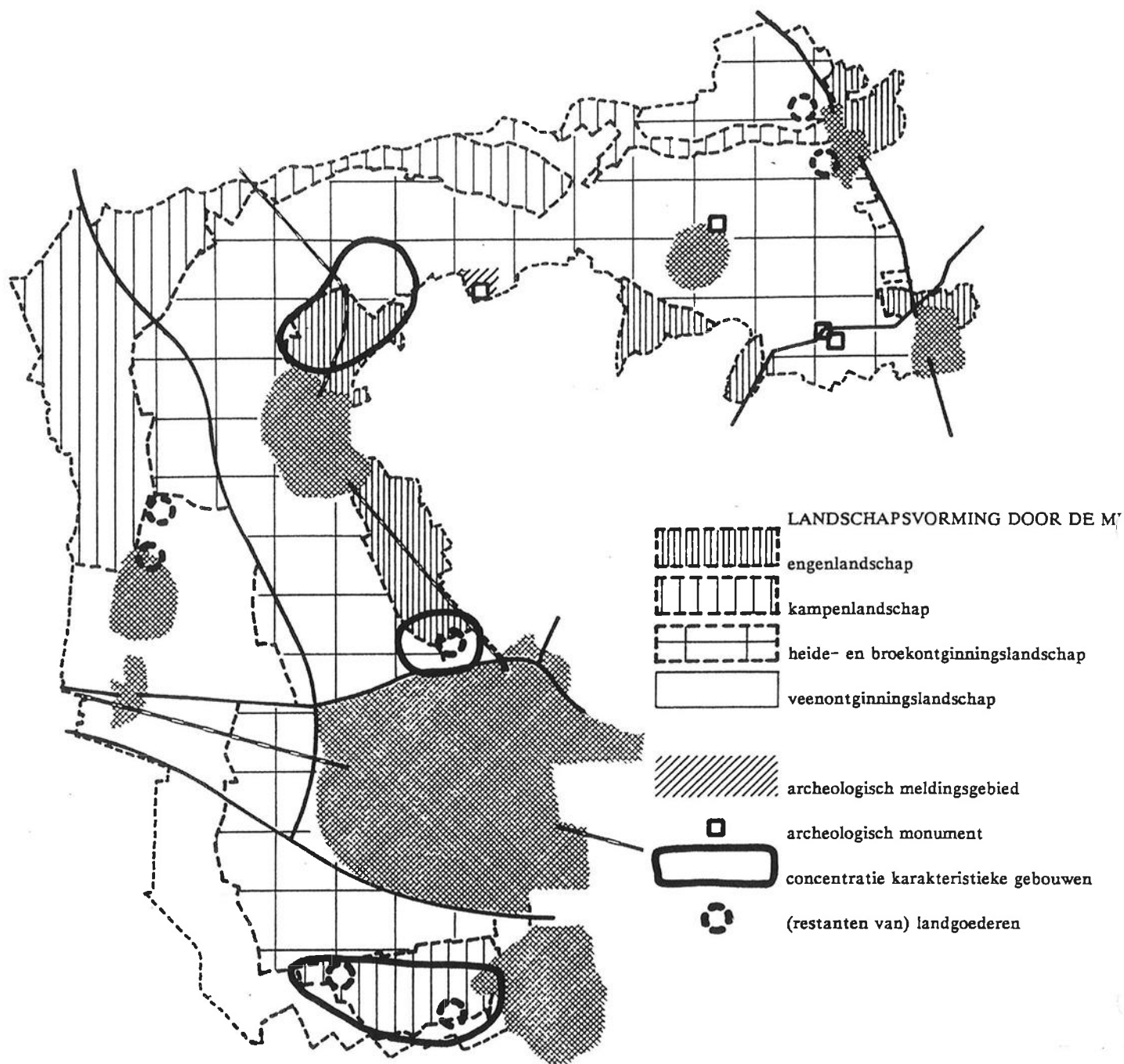
Het engenlandschap wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van grote, aaneengesloten bouwlanden. De bebouwing staat langs de rand van de bouwlanden, of is geconcentreerd in de dorpen. De bouwlanden werden (vaak) omzoomd door wildwallen of bossen. Ook bij de boerderijen vinden we veelal hoge erfbeplantingen.

De engen langs de Veluwe liggen veelal op de flanken van de stuwwallen en hebben daardoor een glooiend verloop. Ook is vaak sprake van een bolle ligging. De randen liggen lager dan het midden. Bebouwing en beplantingen lijken weg te zakken achter de eng. Langs de randen van de engen komen soms kleine steilrandjes voor. De wegen over de engen zijn meestal vrij recht, terwijl de wegen die langs de engen lopen een slingerend verloop kunnen hebben.

In het engengebied komen nog een redelijk groot aantal zandwegen voor waaronder de voormalige veedriften. Door het eeuwenlange gebruik zijn deze veedriften vaak uitgesleten (holle wegen).

Het kampenlandschap

Het kampenlandschap kan gekarakteriseerd worden met twee begrippen: verscheidenheid en afwisseling. Verscheidenheid in beeldvormende elementen en afwisseling voor wat betreft hoog-laag, bodemgebruik, open-gesloten etc.

De ontginningsgeschiedenis heeft een aantal landschapsvormen opgeleverd die nog steeds herkenbaar zijn. Deze landschapsvorming geven het gebied een eigen identiteit en bepalen daardoor in hoge mate de belevingswaarde. Ook voor de toekomst zal deze eigen identiteit het uitgangspunt moeten zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen wij naar het deelrapport: Het Ruimtelijke Beleid.

Het beeld werd van oorsprong bepaald door een breed scala aan begroeiingsvormen: bosjes en houtwallen, erf- en wegbeplantingen en houtsingels om de weilanden en langs de beken. Bouwland en grasland kwamen naast elkaar voor, de bouwlanden op de hogere en de graslanden in de lagere delen. De laatste jaren is echter veel bouwland omgezet in grasland.

In of bij de houtwallen en langs de wegen lagen vaak steilrandjes en de verkaveling was onregelmatig. Door de vele beplantingen is het landschap van oorsprong vrij kleinmatig.

De wegen en waterlopen slingeren zich door het kampenlandschap. Van de sterk meanderende beken, de beslotenheid en het microreliëf is echter weinig meer over. In de Gelderse Vallei zijn alle beken gekanaliseerd, zijn veel beplantingen verdwenen en is het reliëf alleen op bepaalde plaatsen duidelijk herkenbaar.

Het heide- en broekontginningenlandschap

Na de ontdekking van de kunstmest is een groot deel van de heidegronden tot landbouwgrond ontgonnen of bebost. De voor de landbouw in gebruik genomen gebieden zijn vooral kleine ontginningen aan de rand van oude engen- of kampengebieden (bijvoorbeeld in de omgeving van Otterlo). Van oorsprong zijn deze ontginningen open. Behalve een enkele boerderij komen er weinig massa-elementen voor, soms langs de wegen wat beplanting. De verkaveling is rationeel; sloten ontbreken doorgaans.

De natte heide- en broekgebieden zijn in Gelderland meestal in de tweede helft van de 19e eeuw of de eerste helft van de 20e eeuw ontgonnen, in Ede begon dit proces eerder. Door verbetering van de ontwatering en het toegankelijk maken door de aanleg van ontsluitingswegen werden de gebieden geschikt gemaakt voor landbouwkundig gebruik. In deze gebieden, de lagere dekzandgebieden van de Gelderse Vallei, vinden we het natte heide- en broekontginningenlandschap. Bebouwing komt hier doorgaans verspreid voor. Resthoekjes zijn plaatselijk verworpen tot kleine bosjes. Op sommige plaatsen komen houtwallen en houtsingels voor. Meestal zijn echter alleen de wegen beplant, vaak met populier, els of eik. De bodem is zowel in gebruik als grasland als bouwland, waar dan vooral maïs op geteeld wordt. De verkaveling is meestal rechtlijnig en de gebieden zijn vrij vlak.

Enkele delen van het natte heide en broekontginningslandschap vallen op door hun regelmatige stegenstructuur. De oorspronkelijke toegangswegen naar de hooi- en weilanden dienden hier als primaire ontginningsbasis. Later werd dit regelmatige wegenpatroon vaak verder verfijnd en ontstonden stegen loodrecht op de oorspronkelijke wegen.

Het veenontginningenlandschap

Het veenontginningenlandschap is een landschapstype van uitersten. Binnen dit landschapstype komen vrij grote verschillen voor. Wat de verschillende gebieden echter gemeen hebben is dat de ontginning heeft plaatsgevonden vanaf een basis. Deze

ontginningsbasis is vaak nog herkenbaar in het landschap. De kavels strekken zich dan vanaf de basis uit naar het achterland.

In Gelderland komen twee basistypen voor: een met bebouwing en kavelbeplantingen (type 1) en een zonder bebouwing of kavelbeplanting (type 2). Het type met bebouwing komt voor in de Gelderse Vallei in de omgeving van Ederveen en is het oudste. Het tweede type omvat die gebieden die recenter ontgonnen zijn zoals het Binnenveld.

Kenmerkend voor type 1 is de lintbebouwing langs een weg, veelal de ontginningsbasis. De bebouwing staat op de kop van de lange, smalle kavel die loodrecht op de weg georiënteerd is. Vaak zijn de kavelscheidingen beplant met els, wilg of populier die ook nog vaak geknot zijn. De hoofdwegen slingeren zich veelal over hogere delen, terwijl de andere wegen evenwijdig aan de kavelrichting lopen en recht zijn.

Kenmerkend in het wegenpatroon zijn de bajonetbochten die vaak voorkomen op plaatsen waar twee ontginningsbases niet geheel aansloten. Door de dichte bebouwing en de kavelbeplantingen kan een zeer kleinmatig landschap ontstaan.

Het tweede type is veel jonger en stamt uit het einde van de vorige eeuw. Kenmerkend zijn de lange, rechte stegen (ontsluitingswegen) die beplant zijn met populier of eik en de lange, smalle kavels die loodrecht daarop liggen. Het bodemgebruik is vooral grasland. Langs de achterzijde van de kavels loopt de centrale ontwateringssloot.

Hoewel de hiervoor beschreven landschapstypen nog wel herkenbaar zijn in het plangebied, zijn met name door veranderingen van na 1950, de verschillen tussen de typen sterk vervaagd. Het waren vooral ingrepen in de agrarische situatie die het aanzien van de Gelderse Vallei drastisch veranderden. Percelen werden vergroot, geëgaliseerd, beplanting verdween en de ontwatering werd verbeterd.

De landbouw die vroeger alleen georiënteerd was op plaatselijke markten kreeg steeds nationalere oriëntatie en later, mede onder druk van het Europese landbouwbeleid, een internationale oriëntatie. Deze veranderende marktorientatie leidde tot constante aanpassingen op de bedrijven. Geheel verklaarbaar uit de traditie van de streek, met zijn kleinschalige gemengde bedrijven, werd hier, anders dan in de grootschalige weide- en akkerbouwgebieden van Nederland, vooral gekozen voor een vergroting van de produktie-omvang door intensieve veehouderij. Deze bedrijfstak heeft zich in de regio zodanig kunnen ontwikkelen dat ook de daarvoor noodzakelijke economische infrastructuur (veevoederfabrieken, afzetkanalen) een sterke positie in de internationale markt hebben verworven.

De noodzakelijke, vaak kapitaalintensieve investeringen die voor de ontwikkeling van de intensieve veehouderij nodig waren, hebben veel agrariërs uit eigen vermogen gefinancierd, waarmee een grote flexibiliteit ten aanzien van de markt in stand werd gehouden. De opbouw van de bedrijven liep (en loopt vaak nog steeds) heel geleidelijk, vaak met gebruikmaking van neveninkomsten elders. Het voor Nederlandse begrippen grote aantal bedrijven, op een beperkte oppervlakte en met een wisselende grootte, is hiervan het gevolg.

De laatste tientallen jaren is niet alleen de groei van de intensieve veehouderij

kenmerkend maar ook de steeds verder in de Vallei opdringende verstedelijking. Ede, en in mindere mate Bennekom en Lunteren hebben forse uitbreidingen ondergaan en autosnelwegen en spoorlijnen doorsnijden het gebied. Voor de komende periode ligt er bovendien een zodanig zware taakstelling voor de woningbouw dat besloten is tot het opstellen van een gezamenlijk "verstedelijkingsplan" voor Ede en Veenendaal.

3.2. Landbouw

3.2.1. Ontwikkelingen in het verleden

Tot in het begin van deze eeuw was er overwegend sprake van een traditionele landbouw in de vorm van een gemengd bedrijf. De meeste boerderijen stonden in dorpjes en buurtschappen en hadden hun bouwlanden op de eng en hun weilanden aansluitend bij het dorp op de wat lagere gronden.

Het grootste deel van het buitengebied bestond uit "woeste gronden", meestal droge of natte heide en soms ook uit halfnatuurlijke graslanden. Alleen het kampenlandschap was kleinschaliger. Daar zagen we hetzelfde systeem, maar dan individueler.

Na de introductie van kunstmest in de eerste helft van deze eeuw konden de woeste gronden ontgonnen worden. In de loop der tijd is daar een groot aantal bedrijven ontstaan aan wegen en paden die functioneerden als ontginningsassen.

Nadat enige tientallen jaren geleden de waterhuishouding in de Vallei aanmerkelijk verbeterd was, werden de externe produktie-omstandigheden voor veel bedrijven goed. Vooral als gevolg van de kleinschaligheid van de bedrijven en door de lange traditie in het gemengde bedrijf werd de intensieve veehouderij een steeds belangrijker produktietak.

Door de ontwikkeling van de intensieve veehouderij, maar ook vaak door een heel eigen aanpak van de bedrijfsvoering, bleef het aantal bedrijven en de veestapel in de Vallei veel langer in omvang toenemen dan in de rest van Nederland.

Pas met het aanbreken van de jaren tachtig zijn er veranderingen te constateren. Het aantal bedrijven nam, evenals de werkgelegenheid, niet meer toe. Dit was alleen mogelijk door een explosieve groei van de veestapel (een verdubbeling).

Sinds het midden van de jaren tachtig groeit ook de veestapel niet meer en sinds 1987 neemt het aantal bedrijven en het aantal arbeidsplaatsen net zoals in de rest van Nederland geleidelijk af.

3.2.2. De huidige situatie

a. Kwantitatieve kenmerken (C.B.S.)

De totale oppervlakte cultuurgrond in Ede bedroeg in 1991 circa 9300 hectare. Op enige landbouwenclaves op de Veluwe na, liggen deze gronden volledig in het onderhavige plangebied. In dit zelfde jaar waren er 1600 agrarische bedrijven geregistreerd, waarvan 1157 zijn aangemerkt als hoofdberoepsbedrijven. De overige zijn neven- en hobbybedrijven met een productieomvang kleiner dan 10 sbe.

De cultuurgrond is niet evenredig over de bedrijven verdeeld. De meeste bedrijven hebben geen of een beperkte hoeveelheid cultuurgrond. Slechts 65 bedrijven, waarvan 59 hoofdberoepsbedrijven, hadden meer dan 20 hectare cultuurgrond in gebruik.

Tabel 3.1: Aantal agrarische bedrijven in Ede, ingedeeld naar oppervlakte cultuurgrond in hectare, mei 1991.

zonder cultuurgrond	0,01-<1	1-<5	5-<10	10-<15	15-<20	20-<30	30-<50	50-<100
115 (54)	243 (127)	585 (398)	366 (309)	155 (140)	71 (70)	48 (43)	11 (10)	6 (6)

tussen haakjes staan de hoofdberoepsbedrijven
Bron: C.B.S.

Van de circa 9300 hectare cultuurgrond, was in 1991 ruim 6750 hectare in gebruik als grasland en ruim 2500 hectare als bouwland (voornamelijk snijmaïs). De resterende grond bestond voor 47 hectare uit tuinbouwgrond, waarvan 4,5 hectare onder glas. Iets meer dan 3,5 hectare lag in 1991 braak.

De veestapel bij de agrarische bedrijven heeft een grote variatie blijktens de hierna opgenomen tabel:

Tabel 3.2.: Samenstelling veestapel, mei 1991

melkvee en bijbehorend jongvee	:	28.005
mestkalveren	:	74.916
overig rundvee	:	1.145
mestvarkens	:	214.546
biggen	:	64.047
fokvarkens	:	28.235
schapen	:	7.151
paarden en pony's	:	701
geiten	:	656
slachtkuikens	:	377.750
moederkippen	:	249.900
leghennen	:	2.157.060
Overig pluimvee	:	76.470

Bron: C.B.S.

Binnen de gemeente Ede zijn er geen grote accentverschillen, behalve misschien een wat grotere dichtheid van bedrijven langs de noord- en noordwestrand van de gemeente. Het betreft hier vooral een wat grotere dichtheid melkveehouderijbedrijven. De verschillende vormen van intensieve veehouderij zijn min of meer gelijkmatig over het hele agrarische buitengebied verspreid.

Van veel bedrijven blijkt ook de produktieomvang beperkt te zijn. In de recente landbouwstatistiek wordt de produktieomvang uitgedrukt in nge.

Tabel 3.3.: Aantal agrarische bedrijven in Ede ingedeeld naar nge.* (alle bedrijven), mei 1991.

3-8	8-12	12-16	16-20	20-24	24-32	32-40	40-50	50-70	70-100	100-150
341	184	123	99	10	150	149	145	167	94	38

Bron: C.B.S.

Uit informatie van het Landbouw Economisch Instituut blijkt dat bij de huidige stand van de technische ontwikkeling een efficiënt functionerend eenmansbedrijf een produktie kan hebben van 40-50 nge. In Ede betreft dit 444 bedrijven ofwel

*nge. (en in het verleden sbe.) zijn eenheden waarin de produktieomvang van een agrarisch bedrijf wordt uitgedrukt.

circa 28%. De genoemde norm betekent overigens niet dat kleinere bedrijven per definitie onrendabel zijn, voor de specifieke situatie in Ede is dit in de volgende paragraaf toegelicht. Vaak kunnen bedrijven vanaf circa 25 nge. nog als volwaardig eenmansbedrijf functioneren. Van de in het totaal 1600 bedrijven in Ede hebben er 757 een productieomvang die kleiner is dan 25 nge., dat is 47% van het totaal.

b. Kwantitatieve gegevens (landbouwenquête)

Het agrarische buitengebied telde in 1992 circa 1300 adressen met agrarische activiteiten (1 sbe. of meer productieomvang). Op grond van de landbouwenquête die medio 1992 gehouden is (respons 91,4%) kunnen deze bedrijven worden ingedeeld zoals aangegeven in tabel 3.4.

Ongeveer de helft van de bedrijven zijn, zo blijkt uit het overzicht, overwegend hokveebedrijven*, 1/3 deel overwegend melkveebedrijven. Op grond van de landbouwenquête kan tevens worden geconcludeerd dat er nauwelijks of geen verschillen te vinden zijn tussen de te onderscheiden deelgebieden. Blijkbaar heeft de agrarische sector in het hele agrarische buitengebied een zelfde, zeer diverse, ontwikkeling doorgemaakt.

Tabel 3.4.: Overzicht van agrarische bedrijven naar bedrijfstype

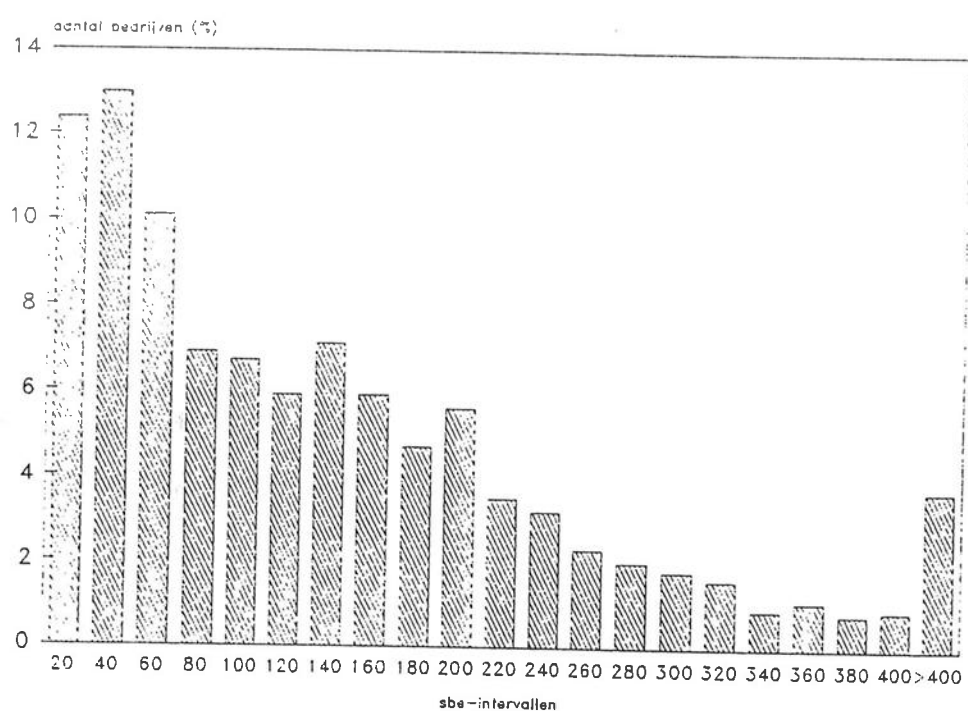
Bedrijfstype	Aantal
gespecialiseerde melkveebedrijven (> 80%)	189
overige melkveebedrijven (60-80%)	171
gespecialiseerde hokveebedrijven (> 80%)	499
overige hokveebedrijven (60-80%)	181
gespecialiseerde tuinbouwbedrijven (> 80%)	20
overige tuinbouwbedrijven (60-80%)	3
gespecialiseerde akkerbouwbedrijven	1
akkerbouwbedrijven	2
combinatie bedrijven	223
Totaal	1292

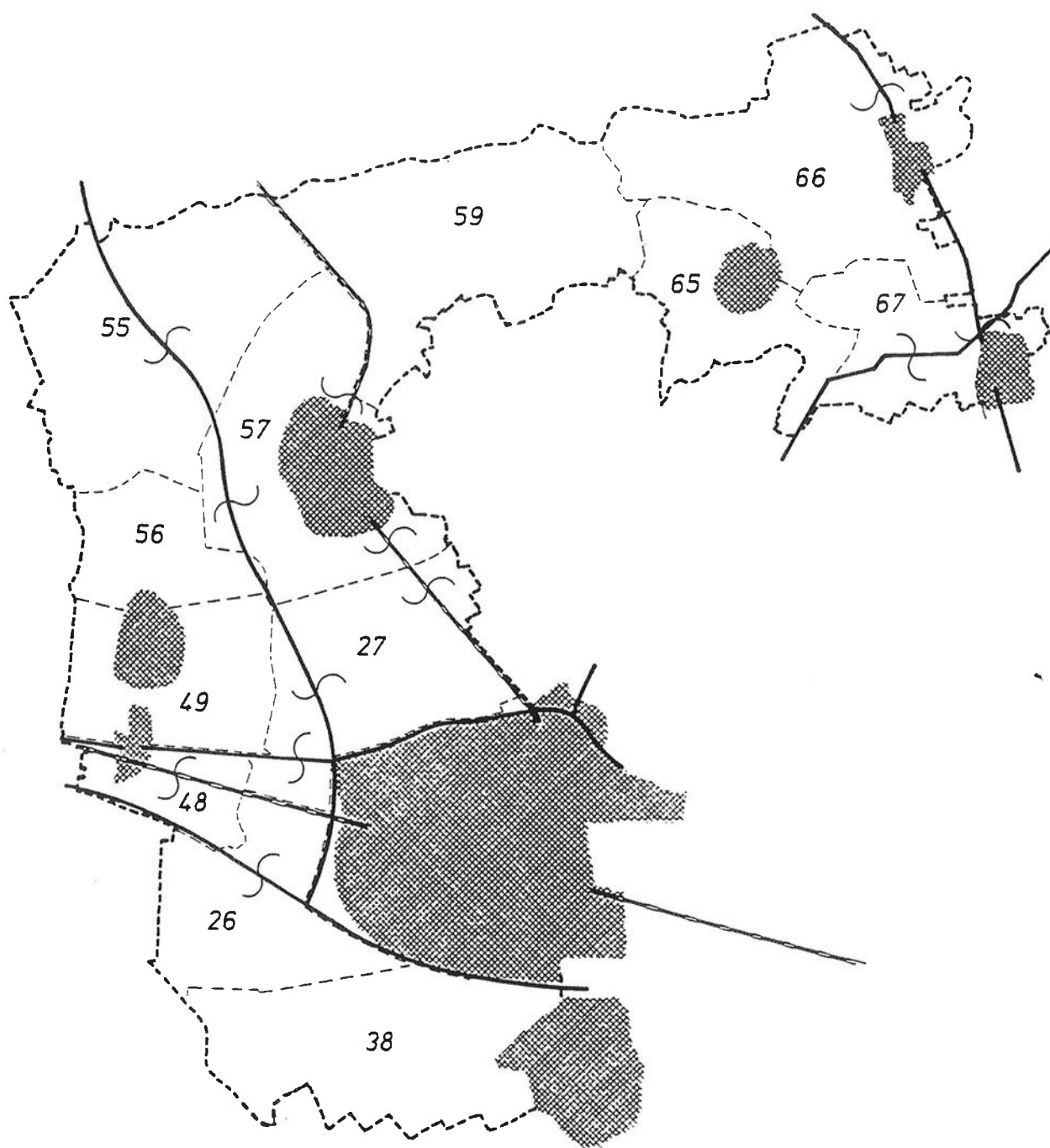
bron: Landbouwenquête

Diversiteit is in 1992 ook aanwezig als naar de productieomvang wordt gekeken. Uit de bijgaande figuur 3.3. blijkt een grote spreiding van bedrijven als deze worden ingedeeld naar productieomvang waarbij een duidelijk accent bij kleinere bedrijven ligt.

*hokveebedrijven zijn alle veeteeltbedrijven met overwegend mestkalveren, varkens, pluimvee of pelsdieren (onafhankelijk van de wijze waarop deze gehuisvest zijn)

Figuur 3.3.: staafdiagram van de procentuele verdeling van de agrarische bedrijven naar sbe.-klasse.

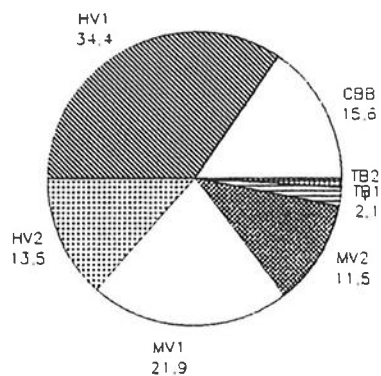

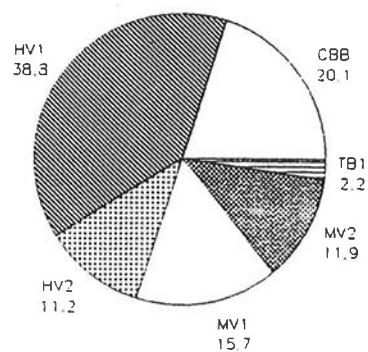
OVERZICHT BUURTEN BUITENGEBIED

voor een agrarische karakteristiek van deze buurten verwijzen wij naar de volgende bladzijden

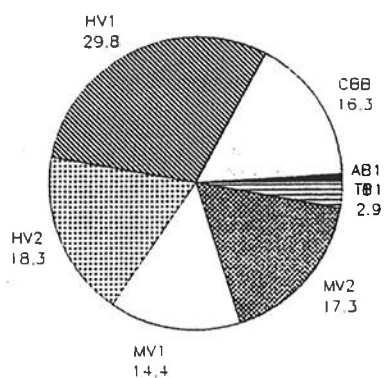
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 26

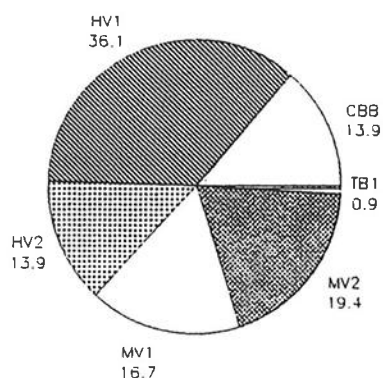
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 27

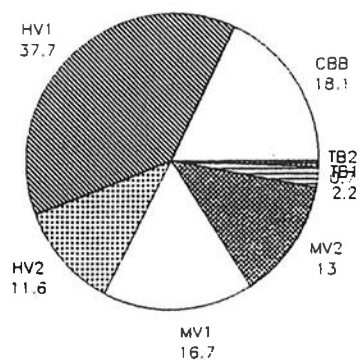
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 38

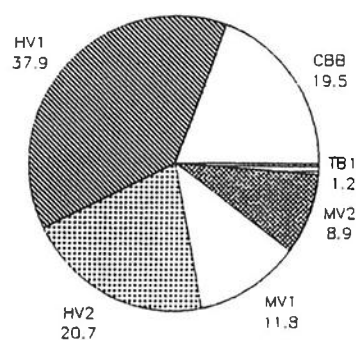
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 48

Bedrijfstypen per buurt
Buurt 49

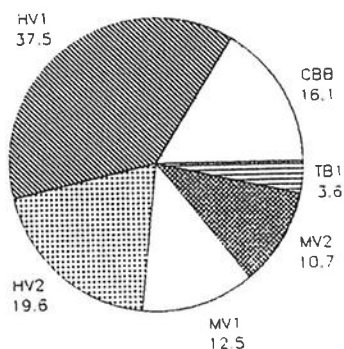
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 55

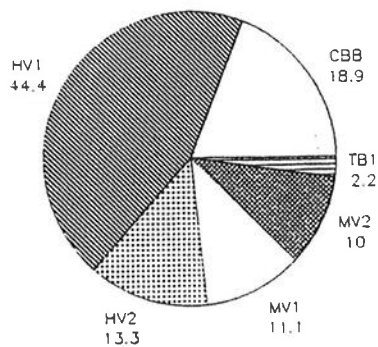
HV1 = gespecialiseerd hokveebedrijf
HV2 = overig hokveebedrijf

AB1 = gespecialiseerd akkerbouwbedrijf
AB2 = overig akkerbouwbedrijf

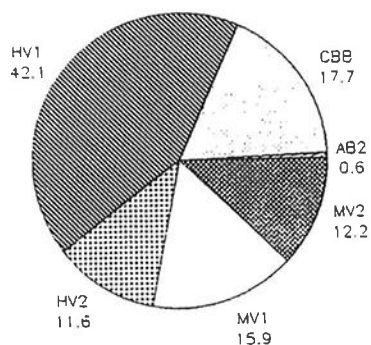
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 56

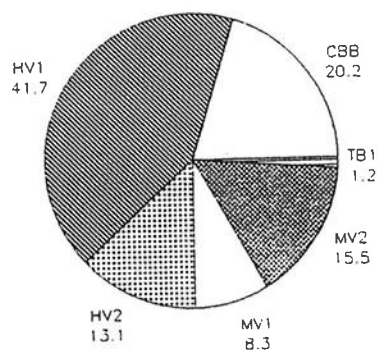
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 57

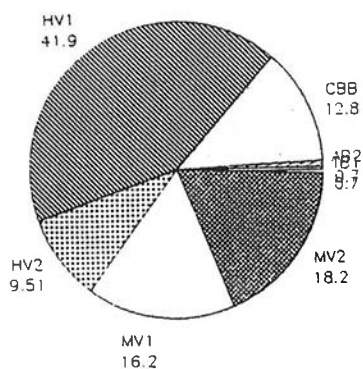
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 59

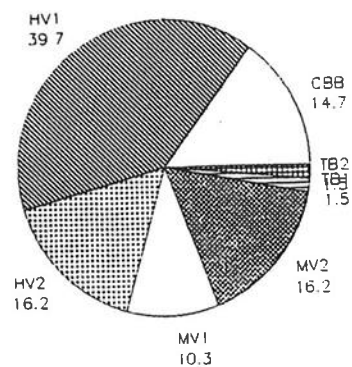
Bedrijfstypen per buurt
Buurt 65

Bedrijfstypen per buurt
Buurt 66

Bedrijfstypen per buurt
Buurt 67

TB1 = gespecialiseerd tuinbouwbedrijf
TB2 = overig tuinbouwbedrijf

CBB = combinatiebedrijf zonder specialisatie
MV1 = gespecialiseerd melkveebedrijf
MV2 = overig melkveebedrijf

Naar mate de bedrijven kleiner zijn, wordt de noodzaak voor neveninkomsten groter. Deze stelling geldt ook in Ede. Maar heel opvallend is dat grenzen die in de Nederlandse situatie als norm worden gehanteerd in Ede niet bruikbaar zijn. Zo gelden in Nederland in zijn algemeenheid op grond van productieomvang en arbeidsbehoefte de volgende criteria:

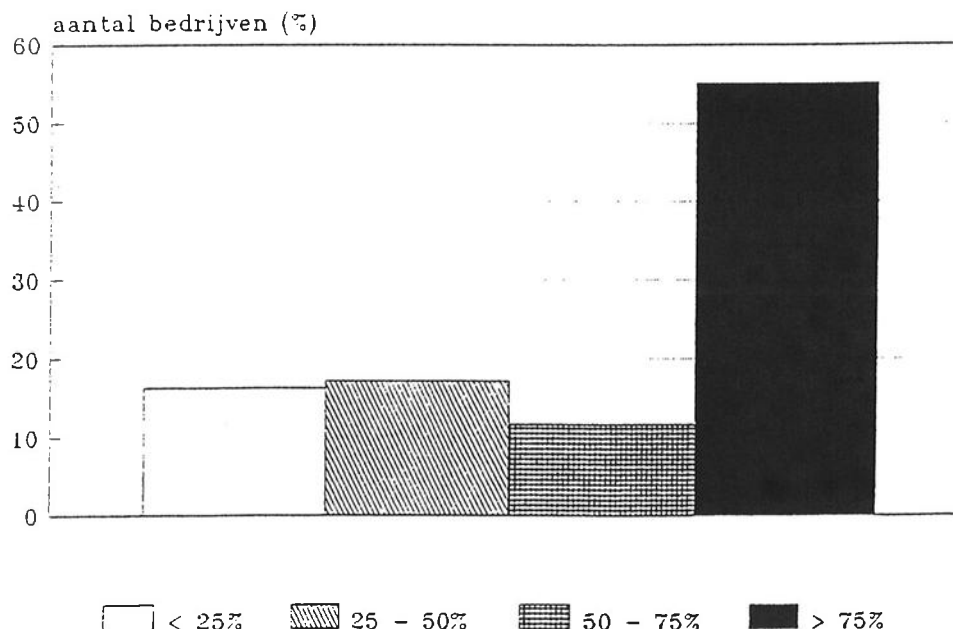
Tabel 3.5.: indicatieve indeling van bedrijven in Nederland met het oog op economisch toekomstperspectief

	Volwaardig tweemansbedrijf	Volwaardig bedrijf	Reëel bedrijf
melkvee	circa 380 sbe.	circa 190 sbe.	95-190 sbe.
hokvee	270-420 sbe.	135-210 sbe.	70-135 sbe.
scharrelkippen	circa 250 sbe.	circa 125 sbe.	55-125 sbe.

bron: ministerie Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1992

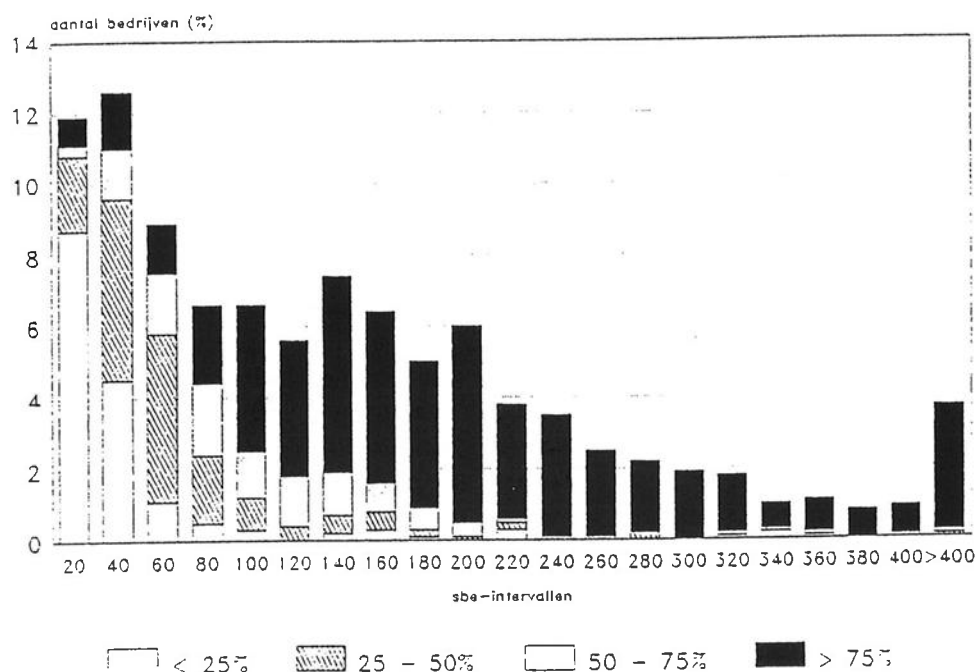
Zelfs als we de normen, gezien de eerder beschreven karakteristiek van de landbouw in Ede, naar beneden bijstellen (volwaardig bedrijf= circa 150 sbe.) zou dit betekenen dat slechts 30% van de bedrijven als volwaardig zijn aan te merken. Deze conclusie correspondeert absoluut niet met de eigen interpretatie van de agrarische ondernemers, waarvan ruim de helft heeft aangegeven dat ze voor hun inkomen volledig of grotendeels afhankelijk zijn van hun agrarische activiteiten. Of omgekeerd minder dan 1/3 deel van de geënquêteerde agrariërs en hun gezin haalt meer dan 50% van hun inkomen uit niet agrarische activiteiten.

Figuur 3.4.: staafdiagram van de procentuele verdeling van de agrarische bedrijven naar inkomenafhankelijkheid van het bedrijfshoofd.

Als beide gegevens met elkaar gecombineerd worden, dan ontstaat het beeld dat bij de bedrijven vanaf 60 tot 80 sbe. nog altijd het grootste deel van de bedrijven als hoofdberoepsbedrijf wordt uitgeoefend. Ook bij kleinere bedrijven komen hoofdberoepsbedrijven voor. Tweederde hiervan blijken bedrijven te zijn van oudere bedrijfshoofden zonder opvolger of met een onduidelijke opvolgingssituatie.

Figuur 3.5.: staafdiagram van het procentuele aantal bedrijven naar sbe.-klasse en financiële afhankelijkheid.

c. Kwalitatieve kenmerken

De wijze waarop de agrarische bedrijven in de Gelderse Vallei worden uitgeoefend wijkt in veel gevallen sterk af van de in Nederland gebruikelijke werkwijze. Op grond van hun traditionele kennis en hun ervaring hebben veel boeren keuzen gemaakt, die afwijken van de gangbare ontwikkelingslijn die gericht was op specialisatie en schaalvergroting met behulp van kapitaalintensieve investeringen. In het kader van het Gelderse Valleiproject is een onderzoek gedaan naar de bedrijfsstijlen in de Vallei dat zeker ook representatief is voor het agrarische buitengebied van Ede. Hier is een korte samenvatting gegeven.

Het kleine gemengde bedrijf

De produktieomvang van deze bedrijven is kleiner dan 40-50 nge. Ze worden gekenmerkt door een specifieke organisatie van arbeid en produktie (een hoge graad van zelfwerkzaamheid), waarbij een absoluut gezien laag kostenniveau gepaard gaat met een noodzakelijke flexibiliteit in de bedrijfsvoering. De bedrijven ontwikkelen zich geleidelijk en hebben een sterke mate van ongebondenheid. Deze traditionele bedrijfsvorm met een ongebonden karakter is doelbewust gekozen en de flexibiliteit wordt door de ondernemers als een sterk punt gezien. Ook jonge boeren kunnen zich goed vinden in deze bedrijfsstijl.

De recente mestwetgeving beperkt in toenemende mate de flexibiliteit, terwijl met name technische milieueisen om een investeringsniveau vragen, dat niet bij deze vorm van bedrijfsuitoefening past. Het grootste deel van de boeren zal waarschijnlijk vooral om deze reden zijn toekomstverwachting als matig beoordelen. Met name vanuit deze bedrijven wordt erop aangedrongen om de milieuproblematiek niet te benaderen vanuit een technische invalshoek (stalsystemen, mestopslag en zodebemesting) maar vanuit een zorgvuldige mineralenhuishouding op het bedrijf ter beperking van het stikstofoverschot.

Het forse gemengde bedrijf

Deze bedrijven kan men beschouwen als een vergrote uitvoering van de hiervoor beschreven bedrijfsstijl. Door de sprongsgewijze groei, waar de nodige investeringen voor gedaan zijn, is de flexibiliteit voor een groot deel verloren gegaan. Er moet nu zeer zorgvuldig en optimaal geboerd worden, gebruik makend van allerlei technische mogelijkheden om een positief resultaat te maken. Vaak is op het bedrijf een strikte opsplitsing te zien van de produktieverrichtingen tussen de meewerkende familieleden.

De ondernemers zien hun toekomstmogelijkheden als matig tot goed en verwachten dat een overname bij opvolging te financieren is door de grootte van het bedrijf.

Zowel de al wat langer bestaande melkquota als de recente milieumaatregelen hebben hun invloed, maar door de technische oriëntatie van deze bedrijven passen recente milieumaatregelen beter bij de bedrijfsvoering dan bij de kleine bedrijven. Of de marges voldoende zijn om deze investeringen te dragen is in het volgende hoofdstuk beschreven.

De intensieve veehouderijbedrijven

Deze bedrijfsstijl bevat eigenlijk twee groepen van bedrijven namelijk kleine gemengde bedrijven die zich in de loop der tijd gespecialiseerd hebben in één tak, en de bedrijven met geen of weinig grond, vaak opgebouwd door mensen met een geringe binding aan de landbouw. Het is een groep bedrijven die met name in de laatste jaren sterk gegroeid is. De eerste groep heeft nog vaak de kenmerken van het gemengde bedrijf met voldoende afzetmogelijkheden voor de geproduceerde mest. De flexibiliteit is nog redelijk groot. Bij de tweede groep is deze flexibiliteit

minder of zeer beperkt mede door de keuze voor contractteelt die vaak gemaakt wordt.

Hoewel er zowel ontwikkelingen in de richting van kostenbesparing als in de richting van investeringen met het oog op optimale technische resultaten zijn te constateren, zien de meeste ondernemers de toekomst vrij rooskleurig.

De gespecialiseerde melkveebedrijven

Ook deze bedrijfsstijl is een specialisatie van het oorspronkelijke gemengde bedrijf. Meestal waren forse investeringen nodig om te kunnen specialiseren in de melkveesector. De technische ontwikkelingen hebben grote invloed gehad op de ontwikkelingsmogelijkheden. De komst van de "superheffing" in 1983 bracht een duidelijk breekpunt dat hier en daar is opgelost door aankoop van quota in de regio en van elders. Ondanks de hoge kapitaallasten (grond en melkquota) beschouwen de ondernemers hun toekomstperspectief als matig tot goed. Met name de overname bij opvolging is een knelpunt.

De deeltijdbedrijven

Een aanmerkelijk deel van deze bedrijven heeft niet de ambitie om te groeien tot een volledig bedrijf. Soms is het neveninkomen een wezenlijk deel van het gezinsinkomen, vaak is de agrarische activiteit meer een hobby die soms ook nog wat oplevert.

Een ander deel van de nevenbedrijven heeft een bedrijf in opbouw met als doel door groei of overname uiteindelijk een volwaardig bedrijf te hebben. Deze werkwijze was in de Vallei zeer gebruikelijk omdat daardoor het aantrekken van vreemd kapitaal beperkt kon blijven. Recente verscherping van milieu-regelgeving maakt deze ontwikkelingslijn steeds moeilijker. Ondanks alle onzekerheden verwachten de betrokken ondernemers niet dat deze manier van aanpak zal verdwijnen. Het deeltijdbedrijf zal een kenmerkende bedrijfstijl blijven in de regio.

Nieuwe teelten

Naast de ontwikkelingsrichtingen die een min of meer logisch vervolg zijn op de traditionele vormen van landbouw zijn er recent ook ontwikkelingen te constateren in de richting van nieuwe teelten (voor dit gebied). Vooral nabij de grotere plaatsen ontstaan tuincentra, al dan niet met bijbehorende kwekerijen, en een recente ontwikkeling die om specifieke aandacht vraagt zijn boomkwekerijen. Vooral in het zuidelijke deel van het buitengebied blijkt in de periode 1990-1992 een aanmerkelijke belangstelling voor deze vorm van grondgebruik en met name voor de teelt van laanbomen. Gezien de specifieke milieuconsequenties en de landschappelijke gevolgen heeft deze ontwikkeling speciale aandacht nodig.

3.2.3. *Perspectieven*

Het toekomstperspectief voor de agrarische bedrijven in het agrarische buitengebied wordt allereerst bepaald door de ondernemers en hun bedrijven zelf. Het verleden heeft laten zien dat er bij de bedrijven een grote mate van flexibiliteit en aanpassingsvermogen is. Het recente verleden heeft echter ook laten zien dat marktontwikkelingen en vooral ook milieumaatregelen van invloed zullen zijn op de toekomst van de landbouw.

a. Marktontwikkelingen

De Nederlandse landbouw is sterk afhankelijk van ontwikkelingen in de Europese Gemeenschap en de onderhandelingen die door de E.G. worden gevoerd om tot een meer open wereldmarkt voor landbouwprodukten te komen. Men mag er vanuit gaan dat de vraag op onze afzetmarkten niet of nauwelijks meer zal toenemen en dat de prijs van een aantal produkten (waaronder melk) verder onder druk zal komen.

Op de binnenlandse markt, maar vooral ook op onze traditionele buitenlandse afzetmarkten, zien we een toenemende vraag naar kwaliteit en naar een verbreding van het assortiment. Hier liggen met name voor de vleessector mogelijkheden om tot een hoogwaardiger produkt te komen met een hogere prijsstelling. Niet alleen de landbouwbedrijven zullen hier overigens op moeten inspelen, maar ook de toeleverende en afnemende verwerkende industrie en bedrijvigheid.

Voor de te onderscheiden produktierichtingen zijn er zeker belangrijke accentverschillen. Voor de melkveehouderijsector verwacht men eerder een verlaging dan een verhoging van de melkprijs, terwijl ook de prijs van rundvlees door overschotten vooralsnog onder druk blijft staan. Door quotering is produktieuitbreiding niet mogelijk (een verlaging van de quota is eerder te verwachten), zodat alleen een verdergaande kostenbesparing perspectief biedt.

Voor de varkenshouderij is het perspectief iets beter door een geringe prijsstijging die verwacht mag worden zeker in combinatie met produktverbetering. Ook in de zeugenhouderij is nog produktieruimte, zodat een nog meer gesloten bedrijfsvoering verwacht mag worden.

De toekomst voor de vleeskalverenector is onzeker, hoewel de Vallei een relatief sterke positie inneemt. Met name produktverbetering lijkt in deze sector een noodzaak. De pluimveehouderijsector zal ook met afzetproblemen te maken krijgen. Door de sterke positie van de regio en door de mogelijkheden van produktverbetering blijven hier echter perspectieven.

b. Milieu-ontwikkelingen

Het landelijke beleid zoals vastgelegd in het N.M.P.+ en de daaruit voortvloeiende aanscherping van wet- en regelgeving, heeft een grote invloed op de landbouw. In alle sectoren zijn aanpassingen nodig. Bij de teelt van akkerbouwgewassen is dat met name merkbaar bij de steeds strengere regeling ten aanzien van gewasbescherming, in de veehouderij concentreren de maatregelen zich met name op de beperking van de ammoniakuitstoot en op de produktie, de opslag en de verwerking van mest. De verschillende maatregelen hebben zowel invloed op de omvang van de veestapel, de technische inrichting van stallen en mestopslag als op de mestverwerking en afzet. Hierdoor ontstaat zowel een grote beperking aan de groei als een noodzaak tot forse investeringen in de verschillende onderdelen van het bedrijf.

In opdracht van de Valleicommissie zijn de gevolgen van de milieumaatregelen voor een aantal modelbedrijven doorgerekend. De conclusies zijn:

In de *melkveesector* zullen waarschijnlijk veel problemen ontstaan bij de kleine en middelgrote bedrijven. Alleen bedrijven groter dan circa 150 sbe. (vergelijkbaar met ongeveer 50 nge) hebben mogelijkheden om de noodzakelijke milieu-investeringen te doen. Als er niet gewerkt wordt op pachtbasis zal het bedrijf waarschijnlijk nog aanmerkelijk groter moeten zijn.

In de *varkenshouderij* zullen de problemen zich wat later voordoen. Maar ook daar lijkt het erop dat alleen de grote bedrijven in staat zijn om op lange termijn voldoende rendement te maken, om de noodzakelijke milieu-investeringen te kunnen opbrengen. De grootste knelpunten zijn te verwachten in de sector vleesvarkens waarvoor het perspectief erg ongunstig is.

Ook voor de *vleeskalverensector* lijkt het perspectief ongunstig. In de huidige marktsituatie zijn de milieu-investeringen op termijn te zwaar voor een rendabele bedrijfsvoering. Verbetering in de markt zou enig perspectief kunnen bieden.

In de sector *legkippen* lijken de perspectieven voor de middelgrote en grote bedrijven wat gunstiger, mits de bedrijven in relatie tot marktontwikkelingen hun technische prestaties weten te optimaliseren.

Voor de *gemengde bedrijven* is het zeer problematisch om in de toekomst te voldoen aan de milieunormen. De gevraagde aanpassingen passen slecht bij de wijze van bedrijfsvoering, waardoor er alleen voor de hele grote bedrijven (waarschijnlijk alleen nog op pachtbasis) mogelijkheden zijn.

Een algemeen perspectief voor de *deeltijdbedrijven* is niet te geven. Naar verwachting zullen zeker op korte termijn de perspectieven beter zijn dan bij de kleine hoofdberoepsbedrijven. De perspectieven op de langere termijn zijn van een groot aantal factoren afhankelijk, die voor een belangrijk deel bepaald worden

door de wijze waarop het bedrijf gefinancierd wordt en de arbeidsinzet die beschikbaar is.

c. Overige ontwikkelingen

Naast planologische ontwikkelingen, waardoor in de toekomst meer ruimte beschikbaar moet komen voor andere functies, zal ook een verscherping van wetgeving over het welzijn en de huisvesting van dieren invloed hebben op de bedrijfsvoering. Aanpassing van de stalruimte zal in veel gevallen vereist zijn. In het hiervoor beschreven perspectief is daarmee rekening gehouden.

d. Conclusies

De landbouw in het agrarische buitengebied staat voor een breekpunt in de traditionele ontwikkeling. Voor de te onderscheiden produktierichtingen zijn er perspectieven, maar deze zullen op bedrijfsniveau soms grote aanpassingen vragen. Door de Valleicommissie zijn vijf ontwikkelingsperspectieven geformuleerd, die allemaal hun eigen ruimtelijke consequenties hebben.

1. Gestructureerde bedrijfsbeëindiging

Lang kon er in Ede jaarlijks een toename van het aantal agrarische bedrijven worden geconstateerd. Sinds het midden van de jaren tachtig kan worden geconstateerd dat de veestapel niet meer groeit, ongetwijfeld als gevolg van de milieuwetgeving die in deze periode van kracht werd. Vanaf 1987 leidt dit tot een geleidelijke afname van het aantal bedrijven, overigens niet spectaculair maar in gelijke verhoudingen met de rest van Nederland.

Uit de landbouwenquête blijkt geen grote bereidheid om met het bedrijf op te houden. De indruk bestaat dat voor veel agrariërs ophouden geen alternatief is. Liever accepteert men een lager inkomen of zoekt men neveninkomsten dan dat de keuze voor bedrijfsbeëindiging gemaakt wordt. Wat hierdoor dreigt, is een sluipende verpaupering, omdat agrariërs in een steeds moeilijker pakket komen te zitten terwijl alternatieven ontbreken. In het Plan van Aanpak Gelderse Vallei zijn daarom voorstellen gedaan die dit perspectief wel kunnen bieden:

- * flankerend werkgelegenheidsbeleid (o.a. banenpool)
- * V.U.T.-regeling voor oudere uittredende bedrijfshoofden
- * herscholing

Deze maatregelen kunnen effect sorteren. Zeker op het moment dat produktievolumes beter verplaatsbaar worden in de regio, zodat een individuele afweging kan worden gemaakt tussen investeren in nieuwe technologieën en beëindiging met verkoop van produktierechten.

2. Ontwikkeling van bedrijven in de richting van schaalvergroting en specialisatie

Voor deze ontwikkelingskeuze zijn vaak hoge investeringen nodig. Het blijkt dat veel agrariërs daarvoor niet terug schrikken. In de afgelopen jaren zijn er, zeker door de wat grotere bedrijven, al veel investeringen gedaan. Een groot probleem voor de regio is het ontbreken van beschikbaar produktievolume om de schaalvergroting te kunnen realiseren. Dit volume komt ook alleen vrij als een aantal wettelijke bepalingen met betrekking tot het verschuiven van produktievolumes wordt veranderd. De belangrijkste hiervan is de mestwetgeving.

Op het moment dat een grotere dynamiek met betrekking tot produktievolumes gerealiseerd wordt, blijkt dat zowel grote als kleinere bedrijven een uitbreiding wensen in combinatie met de daarvoor noodzakelijke milieu-investeringen. Het is zeker niet zo dat deze weg alleen door grote bedrijven bewandeld zal worden. Dit betekent dat daarmee ook niet (op basis van de huidige omvang) vooraf kan worden aangegeven welke bedrijven wel en welke niet deze keuze zullen maken.

In het Plan van Aanpak Gelderse Vallei wordt ook dit toekomstperspectief ondersteund. Naast de noodzaak om een grotere dynamiek in produktievolumes te krijgen zijn ook maatregelen op bedrijfsniveau voorgesteld:

- * ondersteuning van bedrijfsplannen
- * voorlichtingsactiviteiten op ondernemingsniveau

3. Ontwikkeling van bedrijven in de richting van produktvernieuwing
Bij deze ontwikkeling staat niet een vergroting van produktievolume centraal maar een verhoging van de toegevoegde waarde van het produkt, door middel van kwaliteitsverbetering. Voor een belangrijk deel zal zowel het een als het ander moeten gebeuren, gezien de toenemende eisen die de markt aan de kwaliteit van produkten stelt. Maar daarnaast is er ook een (naar verwachting) groeiende markt voor zeer hoge kwaliteitsprodukten, met name in de sfeer van de biologische landbouw. Een verder onderzoek naar de perspectieven voor deze sector is voorgesteld. Op voorhand wordt aangenomen dat voor een beperkt aantal bedrijven een goede toekomst in deze sector ligt. Het kwantificeren hiervan is vooralsnog onmogelijk.
4. Ontwikkeling als nevenbedrijf
Het nevenbedrijf is in het agrarische buitengebied al jaren een volwaardig alternatief en kan en zal dat ook blijven. Het is een bedrijf waarvan de inkomsten slechts een deel van de gezinsinkomsten vormen. De andere inkomsten kunnen zowel voortkomen uit andere (niet-agrarische) activiteiten ter plaatse als door activiteiten die elders worden uitgeoefend. Met name door neveninkomsten is het mogelijk om tijdelijk een lagere rentabiliteit te accepteren in verband met de noodzakelijke investeringen in het bedrijf. Uit reacties uit het buitengebied zelf blijkt dat in het ruimtelijke beleid terdege rekening zal moeten worden gehouden met deze ontwikkeling. De variaties die op dit moment bestaan in omvang en produktierichting zullen ook in de toekomst het beeld blijven bepalen.

In hoeverre neveninkomsten uit natuurbeheer en recreatie een structurele rol gaan spelen in het agrarische buitengebied van Ede is nog onzeker. Verwacht wordt dat het slechts om een beperkt aantal bedrijven zal gaan. Immers de te realiseren oppervlakte natuurgebied is binnen de gemeentegrenzen van Ede relatief gering en bestaat ook nog voor een deel uit bosaanplant, terwijl de recreatie pas een reële bron van neveninkomsten is als de schaal daarvan aanmerkelijk is. Dit laatste wordt op maar weinig plaatsen ruimtelijk aanvaardbaar geacht.

5. Samenwerking

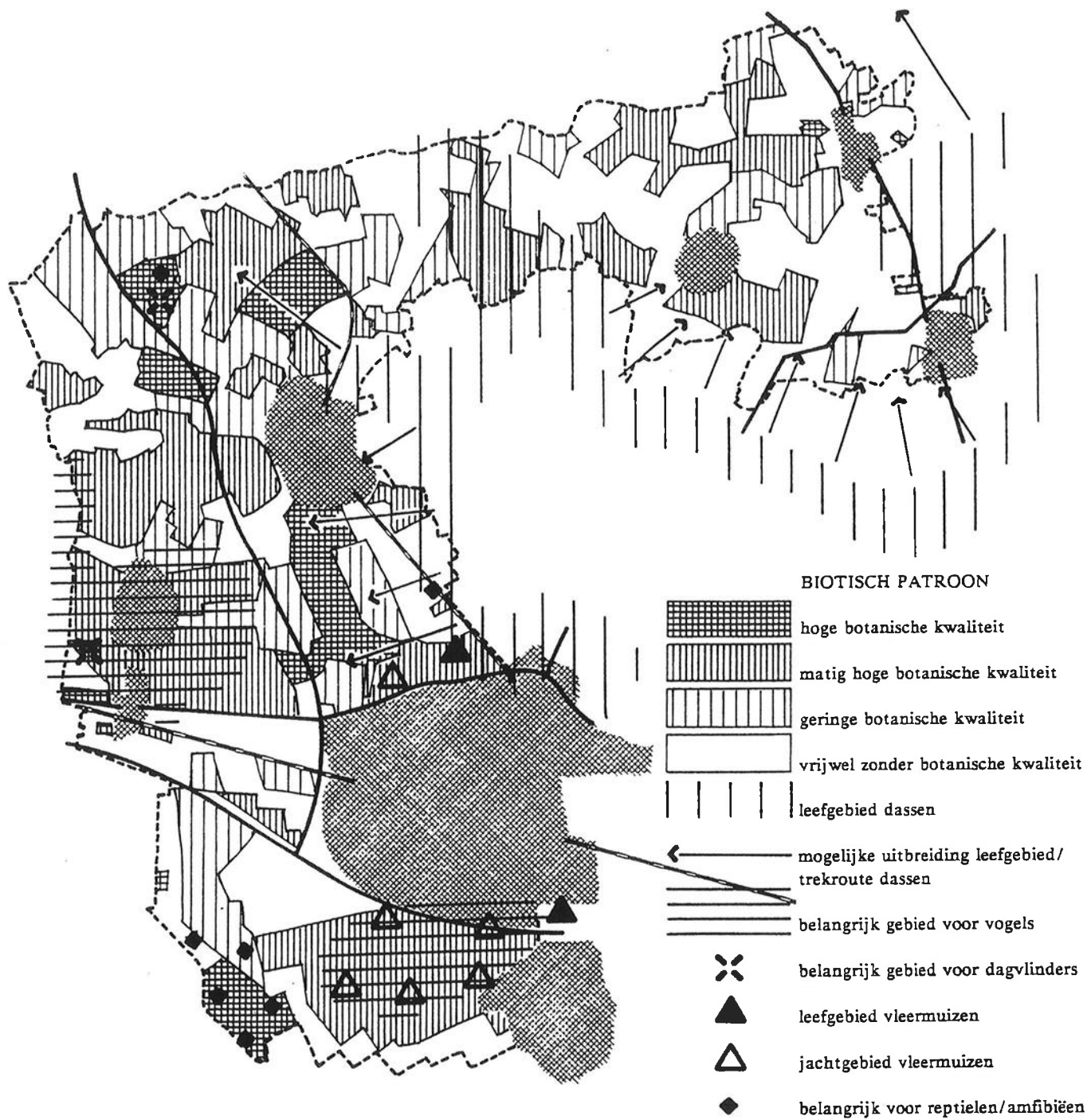
kleinschalige ondernemers zouden door samenwerking een grootschaligheid kunnen bereiken die perspectief biedt; de Valleicommissie plaatst hierbij overigens de kanttekening dat dergelijke ingrijpende vormen van samenwerking niet aansluiten bij de traditionele opvatting over bedrijfsvoering in de Vallei.

3.3. Natuur

3.3.1. Huidige situatie

Voor het gehele bestemmingsplangebied is een recent gedetailleerd onderzoek aanwezig naar natuurwaarden (Natuur in Ede deel 1 en 2). Informatie over de flora en fauna is ontleend aan dit onderzoek en weergegeven op de kaart Biotisch Patroon. Voor de vegetatiekundige waarden heeft veldonderzoek plaatsgehad en is op grond van soortenrijkdom, zeldzaamheid en vervangbaarheid een indeling gemaakt in vier kwaliteitsklassen.

Tot de hoogste klasse behoren enkele kleine (beplantings-)elementen in de omgeving van Harskamp, het landgoed de Buzerd, een drietal gebieden met houtwallen of houtsingels in het midden van de gemeente, de Bennekommer Meent en omgeving, en een aantal kleine natuurlijke gebiedjes aan de zuidwestkant van de gemeente, in het veengebied. Tot de tweede klasse behoren de Kraats-Nergena en een aantal andere gebieden waarin houtsingels en houtwallen voorkomen. Belangrijk is daarbij op te merken dat het gaat om de lokale betekenis van vegetaties. De meeste gebieden hebben op regionaal of landelijk niveau een geringe waarde. In de hoogste categorie is wel sprake van een bovenlokale betekenis. Dit geldt zeker voor het gebied van de Bennekommer Meent. Dit gebied bevat schraalgrasland en moerasvegetaties die zelfs voor Noordwest-Europa zeldzaam zijn. Er wordt gesproken van een grote kwetsbaarheid voor verdroging, verzuring en vermessing. Ook het Allemanskampje ten westen van Ederveen is van bijzondere betekenis wegens de daar aanwezige flora (onder andere orchideeën).

Voor wat betreft de fauna vormt het rapport Natuur in Ede een bundeling van bestaande onderzoeken. Er is geen specifiek faunistisch veldonderzoek gedaan. De informatie over de fauna kan als volgt worden samengevat:

vleermuizen:	De landgoederen Kernhem en Hoekelum zijn van betekenis als woonplaats voor vleermuizen die hier geschikte boomholten voor hun voortplanting vinden. De verspreiding van vleermuizen wijst erop, dat het landschap westelijk van Bennekom (Nergena/De Kraats) aantrekkelijk is als jachtgebied. Dit geldt eveneens voor Hoekelum, Doesburg en Kernhem. Het dichte patroon van wegen (met opgaande singelbeplanting) en de verspreide bebouwing langs de wegen dragen hier in het bijzonder aan bij.
dassen en boom-marters:	* Het bestemmingsplangebied is van betekenis als migratieroute voor marterachtigen (dassen en boommarter), speciaal met het oog op de gewenste aanvulling van populaties van deze dieren op de Utrechtse Heuvelrug. * De Veluwerand tussen Meulunteren en Otterlo en speciaal de beekdalgronden aan weerszijden van Wekerom (Matengebied) hebben een belangrijke functie als voedselbiotoop voor dassen, die in het aangrenzende Veluwe bosgebied huizen. Deze functie zal in het gedrang komen wanneer het vochtige Matengebied minder kwelwater krijgt aangevoerd, dieper wordt ontwaterd en zich ingrijpende veranderingen in de verkaveling en het grondgebruik voordoen. Ook het verdwijnen van opgaande beplantingen is ongunstig voor de das, evenals de barrièrewerking van wegen.
reptielen en amfibieën:	Droge zones langs spoorlijnen zijn van betekenis voor reptielen. Voor de zandhagedis zijn de droge spoortaluds bij Kernhem een geschikt biotoop. Voor amfibieën liggen potentiële woonplaatsen vooral in de kwelzone langs de Grift en, bij een meer constante wateraanvoer, ook langs de Veluwerand in de omgeving van Wekerom. Uiteraard zijn er elders in de Vallei ook levenskansen voor amfibieën te creëren wanneer de geëigende maatregelen daartoe worden genomen (verbetering waterkwaliteit, inrichting plasdras oevers, aanleg poelen e.d.). Over het huidige voorkomen van amfibieën en reptielen zijn onvoldoende gegevens beschikbaar.

dagvlinders:	De dagvlinderstand is in de afgelopen decennia sterk achteruitgegaan. Er zijn thans weinig of geen karakteristieke soorten aanwezig. Inkrimping van biotopen, verdwijnen van waard- en voedselplanten en isolatie van kleine populaties moeten als belangrijkste oorzaken worden gezien. Een uitzondering vormt het gebiedje Allemanskamp. Dit is een belangrijk bastion voor de dagvlinderfauna en kan als zodanig een functie hebben voor de verspreiding van soorten. Ook het landgoed de Buzerd vormt een uitzondering en kent nog verscheidene vlindersoorten. Mogelijkheden om de vlinderstand te bevorderen liggen onder meer in alternatief bermbeheer.
--------------	---

vogels:	* De weidevogelstand in de Bennekomse Hooilanden/Meent is in de laatste vier jaar sterk teruggelopen, hetgeen waarschijnlijk aan intensivering van het graslandgebruik in de Hooilanden is te wijten. Op grond van de huidige aantallen broedvogels (kievit, grutto, tureluur en watersnip) moet van een matig weidevogelgebied worden gesproken. Behalve het grondgebruik voldoet de waterhuishouding niet aan de eisen, die vooral de kritische weidevogels (tureluur en watersnip) aan hun broedgebied stellen. Verdere verdroging zal deze soorten volledig uit het gebied doen verdwijnen. * Zolang de Hooilanden/Meent in winter en voorjaar nat blijven en er voldoende rust heerst zal dit gebied van betekenis blijven als pleisterplaats voor eenden en steltlopers. * Het matengebied bij Wekerom heeft een beperkte functie als broedgebied voor weidevogels. De omstandigheden voor de kievit lijken relatief gunstig. Die voor de méér eisen stellende soorten (tureluur, watersnip) zijn door ontwatering en intensivering zodanig verslechterd dat zij waarschijnlijk uit het gebied zijn verdreven. * De vogelstand wat betreft zangvogels, roofvogels en uilen is nog redelijk in gebiedsdelen met een gevarieerd grondgebruik en opgaande begroeiing (houtsingels, bosjes), zoals in de omgeving van Bennekom en Harskamp. Aanplant van bos en bosstroken rond bestaande bospercelen en -complexen nabij de Veluwerand biedt gunstige perspectieven voor zangvogels, die als echte bosbewoners bekend staan. * De aanwezigheid van uilsoorten (kerkuil, bosuil, steenuil) onderstreept het belang dat aan een traditioneel agrarisch landschap moet worden gehecht. Oude boerderijen met hoogopgaande erfbeplanting vormen bij Lunteren een geschikt broedbiotoop voor de kerkuil. De vele elzensingels en knotwilgenbeplantingen in de Vallei hebben dezelfde functie voor de steenuil.
---------	---

	* de natte zones langs spoorlijnen zijn van betekenis voor moerasvogels. De kleine karekiet en ander moerasvogels vinden geschikte broedplaatsen in de rietstroken langs de spoorlijn bij de Klomp.
algemeen:	Gezien het voorkomen van verschillende soorten bosvogels, amfibieën en dagvlinders is de Buzerd een faunistisch waardevol gebied. Naast de biotoopfunctie voor deze diergroepen heeft het gebied een functie als tussenstation bij trekbewegingen van dassen en andere zoogdieren. Dit laatste geldt ook voor de Wallenburgsteeg.

3.3.2. Perspectieven

Voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor natuurwaarden moet eerst over de grenzen van het plangebied heen gekeken worden. Het agrarische buitengebied ligt immers tussen twee belangrijke bosccosystemen, het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Voor de natuur in het plangebied zelf en voor de uitwisselingsmogelijkheden tussen de twee grote bosgebieden zijn oost-westverbindingen, bestaande uit een reeks van opgaande beplantingen, essentieel.

Daarnaast kan gekeken worden naar natuurontwikkelingsmogelijkheden die aansluiten op de kwaliteiten in het plangebied zelf. In het rapport Natuur in Ede, deel 1 en 2, worden deze potenties voor natuurontwikkeling aangegeven. Dit gebeurt vanuit de flora en fauna en vanuit bodem en waterhuishouding. Als ecologisch kansrijke gebieden komen naar voren:

- Veengebied Binnenveld: grasland- en moerasontwikkeling
- Matengebied Wekerom: vochtige graslanden met beeklopen van belang voor de das
- Dekzandruggen: beplantingen en grazige vegetaties langs wegen en waterlopen
- Het stegengebied tussen Ede en Lunteren: kwelgebied en bijzondere vegetaties

3.4. Milieu

Zowel op wereldschaal maar ook landelijk wordt het milieu in ernstige mate bedreigd door de gevolgen van onze hedendaagse wijze van leven, produceren, consumeren en vervoer. Steeds meer komt men tot het inzicht dat een radicale wijziging van de ontwikkelingen de enige kans biedt om een duurzame toekomst op aarde te garanderen. Vergaande internationale afspraken en samenwerking is daarvoor nodig, maar ook op nationaal niveau zijn ingrijpende maatregelen om de belasting van ons milieu terug te

dringen dringend gewenst. Ook in het agrarisch buitengebied van Ede is de situatie zorgelijk. De noodzakelijke maatregelen voor de industrie, de huishoudens en het verkeer evenals voor de beperking van afvalstromen, zullen in Ede daarom niet anders zijn dan elders. Omdat tevens geconstateerd moet worden dat met betrekking tot de agrarische problematiek in het onderhavige plangebied een bijzondere situatie aan de orde is, wordt daarvan in deze paragraaf een schets gegeven. We beperken ons hierbij tot de aspecten verzuring en vermisting.

Verzuring

De zure neerslag bestaat uit drie groepen van stoffen:

- zwaveloxiden (SOx) met als belangrijkste bronnen de industrie en elektriciteitscentrales;
- stikstofoxiden (NOx) met als belangrijkste bronnen het verkeer en verwarmingsinstallaties;
- ammoniak/ammonium (NHx) met als belangrijkste bron de landbouw.

Deze stoffen blijken zich in de lucht heel verschillend te gedragen qua verspreiding. De zwavel- en stikstofoxiden blijven lang in de lucht en verspreiden zich daarom tamelijk gelijkmatig over het land; dit in tegenstelling tot ammoniak dat voor een aanzienlijk deel dichtbij de bron weer op de grond terecht komt. De beperking van de zwavel- en stikstofoxiden vraagt daarom om een nationale en internationale aanpak, waaraan in het kader van het N.M.P.+ inhoud wordt gegeven. De aanpak van de ammoniak vraagt juist om een gebiedsgerichte aanpak met als prioriteit een aantal gebieden waar de concentraties het hoogst zijn:

Oost Gelderland en Twente, Oost Brabant en Noord Limburg en ook de Gelderse Vallei.

In de Gelderse Vallei is de gemiddelde ammoniakneerslag berekend op ongeveer 3750 mol per hectare per jaar*. In de streek zijn er grote onderlinge verschillen variërend van 1500 tot 6000 mol per hectare. De hoogste concentraties in de Vallei komen voor in het noordelijke deel van het agrarische buitengebied van Ede (op veel plaatsen tussen 5000 en 6000 mol per hectare per jaar) maar ook in het midden en zuidelijke deel van het plangebied is de neerslag aanzienlijk (3000-5000 mol per hectare per jaar). De problematiek van de verzuring als gevolg van ammoniak wordt niet alleen veroorzaakt door de hoge ammoniakuitstoot, maar ook door de aanwezigheid van natuurgebieden die door bodemsamenstelling en vegetatie extra gevoelig zijn voor verzuring. In de eerste plaats geldt dat voor het Centraal Veluws Natuurgebied (bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe) en de rand daarvan. Maar ook in het agrarische buitengebied zelf zijn alle bodems, met uitzondering van een beperkte

*mol is een eenheid die het aantal verzurende deeltjes in de neerslag uitdrukt; elke kilogram ammoniak levert 58 mol op.

oppervlakte moerige en veengronden, gevoelig voor verzuring (zie hoofdstuk 3.1. kaart bodem en hydrologie).

De ammoniak heeft overigens niet alleen schadelijke invloed op de natuur. Ook de kwaliteit van het grond- en drinkwater kan er door bedreigd worden en de landbouw ondervindt er zelf hinder van, waardoor extra kalkgiften noodzakelijk worden.

Voor de toekomst zijn in het N.M.P.+ milieudoelstellingen ten aanzien van de verzuring vastgesteld.

Tabel 3.6.: Milieudoelstellingen N.M.P.+ in mol per hectare per jaar.

jaar	1994	2000	2010	Streefwaarde
zwaveloxiden		800	400	
stikstof-oxiden		600	400	
ammoniak		1000	600	
totaal	4000	2400	1400	400 à 700

Het is vrijwel onmogelijk om deze normen in het agrarische buitengebied van Ede te realiseren als recht wordt gedaan aan de brede doelstelling voor het gebied. Het stellen van prioriteiten is daarom onontkoombaar.

Vermesting van bodem en grondwater

Voor de vermestingsproblematiek zijn twee stoffen van belang: Nitraat (NO_3^-) en Fosfaat (P_2O_5). Ook deze stoffen gedragen zich in de bodem heel verschillend: nitraten spoelen gemakkelijk uit en zijn daarom een bedreiging voor grond- en oppervlaktewater, terwijl fosfaten tot een zeker verzadigingspunt worden vastgelegd in de bodem.

Nitraat : Stikstofverbindingen worden in de bodem geoxideerd tot nitraat (NO_3^-). Nitraat spoelt grotendeels uit naar het grondwater, zodra het buiten het bereik van de plantenwortels is gekomen. Voor het overige wordt het in de atmosfeer opgenomen om (deel uitmakend van de "zure regen") elders neer te slaan.

Als gevolg van het intensieve agrarische grondgebruik wordt de drinkwaternorm van 50 mg NO_3^-/l in de bovenste meter van het grondwater in de Vallei (d.w.z. alle gemeenten die deel uitmaken van de Gelderse Vallei) op grote schaal overschreden. Zelfs in natuurgebieden is sprake van een grote overschrijding, vermoedelijk als neveneffect van de zure neerslag op de bodem. De gemiddelde situatie in de Vallei is in onderstaande tabel weergegeven:

Tabel 3.7.: Gemiddelde van de waargenomen nitraatgehalten in de bovenste meter van het grondwater in het Gelderse deel van de Vallei (in mg NO₃⁻/l).

Grasland	115
Maïs	496
Bouwland	120
Natuur	49

De nitraatgehalten nemen toe naarmate de grondwaterstand lager is. In gebieden met een relatief hoge grondwaterstand is de bodem weinig gevoelig voor nitraatuitspoeling.

Fosfaat: Fosfaat wordt in tegenstelling tot nitraat vastgelegd in de bodem aan ijzer- en aluminiumoxiden. Zodra het fosfaatbindend vermogen van de bodem echter is uitgeput, spoelt elke verdere overdosering van fosfaat in de bodem direct uit naar het grondwater. Hoe hoger de grondwaterstand en hoe lager het ijzer- en aluminiumgehalte, des te eerder dit tot milieuproblemen leidt.

Het D.L.O.-instituut Staringcentrum te Wageningen schat dat op de (relatief) natte cultuurgronden met grondwatertrap III, IV of VI sprake is van een af- en uitspoeling van 2,0 à 3,8 Kg P-fosfaat per hectare cultuurgrond per jaar. Bij een jaarlijks neerslagoverschot van 300 mm zou dit leiden tot gehalten van 0,67 à 1,26 mg totaal P-fosfaat in het ondiepe grondwater: een overschrijding van de basiskwaliteitseis (zoals gesteld in het Nationaal Milieubeleidsplan) met een factor 4 à 8.

Op drogere gronden komt het Staringcentrum tot een schatting van een af- en uitspoeling van 1,0 à 1,9 Kg P/hectare/jr. Dit komt overeen met een fosfaatgehalte in het ondiepe grondwater van 0,33 à 0,63 mg P/l; nog altijd een overschrijding van de basiskwaliteitseis met een factor 2 à 4.

Deze overschrijdingen in het grondwater leiden op hun beurt tot overschrijding van de basiskwaliteitseis in het oppervlaktewater in het gehele plangebied over het gehele jaar gerekend. Zolang het water blijft stromen behoeft een overschrijding van de stikstof- en fosfaatnormen in veel gevallen niet tot overmatige algenbloei te leiden. Zodra het water echter stilstaat (of langzaam gaat stromen), kan dit snel funest zijn.

De belangrijkste oorzaak van den nitraat- en fosfaatproblematiek is de landbouw. Door een overmatige mestgift (zowel dierlijke mest als kunstmest) komen grote overschotten in bodem en water. Van recente maatregelen en wetgeving mag daarom veel resultaat verwacht worden, met name waar deze gericht is op een evenwichtige mineralenhuishouding. Het zal daarna overigens nog enige tijd duren voordat de overmatige nitraten

volledig zijn uitgespoeld en afgevoerd. Voor de fosfaten blijft dan vervolgens nog het probleem over van de verzadigde bodems.

Niet alleen de landbouw maar ook de huishoudens en bedrijven met afvalwater zijn een belangrijke bron voor nitraat- en fosfaatbelasting. In Ede blijken omgerekend in vervuilingseenheden 20.577 eenheden niet op een goede riolering te zijn aangesloten. Circa 1/3 deel hiervan komt voor rekening van woningen, 2/3 deel voor rekening van bedrijven. Tevens is het noodzakelijk dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties worden uitgebreid en worden voorzien van installaties ten behoeve van defosfatering en stikstof (nitraat) verwijdering. Voor de installatie in Ede is deze uitbreiding gepland in 1995 in samenhang met de kalvergiervoorzuivering en een eventuele mestfabriek.

3.5. Wonen

3.5.1. Huidige situatie

Blijkens het gemeentelijk Structuurplan stonden per 1 januari 1986 in het buitengebied zo'n 3600 woningen (circa 12% van de gemeentelijke woningvoorraad). Ongeveer de helft hiervan behoorde bij een agrarisch bedrijf (zie tabel 3.8.). De rest betreft burgerwoningen of zogenaamde noodverblijven (75 gebouwen). Daarnaast was in het buitengebied een aantal permanent bewoonde zomerhuizen aanwezig.

Tabel 3.8.: Woningvoorraad in het gehele buitengebied naar aard van het woonverblijf, per 1 januari 1986

	Adressen, waar een agrarisch bedrijf geves- tigd	Adressen, waar geen agrarisch of niet- agrarisch be- drijf	To- taal
- gewone woningen	317	1063	1380
- bejaardenwoningen		3	3
- boerderijen	1364	480	1844
- bedrijfswonin- gen/woning bij be- drijven	28 14	96 61	124 75
- barakken/keten	2	140	142
- zomerhuisjes	4	31	35
- overige woonruimten			
TOTAAL	1729	1874	3603

Bron: Structuurplan Ede

Uit bovenstaande tabel blijkt dat ruim de helft van de woningen indertijd gebouwd is als boerderij; per 1 januari 1986 was nog maar in 1364 van de 1844 "boerderijen" ook

daadwerkelijk een agrarisch bedrijf gevestigd. Een deel van de (voormalige) boerderijen wordt waarschijnlijk nog bewoond door de oorspronkelijke eigenaar, een agrariër "in ruste". Voor een ander deel van de woningen geldt echter, dat deze inmiddels via verkoop in andere handen is gekomen en als burgerwoning gebruikt wordt. Dit blijkt overal in de gemeente gebeurd te zijn; in alle buurten ligt het percentage "boerderijen", waar per 1 januari 1986 geen agrarisch bedrijf meer gevestigd was, rond de 25% van alle oorspronkelijke boerderijen.

Binnen het agrarisch buitengebied waren in 1992 3034 woningen aanwezig (circa 9% van de gemeentelijke woningvoorraad); in tegenstelling tot hetgeen voor 1986 het geval was, zijn de cijfers niet uit te splitsen naar adressen waar een agrarisch bedrijf is gevestigd, en adressen waar dat niet het geval is. Het is dus mogelijk dat "gewone woningen" in gebruik zijn als bedrijfswoning bij agrarische bedrijven, en boerderijen als burgerwoning. In tabel 3.9. volgt een overzicht van de woningvoorraad naar aard van het woonverblijf. De gegevens hebben betrekking op de buurten Maandereng, Doesburgerbuurt, Edese Weg/Lunterseweg, De Kraats-Nergena, Nederwoud, Ederveen-noord, Omgeving Lunteren, De Valk, Ederveen-zuid, de Klomp, Westeneng, Omgeving Wekerom en Omgeving Otterlo. Dit gebied komt in grote lijnen overeen met de begrenzing van het bestemmingsplan voor het Agrarische Buitengebied (zie bijbehorende kaart).

Tabel 3.9.: Woningvoorraad in het agrarisch buitengebied naar aard van het woonverblijf, 1992

Code	Aard van de woning	Woningvoor- raad
1100	gewone woning	1028
1220	woning voor alleenstaanden	1
1240	boerderij	1799
1250	overige bedrijfswoningen	40
2000	woning met bedrijfsruimte	71
2400	woning met horeca	3
5200	barakken	49
5400	recreatiewoningen	23
5800	overige woonruimten	20

Bron: gemeente Ede, afdeling Onderzoek & Statistiek, mei 1992

De in totaal 3034 woonverblijven zijn als volgt over de buurten verdeeld:

Tabel 3.10.: Woningvoorraad in het agrarisch buitengebied naar buurt

Buurt	Woningvoorraad
2031 Maandereng e.o.	241
2032 Doesburgerbuurt e.o.	260
2033 Edese Weg/Lunterseweg	72
3031 De Kraats-Nergena e.o.	221
4031 Nederwoud e.o.	341
4032 De Veenen	119
4033 Omgeving Lunteren	321
4034 De Valk e.o.	411
5031 Ederveen	308
6031 de Klomp e.o.	84
7031 Westeneng e.o.	273
8031 Omgeving Wekerom	206
9031 Omgeving Otterlo	177

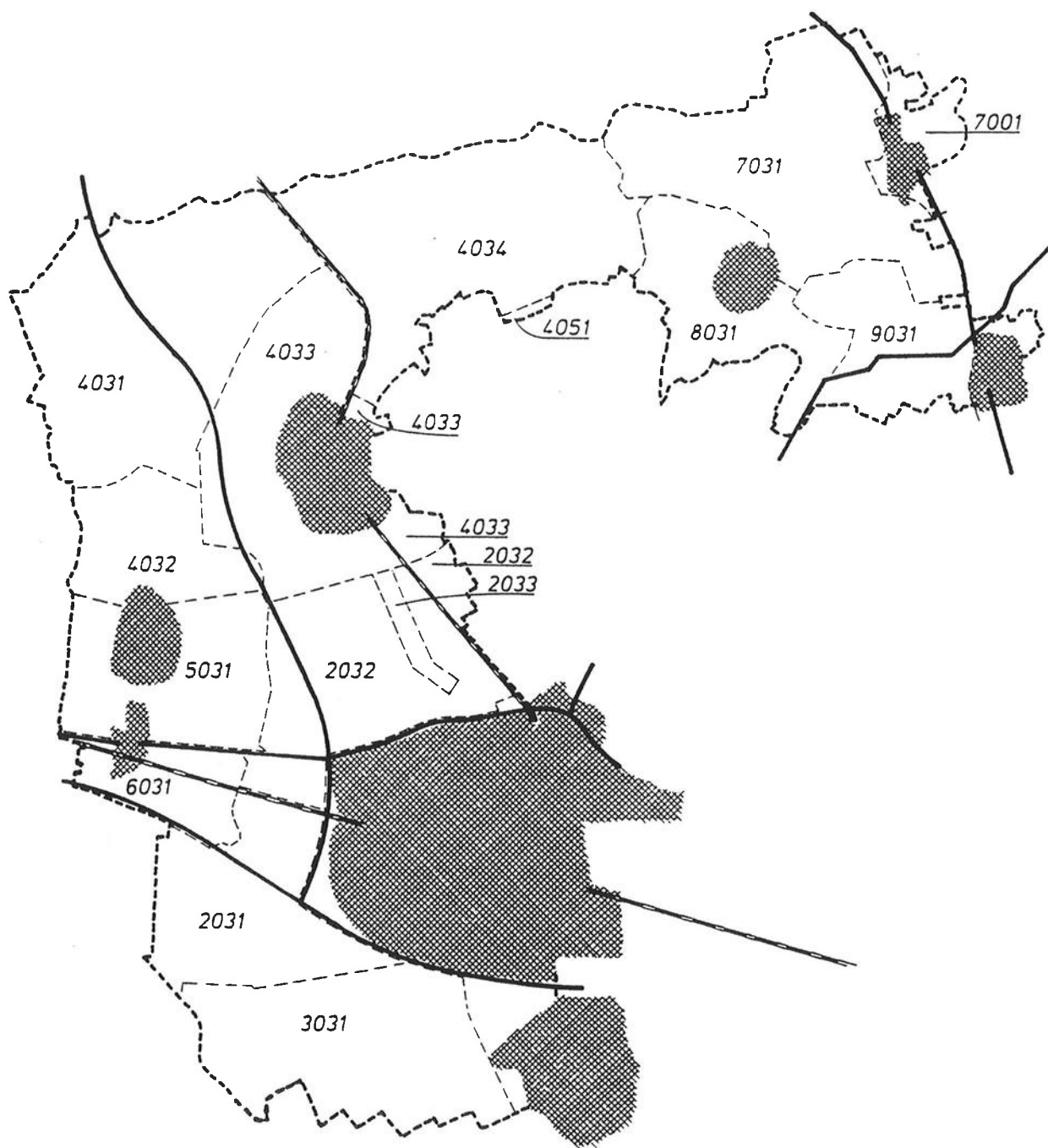
Bron: gemeente Ede, afdeling Onderzoek & Statistiek, mei 1992

Buurten met relatief veel gewone woningen zijn Doesburgerbuurt, Edese Weg/Lunterseweg en de Klomp, de buurten Nederwoud, De Veenen en Westeneng kennen daarentegen relatief weinig gewone woningen. Veel woningen van het boerderijtype komen voor in de buurten De Kraats-Nergena, Nederwoud. De Veenen en Westeneng, relatief weinig in de buurten Doesburgerbuurt, Edese Weg/Lunterseweg, Omgeving Lunteren en de Klomp.

Van de woningen van het boerderijtype dateert 33% van vóór 1910; voor gewone woningen is dit percentage 12.5%. Een vrij aanzienlijk deel van de gewone woningen werd in de periode 1960-1979 gebouwd (35%).

3.5.2. Perspectieven

Alles wijst er op dat de belangstelling voor het wonen in het agrarische buitengebied groot zal blijven. De vraag komt zowel van buiten af als van binnen uit. Mensen van buiten kiezen voor het buitengebied om heel verschillende motieven. De belangrijkste daarvan zijn: ruimte, rust, de mogelijkheid om hobby's uit te oefenen, waarvoor in meer verstedelijkte gebieden geen ruimte of mogelijkheden zijn.

OVERZICHT BUURTEN BUITENGEBIED

3.6. Niet-agrarische bedrijven

In het buitengebied vindt een veelheid van niet-agrarische bedrijfsactiviteiten plaats. In 1986 bevonden zich er 359 niet-agrarische bedrijven (zie tabel 3.11.). Relatief veel voorkomend zijn bedrijven in de bouwnijverheid, de groothandel, de detailhandel en transportbedrijven.

Tabel 3.11.: Niet-agrarische bedrijven in het gehele buitengebied naar bedrijfstak (1986)

	Aantal bedrij- ven	Aantal werkne- mers
- landbouw, anders dan akkerbouw en veeteelt	38	296
- industrie	29	248
- bouwnijverheid	48	256
- groothandel en tussenpersonen in de handel	44	157
- detailhandel	37	75
- horeca	55	295
- reparatiebedrijven	15	35
- transport en communicatie	29	381
- zakelijke dienstverlening	18	33
- niet-commerciële dienstverlening	46	1613
TOTAAL	359	3389

bron: Structuurplan Ede

Tabel 3.12.: Niet-agrarische bedrijven in het agrarisch buitengebied naar bedrijfstak (1992)

	Aantal bedrij- ven	Aantal werkzame personen
- landbouw, anders dan akkerbouw en veeteelt	39	312
- industrie	33	270
- bouwnijverheid	51	337
- groothandel en tussenpersonen in de handel	40	238
- detailhandel	35	94
- horeca	11	45
- reparatiebedrijven	16	52
- transport en communicatie	19	97
- zakelijke dienstverlening	12	26
- niet-commerciële dienstverlening	29	376
TOTAAL	285	1847

bron: gemeente Ede, afdeling Onderzoek & Statistiek, mei 1992

Aangezien de in tabel 3.11 opgenomen cijfers betrekking op het gehele buitengebied, en die in tabel 3.12 uitsluitend op het agrarisch buitengebied, zijn er geen trends aan te geven.

De gemeente telt in totaal 2729 niet-agrarische bedrijven met in totaal 31792 werkzame personen. Dit betekent dat in het onderhavige plangebied ruim 10% van het totaal aantal gemeentelijke bedrijven is gevestigd. Van de werkgelegenheid bevindt zich ca 6% in het agrarisch buitengebied.

In tabel 3.13 is het aantal werkzame personen nader onderverdeeld naar buurt, geslacht en arbeidsduur.

Tabel 3.13.: Aantal werkzame personen in het agrarisch buitengebied naar buurt, geslacht en arbeidsduur.

Buurt	Aantal werkzame personen	Mannen		Vrouwen	
		F	P	F	P
2031 Maandereng e.o.	160	135	1	21	3
2032 Doesburgerbuurt e.o.	188	158	2	25	3
2033 Edese Weg/Lunterseweg	35	28	1	5	1
3031 De Kraats-Nergena e.o.	139	93	1	45	0
6031 de Klomp e.o.	49	34	3	6	6
5031 Ederveen-zuid	120	102	2	13	3
4031 Nederwoud e.o.	217	165	5	37	10
4032 Ederveen-noord	80	51	0	26	3
4033 Omgeving Lunteren	242	175	6	52	9
4034 De Valk e.o.	184	138	4	32	10
8031 Omgeving Wekerom	236	209	5	17	5
7031 Westeneng e.o.	197	183	8	4	2

F: Full-time (15 uur of meer)

P: Part-time (minder dan 15 uur)

bron: gemeente Ede, afdeling Onderzoek & Statistiek, mei 1992

Afgezien van horeca- en recreatiebedrijven en maatschappelijke instellingen bevinden zich in het buitengebied 79 bedrijven die een duidelijke binding hebben met het buitengebied, te weten:

- 53 agrarische hulpbedrijven (loonbedrijven, landbouwmechanisatiebedrijven, smederijen ten behoeve van de landbouw, handelsbedrijven in agrarische produkten, landbouwwerktuigen, veevoeder en foerage)
- 3 bosbouwhulpbedrijven (bosexploitatie en -beheer, en houtzagerij)
- 23 overige landelijke bedrijven (broederijen, kwekerijen, hoveniersbedrijven, mestverwerkingsbedrijven).

Van een heel andere orde zijn de bedrijven die als neventak van een agrarisch bedrijf worden uitgeoefend. Soms zijn het duidelijk kleinschalige activiteiten, ondergeschikt aan het agrarisch bedrijf, maar in toenemende mate overtreffen de niet agrarische

activiteiten die van het oorspronkelijke bedrijf. Uit de gegevens van de inventarisatie/enquête vallen een aantal groepen op:

- caravanstalling en opslag:	circa 25 bedrijven
- handel in agrarische produkten:	circa 10 bedrijven
- overige agrarische hulpbedrijven:	circa 30 bedrijven
- recreatie:	circa 20 bedrijven
- bouwnijverheid:	circa 15 bedrijven
- overige nijverheid en garagebedrijven:	circa 20 bedrijven
- transport:	circa 5 bedrijven

Daarnaast zijn er in kleinere aantallen nog allerlei vormen van beroepen aan huis te vinden, evenals winkeltjes. Gezien de agrarische perspectieven mag een blijvende belangstelling voor nevenactiviteiten worden verwacht

3.7. Recreatie

3.7.1. Verblijfsrecreatie, huidige situatie en perspectieven

In de gemeente zijn talrijke verblijfsrecreatieve voorzieningen. In totaal zijn zij goed voor ruim 30.000 slaappleatsen. Het onderstaande overzicht is ontleend aan het Structuurplan Ede.

Structuurplan:

- 27 campings met ruim 29.000 slaappleatsen
- 10 zomerhuizenbedrijven
- 12 kampeerboerderijen en groepskampeerbedrijven
- 4 padvinderstroepenhuizen
- 65 afzonderlijke zomerhuisjes
- hotels, pensions, conferentie-oorden (13 hotels)
- 9 kamperen bij de boer (inmiddels 16)

De verblijfsrecreatie speelt zich vooral af buiten het plangebied in het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe of in de kernen (hotels). Enkele kampeermogelijkheden liggen wel in de Gelderse Vallei (bijvoorbeeld de camping bij Ederveen en locaties kamperen bij de boer). Vooral de overgangszone naar het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe is daarbij in trek. In deze zone liggen ook de typische recreatiedorpen Otterlo, Harskamp en Lunteren. Opvallend is het enorme aandeel van het kamperen in het verblijfsrecreatieve aanbod. Op de bijbehorende kaart zijn de bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen weergegeven.

Naar algemeen verwacht wordt zullen trends in de vraag naar verblijfsrecreatieve voorzieningen zijn:

- Toenemende behoefte aan kwaliteit van de verblijfsrecreatieve voorziening en/of omgeving. Een gedeelte van het publiek zoekt een verhoogde kwaliteit in de sfeer van rust en natuur (voorkeur voor eenvoudige kleinschalige voorzieningen). Een ander deel heeft voorkeur voor comfort en een hoog voorzieningenniveau.
- Toenemende vraag naar routegebonden recreatiemogelijkheden vanuit de locatie of naar mogelijkheden voor verblijfsrecreatie aan een route.

De nadruk ligt op mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering en differentiatie in het verblijfsrecreatieve aanbod. Enerzijds kan dat betekenen verhoging van het voorzieningenniveau van bestaande vestigingen (wat vaak samengaat met een noodzakelijke vergroting). Anderzijds kan dat ook betekenen verhoging van de omgevingskwaliteit en het creëren van mogelijkheden voor kleinschalige verblijfsrecreatie.

De ontwikkelingen moeten zich afspelen binnen de randvoorwaarden van natuur, landschap en milieu. Conflicten tussen verblijfsrecreatie en natuur zijn aan de orde in het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe (vooral ten zuiden van Otterlo).

Vanwege deze conflicten wordt gezocht naar alternatieve locaties voor verblijfsrecreatie in de overgangszone naar de Gelderse Vallei.

3.7.2. Dagrecreatie

Huidige situatie

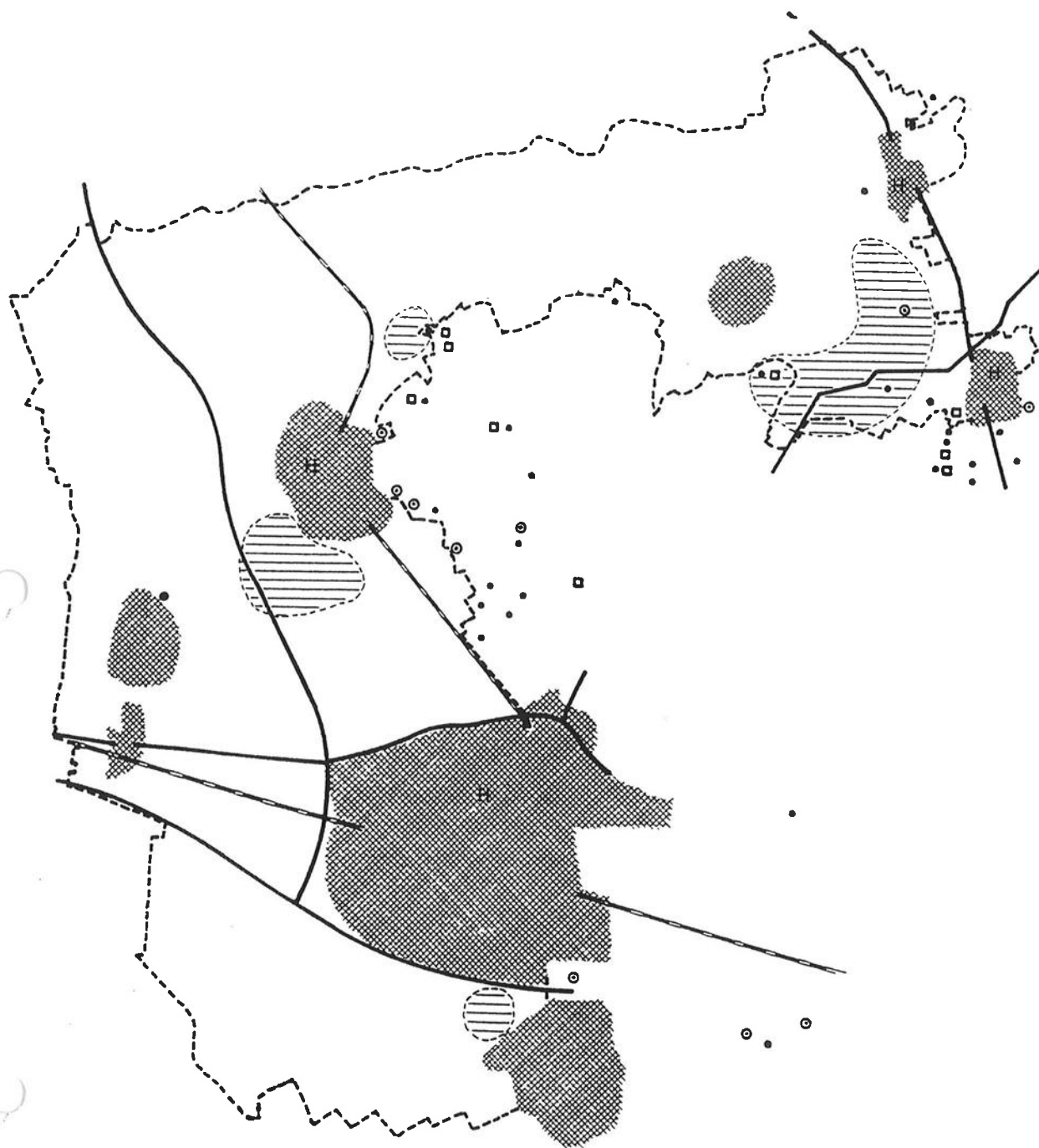
De dagrecreatieve voorzieningen spelen zowel een rol voor de bewoners van de gemeente als voor de vele toeristen die jaarlijks hun vakantie in het gebied doorbrengen. Een groot aantal dagrecreatieve voorzieningen en attracties bevindt zich in de kernen. De behoefte aan uitbreiding van deze voorzieningen (met name sportvelden) kan doorgaans binnen of in aansluiting op de komgebieden worden opgevangen.

Tabel 3.14.: Dagrecreatieve voorzieningen bij en in de kernen

	Ede	Bennekom	Lunteren	Otterlo	Harskamp	Ederveen	Wekerom
sportvelden	*	*	*	*	*	*	*
zwembaden	*	*	*	*			
volkstuinten	*	*	*				
musea	*	*	*	*			

	Ede	Bennekom	Lunteren	Otterlo	Harskamp	Ederveen	Wekerom
kinderboerde- rij	*						
openluchtthe- ater	*						
cultureel centrum	*		*		*		

bron: Structuurplan Ede

VERBLIJFSRECREATIEVE VOORZIENINGEN

- camping
- ▣ bungalowpark
- H hotel (indicatief)
- ⊙ vakantieoord
- ▨ concentratie kamperen bij de boer

Voor het plangebied zijn vooral de routegebonden recreatie (wandelen, fietsen, paardrijden) en de bezienswaardigheden in de vorm van bijvoorbeeld historische gebouwen, van belang. Watersportmogelijkheden ontbreken vrijwel geheel. Op de bijbehorende kaart zijn de bestaande dagrecreatieve voorzieningen weergegeven.

Wandelen en fietsen

De fiets- en wandelgelegenheid in de gemeente speelt zich vooral af in het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe. Hier ligt een uitgebreid stelsel van paden. Door de beperkte toegankelijkheid van het bos bij Harskamp en Otterlo is het padenstelsel het meest geconcentreerd in de driehoek Otterlo-Bennekom-Lunteren. De Gelderse Vallei heeft weinig specifieke wandelpaden.

Mogelijkheden liggen vooral in de overgangszone naar het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe. Deze gebieden bieden gelegenheid voor een klein ommetje vanuit de kernen of verblijfsrecreatiecomplexen. Een gedeelte van het langeafstandswandelpad Arnhem-Harderwijk loopt door het plangebied (omgeving Otterlo-Harskamp).

Voor fietspaden geldt min of meer hetzelfde. Het plangebied kent een aantal utilitaire fietspaden. Op het recreatieve vlak liggen in de Gelderse Vallei slechts korte stukken fietspad, zij het dat ook rustige plattelandswegen zich lenen voor het gebruik door fietsers.

Ruitersport

In de gemeente zijn circa 12 maneges aanwezig. Het merendeel bevindt zich in of aan de rand van het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe waar ook een flink aantal ruitersporen zijn. Toch zijn er ook vijf vestigingen in de Gelderse Vallei; twee in de omgeving van Nergena, twee bij Veenendaal en één ten noorden van Ederveen. Ruitersporen ontbreken hier. Verondersteld mag worden dat vanuit deze maneges gebruik wordt gemaakt van plattelandswegen en enkele stukken onverharde weg die verspreid over de gemeente voorkomen, ofwel dat deze maneges geen buitenrij mogelijkheden hebben.

Attracties en bezienswaardigheden

Binnen de gemeente is een behoorlijk aantal te bezichtigen bijzonderheden zoals het jachtslot St. Hubertus, een aantal musea, het middelpunt van Nederland, schaapskudden en dergelijke. Voor wat betreft het plangebied beperken de bezienswaardigheden zich tot historische gebouwen (onder meer twee molens en concentraties van karakteristieke bebouwing bij Meulunteren, Doesburg en Nergena), een uitkijktoren en tot de modeltuinen van Rob Herwig. Deze laatste vormen ook een attractie voor mensen buiten de regio.

Waterrecreatie

Naast het zwembad bij Bennekom is zwemgelegenheid in oppervlaktewater binnen de gemeente Ede alleen aanwezig buiten het plangebied (Harskamp, Otterlo). Visserij komt relatief weinig voor omdat geschikt water daarvoor nauwelijks aanwezig is. De aan de rand van de gemeente gelegen Grift wordt wel veel voor het vissen gebruikt. Dit is ook de enige waterloop die zich leent voor roeisport of kanovaart.

Lawaaisporten

De gemeente heeft geen planologisch geregelde locatie voor het motorcrossen. Er is één locatie voor de modelvliegtuigsport; dit is de locatie Ginkelse Heide.

Perspectieven

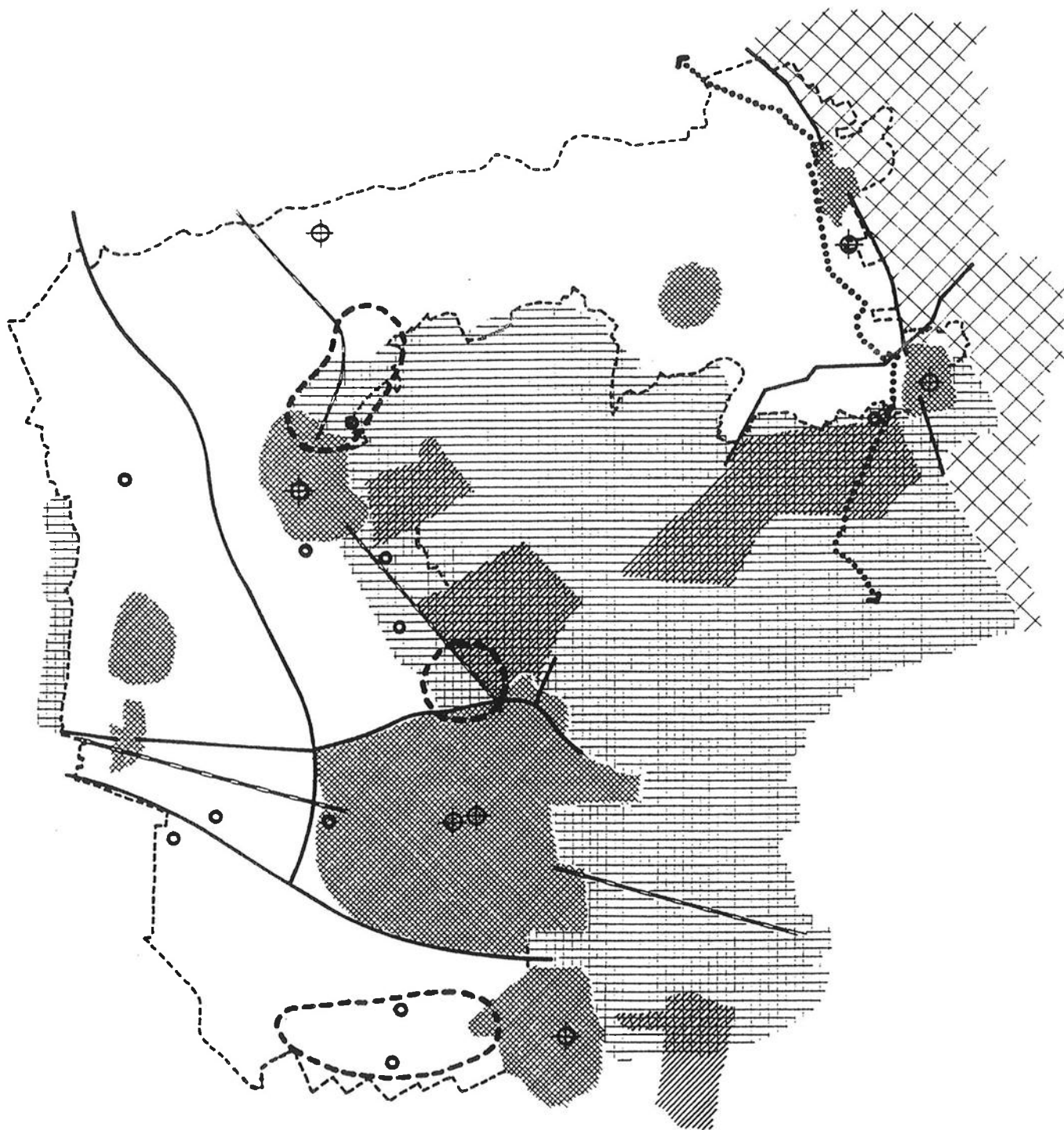
De Gelderse Vallei kan beter betrokken worden bij de recreatieve infrastructuur in de gemeente. Alles wijst erop dat de behoefte aan fiets- en wandelgelegenheid blijvend is en zich zal versterken (bevolkingsgroei in de kernen, trend naar een actieve vrijetijdsbesteding). Vooral de fietsmogelijkheden in de Gelderse Vallei kunnen (als aanvulling op de fietspaden in bosrijke omgeving) worden versterkt. Gewenst zijn verbindingen tussen de kernen, het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe, de Buzerd en de Grebbelinie en een Oost-West-verbinding tussen Bennekom-Ede en de Utrechtse Heuvelrug.

Voor de ruitersport zijn bij voorkeur onverharde paden aansluitend op de maneges in de Gelderse Vallei gewenst. Verbindingen kunnen worden gelegd met het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe de Buzerd en de Grebbelinie.

Voor de waterrecreatie geeft het plangebied ook voor de toekomst niet al te veel mogelijkheden. Er is behoefte aan een dagrecreatieplas. Hiervoor is echter nog geen geschikte locatie gevonden. Gezien de diepte en breedte van de beeksloten in het plangebied ligt een uitbreiding van de mogelijkheden voor het kanoën niet voor de hand. Ook voor het vissen zijn de afmetingen van de beeksloten doorgaans te beperkt.

Hoewel het duidelijk is dat er behoefte bestaat aan ruimte voor de lawaaisporten is het plangebied door de intensieve bewoning voor deze sporten ongeschikt.

Ervaringscijfers voor wat betreft het motorcrossen wijzen uit dat ook bij beperkt gebruik van een motorcrossterrein en bij toepassing van geluidwerende voorzieningen (zoals ingraving of het aanbrengen van dijken) een afstand tot geluidgevoelige functies van tenminste 500 meter moet worden gehanteerd. Bij een vrije geluidsoverdracht (zonder geluidwerende voorzieningen) moet zelfs rekening worden gehouden met een afstand van ca 1000 meter tot geluidgevoelige functies. Gebieden waarbinnen over een afstand van 1 à 2 km geen woningen en dergelijke voorkomen zijn binnen het plangebied niet aanwezig.

DAGRECREATIEVE VOORZIENINGEN

- aantrekkelijk gebied met wandel en/of fietspaden
- idem, maar beperkt toegankelijk
- lange afstand wandelpad
- gebied met rutteroute
- manege
- concentratie karakteristieke bebouwing
- attractie/bezienswaardigheid

3.8. Overige functies

In het plangebied bevindt zich een groot aantal belangrijke infrastructuurlijnen, leidingen en dergelijke. Genoemd kunnen worden:

- belangrijke wegen
- spoorwegen
- straalverbindingen
- electriciteitsverbindingen
- brandstofleidingen
- gasleidingen
- waterleidingen en
- rioolpersleidingen

Tevens valt een gedeelte van het plangebied in de veiligheidszone rond de munitie-opslagplaatsen van Defensie. Ook zijn binnen het plangebied rioolwaterzuiveringsinstallaties aanwezig. Al deze functies hebben in meer of mindere mate consequenties voor het gebruik van het plangebied. In hoofdstuk 8 is aangegeven wat deze consequenties zijn en hoe het één en ander in het voorliggende bestemmingsplan geregeld is.

4. BELEIDSKADER

4.1. Rijksbeleid

4.1.1. Vierde nota over de ruimtelijke ordening Extra

In de vierde nota over de ruimtelijke ordening Extra (deel III, kabinetsstandpunt, juni 1991) is voor de landelijke gebieden een koersbepaling aangegeven. Deze heeft als doel het duurzaam handhaven en/of ontwikkelen van de ruimtelijke kwaliteit. Daartoe is per gebied een ontwikkelingsperspectief geschetst dat een goede afstemming mogelijk maakt van ruimtegebruiksfuncties en van de effecten van de daaruit voortvloeiende ruimtelijke veranderingsprocessen op het onderliggende, fysieke systeem.

Er worden vier mogelijke ontwikkelingskoersen onderscheiden. Met geen van deze wordt een monofunctionele ontwikkeling beoogd. De functies en de combinaties van functies krijgen per koers verschillende invulling en er worden per koers verschillende accenten gelegd.

De koersen kunnen als volgt worden getypeerd:

Groene koers:

- in gebieden waar voor de groene koers wordt gekozen zijn de ecologische kwaliteiten richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkeling.

Gele koers:

- in gebieden waar voor de gele koers wordt gekozen is de ontwikkeling van agrarische productiefuncties, geconcentreerd in regionale complexen, richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkeling.

Blauwe koers:

- in gebieden waar gekozen wordt voor de blauwe koers vindt een sterke ruimtelijke, en in delen ook economische, integratie van verschillende functies plaats, waarbij de specifieke, regionale kwaliteiten richtinggevend zijn.

Bruine koers:

- in gebieden waar wordt gekozen voor de bruine koers vindt ontwikkeling van landbouw plaats in een ruimtelijk mozaïekpatroon met andere functies, waarbij de landbouw de overheersende functie zal zijn.

Het Centraal Veluws Natuurgebied valt onder de groene koers. De bruine koers betreft het zuidelijke deel van de Gelderse Vallei (globaal ten zuiden van de lijn Veenendaal-

Ede) en de omgeving van Wekerom, Otterlo en de Harskamp. De gele koers geldt voor het overige deel van de Gelderse Vallei.

Voor de Veluwe geldt als strategie: handhaving van de ruimtelijke hoofdstructuur, gericht op versterking van de natuurfunctie, onder meer door natuurontwikkeling aan de randen. De strategie voor de Gelderse Vallei is gericht op vernieuwing van de ruimtelijke hoofdstructuur, gericht op herstructurering van de landbouw naar geconcentreerde vormen van intensieve veehouderij, in combinatie met landschapsbouw en herstel van de milieukwaliteit.

De Gelderse Vallei is, vanwege de noodzakelijke aandacht voor de ruimtelijke structuur en de milieuproblemen, aangewezen als R.O.M.-gebied. De feitelijke vernieuwing wordt door het rijk ondersteund met landinrichting en met ruimtelijke en milieuhygiënische maatregelen. In het op te stellen plan van aanpak staan centraal:

1. vermindering van de milieubelasting met name door vermesting en verzuring;
2. vernieuwen en waar mogelijk herstellen van de landschappelijke en ecologische structuur, mede met het oog op de toeristisch-recreatieve potenties van het gebied.

Op de bij de V.I.N.E.X. behorende kaart Ruimtelijke hoofdstructuur is het plangebied aangegeven als "open ruimte". Voor zover dit gebied samenvalt met de groene en bruine koers mag in beginsel geen uitbreiding van ruimtebeslag door verstedelijking plaatsvinden. Voor de overige gebieden binnen de open ruimten vraagt het kabinet de provinciale besturen in hun streekplannen een zodanige invulling te geven dat de toename van het ruimtebeslag in deze gebieden wordt geconcentreerd op de stadsgewesten en zo nodig op regionale opvangkernen.

In de P.K.B. is onder landelijk gebied aangegeven dat nieuwbouw voor woningen en voor bedrijfsvestigingen in het buitengebied wordt tegengegaan, voor zover deze geen functie hebben voor de agrarische bedrijfsvoering of het beheer van het gebied ter plaatse. Het gebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen dient afgestemd te zijn op de voor dat gedeelte van het landelijk gebied gekozen functies.

In gebieden met een gele koers ten noorden van de A12 dienen de ruimtelijke mogelijkheden te worden opgehouden voor toekomstige combinaties van sommige vormen van geconcentreerde landbouw met stedelijke bedrijvigheid. In deze bedrijvenparken kan ook aan verwante functies, zoals mestverwerkingsfabrieken, een plaats worden geboden.

4.1.2. Structuurschema Groene Ruimte

Het Structuurschema Groene Ruimte (oktober 1992) integreert het strategische karakter van het sectorbeleid (bijvoorbeeld Structuurnota Landbouw, het Natuurbeleidsplan, en de Nota kiezen voor Recreatie) en het richtinggevende beleidskader van het facetbeleid (Vierde Nota over de ruimtelijke Ordening Extra, het Nationaal Milieubeleidsplan en de Derde Nota Waterhuishouding).

Uit het Structuurschema zijn onder meer de volgende zaken van belang:

- overeenkomstig het Natuurbeleidsplan zijn de Veluwe en Bennekommer Meent aangeduid als kerngebied binnen de Ecologische Hoofd Structuur, en wordt voorzien in de realisering van een aantal ecologische verbindingzones tussen Veluwe en Utrechtse Heuvelrug. Rond het Valleikanaal en de Grebbelinie zijn natuurontwikkelingsgebieden aangegeven;
- de Veluwe met randzones is aangegeven als "waardevol cultuurlandschap", waarvoor het volgende beleid is geformuleerd: samenhangende ontwikkeling van de natuur-, recreatie- en bosbouwfuncties; sanering, beëindiging en/of herstructurering van de landbouw in de enclaves en de randen van de Veluwe;
- het Rijk zal het beleid in de R.O.M.-gebieden uitwerken conform de gesloten convenanten en na nadere besluitvorming ten uitvoer brengen, waarbij een zwaar gewicht wordt toegekend aan de in bestuursovereenkomsten opgenomen uitvoeringstrajecten; de bestuursovereenkomst van een R.O.M.-gebied is mede richtinggevend voor de uitwerking van de opgenomen gebiedsperspectieven voor waardevolle cultuurlandschappen.

4.1.3. Overige rijksnota's

Het Natuurbeleidsplan (1990) is onder meer gericht op behoud en ontwikkeling van ecologische waarden door:

- vergroting van het areaal natuurgebied;
- het creëren van verbindingen tussen natuurgebieden;
- het tegengaan van negatieve invloeden van buitenaf.

Centraal in het beleidsplan staat de ecologische hoofdstructuur (E.H.S.). Dit is een samenhangend netwerk van in (inter-)nationaal opzicht belangrijke, duurzaam te behouden ecosystemen. Als kerngebied zijn binnen de gemeente aangegeven de Veluwe en de Bennekommer Meent. Tevens zijn binnen de gemeentegrenzen twee te ontwikkelen/te versterken verbindingzones aangemerkt. Het zijn zones die in oost-westrichting de Gelderse Vallei doorkruisen ter hoogte van Bennekom en Lunteren (verbindingen tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug). Ook buiten de ecologische hoofdstructuur wordt het belang van natuurontwikkeling en -behoud in het N.B.P. onderkend. Voor deze gebieden wordt uitvoering van het natuurbeleid echter overgelaten aan de lagere overheden.

Voor het Binnenveld en omgeving wordt specifiek aangegeven dat het tegengaan van verdroging voor het behoud van de aanwezige natuurwaarden essentieel is.

Concrete instrumenten voor de uitwerking van het rijksnatuurbeleid zijn onder meer het relatienota-instrumentarium en het instrumentarium voor natuurontwikkeling. Beide worden met name ingezet om de E.H.S. te realiseren.

Het *Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996* is de tweede rapportage over de concrete uitvoering van het voorgenomen natuurbeleid. Het gebied Utrechtse Heuvelrug-Gelderse Vallei wordt in dit meerjarenprogramma opgenomen als regio-project. Doelstellingen zijn:

- verbeteren of herstellen van kwelsituaties in de overgangszone tussen de heuvelrug en de vallei en in de vallei zelf (hydrologische studie Binnenveld);
- creëren van verbindingzones tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe;
- herstellen schraallanden;
- streven naar een natuurlijker karakter en beheer van beken (Lunterse Beek);
- herstel van poelen (poelenplan).

Het *Meerjarenplan Bosbouw (1985-1989)* en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma zijn gericht op het behoud en het vergroten van het areaal bos, weg- en grensbeplantingen in Nederland. Eén van de functies van bos die belangrijk wordt gevonden is de natuurfunctie. Dit geldt vooral voor het zogenaamde blijvende bos waarvoor een areaalvergroting van 30 tot 35.000 hectare in het jaar 2000 wordt nagestreefd. Binnen het bestemmingsplangebied liggen geen voorkeurslocaties voor de aanleg van nieuw bos.

Een nadere uitwerking van het toeristisch recreatief beleid is te vinden in drie rapporten:

- de beleidsnota Openluchtrecreatie 1991-2010 (1991)
- het rijksmeerjarenprogramma Openluchtrecreatie en Toerisme 1992-1995 (1991)
- Ondernemen in Toerisme (1990)

Geen van deze nota's doet specifieke uitspraken over het plangebied. Wel zijn uitgangspunten geformuleerd voor het aangrenzende bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe Omdat het provinciale beleid overeenstemt met deze uitgangspunten wordt hier niet nader op het Rijksbeleid ingegaan.

In het *Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer* (25 juni 1991) is de A12 aangeduid als achterlandverbinding en de A30 als een wegverbinding behorende tot het hoofdwegennet. Voor de A30 wordt voorzien in de aanleg van de ontbrekende schakel (rondweg Ede) en in de ombouw van het bestaande deel tot autosnelweg. Voor het gedeelte van de A12 tussen Ede en de Duitse grens wordt voorzien in een verbreding.

De spoorlijn Utrecht-Amhem is aangeduid als hoofdtransportas voor zowel het personen- als het goederenvervoer. Voor het traject wordt voorzien in de aanleg van twee extra sporen. Voor de spoorlijn Ede-Barneveld wordt voorzien in een partiële spoorverdubbeling.

Blijkens het *Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport 1993-1997* worden de bovengenoemde projecten in de periode 1993-1997 niet in uitvoering genomen.

4.2. Provinciaal en intergemeentelijk beleid

4.2.1. Streekplan Veluwe 1987

De hoofddoelstelling van het Streekplan is stringente bescherming van natuur en landschap. Dit betekent dat door een actief beleid gestreefd zal worden naar:

- behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van natuur en landschap;
- beperking van activiteiten die het natuurlijke milieu en het landschap schaden.

In het Centraal Veluws Natuurgebied zal deze hoofddoelstelling strikt worden toegepast. Voor de randgebieden en grote enclaves in het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe geldt een meer genuanceerd beleid.

Voor het agrarische gebied van de Gelderse Vallei is het beleid in hoofdzaak gericht op verdere ontwikkeling van het agrarische gebruik, met behoud van de verspreid voorkomende natuurwaarden, aandacht voor de verspreid voorkomende landschapswaarden en verbetering van de landschappelijke kwaliteit en recreatieve mogelijkheden.

In het zuidelijke deel van het onderhavige agrarische buitengebied wordt aandacht gevraagd voor een verbetering van de agrarische produktieomstandigheden. In dit zuidelijke deel liggen overigens ook de meeste beperkingen en randvoorwaarden:

- behoud van het kampenlandschap westelijk van Bennekom
- beperking van nieuwvestiging in de Hooilanden
- zo groot mogelijke bescherming van de voor ontwatering gevoelige gebieden in de Bennekommer Meent en de Hooilanden.

Voor het overige deel van de Vallei (binnen Ede) wordt in het Streekplan met name aandacht gevraagd voor de randzone van het Centraal Veluws Natuurgebied en de daar gelegen zone met engen en voor de kwetsbare natuur in het landgoed de Buzerd.

Specifieke uitspraken over het landschap in het plangebied zijn:

- de ruimtelijke opbouw en structuur van het gave kampenlandschap westelijk van Bennekom dient zoveel mogelijk te worden gehandhaafd evenals de openheid van de engen-zone Ede-Wekerom;
- verspreide kleine landschapselementen dienen zoveel mogelijk te worden beschermd.

In beginsel geldt dat woningbouw in de kernen* dient plaats te vinden; enige woningbouw in buurtschappen wordt niet uitgesloten. Buurtschappen komen slechts voor woningbouw in aanmerking indien ze als zelfstandige gemeenschap functioneren. Nader onderzoek zal dit moeten uitwijzen. In het Streekplan wordt een aantal indicatoren voor het functioneren als zelfstandige gemeenschap genoemd. De buurtschappen zijn in het Streekplan niet als zodanig aangegeven.

In het Streekplan wordt ontwikkeling van recreatie en toerisme voorgestaan mits deze ontwikkelingen met het oog op natuur- en landschapswaarden en landbouwkundige belangen aanvaardbaar zijn.

In tegenstelling tot het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe wordt voor de Gelderse Vallei uitbreiding van de verblijfsrecreatie mogelijk gevonden. Deze zou zoveel mogelijk gecombineerd moeten worden met landschappelijke inpassing of landschapsbouw en voor zover grenzend aan het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe zullen verblijfsrecreatieve ontwikkelingen moeten aansluiten bij de recreatieve zonering van het Nationaal Landschap Veluwe. In het Streekplan Veluwe is tevens een te ontwikkelen dagrecreatief knooppunt opgenomen bij Ede.

In het Streekplan wordt de volgende functionele indeling van het wegennet gehanteerd:

- a. bovenregionale wegennet
- b. regionale wegennet
- c. lokale wegennet

Op bijgaande kaart zijn de wegen van bovenregionaal en regionaal belang aangegeven. Als gewenste c.q. niet bij voorbaat te blokkeren wegenwerken zijn aangegeven:

- A30 (gedeelte A1/S4): mogelijke uitbreiding van dit wegvak tot 2 x 2 rijstroken;
- A30 (gedeelte S4/A12): doortrekking van de A30 (huidige S1) naar de A12
- T4 (zuidelijke omlegging Barneveld: ontlasting van de kern van Barneveld.

Bij het ontwerpen van tracés voor hoofdleidingen voor het vervoer van drinkwater, gassen, industriële vloeistoffen en vloeistoffen voor militaire activiteiten en dergelijke worden de volgende criteria gehanteerd:

- bebouwing dient te worden ontzien;
- bij tracering van hogedruk aardgasleidingen moeten bovendien rekening gehouden worden met de zoneringsvoorschriften van het Ministerie van V.R.O.M. en het Ministerie van E.Z.;
- leidingen voor vervoer van ruwe olie, chemische produkten en gassen tussen industriële centra moeten ondergebracht worden in leidingenstroken zoals aangegeven in het Structuurschema Buisleidingen;

*Ede, Bennekom, Ederveen, De Klomp, Lunteren, Harskamp, Otterlo en Wekerom

Opmerkelijk is zeker ook de grote nadruk die de provincie (nog voor de V.I.N.E.X. en het N.M.P.+) legt bij de milieuhygiënische eisen die aan de landbouw zullen worden gesteld. Het wat oudere streekplan spoort daardoor nog volledig met het recente rijksbeleid.

Als algemene beleidslijn is geformuleerd dat het buitengebied gevrijwaard dient te worden van burgerwoningen en overige bebouwing die daaraan niet functioneel gebonden is. Dit algemene uitgangspunt geldt niet alleen voor nieuwbouw, maar ook voor bestaande bebouwing in het buitengebied. Waar bestaande bebouwing geen relatie heeft met functies, gebonden aan het buitengebied, is in zijn algemeenheid amovering gewenst. Amovering dient in ieder geval plaats te vinden, indien:

- de bebouwing vanwege de slechte bouwkundige staat niet kan worden gehandhaafd;
- de bebouwing zodanig is gesitueerd dat deze conflicteert met geprojecteerde bestemmingen voor woon-, industriegebieden, of infrastructurele voorzieningen.

Eventuele herbouw van dergelijke te amoveren bebouwing dient in beginsel plaats te vinden in bestaande woonkernen. Waar herbouw buiten bestaande woonkernen wordt geaccepteerd zal herbouw zoveel mogelijk groepsgewijs en zoveel mogelijk in aansluiting op bestaande clusters niet-agrarische bebouwing in het buitengebied dienen plaats te vinden.

Funcieverandering van bestaande bebouwing wordt niet op voorhand uitgesloten. Met name is dit van toepassing op bebouwing die zijn oorspronkelijke, agrarische functie verliest en die men wil aanwenden voor woondoeleinden of voor niet-agrarische bedrijvigheid.

Het toestaan van meer dan één wooneenheid in een dergelijk gebouw is slechts bij uitzondering mogelijk. Van zo'n uitzonderingspositie is sprake, indien de bebouwing van bijzondere (cultuur-historische) waarde is en gebruik voor woondoeleinden een middel is tot behoud van het pand.

Voor het toelaten van niet-agrarische bedrijvigheid is van geval tot geval een zorgvuldige beoordeling vereist, waarbij van tevoren duidelijk gemaakt moet worden dat uitbreiding ter plaatse nimmer tot de mogelijkheden behoort. De provincie hanteert de volgende overwegingen bij de beoordeling:

- het in gebruiknemen dient niet gepaard te gaan met of gevolgd te worden door bouwactiviteiten, of het in gebruiknemen van onbebouwde percelen;
- detailhandel is uitgesloten;
- het betreft initiatieven waarvan aannemelijk is, dat deze geen kans van slagen hebben indien men aangewezen is op een bedrijfsterrein (weinig kapitaalintensieve karakter en de kleinschalige opzet);
- bedrijven dienen milieuvriendelijk karakter te hebben;
- de land- en tuinbouw dient geen nadelige invloed te ondervinden.

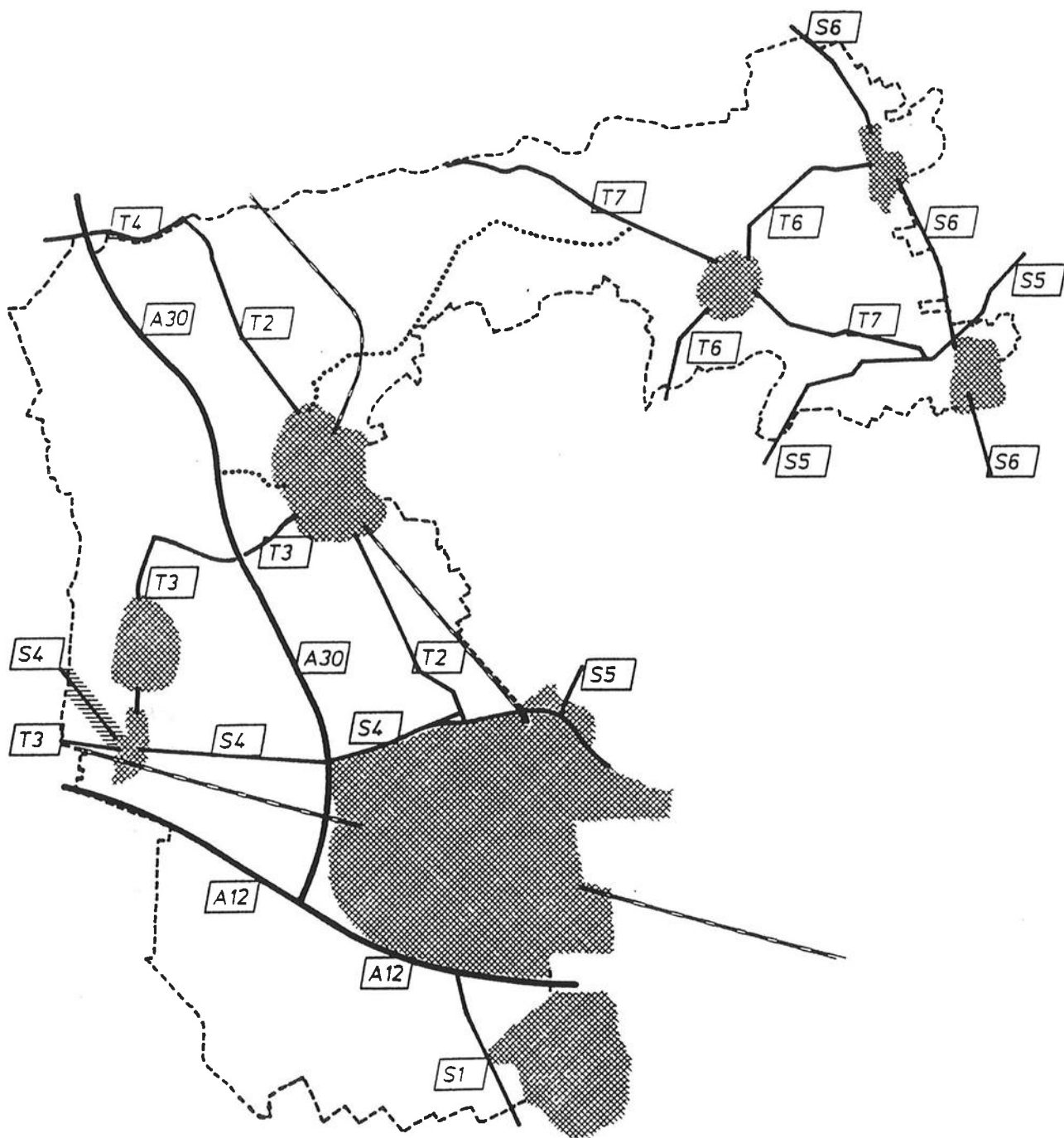
- in waardevolle natuurgebieden en waterwingebieden dient aanleg van leidingen te worden vermeden;
- in algemene zin dienen landbouwkundige, natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden zoveel mogelijk te worden ontzien;
- aanleg van leidingen in geomorfologisch en bodemkundig waardevolle gebieden kan slechts plaatsvinden indien zodanige voorzieningen worden getroffen dat de oorspronkelijke bodemopbouw en de daar heersende grondwaterstanden zoveel mogelijk worden gehandhaafd;
- compressorstations en meet- en regelstations dienen bij voorkeur op industrieterreinen te worden gebouwd.

Grondstoffenwinning

Olie- en gaswinning

Bij de keuze van boorlocaties voor onderzoek en eventuele exploitatie met de daaraan verbonden bouwwerken ten behoeve van de winning van diepliggende delfstoffen (olie, gas, steenkool en zout) geldt het volgende uitgangspunt:

- landelijk gebied aangeduid als "bescherming van natuurwaarden, bosbouw en gespreid agrarisch gebruik" (bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe) moet gevrijwaard blijven van bouwwerken voor exploitatie en in principe ook voor onderzoeks- en exploratieboringen;
- in waardevolle natuurgebieden en waterwingebieden mogen geen boorwerken worden toegestaan indien:
 - * onevenredig nadelige effecten kunnen ontstaan voor de aanwezige natuurwaarden en het grondwater en/of
 - * de met de boorwerken beoogde activiteiten zonder betrekkelijk grote bezwaren ook vanuit locaties buiten de betreffende gebieden kunnen worden uitgevoerd.

WEGEN VAN BOVENREGIONAAL EN REGIONAAL BELANG

- A bovenregionaal
- S + T regionaal (niet opgenomen in structuurplan)
- overige hoofdwegen (structuurplan)
- spoorwegen

Zandwinning

Het provinciaal ontgrondingsbeleid is erop gericht de winning van oppervlaktedelfstoffen zoveel mogelijk te concentreren in centrale winplaatsen, buiten het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe. Bij wijze van overgang is voorzien in twee aangewezen locaties, welke op termijn dienen te worden beëindigd (Ulterberg, Vorderen).

Grondwaterwinning

Op de in het Provinciale Grondwaterbeschermingsplan (vastgesteld in 1987) aangewezen grondwaterbeschermingsgebieden is de Verordening Grondwaterbeschermingsgebieden van toepassing. Het beleid in grondwaterbeschermingsgebieden wordt in de komende jaren voortgezet en waar nodig verder uitgebouwd. In het licht daarvan zal worden bezien of de beschermingsgebieden (thans de 25-jaar-zones omvattend) kunnen worden uitgebreid tot de intrekzones van de winningen. De wenselijkheid en mogelijkheid om grote industriële winningen extra te beschermen zal eveneens worden bezien. Besluitvorming over de uitbreiding van grondwaterbescherming en de daarbij behorende gebieden, zal na 1992 plaatsvinden in het kader van een 2e grondwaterbeschermingsplan/milieubeleidsplan.

In het ontwerp-Waterhuishoudingsplan Gelderland wordt voor het plangebied niet voorzien in mogelijke nieuwe locaties voor grondwateronttrekking ten behoeve van openbare drinkwatervoorziening.

Defensie

De reserveringen voor defensie in het Streekplan betreffen alleen het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe

Afvalverwerking

Het vinden van een oplossing voor de afvalverwerking is in eerste instantie een taak van de intergemeentelijke samenwerkingsgebieden. Ede vormt samen met Nijkerk, Hoevelaken, Barneveld, Scherpenzeel en Wageningen één gebied. De regionale afvalverwerking zal de lokale stortplaatsen overbodig maken (Wekerom is inmiddels gesloten). Dit nieuwe beleid wordt momenteel uitgewerkt.

Afvalwaterafvoer en afvalwaterzuivering

Bij de plaatsbepaling van nieuwe zuiveringsinstallaties of bij wijziging/uitbreiding van bestaande installaties hanteert de provincie de volgende uitgangspunten:

- zuiveringsinstallaties dienen in beginsel een plaats te krijgen in stadsrandzones of kernrandzones, een daar binnen bij voorkeur op of bij een industrieterrein.

- Situering dient niet plaats te vinden binnen de beschermingszones van waterwingebieden, in woongebieden en in natuurwetenschappelijk, landschappelijk en landbouwkundig waardevolle gebieden;
- de installaties dienen onder andere door middel van beplanting in het landschap te worden ingepast.

4.2.2. *Anticipatie ten behoeve van bouwplannen in het buitengebied van de gemeente Ede*

In de notitie is door Gedeputeerde Staten aangegeven welke categorieën bouwplannen, en onder welke criteria, men in overweging wil nemen. Voor de agrarische bedrijven geldt het volgende:

Tot de agrarische bedrijven worden uitsluitend gerekend bestaande bedrijven, waarvan dient vast te staan, dat deze in het bestemmingsplan als zodanig zullen worden bestemd.

Voor zover de hieronder bedoelde bouwplannen leiden tot uitbreiding van de bedrijfsbebouwing zal de totale uitbreiding ten hoogste 300 m² mogen bedragen.

Het betreffen bouwplannen:

- waarvan de uitvoering is gericht op de verbetering van het welzijn van de dieren en is gebaseerd op bijvoorbeeld nationale c.q. bovennationale voorschriften;
- die tot doel hebben om voorzieningen te realiseren, die voortvloeien uit voorwaarden verbonden aan een Hinderwetvergunning of eisen op grond van andere van toepassing zijnde Milieuwetten. Voor de opslag van mest geldt als norm hetgeen daaromtrent in de voorwaarden van de betreffende vergunning is bepaald;
- die voorzien in een bedrijfseconomisch noodzakelijke uitbreiding van een bedrijf, mits deze uitbreiding landschappelijk inpasbaar is, een eventueel noodzakelijke Hinderwetvergunning kan worden verleend en ook voor zover relevant wordt voldaan aan eisen voortvloeiend uit overigens voor het agrarisch bedrijf met betrekking tot het milieu van toepassing zijnde wettelijke voorschriften;
- voor het bouwen van een uit bedrijfseconomische overwegingen noodzakelijke tweede bedrijfswoning ten behoeve van bedrijven, die zonder uitbreiding van de reeds bestaande bedrijfsbebouwing, reeds als twee- of meermansbedrijf zijn gekwalificeerd;
- die voorzien in nieuwbouw van agrarische bedrijfsgebouwen na sloop van tenminste eenzelfde oppervlakte van de ten tijde van het indienen van de aanvraag om bouwvergunning legaal bestaande en als zodanig in gebruik zijnde agrarische bedrijfsbebouwing en mogen niet leiden tot vermeerdering van het aantal dieren,

dat op grond van een op het moment van die aanvraag geldende Hinderwetvergunning maximaal mag worden gehouden, noch tot een verhoging van de milieubelasting van het betreffende gebied;

- f. het verbouwen van een agrarische bedrijfswoning uitsluitend ten behoeve van de verbetering van de huisvestingssituatie van de bewoners en niet leidend tot splitsing van de woning of anderszins tot toename van de (burger) bewoning in het buitengebied.

Voor niet-agrarische bedrijven en burgerwoningen geldt het volgende: Gedeputeerde Staten willen alleen de volgende categorieën bouwplannen, onder nader vermelde criteria, in overweging nemen:

- niet-agrarische bedrijven die hetzij als zodanig in het geldende bestemmingsplan zijn geregeld dan wel aantoonbaar reeds een zodanige periode in het buitengebied zijn gevestigd, dat deze gelet op jurisprudentie niet door middel van bestuursdwang kunnen worden gesloten. Bovendien betreft het bedrijven die aantoonbaar niet naar een bedrijventerrein kunnen worden verplaatst. Tevens dient het bouwplannen te betreffen, die voorzien in de uitbreiding van deze bedrijven en zijn gericht op:
 - a. bedrijfseconomisch dringend noodzakelijke versterking van de marktpositie, dan wel,
 - b. verbetering van de produktie- en/of arbeidsomstandigheden van het bedrijf, vanwege in nationale en/of bovenationale wetgeving daaraan gestelde eisen. De uitbreiding dient beperkt te zijn tot 25% van de, ten tijde van het aanvragen van de bouwvergunning bestaande, oppervlakte bedrijfsbebouwing.
- bestaande permanent bewoonde burgerwoningen, niet zijnde noodwoningen, zomer- of recreatiewoningen of andere bewoonde ruimten, mits er geen planologische, landschappelijke en/of milieuhygiënische bezwaren bestaan, deze woningen als zodanig in het bestemmingsplan kunnen worden bestemd en bij uitbreiding de inhoud van de woning met niet meer dan 25% wordt vergroot, mits de woning na verbouwing een inhoud van 600 m³ niet overschrijdt. Tevens dient het bouwplannen te betreffen:
 - a. waarbij het uitsluitend gaat om verbetering van de huisvesting en het aantal burgerwoningen niet toeneemt;
 - b. die gehele vernieuwing op dezelfde plaats beogen, mits het gaat om panden die ten minste 5 jaar onafgebroken zijn bewoond.
- het verbouwen van agrarische bedrijfswoningen tot burgerwoningen: bedrijfswoningen met eventueel inpandige bedrijfsruimte van gesaneerde agrarische bedrijven, welke bouwkundig in goede staat verlenen doch dienen te worden aangepast aan de huidige woonwensen. Het betreffen bouwplannen, die voorzien in het verbouwen van bedoelde woningen ten behoeve van burgerbewoning, mits een woning een inhoud van 600 m³ niet overschrijdt en de woning naar zijn aard

uit landschappelijke overwegingen en uit het oogpunt van milieuhygiëne aanvaardbaar is.

4.2.3. Gelders Milieuplan

Hoofddoelstelling in het (ontwerp) *Gelders Milieuplan 1992-1996* is een duurzame milieubescherming en verbetering van de milieukwaliteiten, met het oog op de gezondheid en het welbevinden van de mens en de ecosystemen. Deze doelstelling wordt uitgewerkt in concrete taakstellingen voor allerlei sectoren, waaronder normen voor de uitstoot van verzurende stoffen en normen voor bodem en water. Deze normen zijn voor het jaar 2000 en de periode daarna ontleend aan het rijksbeleid (N.M.P.+).

Ten aanzien van stankhinder en geluidhinder bleek een rechtstreekse vertaling van de normen naar provinciale doelstellingen niet mogelijk. Daarom wil de provincie het al bestaande stringente beleid continueren.

De provincie wil zijn bevoegdheid om specifieke gebieden aan te wijzen, waar extra milieuzorg noodzakelijk is, benutten. Er zijn 13 milieu-beschermingsgebieden aangewezen in de provincie, waarvan één in Ede (de Driesprong). Voor een deel wel binnen het agrarische buitengebied liggen twee "bodembeschermingsgebieden" waar naast de bescherming van de bodemopbouw ook relaties met milieubescherming worden gelegd.

4.2.4. Waterhuishoudingsplan 1991

Hierin wordt voor vrijwel het gehele plangebied aangegeven dat het waterhuishoudkundige systeem primair ten dienste staat van de landbouw. Voor de omgeving van de Allemanskamp en de Bennekommer Meent heeft het water primair een functie voor kwelafhankelijke landnatuur en tevens voor de landbouw. Voor de Bennekommer Meent zelf wordt gesproken van water voor natuur van het hoogste ecologische niveau.

4.2.5. Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden Gelderland 1992

Hierin wordt de Bennekommer Meent en gronden in de omgeving daarvan, aangewezen als bodembeschermingsgebied. Ook strekt het bodembeschermingsgebied Ede-de Driesprong zich uit tot in het plangebied (omgeving Meulunteren).

Voor deze twee gebieden staan in het intentieprogramma de volgende uitgangspunten:

- * Bennekommer Meent: Via de streekplanuitwerking dient fysieke aantasting en (verdere) vermessing, verspreiding of verdroging te worden voorkomen;

- * Ede- de Driesprong: Met I.P.B.-beleid wordt terugdringing van verzuring en het voorkomen van fysieke aantasting nagestreefd.

4.2.6. *Intentieprogramma Stiltegebieden Gelderland 1991*

Hierin wordt de Bennekommer Meent aangewezen als verplicht stiltegebied. Een gedeelte van de omgeving van de Bennekommer Meent is aangegeven als stiltegebied zonder verplichting tot aanwijzing.

4.2.7. *Interprovinciale Structuurvisie Ede-Veenendaal (I.S.E.V.)*

Tijdens de behandeling van de vaststelling van het Streekplan Veluwe is bij motie uitgesproken dat het gewenst is voor het Binnenveld een plan op te stellen door de betreffende gemeenten en de beide provincies. Bij de ontwikkeling van dat plan is ook de noodzaak onderkend voor afstemming van de stedelijke ontwikkeling van Ede en Veenendaal.

Dit heeft geleid tot het opstellen van de Interprovinciale Structuurvisie Ede-Veenendaal (I.S.E.V.), waarin twee modellen zijn uitgewerkt. Vanuit het landelijk beleid zoals onder andere neergelegd in de V.I.N.E.X. en de Streekplannen Utrecht en Veluwe zijn prognoses voor beide gemeenten opgesteld voor de behoefte aan woningbouw en bedrijventerreinen. Er wordt uitgegaan van een toename van de woningvoorraad in de periode 1990-2015 met 12.500 (Ede) en 7.500 woningen (Veenendaal). Wanneer de nog aanwezige restcapaciteit hier vanaf worden getrokken resteert een toename van ongeveer 5500 woningen in Ede en 3000 woningen in Veenendaal.

De uiteindelijke keuze van de gemeente Ede is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- niet bouwen op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug;
- het zoveel mogelijk recht doen aan de "openheid" van de Gelderse Vallei en het Binnenveld tussen Ede en Veenendaal;
- het zo mogelijk verdichten van de kernen;
- het aansluiten van nieuwe woon- en bedrijvengebieden op de huidige stedenbouwkundige structuur van Ede en Veenendaal;
- het vermijden van barrièrewerking door bedrijfsterreinen tussen de woongebieden.

De gemaakte keuze is als volgt:

- voor de korte termijn (1995-2005) wordt voorzien in een nieuw woongebied aan de noordzijde van Ede (globaal begrensd door N224 en Doesburgerdijk); voor de periode na 2005 zal waarschijnlijk aansluiting worden gezocht bij het op korte termijn te realiseren woongebied;
- aan de westzijde van Ede wordt voorzien in een bedrijventerrein met een omvang van circa 100 hectare (globaal begrensd door N224, A30 en spoorlijn). In de eerste planperiode bestaat nabij de kalvergiervoorzuiveringsinstallatie behoefte aan ruimte voor "vuile" bedrijven, bijvoorbeeld huisvuilverwerkingsinstallatie;
- ten behoeve van Veenendaal wordt voor de periode 1995-2005 voorzien in een nieuw woongebied tussen de gemeentegrens en de Dragonderweg. Hierbij wordt een directe relatie gelegd met de tevens geprojecteerde "natuurontwikkeling" aan

- de oostzijde van het nieuwe woongebied. De woningbouw wordt alleen acceptabel geacht onder voorwaarde van realisatie van de geprojecteerde natuurontwikkeling;
- in het tussengebied tussen Ede en Veenendaal (tussen N224 en A12) is een fysieke buffer gesitueerd. Voor het gebied wordt agrarisch en actief recreatief gebruik voorgestaan. De realisering van een zandwinplas wordt niet meer reëel geacht. In de periode 1995-2005 zal het accent nog gelegd worden op continuering van de agrarische activiteiten. Er zal een stringent beleid worden gevoerd ter voorkoming van ongewenste stadsrandactiviteiten. Wel wordt een positieve houding aangenomen ten opzichte van recreatieve ontwikkelingen (eventueel golfbaan, maneges, wandelroutes, fietspaden etcetera);
- in het gebied ten westen van De Klomp wordt voor de periode 1995-2005 voorzien in een bedrijventerrein met een oppervlakte van circa 40 hectare. In de periode na 2005 wordt voorzien in een bedrijventerrein oostelijk van de Klomp. Voor de in de I.S.E.V. opgenomen ontwikkelingen zal een M.E.R. worden afgerond.

4.2.8. *Beleidsplan Binnenveld*

Het *Beleidsplan Binnenveld (vastgesteld in 1990)* is opgesteld door een interprovinciale werkgroep in overleg met de betrokken gemeenten. Voor de zones aan weerszijden van de Grift wordt behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden nagestreefd. Essentieel is de aanwezigheid van kwel, vooral afkomstig van het Veluws massief. Bij eventuele ingrepen in de omgeving zal deze hydrologische relatie in stand moeten blijven. Tevens wordt voor de omgeving van de Grift een extensief agrarisch gebruik nagestreefd, bijvoorbeeld in de vorm van relatienotagebieden. Gronden in de omgeving van de Bennekommer Meent zijn in het kader van de voorrangsinventarisatie relatienotagebieden aangewezen. Nader onderzoek is gewenst naar de wenselijkheid van extra verder afgelegen relatienotagebieden vanwege hun (hydrologische) samenhang met de omgeving van de Grift. Inmiddels is er een concept-uitwerking ecologische hoofdstructuur waarin dit nader is onderzocht. Voor wat betreft de gemeente Ede blijkt daarin vooral dat het gebied ten noorden van de Bennekommer Meent een rol kan spelen als (hydrologische) buffer. Mogelijk kunnen hier natuurontwikkingsgelden voor worden aangewend.

In het beleidsplan wordt tevens nadruk gelegd op de natuurwaarden van houtwallen en bosstroken in de omgeving van de Kraats/Nergena en op de mogelijkheden voor versterking van de ecologische relaties tussen het Veluws Massief-de Kraats-Nergena en de omgeving van de Grift.

Over de recreatie staat in dit plan onder meer dat het gebied fungeert als uitloopgebied voor fietsers en wandelaars uit de omliggende kernen. Knelpunt is echter het intensieve sluipverkeer door het Binnenveld. Als maatregel wordt dan ook voorgesteld de stroom gemotoriseerd verkeer op diverse plaatsen te onderbreken. Voor het plangebied betreft dat de verbinding tussen de Kraats en de S25. Ter hoogte van de hooilanden wordt aan de Grift een recreatief rustpunt nagestreefd.

Behoud en versterking van openheid en bufferfunctie van het Binnenveld vormt één van de uitgangspunten voor de planvorming. Meer concreet betekent dit onder meer:

- geen reserveringen voor nieuwe stedelijke bestemmingen buiten bestaand stedelijk gebied, respectievelijk buiten hetgeen in de vigerende streekplannen is voorzien;
- geen bebouwingsmogelijkheden in het gehele Binnenveld voor daaraan niet-gebonden functies; volledige uitsluiting van bebouwingsmogelijkheden in het open middengebied. Randvoorwaarden worden gesteld aan stadsrandactiviteiten voor wat betreft locatie; aard van de activiteiten en verschijningsvorm. Hetzelfde geldt voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing. Visueel-ruimtelijke inpassing verdient hierbij de aandacht.

4.3. Beleid op gemeentelijk niveau

4.3.1. Structuurplan 1989

Het structuurplan uit 1989 geeft de hoofdlijnen aan voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gehele gemeente (inclusief de kernen). Ook voor het agrarisch buitengebied zijn uitgangspunten geformuleerd.

Het Structuurplan maakt onderscheid tussen:

1. het hooggelegen Natuurgebied Veluwe; met een overwegend kleinschalige ruimtelijke opbouw. Voor dit gebied wordt consolidatie van de huidige functies en versterking van de ruimtelijke opbouw nagestreefd;
2. de laaggelegen Gelderse Vallei; met een afwisselend kleinschalige en grootschalige ruimtelijke opbouw. Voor dit gebied wordt herstructurering van de huidige functies en de ruimtelijke opbouw nagestreefd;
3. de overgangszone; met een kleinschalige ruimtelijke opbouw. Voor dit gebied wordt verweving van bestaande en nieuwe functies en versterking van de ruimtelijke opbouw nagestreefd. De ruimtelijke relaties tussen de Veluwe en de Vallei en de overgangen tussen de kernen en het buitengebied moeten daarbij verbeterd worden.

De ruimtelijke hoofdstructuur zoals die in het Structuurplan wordt gehanteerd, is weergegeven op de hierbij horende figuur.

Het gemeentelijke Structuurplan geeft nog vrij abstracte hoofdlijnen aan van het landschapsbeleid. Veel concreter zijn de landschapsstructuurplannen en landschapsplannen die voor deelgebieden van de gemeente zijn opgesteld (zie 4.4.2.).

In het Structuurplan wordt nadrukkelijk vastgesteld dat de landbouw de hoofdfunctie van het landelijk gebied in de Vallei is. Er wordt alleen een onderscheid gemaakt

tussen de eigenlijke Vallei en de overgangszone grenzend aan het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe.

In het overgangsgebied heeft akkerbouw de voorkeur en is intensieve veehouderij uit oogpunt van hinder ten opzichte van woongebieden en uit oogpunt van milieubelasting van het aanliggende Veluwegebied ongewenst. In de eigenlijke Vallei zal grondgebonden landbouw gestimuleerd worden, met name daar waar belangrijke landschappelijke en ecologische waarden en potenties aanwezig zijn. De intensieve veehouderij zal daar aan beperkingen worden gebonden.

Elders streeft de gemeente naar beperking van de milieubelasting door intensieve veehouderij middels technische maatregelen. Een redelijke mate van uitbreiding kan hierdoor worden toegestaan.

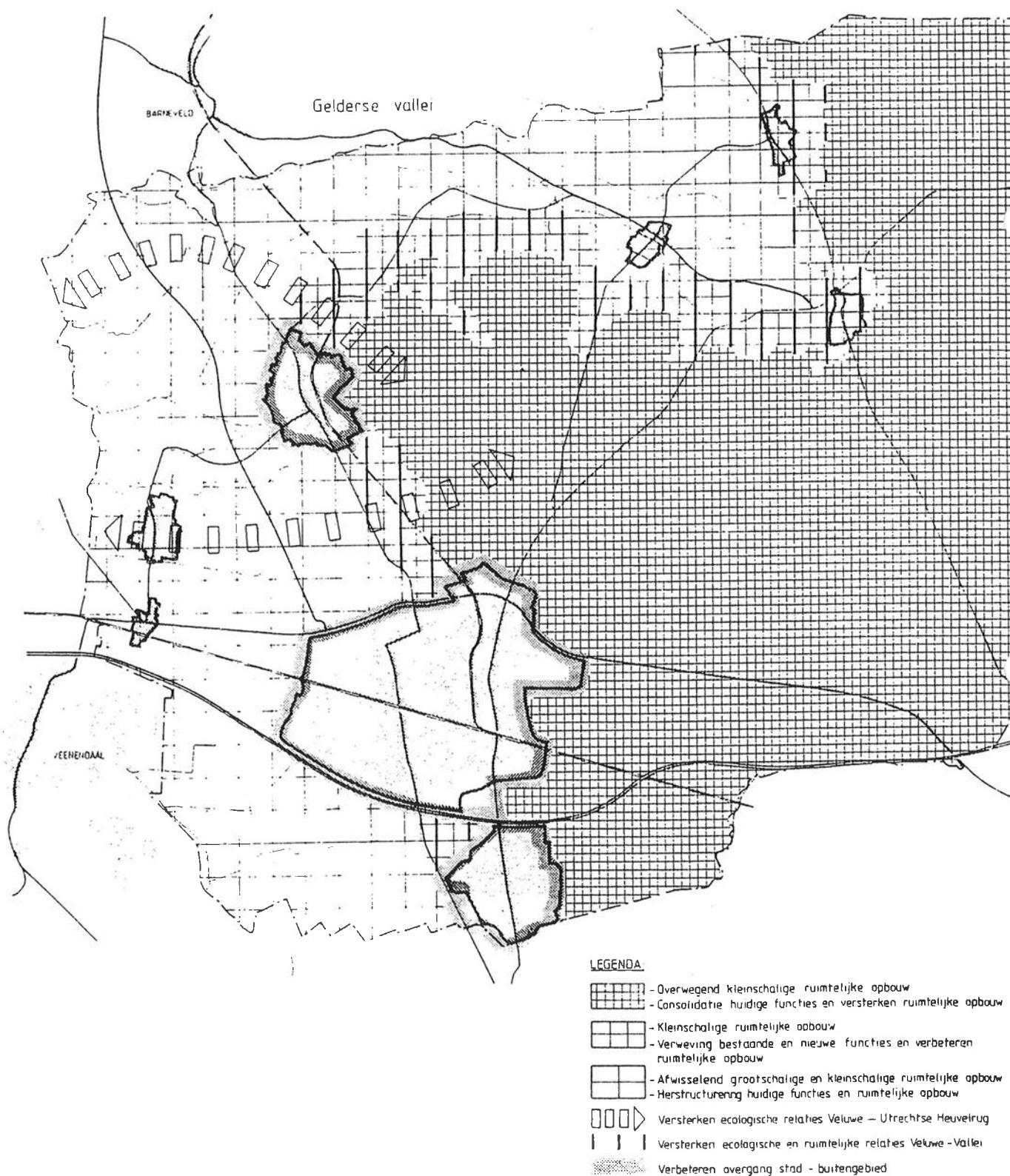
Aangaande de natuurfunctie wordt voor de overgangszone versterking van de ecologische relaties tussen de Veluwe en de Vallei nagestreefd binnen de huidige kleinschalige ruimtelijke opbouw. Voor de Vallei wordt uitgegaan van vier te versterken ecologische verbindingen tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug; één ten noorden van Bennekom, één ten noorden van Ede, één ten zuiden en één ten noorden van Lunteren. Binnen deze verbindingzones zal sprake moeten zijn van verweving van natuur en landbouw, daarbuiten is landbouw de hoofdfunctie.

Ten aanzien van burgerwoningen is in het Structuurplan het volgende beleid geformuleerd:

1. Er dient een terughoudend beleid te worden gevoerd ten aanzien van burgerwoningen in het buitengebied. Nieuwbouw van burgerwoningen wordt derhalve uitgesloten, met uitzondering van beperkte mogelijkheden in de buurtschappen*, conform de criteria die in het Streekplan Veluwe zijn aangegeven.
2. Er dient een oplossing te worden gevonden voor vrijkomende agrarische bedrijfswoningen. De mogelijkheid deze te benutten als burgerwoning moet worden gekoppeld aan de toegekende hoofdfunctie van deelgebieden:
 - a. daar waar landbouw als hoofdfunctie wordt beschouwd, dient burgerwoning van voormalige bedrijfswoningen te worden tegengegaan, indien dit beperkingen oplegt aan de bedrijfsontwikkeling van belendende agrariërs als gevolg van de Hinderwet. Burgerbewoning kan worden toegestaan indien bedrijfsgebouwen worden gesaneerd c.q. geamoveerd en de uitbreidingsmogelijkheden van belendende bedrijven om andere redenen niet meer aanwezig zijn, mits met instemming van belanghebbenden;

*In het Structuurplan zijn als buurtschap aangegeven: Nederwoud, Overwoud, de Valk, de Kraats, Meulunteren en omgeving Pakhuisweg

kaart 2: Ruimtelijke hoofdstructuur
bron: Structuurplan Ede 1990

- b. in de gebieden waar sprake is van een verweving van functies (overgangszone) kan burgerbewoning in voormalige bedrijfswoningen worden toegestaan; voorwaarde hierbij is dat daarmee tevens andere belangen worden gediend (zoals landschappelijke, ecologische of recreatieve belangen).
- 3. Burgerbewoning in waardevolle voormalige agrarische bedrijfswoningen kan worden toegestaan, indien dit de enige mogelijkheid is voor behoud van de karakteristieke bebouwing. Hiervoor zullen richtlijnen worden opgesteld.
- 4. Ten aanzien van bestaande burgerwoningen c.q. zomerhuizen/tweede woningen kan worden gesteld, dat zij in principe als zodanig zullen worden bestemd, tenzij geen woon- of verblijfsvergunning is of kan worden verleend vanwege de bouwkundige toestand van het pand (te denken valt aan noodverblijven).
- 5. Het recreatief gebruik van woningen (zogenaamde tweede woningen) wordt, indien daarvan nog geen sprake was, uitgesloten.

Ten aanzien van niet-agrarische bedrijvigheid zijn de volgende beleidslijnen geformuleerd:

- 6. Algemeen kan worden gesteld, dat niet-agrarische bedrijven, die naar de aard van hun activiteiten niet zijn aangewezen op een locatie in het buitengebied, hieruit dienen te worden geweerd. Het betreft hier de zogenaamde categorie IV-bedrijven. In het Structuurplan wordt de volgende indeling gehanteerd:
 - I. agrarische hulpbedrijven (bijvoorbeeld loonwerkbedrijf, landbouw-mechanisatiebedrijf, handelsbedrijf in landbouwwerktuigen, veevoeder- en foeragehandel, opslag van landbouwwerktuigen etc.);
 - II. bosbouw hulpbedrijven;
 - III. landelijke bedrijven (functionele binding met of nauwe relatie tot het buitengebied bijvoorbeeld kwekerij, tuincentrum, manege etc.);
 - IV. overige bedrijven (nauwelijks of geen binding buitengebied).
- 7. Voor het toelaten van niet-agrarische bedrijvigheid gelden de volgende voorwaarden:
 - a. uitsluitend in bestaande bebouwing, waarbij uitbreiding mogelijk is onder voorwaarden van landschappelijke en planologische aard;
 - b. alleen functioneel aan het buitengebied gebonden bedrijven (categorie I, II en III), waarbij bovendien de functie gerelateerd moet zijn aan de geldende hoofdfunctie van de zone waarin het bedrijf is gelegen, in casu:
 - Gelderse Vallei (hoofdfunctie landbouw): alleen categorie I, categorie III onder voorwaarden van landschappelijke- en planologische aard;
 - overgangszone (functieoverweving): categorie I, II en III.

8. Ten aanzien van de reeds bestaande niet-agrarische bedrijven wordt onderscheid gemaakt in twee groepen waarvoor de volgende mogelijkheden c.q. beperkingen worden voorgestaan:
- a. "passend", dat wil zeggen:
- bestemming en gebruik in overeenstemming;
 - bekend en met vrijstelling gelegaliseerd;
 - bekend en al dan niet onder voorwaarden gedoogd;
 - krachtens overgangsrecht toegestaan;
 - nog onbekend, maar niet meer tegen te gaan (rechtsverwerking).
- In deze gevallen zal gelegaliseerd zijn/worden. Uitbreidingsmogelijkheden zijn afhankelijk van de locatie, aard en omvang van het bedrijf;
- b. "niet passend", dat wil zeggen:
- bestemming en gebruik niet in overeenstemming;
 - bekend maar niet gelegaliseerd of gedoogd;
 - niet krachtens overgangsrecht toegestaan;
 - geen sprake van rechtsverwerking;
 - voldoet niet aan de eisen van nieuwvestiging (zie punt 7).
- In deze gevallen zal niet worden overgegaan tot legalisering, maar een actief aanschrijvingsbeleid worden gevoerd c.q. aanschrijvingen worden geëffectueerd.
9. In de buurtschappen kan niet-agrarische bedrijvigheid worden toegestaan, indien deze in hoofdzaak dienstverlenend is aan de in de directe omgeving gevestigde bevolking.

Met betrekking tot recreatie en toerisme gelden voor de zones bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe, overgangsgebied en Gelderse Vallei de volgende hoofdlijnen van beleid.

bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe:

accent op kwaliteitsverbetering van het bestaande aanbod; geen uitbreiding, plaatselijk sanering.

Overgangsgebied:

hier zijn wat meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk; een gedeelte van de recreatieve druk op het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe kan afgewenteld worden op de overgangszone.

Gelderse Vallei:

recreatieve ontwikkelingen gezien de primaire landbouwfunctie concentreren bij bestaande kernen.

De aanwezigheid en ontwikkelingsmogelijkheid van verblijfsrecreatie speelt zich volgens het Structuurplan vooral af in het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe en het overgangsgebied. Kampeer- en zomerhuisterreinen kunnen, indien noodzakelijk, worden verbeterd/vergroot. In de overgangszone zijn beperkte mogelijkheden voor

verplaatsing van terreinen vanuit het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe aanwezig. Als de mogelijkheden daarvoor niet volstaan kunnen nieuwvestigingen worden toegestaan voor zover de recreatieve druk op het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe daardoor niet wordt vergroot. Nieuwe vestigingen en verplaatsingen dienen aan te sluiten bij reeds aanwezige toeristisch-recreatieve voorzieningen en dienen te worden aangesloten op de riolering.

De overgangszone leent zich tevens voor nieuwvestiging of uitbreiding van de hotelaccommodatie mits daar tevens een kwalitatieve verbetering mee is gemoeid. De gemeente wil enige mogelijkheden bieden voor bijzondere kampeervormen. Ook hiervoor wordt met name de overgangszone geschikt gevonden.

Voor de dagrecreatie is wat betreft het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe de zonering van het Integraal Deelplan Zuidwest van het Nationaal Landschap Veluwe uitgangspunt. De intensieve dagrecreatieve activiteiten worden hierin gekoppeld aan routes en aan bestaande dagrecreatieve objecten.

In de Gelderse Vallei zal het recreatief medegebruik worden bevorderd, met name de routegebonden recreatie (wandelen, fietsen en paardrijden). Aandacht verdienen daarbij de uitlooptmogelijkheden vanuit de kernen en vanuit recreatieterreinen.

Nieuwe dagrecreatieve objecten zullen in de Vallei moeten aansluiten bij de kernen of bij de hoofdinfrastructuur. Voor de probleemsporten (in verband met ruimtebeslag en lawaai moeilijk plaatsbare sporten) dienen aanvaardbare locaties te worden gezocht (mogelijk buiten de gemeente). Deze locaties dienen in ieder geval niet in de nabijheid van natuurgebieden te liggen.

Gezien de behoefte aan oever- en waterrecreatie in de gemeente zal aan nieuwe voorzieningen op dit punt medewerking worden verleend.

Met betrekking tot de overige functies zijn onder meer de volgende hoofdlijnen van beleid geformuleerd:

- Er wordt gestreefd naar goede en veilige verbindingen tussen de kernen en naar goede aansluitingen van de kernen en hun bedrijfsterreinen op het landelijke wegen- en spoornet. Van groot belang voor de bestrijding van de negatieve effecten van het verkeer is de bevordering van het openbaar vervoer en het fietsen.
- Er wordt naar gestreefd het verkeer te bundelen op hoofdroutes en de overige wegen alleen te laten dienen voor bestemmingsverkeer, ten einde sluipverkeer tegen te gaan. De in het Structuurplan aangegeven hoofdroutes voor het gemotoriseerde verkeer komen grotendeels overeen met de in het Streekplan aangegeven wegen behorende tot het regionaal en bovenregionaal wegennet, met dien verstande dat:
 - * het gedeelte van de S4 tussen De Klomp en Renswoude niet als hoofdroute is aangegeven;
 - * de wegen Lunteren-S1 en Lunteren-Meulunteren-De Valk (T7) wel als hoofdroutes zijn aangegeven.
- De gemeente zal zich actief opstellen voor het met spoed realiseren van de A30, onder voorbehoud dat de milieu-effecten hiervan beperkt zullen blijven.

- Medewerking dient verleend te worden aan de totstandkoming van een verdubbeling van het spoortracé Arnhem-Utrecht, waarbij gestreefd dient te worden naar een goede landschappelijke inpassing. Verdubbeling van de spoorlijn Ede-Amersfoort wordt afgewezen met het oog op belemmeringen van ontwikkelingen ter verbetering van het woon- en leefklimaat in de kernen. Als alternatief wordt gewezen op het weer in gebruik nemen van de lijn Amersfoort-Veenendaal (P.O.N.-lijn).
- Rond objecten die bepaalde gevaren met zich meebrengen zullen gevarenzones worden aangegeven, waarbinnen beperkingen gelden ten aanzien van het gebruik in de directe omgeving.
- In de lokale zandbehoefte zal worden voorzien door ontgroningen in de Gelderse Vallei. In het Structuurplan wordt nog uitgegaan van een locatie in de polder Maanderbroek. Inmiddels is deze locatie verlaten.
- Aangezien de vuilstort Wekerom gesloten is en de capaciteit van stortplaatsen in de nabije omgeving (Wageningen en Barneveld) beperkt is, dient nader onderzoek te worden verricht naar een milieuhygiënisch verantwoorde afvalverwerking.

4.3.2. *Landschapsplannen*

Het Landschaps Structuurplan de Kraats-Nergena is in 1990 door de raad vastgesteld. In dit plan wordt een aantal ingrepen voorgesteld die de differentiatie in de landschappen van de Kraats, Nergena en de hooilanden versterken. Bij de Kraats staat het rechtepatroon van wegen en de omplanting van bebouwing centraal, bij Nergena gaat het vooral om versterking van de grillige patronen van wegen en hoogteverschillen.

Het L.S.P. Ede-Bennekom is op 2 maart 1993 vastgesteld. Dit plan beslaat een gedeelte van het bestemmingsplangebied, gelegen ten oosten van de Nieuwe Wageningse Weg. Er wordt in het L.S.P. een driegleding gemaakt in het oostelijke deel dat aansluit op de Veluwe, de overgangszone, en het westelijke deel dat aansluit op de Vallei. De opzet van het Vallei-deel sluit sterk aan bij de ingrepen die in het L.S.P. de Kraats-Nergena worden voorgesteld.

Voor het gebied tussen Ede en Lunteren is een gemeentelijke visie op de landschapsstructuur ontwikkeld. Het rapport zal fungeren als één van de bouwstenen voor nadere planvorming en inrichting van dit gebied en vormt het vertrekpunt bij het opstellen van een landschapsplan voor deze omgeving.

De diverse *landschapsplannen* en in ontwikkeling zijnde landschapsplannen die de gemeente rijk is, betreffen ook de natuur. De doelstellingen van het Landschapsstructuurplan de Kraats-Nergena zijn onder meer:

- herstel van poelen in het gebied als ecologisch waardevolle objecten;
- aandacht voor het gebied in het kader van de ecologische relatie tussen de Veluwe en de Vallei.

Deze laatste doelstelling is ook terug te vinden in het Landschapsstructuurplan voor het gebied tussen Ede en Bennekom. Oost-west gerichte beplantingen zijn dan ook belangrijke elementen in dit landschapsplan. Bij de landschapsvisie Ede-Lunteren wordt eveneens ruime aandacht geschonken aan ecologische verbindingen. Met deze verbindingen, die gekoppeld zijn aan beeksloten, is in dit bestemmingsplan rekening gehouden.

4.3.3. *Dassenbeleidsplan*

Op gemeentelijk niveau is een *Dassenbeleidsplan* opgesteld. De rijksoverheid ziet in de das het symbool voor het kleinschalige cultuurlandschap. Het is een van de speerpuntsoorten in het natuurbeleidsplan. Worden de omstandigheden voor de das verbeterd, dan mag ook een toename worden verwacht van het aantal vleermuizen, amfibieën, vlinders, uilen, kleine marterachtigen en bepaalde zangvogels. Het dassenbeleidsplan geeft drie punten aan die voor de Gelderse Vallei van belang zijn:

- Verbetering van de foerageergebieden. Voor de agrarische randzones houdt dat in extensivering van het agrarische gebruik en schaalverkleining door aanplant van heggen en houtwallen.
- Oplossen van verkeersknelpunten.
- Vergroten migratiemogelijkheden van de Veluwe naar de Utrechtse Heuvelrug. Voor de das is een één-kilometer brede zone vanaf het Wekeromse Zand via de Buzerd naar het westen gewenst. Ook hier zijn extensivering, schaalverkleining en het oplossen van verkeersknelpunten essentieel.

4.3.4. *Milieubeleidsplan Ede*

Het milieubeleidsplan is van 1985 en als gevolg daarvan nog niet aangescherpt op basis van de recente rijksbeleid. Van groot belang is echter dat als gevolg van dit beleidsplan zowel bestuurlijk als ambtelijk het milieubeleid als een volwaardige taak in het gemeentelijke beleid is ingepast. Dit is van essentieel belang omdat een groot deel van de uitvoering van de milieuwetgeving in handen van de gemeente is gelegd. De gemeente ziet het daarom als zijn eerste verantwoordelijkheid om hieraan zo goed mogelijk uitvoering te geven. Eenduidigheid in normstelling en handelen heeft daarbij de grootste prioriteit waarbij een optimale afstemming op rijk en provincie gewenst is. De gemeente hecht daarom grote waarde aan de uitkomsten van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei, waarin de drie bestuurslagen gezamenlijk tezamen met de maatschappelijke organisaties voorstellen formuleren voor een optimaal milieubeleid, afgestemd op de lokale situatie.

4.3.5. Afvalwater in het buitengebied

Voor wat betreft het afvalwaterbeheer beschikt de gemeente over een afzonderlijk rapport; het deelrapport *Afvalwater in het Buitengebied*.

Op basis van een inventarisatie naar de omvang van afvalwaterlozingen (grids van 1 km²) en drie criteria (lozingsdichtheid, effect-verwachting voor het milieu, natuurwaarde van het gebied) is een fasering/urgentie aangegeven voor de riolering in het buitengebied. Tot de urgente gebieden behoren onder meer:

- gebied "Klomperweg" (met Psychiatrisch Ziekenhuis)
- gebied "Koeweg"
- gebied "Valkseweg"
- gebied "Barneveldseweg" (Otterlo)
- gebied "Leperkoen" (met onder andere camping Leperkoen)

4.3.6. Fietspadenplan

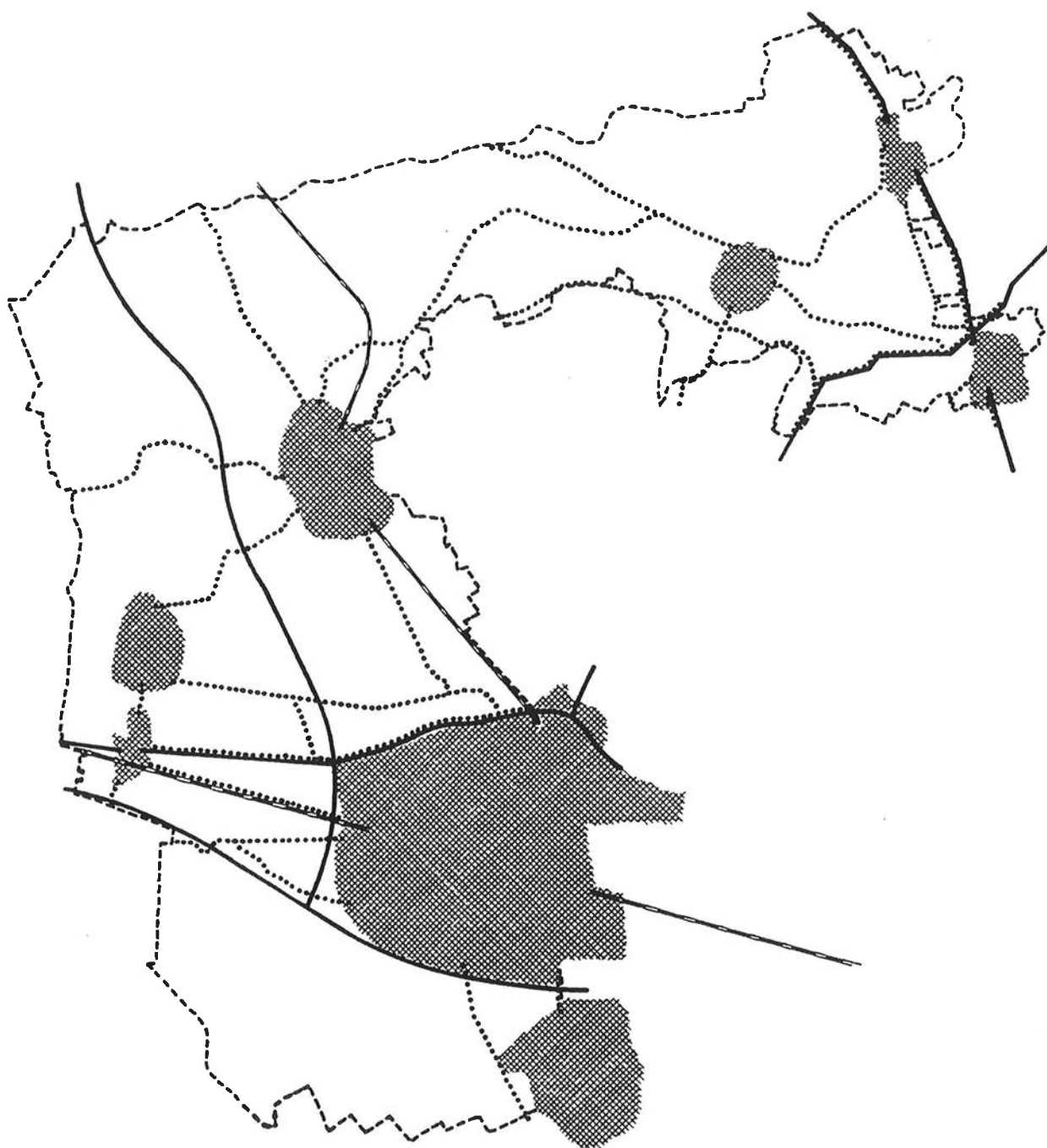
Voor wat betreft fietsroutes buiten de bebouwde kom beschikt de gemeente over een *Fietspadenplan (1989)*. Hierin zijn zowel recreatieve als utilitaire fietspaden opgenomen.

Het plan stelt dat met het oog op de bereikbaarheid van voorzieningen tussen alle dorpen zo direct mogelijke fietsroutes gewenst zijn; daarnaast moeten ook de grotere plaatsen buiten de gemeente per fiets goed bereikbaar zijn. Het gewenste utilitaire fietsnet is op bijgaande kaart aangegeven.

Een ontbrekende schakel is de Verlengde Langekampweg. Tevens moeten volgens het plan langs de volgende wegvakken fietspaden worden aangelegd:

- Klompersteeg (De Klomp)
- Hoofdweg (Ederveen), in aanleg
- Schutterweg, in aanleg
- Klomperweg (Lunteren)
- Meulunterseweg/Hoge Valksweg
- Barneveldseweg (Otterlo) + Otterloseweg (Wekerom)

De overige maatregelen in het fietspadenplan betreffen kwalitatieve aanpassingen van het nieuwe fietsroutenet. Van de recreatieve fietsroutes valt de Vijfsprongweg en de Goudsbergweg binnen het Agrarisch buitengebied.

GEWENSTE NET VAN UTILITAIRE FIETSPADEN

4.3.7. Bestemmingsplan A30

Het bestemmingsplan A30 (vastgesteld 18 mei 1993) voorziet in de ombouw van de S1 tot autosnelweg A30 en de aanleg van de ontbrekende verbinding met de A12. De begrenzing van het plangebied is zodanig gekozen dat niet alleen de beide wegvakken (bestaand en nieuw) binnen het plangebied vallen maar ook de gronden die nodig zijn voor aansluitingen op andere wegen, parallelwegen, verzorgingsplaatsen, een (eventuele) carpoolplaats, landschapselementen en aanzetten voor ecologische verbindingzones.

De aanleg van de A30 brengt op een aantal plaatsen aanpassingen in het onderliggende wegennet met zich mee; dit betreft onder meer:

- omleiding Maanderbroekweg en Maanderbuurtweg;
- opheffing aansluiting Schampsteeg.

Ook zal de A30, na aanleg, op verschillende plaatsen consequenties voor bebouwing en landbouwactiviteiten hebben:

- ca 11 bedrijven dienen te worden geamoveerd;
- ca 20 woningen (voor een groot deel behorend bij de bedrijven) dienen te worden geamoveerd;
- minimaal 7 bedrijven ondervinden in meer of mindere mate nadeel in hun bedrijfsvoering (bebouwing dient te verdwijnen; afsnijding van gronden).

In het bestemmingsplan is rekening gehouden met de gewenste ecologische hoofdstructuur. In het gebied tussen de Goorsteeg en Schampsteeg wordt aan weerszijden van de A30 een verzorgingsplaats aangelegd (verkooppunt voor motorbrandstoffen annex rustplaats). In verband met zwaarwegende ecologische en landschappelijke bezwaren, is de oorspronkelijke locatie nabij de Buzerd in de omgeving van het buurtschap 't Hoekje verlaten.

Overige maatregelen ter beperking van de barrièrewerking en het aantal verkeersslachtoffers zijn:

- tussen Bameveld en Doesburgerdijk worden, op plaatsen waar geen geluidsschermen komen te staan, afrasteringen of keerwanden in het talud aangebracht;
- op redelijk korte afstand van elkaar worden (in totaal 10) faunatunnels aangelegd, ter plaatse van beken, al dan niet in aansluiting op (nog te realiseren) ecologische verbindingzones.

Ten behoeve van de A30 is een landschapsplan opgesteld, dat erop is gericht om enerzijds de effecten van de doorsnijding te beperken en anderzijds de inrichting van de weg een bijdrage te laten leveren aan de opbouw van het landschap van de Gelderse Vallei. Hiertoe zal ook de omgeving van de weg aangepast moeten worden. Het landschapsplan spreekt zich zowel uit over de inrichting van het wegtracé als over de omgeving ervan.

4.4. Plan van Aanpak Gelderse Vallei (Valleicommissie 27 mei 1992)

Algemeen

Op 24 juli 1989 is het convenant Gelderse Vallei getekend door de ministers van V.R.O.M., L.N.V. en V. & W. en door de provinciale besturen van Gelderland en Utrecht. Dit convenant, dat een uitvloeisel is van rijks- en provinciaal beleid, bevat de intentie om gezamenlijk met de streek een proces van vernieuwing op gang te brengen. Dit proces van vernieuwing is gericht op vermindering van de milieubelasting, verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en op een veilige en duurzame landbouw, niet boven de (toekomstige) milieunormen, in een vernieuwd landschap. Om dit proces vorm te geven is de Valleicommissie opgericht. In deze commissie werken vertegenwoordigers van overheid, bedrijfsleven en belangenorganisaties samen.

De Gelderse Vallei is aangewezen als R.O.M.-gebied, niet alleen vanwege de actuele milieubelasting, maar ook vanwege de ligging tussen natuur- en recreatiegebieden van nationale betekenis (Veluwe, Heuvelrug en Randmeren), die voor verzuring en uitspoeling van fosfaat en nitraat buitengewoon gevoelig zijn.

Gelet op de omvang van de problematiek en specifieke kenmerken van de Vallei, biedt de uitvoering van alleen generiek beleid onvoldoende perspectief.

Derhalve is extra beleid nodig; extra beleid dat in het kader van de R.O.M.- aanpak vorm krijgt en van middelen wordt voorzien. Om dit extra beleid efficiënt te kunnen sturen is door de Valleicommissie een Plan van Aanpak opgesteld (27 mei 1992). De mondelinge en schriftelijke reacties zijn in een Commentaarnota van antwoord voorzien, en hebben geleid tot wijzigingsvoorstellen. In 1993 is het Plan van Aanpak definitief door de Valleicommissie vastgesteld.

Doelstellingen

De doelstellingen uit het Plan van Aanpak zijn:

- a. vernieuwing van de ruimtelijke structuur;
- b. het verminderen van de milieubelasting;
- c. het streven naar economisch gezonde en duurzame landbouw;
- d. vernieuwing of herstel van de landschappelijke en ecologische structuur;
- e. aandacht voor toeristisch-recreatieve potenties en andere functies.

ad a. Vernieuwing van de ruimtelijke structuur

Beoogd wordt het realiseren van een duurzame ruimtelijke kwaliteit. De Valleicommissie wil zich daarbij richten op:

- een zodanige spreiding van functies over het gebied, dan wel een zodanige combinatie van functies, dat zij voldoende ruimte hebben en andere functies daarbij niet belemmeren (gebruikswaarde);
- zodanige omstandigheden (o.a. milieu, ruimtelijke structuur) dat aanwezige functies ontwikkelingsmogelijkheden hebben en ook op langere termijn beheersbaar zijn (toekomstwaarde, c.q. duurzaamheid);
- behoud en ontwikkeling van landschappelijke aantrekkelijkheid ten behoeve van bewoners en recreanten (belevingswaarde). In primair agrarische gebieden ligt het accent op vernieuwing van het landschap, terwijl in de E.H.S. en recreatief aantrekkelijke gebieden daarbuiten voornamelijk wordt voortgebouwd op de huidige landschappelijke kwaliteiten (kleinschaligheid, diversiteit).

ad b. Het verminderen van de milieubelasting

Bij het terugdringen van de milieubelasting gaat de Valleicommissie ervan uit, dat evenredige inspanningen plaatsvinden vanuit de bronnen landbouw, industrie, verkeer en door stedelijke functies. Slechts voor een deel van deze bronnen is de Valleicommissie in staat (mede) verbeteringen en oplossingen tot stand te brengen.

Met betrekking tot de belangrijkste bronnen in dit verband, geldt het volgende:

- landbouw
Het mineralenoverschot, en de daarmee samenhangende vermesting en verzuring binnen de landbouw, moet tot de wettelijke normen worden teruggebracht. Met het oog op de gewenste milieukwaliteit is aanvullend beleid nodig bovenop het generieke beleid.
Een en ander leidt ertoe dat ten aanzien van de ammoniakdepositie het streven is gericht op de algemene kwaliteitsdoelstelling van 1000 mol ammoniak/hectare/jaar in het jaar 2000 en van 600 mol in het jaar 2010, te bereiken in de gebieden, behorend tot de Ecologische Hoofdstructuur in en direct rondom de Vallei. Ten behoeve van een duurzaam perspectief voor de landbouw is een betere structuur van de agrarische bedrijfstak noodzakelijk.
- ongerioleerde lozingen vanuit huishoudens en recreatie
De aansluiting van woongebieden en recreatieterreinen op de riolering moet worden bevorderd. Deze lozingen zullen aan de wettelijke eisen moeten voldoen. Hoge prioriteit moet worden gegeven aan gebieden in kwetsbare delen van de Vallei, zoals in bovenstroomse delen van stroomgebieden van beken en in de nabijheid van vochtige natuurterreinen.

- effluenten van zuiveringsinstallaties
Naast de uitvoering van reguliere programma's, dient te worden doorgegaan met een betere zuivering van het effluent van zuiveringsinstallaties en de verwerking en afvoer van zuiveringsslib.
- verkeer en industrie
Terugdringing van de milieubelasting door verkeer en industrie vraagt maatregelen in de sfeer van:
 - beperking automobilititeit/meer openbaar vervoer;
 - schonere auto's;
 - specifieke vergunningswaarden voor specifieke industriële processen.
 De Valleicommissie gaat ervan uit dat voor het bereiken van de gewenste milieukwaliteit in dit gebied, evenredige inspanningen plaatsvinden vanuit alle doelgroepen de komende jaren. De Valleicommissie ziet op gebied van verkeer en industrie geen bijzondere taak voor zichzelf.

ad c. Het streven naar economisch gezonde en duurzame landbouw

Een economisch gezonde en duurzame ontwikkeling van de landbouw vergt een verbetering van de agrarische structuur. Dit kan middels een verbetering van de bedrijfsgrootte-structuur, versterking van de marktpositie, verbetering van de infrastructuur, verbetering van de agrarische produktieomstandigheden (verkaveling, ontsluiting, waterbeheersing) en een gezond milieu. Bij dat laatste kan worden opgemerkt dat een investering in milieumaatregelen op korte termijn veiligstelling kan betekenen van het milieu en daarmee de concurrentiepositie kan versterken in de toekomst.

ad d. Vernieuwing of herstel van de landschappelijke en ecologische structuur

Verbetering van de kwaliteit van het landschap dient te zijn gericht op een houdbare hoofdstructuur, die tevens de drager vormt voor de aanwezigheid van organismen en levensgemeenschappen die uit ecologisch oogpunt van belang zijn. Deze hoofdstructuur wordt bepaald door de beide stuwwallen, het aanwezige hydrologische systeem (beken) en de noordgerichte afwatering op de Veluwe-randmeren (natte verbindingssassen). Binnen de te ontwikkelen hoofdstructuur wordt in beginsel gestreefd naar een landschap dat functioneel is voor de landbouw, aantrekkelijk is voor de recreant en drager is voor natuurwaarden, vooral door ontwikkeling van verbindingssassen, waar mogelijk, behoud van kleinschaligheid. De Valleicommissie richt zich daarbij op de ontwikkeling van een beheerbare, compacte landschappelijke hoofdstructuur, waarbinnen agrariërs of lokale overheden tot een eigen invulling kunnen komen (cascoplanning, waarbinnen functies zowel gescheiden als verweven kunnen voorkomen).

ad e. Aandacht voor toeristisch-recreatieve potenties en andere functies

Binnen het project dient aandacht te worden besteed aan het benutten van mogelijkheden om andere functies te introduceren daar waar dat enerzijds op grond van de landbouw-milieuproblematiek kansrijk/gewenst is, en anderzijds aansluit op wensen en kansen van die andere functies. In het bijzonder gaat het hier om vormen van recreatie en wonen en bepaalde vormen van bedrijvigheid.

Waar mogelijk zullen daarbij kansen worden benut om kwetsbare gebieden zoals het bestemmingsplan Natuurgebied Veluwe, te ontlasten van (verblijfs-)recreatiefuncties. Bij realisering van bedoelde functies, krijgt de haalbaarheid en wenselijkheid van hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing, bijzondere aandacht, zonder dat dit beperkingen oplevert voor de bestaande andere functies in de omgeving.

Visie

a. De landbouw en het proces van vernieuwing

Het Plan van Aanpak schetst geen wenselijk eindbeeld maar beschrijft noodzakelijke en wenselijke ontwikkelingen; centraal staat het op gang brengen en versterken van een dynamiek in de landbouw in de Vallei.

Een dynamiek, waarbij

- a. door agrarische ondernemers wordt ingezet op perspectieven die zicht bieden op en garantie bieden voor economisch gezonde en duurzame landbouw in de Vallei en
- b. een verschuiving en hergroepering plaatsvindt van produktievolume in de Vallei.

Door die hergroepering kan een belangrijke basis worden gelegd voor enerzijds de realisering van perspectieven tot duurzame landbouw en anderzijds de realisering van doelstellingen gericht op vernieuwing en herstel van de landschappelijke en ecologische structuur, respectievelijk vernieuwing van de ruimtelijke structuur. Dit wordt hierna achtereenvolgens uitgewerkt.

Economisch gezonde en duurzame landbouw betekent voor de agrarische bedrijven in de Vallei, dat zij zich voor de langere termijn voor de keuze geplaatst zien om:

1. zich te ontwikkelen tot grotere bedrijven, waarbij de milieubelasting wordt (is) teruggebracht door een mineralen-efficiënte bedrijfsvoering en milieu-infrastructuur;
2. om te schakelen naar een bedrijfsopzet gericht op specialisatie, andere teelten of inkomen uit natuurbeheer of recreatie, waarbij de milieubelasting wordt teruggebracht door een meer extensieve en mineralenefficiënte bedrijfsvoering;
3. geheel of gedeeltelijk (nevenberoepen) te beëindigen.

Op zich kunnen deze keuzes alle bijdragen aan een economisch gezonde bedrijfsvoering.

Uitgegaan wordt van een verschuiving van produktievolume binnen de Vallei: volume dat vrijkomt bij bedrijven als gevolg van extensivering dan wel bedrijfsbeëindiging, wordt zoveel mogelijk in de Vallei benut door bedrijven die in het perspectief van schaalvergroting en/of specialisatie met dat extra volume de grondslag kunnen leggen voor een gezonde en mineralen-efficiënte bedrijfsvoering. Beide processen zijn aan elkaar gekoppeld: er wordt zoveel mogelijk uitgegaan van behoud van produktievolume in de Vallei.

Zoals hierna beschreven zal afstemming van bestaande regelgeving (ruimtelijke ordening, Hinderwet) nodig zijn om dit proces van verschuiving mogelijk te maken.

b. Scheiding van functies

Het geschetste beeld van inzetten op verschillende landbouwperspectieven gepaard aan verschuiving van produktievolume binnen de Vallei, leidt niet alleen tot een dynamiek in bedrijfseconomisch opzicht die zicht biedt op een economisch gezonde en duurzame landbouw. Ook in ruimtelijke zin kan hiermee een dynamiek in gang worden gezet die van wezenlijk belang is voor de andere doelstellingen, te weten: herstel en vernieuwing van natuur en landschap, alsmede een vernieuwing van de ruimtelijke structuur. Vernieuwing van de ruimtelijke structuur vergt onder meer een aanpassing van de spreiding van de functies over het gebied zodanig, dat hinderrelaties afnemen en de ontwikkelingsruimte van functies toeneemt. Eén en ander is van groot belang voor de gebruiks- en toekomstwaarde van de Vallei en komt de landschappelijke aantrekkelijkheid, de belevingswaarde van het gebied als geheel ten goede. Voorwaarde daarbij is wel dat de inrichting van het gebied actief wordt afgestemd op het nieuwe ruimtelijke patroon van de functies.

b.1. Landbouw en natuur

Als uitgangspunt voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de Vallei wordt gekozen voor een grotere mate van scheiding tussen de functies landbouw en natuur. In het gebied waarbinnen de ecologische hoofdstructuur (E.H.S.) tot ontwikkeling wordt gebracht ligt het primaat bij de natuurfuncties, daarbuiten ligt het primaat bij de landbouw. Dit stelt voorwaarden aan de wijze waarop de landbouw invulling geeft aan het proces van vernieuwing en verschuiving van produktievolume. Aangezien binnen de E.H.S. de ecologische ontwikkelingsmogelijkheden randvoorwaarde-stellend zijn voor overige functies, zal er in zijn algemeenheid weinig ruimte zijn voor opties, leidend tot schaalvergroting/toename van produktievolume. Vooral opties welke leiden tot een afname van produktievolume zijn binnen de E.H.S.-zones kansrijk. Binnen de geldende normen en regels blijft voortzetting van de agrarische bedrijfsvoering op bestaande bedrijven mogelijk. Het vrijkomend produktievolume uit deze gebieden kan vooral worden benut door bedrijven in de Vallei, gelegen buiten de E.H.S.; daar ligt het primaat

bij de landbouw, daar wordt ruimte geboden voor opties waarbij gekozen wordt voor gezonde en mineralen-efficiënte bedrijfsvoering.

Met dit concept, gebaseerd op een scheiding in hoofdlijnen, is zowel de landbouw als de natuur gediend.

De landbouw, omdat duidelijkheid en ondersteuning wordt geboden met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden: mogelijkheden voor en ondersteuning van opties tot extensivering op plaatsen waar vanwege de nabijheid van bestaande natuurwaarden en daaruit voortvloeiende beperkingen, intensivering weinig kans van slagen heeft.

De natuur, omdat de ecologische ontwikkelingskansen aanzienlijk worden vergroot door concentratie in een samenhangende structuur en een grotere scheiding ten opzichte van intensieve landbouwfuncties. Door uit te gaan van een dergelijk, meer compacte structuur, kan beleid gericht op bescherming en uitbouw van bestaande natuurwaarden meer gericht en dus effectiever worden ingezet en kunnen gerichte extra maatregelen ter verbetering van de milieuvoorwaarden voor de natuur worden getroffen.

Om de beschreven verschuiving van produktievolume mogelijk te maken, moeten diverse beleidsinstrumenten hierop worden afgestemd. In het bijzonder betreft dit bepaalde wetgeving (verplaatsingsbesluit), toepassing van de Hinderwet (ecologische richtlijn) en instrumenten op het gebied van de ruimtelijke ordening (bestemmings- en streekplannen met name).

b.2. De ecologische hoofdstructuur

De Vallei ligt ingeklemd tussen de bos- en natuurgebieden van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, twee belangrijke kerngebieden binnen de ecologische hoofdstructuur van Nederland.

In de Vallei liggen verspreid natuurwaarden van uiteenlopende omvang (bossen, natuurgebieden, landgoedcomplexen, etcetera). In het kaartbeeld van de ontwikkelingsvisie zijn **bestaande** natuurwaarden, voor zover van enige omvang, in kaart gebracht. Deze natuurwaarden in de Vallei behoren voor een groot deel eveneens tot deze ecologische hoofdstructuur. Van belang zijn de landgoedbossen met heide-restanten, de schrale hooilanden in het Binnenveld, alsmede de diverse kwelzones welke worden gevoed door schoon en voedselarm water vanaf de stuwwallen aan weerszijden van de Vallei.

In de E.H.S., gelegen in de Vallei, zullen bestaande natuurelementen plaatselijk worden ontwikkeld, dan wel afgerond en meer in onderlinge samenhang worden gebracht. Belangrijke bestaande bos- en natuurgebieden zullen onderling worden gekoppeld, ontbrekende schakels zullen worden aangebracht waarbij droge en natte verbindingzones worden ontwikkeld.

Aansluitend op bestaande natuur- en bosgebieden in de Vallei wordt gekoerst op:

- versterking van de landschappelijke en ecologische structuur in de landgoederenzone;

- versterking en ontwikkeling van natuurwaarden in belangrijke kwelgebieden en in een aantal beekdalen.

De stroomgebieden van beken bieden een excellent aanknopingspunt voor vernieuwing en het versterken van ecologische samenhang. Aandacht gaat daarbij onder andere uit naar het stroomgebied van de Lunterse beek (goede aansluitingsmogelijkheden op Veluwe en Heuvelrug, weinig verstedelijking). Op de langere termijn wordt gestreefd naar realisering van een ecologische verbinding tussen Veluwe en Heuvelrug binnen het stroomgebied van de Lunterse beek. Bij dergelijke lijnvormige verbindingen door agrarisch gebied, zijn de effecten naar de landbouwkundige omgeving gering. Het gaat om betrekkelijk smalle zones waar relatief geringe oppervlakten mee zijn gemoeid.

De ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur zoals geschetst, vergt maatregelen die betrekking hebben op:

1. het bereiken van de gewenste milieukwaliteit; inspanningen voor de realisering van de ecologische hoofdstructuur moeten hand in hand gaan met maatregelen gericht op milieuhygiënische kwaliteitsverbetering. De onderdelen van de E.H.S. die afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden/voldoende toevoer van kwel, vragen afstemming van maatregelen met betrekking tot (peil-) beheer en inrichting teneinde verdrogingseffecten tegen te gaan;
2. de ontwikkeling van ecologische kerngebieden door areaalvergroting en aangepast-extensief-beheer. Verbindingszones worden tot stand gebracht ten behoeve van de ecologische samenhang tussen de afzonderlijke natuur- en bosgebieden. Dit vergt onderhoud van bestaande en realisering van nieuwe landschapselementen zoals singels, bos, poelen en dassentunnels. Met name zullen als onderdeel van de E.H.S. verbindingzones tot stand worden gebracht langs waterlopen. De maatregelen kunnen zich daarbij onder meer richten op meandering, poelen, beekbegeleidende beplanting, vistrappen en een mede op de natuur afgestemd peilbeheer.
3. de ontwikkeling van een nieuw landschappelijk raamwerk voor de Vallei waarin natuur, landbouw en overige functies zich goed kunnen ontwikkelen. In het (groen gearceerde) gebied waarbinnen de ecologische hoofdstructuur tot ontwikkeling wordt gebracht is ook plaats voor landbouw, waarbij meer de nadruk komt te liggen op de meer extensieve vormen van bedrijvigheid. Sterker, verweving van (extensieve) landbouw en natuur is in afwisselende, structuurrijke landschappen essentieel voor de instandhouding van die landschappen. De ecologische hoofdstructuur zoals die feitelijk wordt gedimensioneerd, ligt binnen en beslaat een geringer oppervlak dan het gearceerde gebied op het kaartbeeld van de ontwikkelingsvisie. Realisering vindt plaats via begrenzing van relatienotagebieden (reservaats- en beheersgebieden) en natuurontwikkelingsgebieden. Ter indicatie van de te begrenzen oppervlakte wordt in zijn totaliteit uitgegaan van ca 4000 hectare, waarin zijn begrepen gronden die reeds zijn begrensd in het kader van de

Relatienota eerste tranche. De precieze oppervlakte zal het resultaat zijn van de procedure van begrenzing.

Voor de verhouding tussen de oppervlakte natuurontwikkelings- reservaaits- en beheersgebied is onder meer de landelijke afspraak (C.B.L.) van belang dat binnen N.S.W.-landgoederen* alleen beheersgebieden begrensd zullen worden. Mede tegen die achtergrond wordt voor het totale, te begrenzen gebied gestreefd naar een verhouding van 50% beheersgebied en 50% reservaaits- en natuurontwikkelingsgebied, de feitelijke verdeling volgt uit de procedure van begrenzing. Daarnaast worden in het kader van het Meerjarenplan Bosbouw mogelijkheden geboden voor bosaanleg in de Vallei; voorzien is in de realisering van twee locaties van tenminste 100 hectare. Geopperd wordt voor aansluiting bij de E.H.S.

Het streven is erop gericht de begrenzingsprocedure voor de Vallei zoveel mogelijk in 1993 afgerond te hebben. Gelet op de verdeling over de provincies in het kader van het N.B.P. en de globale vertaling tot nu toe binnen de provincies, wordt uitgegaan van ongeveer een 50-50 verdeling van de genoemde oppervlakten over beide provincies.

Binnen de aldus begrensde gebieden weet men zich verzekerd van de mogelijkheid tot afsluiting van beheersovereenkomsten, dan wel tot verkoop van gronden als reservaaits- of natuurontwikkelingsgebied. Een en ander hoeft niet te leiden tot extra beperkingen voor de landbouw in deze gebieden, die al beperkingen kennen in planologische en milieuhygiënische zin. De relatienota biedt in dergelijke gebieden de mogelijkheid tot financiële vergoeding aan de betrokken agrariërs.

Gelet op de werking van de Hinderwet (ecologische richtlijn) zullen de genoemde maatregelen ten behoeve van natuur en landschap niet leiden tot extra Hinderwet-beperkingen.

Het nieuw te ontwikkelen landschappelijk raamwerk betreft zowel de gebieden met het primaat natuur als landbouw. Het raamwerk moet zicht bieden op de ontwikkeling van een heldere structuur met belevingswaarde en recht doen aan de functies welke in de verschillende gebiedsdelen het primaat hebben. In het agrarisch (gele) gebied moet een en ander zijn afgestemd op de ontwikkeling van de agrarische gebruiksfunctie; in de E.H.S.-gebieden staat de natuur-functie centraal (verticaal groen gearceerd).

De ontwikkeling van de E.H.S. stelt extra eisen aan de milieukwaliteit ter plaatse; in de op de kaart aangeduide zones (diagonaal blauw gearceerd) worden met het oog op die milieukwaliteit extra maatregelen ingezet.

c. Milieu

Onder a. zijn voor de landbouw drie opties geschetst die zicht bieden op een duurzame landbouw in de Vallei. Aansluitend daarop worden vanuit de

*landgoederen vallende onder de Natuur Schoon Wet

doelstelling om de milieubelasting (nitraat, fosfaat en ammoniak) terug te dringen, gekoerst op de volgende oplossingsrichtingen:

- a. maatregelen op bedrijfsniveau: introduceren van milieuzorgsystemen, teneinde te komen tot een betere mineralenbalans per hectare of per bedrijf; technische maatregelen gericht op emissiebeperking;
- b. maatregelen op gebiedsniveau: extra reductie van ammoniakemissies wordt nagestreefd in flankerende zones langs de gebieden en elementen die tezamen de E.H.S. vormen. Maatregelen op bedrijfsniveau krijgen hier extra accent, alsmede ondersteuning van de landbouw in opties die zijn gericht op omschakeling, extensivering en beëindiging (oplossingsrichting 2 en 3). Selectief worden mogelijkheden voor functieveranderingen ondersteund.
- c. de ontwikkeling van milieu-infrastructuur, zoals grootschalige mestverwerking, transport en inzameling van mest, etcetera;
- d. sanering van vervuiling veroorzaakt door niet-gerioleerde woon-, bedrijfsbebouwing en recreatieterreinen, waterzuiveringen en sanering van reeds fosfaatverzadigde gronden.

Door deze oplossingsrichtingen te ondersteunen, worden de doelstellingen voor reductie van de ammoniakdepositie nagestreefd.

Daarnaast moeten de mestoverschotten, uitgaande van normen uit 2000, doelmatig worden verwerkt of afgevoerd en moeten na-ijleffecten van fosfaatvoorraden in fosfaatverzadigde gronden waar mogelijk worden bestreden en teruggebracht.

Tenslotte is het streven erop gericht de nitraatbelasting, veroorzaakt door dierlijk mest en kunstmest, te verminderen door voorlichting en het opzetten van milieuzorgsystemen.

Om dit te bereiken is het nodig dat ten aanzien van ammoniak een extra inspanning plaatsvindt bovenop het generiek beleid. Het "Plan van Aanpak beperking ammoniakemissie van de landbouw" (1989) leidt tot verplichtingen met betrekking tot afdekken mestopslag, uitrijden, onderwerken en het bijhouden van een mineralenbalans. Dit leidt tot een reductie van maximaal 70%. Dit zal in de praktijk meer kunnen zijn, mede ten gunste van de autonome agrarische ontwikkeling; indicatief kan worden gedacht aan een reductie van 80%. Echter de depositie blijft toch nog te hoog; gerekend kan worden op een depositie van ca. 900 mol NH₃/hectare per jaar in gebieden die deel uitmaken van de E.H.S.. Door de maatregelen, gericht op een meer mineralen-efficiënte bedrijfsvoering in de gehele Vallei kan dit verder omlaag worden gebracht. Reëel is uit te gaan van een verlaging tot een depositie van 700 à 800 mol NH₃ in de E.H.S.

Dit is nog steeds te hoog, gelet op het doel dat de Valleicommissie zich gesteld heeft, te weten een depositie van 600 mol NH₃/hectare in de E.H.S. in het jaar 2010. Terwille van de bescherming van bossen en natuurterreinen van de E.H.S. zijn extra gebiedsgerichte maatregelen nodig.

Extra vermindering van ammoniakemissies is nodig in flankerende zones langs de E.H.S. Indicatief wordt uitgegaan van zones ter breedte van circa 1 km. Emissiereducties in deze zones hebben een hoog rendement vanwege het relatief grote effect op de depositie op de naastgelegen bos- en natuurgebieden. In deze

zones wordt gekoerst op extra inzet, dan wel versnelde uitvoering van maatregelen op bedrijfsniveau.

Opties voor omschakeling van de bedrijfsopzet, extensivering en beëindiging worden hier in het bijzonder ondersteund. Extensivering wordt bevorderd door mogelijkheden tot het afsluiten van beheersovereenkomsten binnen de te ontwikkelen E.H.S., ondersteuning van bedrijfsverplaatsing en mogelijkheden voor functieverandering in genoemde zones. Bij actieve ondersteuning van bedrijfsverplaatsing onder andere door een financiële bijdrage van overheidswege, is het mede gelet op de toekomstige ontwikkelingsruimte van de bedrijven na verplaatsing, wenselijk dat nieuwe locaties op ruimere afstand van de E.H.S.-gebieden zijn gelegen (> ca 2 km).

Met deze gebiedsgerichte maatregelen moet het haalbaar zijn in de E.H.S. een extra vermindering van de NH₃-depositie tot 600 mol NH₃/hectare te realiseren; ook bij een beperkte effectiviteit per afzonderlijke maatregel zal de reductie over 15 jaar van de maatregelen te zamen substantieel zijn.

De belasting van oppervlakte- en grondwater door nitraat en fosfaat wordt in hoofdzaak veroorzaakt door drie bronnen: diffuse belasting vanuit de landbouw, effluenten van rioolwaterzuiveringsinstallaties (r.w.z.i.'s) en ongerioleerde lozingen. Knelpunten ontstaan voor diverse belangen: drinkwaterwinning, natuurbehoud- en ontwikkeling, recreatie. Oplossingen waarbij wordt geopteerd voor gescheiden watersystemen waarbij schoon water wordt geïsoleerd van sterk geëutrofeerd water zijn in de Vallei moeilijk realiseerbaar; bekenstelsels zijn hiervoor te kleinschalig en verweven.

Met betrekking tot de belasting door de landbouw wordt geopteerd voor een combinatie van oplossingsrichtingen. Allereerst maatregelen op bedrijfsniveau, leidend tot een meer mineraal-efficiënte bedrijfsvoering. Door gerichte voorlichting kunnen de mogelijkheden hiertoe door bedrijven beter worden onderkend en benut.

Voorts bestaan -beperkte- mogelijkheden voor een betere en meer evenwichtige afzet van mest in het gebied. Ook is sprake van afzet van mest buiten het gebied, al dan niet na enige voorbewerking. Verdere benutting van de mogelijkheden daarvoor lijkt vooral gunstig voor pluimveemest.

Tenslotte zal in de Vallei een milieu-infrastructuur tot ontwikkeling worden gebracht, gericht op inzameling en transport van mest en grootschalige mestverwerking.

Bij de terugdringing van diffuse belasting door de landbouw verdienen vooral gebieden binnen de E.H.S. met rijke kwelecosystemen prioriteit; door de toevoer van schoon kwelwater is hier een snel en hoog ecologisch rendement mogelijk. Een combinatie met maatregelen gericht op conservering van schoon kwelwater is gewenst. Voorts verdient het terugdringen van uitspoeling van meststoffen prioriteit bij beken met een belangrijke ecologische verbindingsfunctie binnen de E.H.S. en beken(stelsels) die sterk bijdragen aan de eutrofiëring van de Randmeren.

Naast de diffuse belasting via het grond- en oppervlaktewater treedt eutrofiëring tevens op door transport van stikstofverbindingen via de atmosfeer. Met name door bossen wordt veel ingevangen. Het sterkst doet zich voor aan de bosrand. Grote randlengtes leiden tot een grote invang. Ook heidevelden en vennen zijn gevoelig voor eutrofiëring via de lucht. Aldus verdienen extra emissie-beperkende maatregelen in flankerende zones langs de E.H.S. ondersteuning, niet alleen uit een oogpunt van verzuring maar ook eutrofiëring.

Een tweede belangrijke bron naast de belasting van het oppervlakte met nutriënten vanuit de landbouw wordt gevormd door lozingen door r.w.z.i.'s van effluent op het oppervlaktewater. Het aandeel van deze belasting is onder andere afgenomen door reeds getroffen maatregelen van defosfatering en stikstofverwijdering bij een aantal r.w.z.i.'s die lozen op oppervlaktewater in de Vallei. Dergelijke maatregelen zijn onder andere voorzien op de r.w.z.i.'s in Veenendaal (1995), en de -uite breiden- r.w.z.i. in Ede (1995). Op deze laatste r.w.z.i. zal ook de kalvergier-voorzuiivering in Ede en de mestfabriek, indien deze er komt, worden aangesloten.

Een derde belangrijke bron voor eutrofiëring wordt gevormd door woon- en bedrijfsbebouwing en recreatieterreinen welke niet zijn gerioleerd. De Gelderse Vallei kent een aanzienlijke verspreide bebouwing in het buitengebied terwijl met name ten zuiden van de A-1 aanzienlijke delen van het buitengebied niet zijn aangesloten op de riolering. In totaal betreft het ruim 6000 aan te sluiten objecten met een totale vervuilingswaarde van 27000 i.e. Maatregelen zijn zeer gewenst, de kosten zijn hoog. Het streven is erop gericht alle objecten te rioleren. Daarbij wordt prioriteit gelegd bij (clusters) objecten in grondwater- en bodembeschermingsgebieden, waardevolle delen van de E.H.S. en objecten met aanzienlijke lozingseffecten op de Randmeren. Voorts zijn voor de prioritering omvang en dichtheid van lozingen van belang naast financiële en technische criteria.

In aanzienlijke delen van de Vallei is sprake van fosfaatverzadiging. Over een periode van vele decennia zal sprake zijn van nalevering van fosfaat naar het grond- en oppervlaktewater. Gelet op deze langdurige na-ijleffecten, alsmede de oppervlakte en de graad van fosfaatverzadiging in de Vallei, zijn sanerende maatregelen zeer gewenst; preventieve maatregelen alleen (bijvoorbeeld nulbemesting) bieden in de sterk verzadigde gebiedsdelen onvoldoende soelaas. Technieken gericht op fosfaatdesorptie en beperking van uitspoeling zijn nog in ontwikkeling. Nader aanvullend onderzoek naar toepassing van dergelijke technieken in de Vallei verdienen brede ondersteuning.

Naast de waterkwaliteit zijn ook aspecten van waterkwantiteit van belang. Realisering van de E.H.S. vergt niet alleen een gezonde milieukwaliteit, maar -plaatselijk - ook een voldoende toevoer van (kwel-)water. Problemen van verdroging doen zich niet in grote delen van de Vallei voor. Voor de landbouw is eerder sprake van opbrengst-depressies ten gunste van wateroverlast dan ten gunste van vochttekorten. Niettemin kunnen zich plaatselijk verdrogingsproblemen voordoen. Dit is onder meer het geval in het oostelijk deel van het stroomgebied

van de Barneveldse Beek. Bij inrichtingsmaatregelen in gebieden met kwelafhankelijke natuur, kunnen oplossingen worden gezocht in een dichter net van ondiepe ontwateringsmiddelen. Voorts is een meer verfijnd en afgestemd peilbeheer denkbaar. Voor zover bij dit laatste een geringere ontwateringsdiepte leidt tot opbrengstdepresies voor de landbouw, is compensatie nodig (onder andere via het relatienota-instrumentarium).

Naast de directe omgeving van de betreffende natte natuurgebieden kunnen maatregelen ook delen van het gebied bovenstrooms betreffen. Het zoveel mogelijk conserveren van water bovenstrooms, teneinde verdroging tegen te gaan, kan leiden tot vergroting van eutrofiëringsproblemen. Het is wenselijk inrichtingsmaatregelen te ontwerpen die tegemoet komen aan beide problemen.

Tenslotte zijn maatregelen die buiten de Vallei worden getroffen en zijn gericht op terugdringing van wateronttrekking op de Veluwe en Heuvelrug, van groot belang voor herstel en instandhouding van de toevoer naar de kwelzones in de Vallei.

In de uitvoeringsfase van het Plan van Aanpak zal het aspect water zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin nader worden uitgewerkt. Met name voor landinrichting is deze uitwerking van belang. Naast het realiseren van doelstellingen van algemene milieukwaliteit voor de Vallei als geheel zullen aspecten van waterkwaliteit en verdroging in het bijzonder aandacht krijgen in de E.H.S..

d. Overige ruimte-vragende functies

De ontwikkelingsvisie zoals beschreven in het voorgaande en zoals deze naar voren komt in het kaartbeeld geeft een vrij globaal beeld. Binnen de gebieden met het primaat bij de landbouw is geen nadere differentiatie aangebracht; het is aan de individuele ondernemer om te kiezen uit bepaalde ontwikkelingsperspectieven vanuit zijn waarneming van de mogelijkheden en beperkingen in de eigen bedrijfssituatie en de "bedrijfsomgeving". Opties voor schaalvergroting zullen vooral in de zones met primaat landbouw plaatsvinden.

In de huidige situatie bestaat geen duidelijke ruimtelijke scheiding in de Vallei van categorieën bedrijven, gelet op bedrijfstype, bedrijfsstijl of productieomvang. De ruimtelijke tekening in de structuurvisie wordt aldus vooral ingebracht door andere ruimte-vragende belangen. Ecologische belangen nemen daarbij een belangrijke plaats in. Dit heeft zijn vertaling gekregen in de schets van een ecologische hoofdstructuur.

Nadere invulling van de grove zonering op bestemmingsplanniveau kan plaatsvinden, aanhakend bij de wijze waarop het proces van verschuiving van produktievolume en de omslag van het feitelijk gebruik zich plaatselijk voltrekt. Landbouw en natuur zijn niet de enige functies van betekenis in de Vallei. Belangrijke ruimte-vragende belangen in het buitengebied naast landbouw en natuur, worden gevormd door wonen, niet-agrarische bedrijvigheid en recreatie. Ook in dit verband geldt dat het proces van landbouwkundige vernieuwing en verschuiving van produktievolume gediend is met een maximum aan duidelijkheid over de ligging en omvang van de stedelijke en (intensieve) recreatieve functies nu en in de toekomst.

Waar de agrarische produktiefunctie centraal staat - het gele gebied in het kaartbeeld van de ontwikkelingsvisie - is de landbouw gediend met een zoveel mogelijk concentreren van stedelijke functies buiten dat gebied en scheiding daarvan ten opzichte van de agrarische functies in dat gebied.

De beschreven niet-agrarische functies moeten niet alleen worden benaderd als een mogelijke beperking voor de landbouw en het proces van vernieuwing. Er liggen ook kansen ter ondersteuning van dat proces van vernieuwing. In het bijzonder kunnen opties voor landbouwkundige extensivering of bedrijfsbeëindiging gericht worden ondersteund.

Recreatie kan een aantrekkelijke bron van neveninkomsten opleveren of zelfs een volledige alternatieve bron van inkomsten. Het bieden van ruimte voor woonfuncties in bepaalde zones, verspreid dan wel in extensief opgezette groen ingerichte woonclusters, kan gehele of gedeeltelijke verkoop van gebouwen en gronden bij bedrijfsbeëindiging aantrekkelijk maken. Hetzelfde geldt bij nieuwe ruimtelijke mogelijkheden voor niet-agrarische bedrijvigheid. Omzetting in een dergelijke functie heeft nog een extra dimensie vanwege het aspect van (vervangende) werkgelegenheid voor de regio. De Vallei bezit in dit opzicht onmiskenbaar potenties.

De recreatieve potenties in vooral de meer centrale delen van de Vallei, kunnen pas goed worden benut indien het bestaande net van recreatieve verbindingen wordt uitgebouwd en meer aaneengeschaakt. Onderlinge verbindingen tussen recreatieve voorzieningen in de Vallei, de Veluwe, de Heuvelrug, woongebieden en concentraties verblijfsrecreatie in en rondom de Vallei, zijn daarbij van belang. Aantrekkelijke mogelijkheden liggen bij aansluiting op de E.H.S. in de Vallei, met name bepaalde verbindingzones daarbinnen. Zorgvuldige afweging met ecologische en landbouwkundige belangen is daarbij noodzakelijk.

Met betrekking tot wonen en niet-agrarische bedrijvigheid worden in dit kader geen concrete plannen gepresenteerd. Onderzoek naar het draagvlak, de mogelijkheden en gevolgen van dergelijke initiatieven zullen daaraan vooraf moeten gaan. Wel wordt hieronder ingegaan op de voorwaarden die daarbij van toepassing zijn.

Binnen de blauwe zones (diagonaal gearceerd op de kaart "ontwikkelings-visie"), worden extra milieumaatregelen voorgesteld ten behoeve van de nabij gelegen ecologische waarden. Plaatselijk in deze zones ruimte bieden voor de beschreven niet-agrarische functies, kan hier in positieve zin aan bijdragen. Vooral **recreatiefuncties** kunnen hier goed inpasbaar zijn.

Naast extensieve recreatievormen kunnen plaatselijk ook meer intensieve recreatiefuncties tot ontwikkeling worden gebracht voor zover aanvaardbaar, gelet op:

- a. de nabijheid van ecologische waarden (E.H.S.) en de landschappelijke gevolgen;
- b. de gevolgen via de Hinderwet voor de omliggende landbouw.

Voor zover in de toekomst in het kader van dit R.O.M.-project, naast stedelijke ruimteclaims die voortvloeien uit het reguliere beleid met betrekking tot de ontwikkeling van bevolking en bedrijvigheid, (extra) ruimte wordt geboden voor de meer stedelijke functies - **wonen en niet-agrarische bedrijvigheid** - zal ook dit zich zoveel mogelijk richten op locaties in deze blauwe zones. Evenwel hier geldt een grotere selectiviteit, gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- zoveel mogelijk moet worden aangesloten bij bestaande woonkernen en op bestaande vervoersassen;
- de aard, vormgeving en inrichting van nieuwe woon- en werkmilieus moet zijn afgestemd op de kwaliteit van het buitengebied (bijvoorbeeld extensieve woonvormen);
- afstemming op ecologische en landschappelijke waarden, alsmede de landbouw in de omgeving (Hinderwet);
- afstemming op de vraag naar arbeid ten gunste van de structuurveranderingen in de landbouw.

De optie voor deze vormen van ruimtegebruik in het buitengebied wordt terughoudend benaderd. Vermeden dient te worden dat door een dergelijke optie nieuwe ruimtelijke problemen in de toekomst ontstaan. In de nationale context maakt de Gelderse Vallei deel uit van het gebied waarvoor een restrictief beleid geldt met betrekking tot verstedelijking. Een en ander moet zijn afgestemd op de behoefte van de eigen bevolking.

Het Plan van Aanpak bevat geen op uitvoering gerichte initiatieven voor deze meer stedelijke vormen van ruimtegebrek. Al naar gelang tijdens de uitvoering van het Plan van Aanpak blijkt dat behoefte bestaat aan extra ondersteunende maatregelen, kan de optie meer concreet worden uitgewerkt. Dit zou het geval kunnen zijn als blijkt dat het geboden maatregelenpakket ter zijner tijd onvoldoende is om de R.O.M.-doelstellingen te verwezenlijken of als het proces van structuurverandering in de Vallei leidt tot verandering in de regionale ruimtevraag naar werken en wonen.

Functieveranderingen in de genoemde zones kunnen wel meer positief tegemoet worden getreden ingeval sprake is van **hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing**. Het ruimtelijk beleid (bestemmings- en streekplannen) zal dat mogelijk moeten maken. Anders ligt dit bij vrijkomende agrarische bebouwing in het gele gebied. Daar worden mogelijkheden geboden voor hergroepering en groei van produktievolume.

Dit proces moet niet worden belemmerd door een gespreide ontwikkeling van niet-agrarische functies in vrijkomende bebouwing in het buitengebied. Agrarische bebouwing die haar functie heeft verloren, komt hier eerder in aanmerking voor sloop (project "sloopfonds").

Naast deze grove tweedeling in een zonering met betrekking tot hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing, is een nadere regeling op bestemmingsplanniveau nodig en wenselijk. Dit betreft onder meer:

- a. de vormen van niet-agrarisch hergebruik die wel/niet onder voorwaarden aanvaardbaar zijn in verschillende delen van de blauwe zones. Afstemming

is daarbij nodig op de functies in de betreffende delen van het landelijk gebied;

- b. de (idem) aanvaardbaarheid van niet-agrarische vormen van hergebruik in buurtschappen en dergelijke, waar reeds nu een zodanige menging bestaat tussen agrarische en niet-agrarische functies, zoals wonen en recreatie, dat extra niet-agrarisch ruimtegebruik geen (noemenswaardige) extra beperkingen kan opleveren voor de landbouw ter plaatse. Dit betreft immers de gebieden waar groei-opties voor de landbouw ontbreken. Niet-agrarische alternatieven zullen ook hier eerder een ondersteuning dan een belemmering vormen voor het proces van vernieuwing en verschuiving.

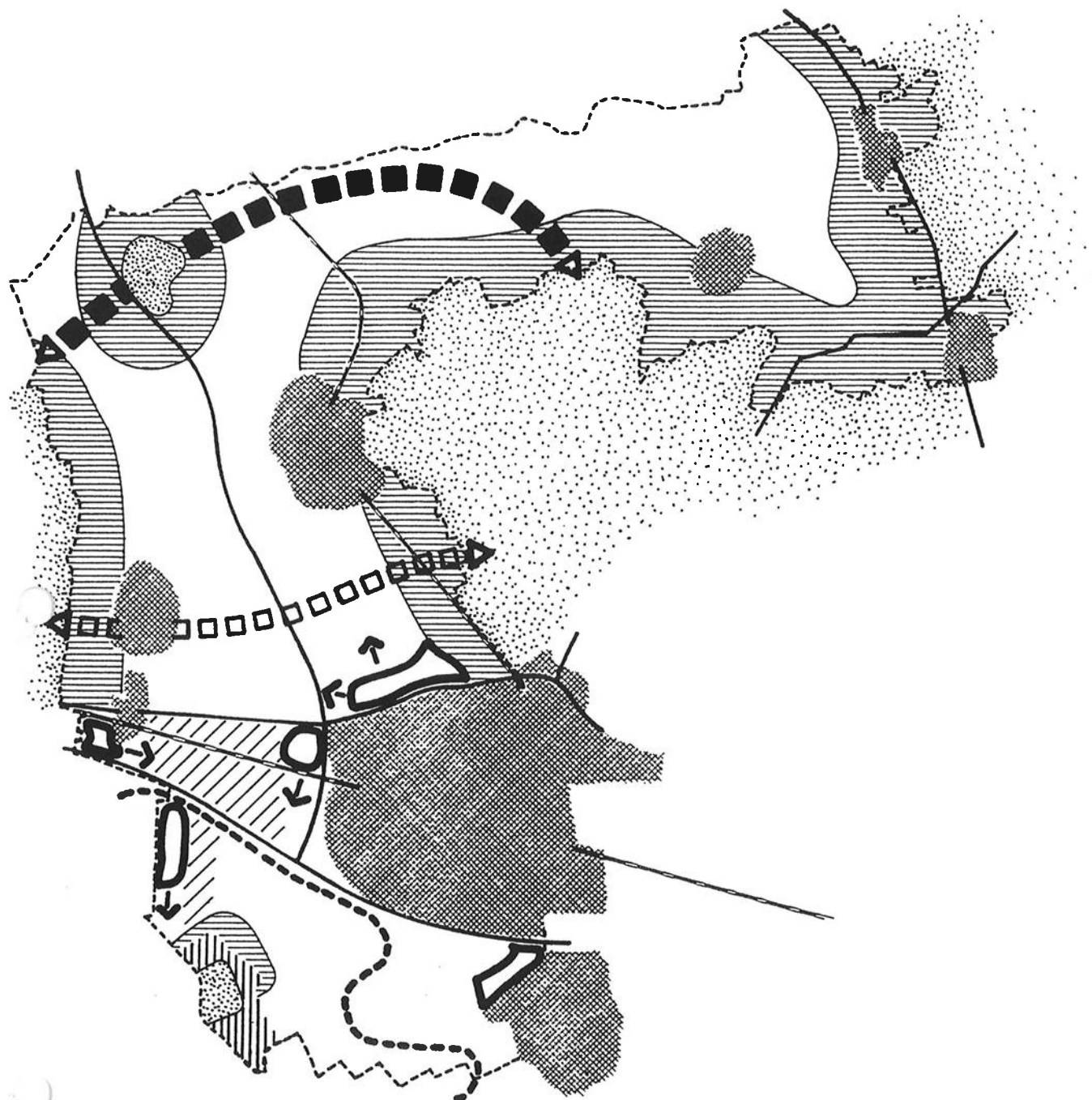
Van een geheel andere orde is de functie **bosbouw**.

Het Meerjarenplan Bosbouw biedt ruimte voor bosbouw in de Vallei. Ook deze functie kan gericht opties tot extensivering ondersteunen. Uit een oogpunt van exploitatie en beheer, lijken vooral kansen aanwezig waar, als onderdeel van de E.H.S., kan worden aangesloten op bestaande landgoedcomplexen. In het kaartbeeld van de ontwikkelingsvisie is de optie bosbouw ondergebracht in de groen arcering, in de centrale E.H.S.-zone in de Vallei.

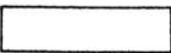
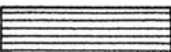
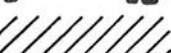
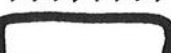
Mogelijk komen ook bepaalde locaties in de blauwe zones langs Veluwe en Heuvelrug hiervoor in aanmerking, voor zover voorwaarden voor duurzame bosontwikkeling aanwezig zijn. De bosbouw heeft recreatie en natuur als belangrijke nevenfuncties.

Ook met betrekking tot opties voor de functies geldt dat (de toepassing van) diverse beleidsinstrumenten moet worden afgestemd op de uitgezette lijnen. Met name betreft dit de bestemmings- en streekplannen, alsmede de toepassing van de Hinderwet (afstandsgrafiek).

In het plan van aanpak is een groot aantal uitvoeringsmaatregelen opgenomen ter realisering van de visie en ontwikkelingsperspectief.

INDICATIEVE LANGE TERMIJN VISIE

	ontwikkeling duurzame landbouw
	landbouwgebied met geleidelijke afname produktievolume
	ecologische hoofdstructuur
	natuurontwikkeling
	ecologische verbindingszone korte termijn
	ecologische verbindingszone lange termijn
	hydrologisch beschermingsgebied
	multifunctioneel landelijk gebied
	verstedelijking korte termijn
	verstedelijking lange termijn in studie

5. HOOFDLIJNEN VAN HET BELEID OP LANGE TERMIJN

5.1. Algemeen

In het Structuurplan Ede zijn door de gemeenteraad de belangrijkste ontwikkelingsrichtingen voor het agrarische buitengebied aangegeven. Geheel in overeenstemming met het rijksbeleid (Vierde Nota Extra) en het provinciale beleid (Streekplan) is de hoofdfunctie van het agrarische buitengebied de landbouw. Dit betekent dat de ruimtelijke inrichting van het gebied moet zijn afgestemd op een duurzame agrarische ontwikkeling. Tevens is geconstateerd dat mede door agrarische ontwikkelingen in het verleden een milieuproblematiek is ontstaan, die dringend gesaneerd moet worden.

De andere functies zijn ondergeschikt aan de landbouw, maar vragen desondanks aandacht. Allereerst is dat de versterking en het behoud van de grootschalige natuurgebieden (overwegend buiten het plangebied gelegen) middels het creëren van "ecologische verbindingzones" tussen deze gebieden. Daarnaast is het dringend gewenst om de belevingswaarde van het landschap (die door allerlei ontwikkelingen uit het verleden is verloren gegaan) te herstellen. In de visie van het Structuurplan is herstel niet altijd het terugbrengen van de oorspronkelijke situatie, maar ook het maken van een nieuw, herkenbaar en aantrekkelijk landschap, waarin hedendaagse functies een plaats kunnen vinden.

Aangezien rijk en provincies en gemeenten voor het hele Valleigebied gemeenschappelijke doelen hadden, in de lijn van de visie volgens het Structuurplan Ede, vormt het Plan van Aanpak Gelderse Vallei een belangrijke onderlegger om het Structuurplanbeleid verder in een bestemmingsplan uit te werken.

In het "Plan van Aanpak Gelderse Vallei" zijn vijf gelijkwaardige doelstellingen geformuleerd, die door de gemeente Ede volledig zijn overgenomen:

- vernieuwing van de ruimtelijke structuur;
- het verminderen van de milieubelasting;
- het streven naar een economisch gezonde en duurzame landbouw;
- vernieuwing of herstel van de landschappelijke en ecologische structuur;
- aandacht voor de toeristisch-recreatieve potenties en andere functies.

Zowel in het geciteerde "Plan van Aanpak Gelderse Vallei" als in gemeentelijke beleidsstukken is geconstateerd dat de veranderingsprocessen geleidelijk zullen moeten verlopen en vele jaren zullen duren voordat het gewenste eindresultaat bereikt is. Het streven van de Valleicommissie is erop gericht om binnen een periode van 15 jaar alle voorgestelde maatregelen in hun onderlinge samenhang op te starten dan wel uit te

voeren. Het eindresultaat zal daarom nog wel enige jaren verder in de toekomst liggen. Het is onmogelijk om voor een zo lange periode een blauwdruk, een heel nauwkeurig omschreven plan op te stellen. We zullen er rekening mee moeten houden dat inzichten en omstandigheden veranderen en dat zich nieuwe kansen en mogelijkheden voordoen. Dit stelt ook eisen aan het ruimtelijke beleid. In deze periode moet een zo groot mogelijke flexibiliteit in acht worden genomen zonder daarbij het einddoel uit het oog te verliezen. Deze flexibiliteit moet niet worden misverstaan in de zin dat alles moet kunnen. Het gaat om een flexibiliteit waardoor alle kansen en mogelijkheden kunnen worden benut, om de gewenste toekomst dichterbij te brengen.

5.2. Visie

Landbouw

De gemeentelijke lange-termijnvisie is gebaseerd op het uitgangspunt dat een duurzame toekomst voor het agrarische buitengebied alleen bereikt kan worden, als de huidige agrarische bedrijfstak zich op een economisch gezonde manier kan aanpassen aan voortdurend veranderende marktomstandigheden, technische ontwikkelingen en verscherpte milieu-eisen. De landbouw is immers niet alleen uit economisch oogpunt van grote betekenis voor het agrarische buitengebied en de daarin gelegen dorpen en buurtschappen. De mensen die in de landbouw werkzaam zijn dragen in belangrijke mate het sociale klimaat. En, zeker niet in de laatste plaats, kan de landbouw in hoge mate bijdragen aan de herstructurering en aan het onderhoud van het landschap.

Door de grote verscheidenheid van landbouwbedrijven in het agrarische buitengebied, is er voor de agrarische sector niet een eenduidige ontwikkelingsvisie op te stellen. Er zijn (in produktie-omvang gerekend) kleine, middelgrote en grote bedrijven, er zijn gemengde bedrijven, zowel in de sfeer van de melkveehouderij als in de sfeer van de intensieve veehouderij (pluimvee, varkens, kalveren en in geringere mate nertsen). Er zijn bedrijven waar meer dan 2 of 3 volwaardige arbeidskrachten werkzaam zijn, gezinsbedrijven, bedrijven waar naast landbouw ook andere activiteiten worden uitgeoefend en bedrijven waar het gezinshoofd of een van zijn gezinsleden naast het agrarische bedrijf een andere werkkring heeft.

Als grote lijn kan geconcludeerd worden dat zowel door marktverwachtingen als door de noodzakelijke milieu-investeringen in de nabije toekomst een behoorlijke produktie-omvang noodzakelijk is, om tot een rendabele bedrijfsvoering te komen. Waarschijnlijk zal dit leiden tot een zekere ontmenging en daarmee specialisatie per bedrijf. Maar het zou verkeerd zijn om deze grote lijn op alle bedrijven van toepassing te verklaren, omdat in het verleden ook kleine bedrijven met een relatief groot eigen vermogen (weinig geleend geld) al dan niet ondersteund door neveninkomsten bewezen hebben over een groot aanpassingsvermogen te beschikken. Dynamiek en flexibiliteit zijn daarom sleutelbegrippen, zowel voor de bedrijven zelf, als voor het ruimtelijke beleid.

Het begrip dynamiek staat hier voor ontwikkelingsruimte; ontwikkelingsruimte die nodig is om alle aanpassingen die noodzakelijk zijn te laten ontstaan. Het begrip flexibiliteit houdt in dat de landbouw als bedrijfstak en elk afzonderlijk bedrijf in staat moet zijn om optimaal te reageren op nieuwe technieken, inzichten en marktontwikkelingen (uiteraard binnen de randvoorwaarden die uit oogpunt van milieu gesteld moeten worden).

In discussies met mensen uit de streek is het gemeentebestuur duidelijk gebleken dat het bij voorbaat onmogelijk is om bedrijven te selecteren die de toekomst wel of niet aan kunnen. Ongetwijfeld zal het aantal bedrijven in de komende jaren aanmerkelijk afnemen, omdat door marktmaatregelen (bijvoorbeeld melkquota) en door milieumaatregelen (bijvoorbeeld mestquota) een groei van het produktievolume nauwelijks mogelijk is. De dynamiek zal moeten leiden tot hergroepering van produktievolume en daarmee bebouwing.

Milieu

De bestaande milieusituatie in Nederland is zorgelijk als gevolg van de uitstoot van stoffen door huishoudens, industrie, het verkeer en de landbouw. Naast een aantal actuele zaken zoals de afbraak van de ozonlaag (door onder andere C.F.K.'s) en het zogenoemde broeikaseffect (door onder andere CO₂) vraagt de verzuring van het milieu om veel aandacht. Deze verzuring heeft ernstige gevolgen voor veel van onze bosgebieden, maar ook de landbouw en gebouwen ondervinden in toenemende mate schade.

De verzuringsproblematiek wordt in het rijksbeleid breed aangepakt. De uitstoot van zwaveloxiden en stikstofoxiden door de industrie, electriciteitscentrales, verkeer en huishoudens dient drastisch te verminderen. Daarvoor is inmiddels een groot aantal maatregelen geïntroduceerd en in voorbereiding.

Ook de uitstoot van de derde groep verzurende stoffen: ammonium en ammoniak (NH₃) dient aanmerkelijk beperkt te worden. Omdat de landbouw hier de belangrijkste bron is (in Gelderland 96%), zijn de meeste maatregelen op de landbouw gericht.

De huidige ammoniakneerslag in de Gelderse Vallei is berekend op ongeveer 3750 mol per hectare per jaar. In de streek zijn grote lokale verschillen aanwezig, variërend van 1500 tot 6000 mol per hectare per jaar. In het rijksbeleid en het provinciale beleid is aangegeven dat deze neerslag moet worden beperkt tot 1000 mol per hectare per jaar in het jaar 2000 en 600 mol per hectare per jaar in het jaar 2010. Landelijke maatregelen en voorschriften over de technische bedrijfsvoering (mestopslag, stalinrichting, mestinjecteren en dergelijke) zullen een aanmerkelijk effect hebben. Op grond van opgedane ervaringen en berekeningen mag een reductie van 50 - 70% verwacht worden in het jaar 2000. Voor extra maatregelen in de periode 2000 - 2010 zijn nog geen concrete voorstellen gedaan.

Door de hoge bedrijfsdichtheid in het agrarische buitengebied, wat leidt tot de hoge neerslagwaarden zal het reguliere beleid onvoldoende effect hebben in relatie tot de

normen die gesteld zijn. In studies ten behoeve van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei is berekend dat door autonome ontwikkelingen en maatregelen ten aanzien van mesttoediening een lokale reductie van circa 40% verkregen kan worden. Aanvullende maatregelen in de technische sfeer (bijvoorbeeld stalaanpassing en mestopslag/verwerking) kunnen de reductie vergroten tot circa 65%.

Deze neerslagbeperking wordt volstrekt onvoldoende geacht om de kwetsbare bosgebieden in het Veluws natuurgebied en de andere elementen van de ecologische hoofdstructuur te behouden. Het meest effectief is dan een ruimtelijke zonering, omdat een belangrijk deel van de ammoniak betrekkelijk dichtbij de bron weer neerslaat. Omdat de zoneringsmaatregelen op basis van de milieuwetgeving ("ecologische richtlijn") niet verder gaan dan beperking van de toename van de ammoniakuitstoot, zijn aanvullende ruimtelijke zoneringsmaatregelen noodzakelijk. Berekend is dat bij een zone van circa 1 km een reductie van 80% op lokaal niveau bereikt kan worden¹. Deze reductie is in overeenstemming met de eerder genoemde normen.

Een zonering die gericht is op het verplaatsen van produktievolumes uit de zone van circa 1 km rond de ecologische hoofdstructuur heeft kans van slagen, als de landbouw in het totale gebied voldoende dynamisch wordt. De hiervoor genoemde landbouwvisie kan daarom goed aansluiten bij de milieudoelstellingen, als de prioriteit daarvan gelegd wordt bij de Veluwerand en overige delen van de ecologische hoofdstructuur.

Verschuiven van produktievolumes betekent wel dat elders een toename van de veedichtheid wordt geaccepteerd. Dit zal voor deze gebieden betekenen dat de termijnen waarbinnen de landelijke milieunormen worden bereikt daar langer zullen zijn. Natuurlijk zullen bedrijven die verplaatst worden, moeten gaan voldoen aan alle hedendaagse technische eisen op milieugebied waardoor een aanmerkelijk nettoresultaat voor het hele gebied (Vallei + agrarisch buitengebied) wordt bereikt. In combinatie met de technische vernieuwing (op basis van milieuvoorwaarden) van de bedrijven buiten deze zones, zal geleidelijk de eindnorm dienen te worden bereikt. Het zal duidelijk zijn dat daarvoor ook buiten de zones rondom de belangrijke natuurgebieden en verschuiving van produktievolumes nodig is en mogelijk moet zijn.

Natuur

Voor het behoud van de natuurlijke kwaliteiten en de gewenste ontwikkeling daarvan, zijn de hiervoor genoemde milieureducties onvoldoende. Door ontginningen in het verleden, door de verstedelijking en door de aanleg van allerlei grootschalige infrastructurele werken is de oppervlakte natuurgebied sterk afgenomen in Nederland en zijn de afzonderlijke gebieden vaak te klein en te geïsoleerd om optimaal tot ontwikkeling te komen.

Hoewel het rijk een ambitieus programma heeft om nieuwe natuurgebieden te verwerven en in te richten en om met agrariërs op vrijwillige basis beheersovereen-

¹In verband met een verschil in depositie van verzurende stoffen tussen schraallanden en overige vegetaties is bij schraallanden een zone van circa 700 meter voldoende om deze reductie te bereiken.

komsten af te sluiten, is dit programma alleen onvoldoende om de natuurlijke kwaliteiten in Nederland te behouden. Dit heeft geleid tot het plan voor de ecologische hoofdstructuur. Alle belangrijke kerngebieden van natuur worden uitgebreid tot een minimaal noodzakelijke omvang en met elkaar verbonden middels ecologische verbindingzones met een beperkte oppervlakte.

Voor het agrarische buitengebied van Ede zijn met name de verbindingen van belang die moeten worden gelegd tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, zo mogelijk via enige daar tussen gelegen kleine natuurgebieden (zoals landgoed "de Buzerd").

In diverse, elkaar min of meer overlappende, plannen zijn er vier verbindingzones geprojecteerd die op lange termijn dienen te worden gerealiseerd. De meest noordelijke hiervan (globaal in het stroomgebied van de Lunterse Beek) heeft in de tijd de hoogste prioriteit gekregen. De reden hiervoor is dat deze verbinding in verschillende plannen terugkomt en ook op bovengemeentelijk niveau planologisch gedragen wordt. Ten tweede doet de verbinding het uit oogpunt van natuur belangrijke gebied de Buzerd aan. Tweede prioriteit heeft de verbinding Doesburg-Wallenburgsteeg. Veel van de elementen uit deze verbinding zijn reeds aanwezig. De gemeente wil in aanvulling op het Valleiproject de ontbrekende schakels in deze verbinding realiseren in samenhang met de toekomstige uitbreiding van Ede (compensatie voor de huidige landschapselementen in het korte termijn uitbreidingsgebied).

Behalve deze maatregelen, met name gericht op versterking van de droge bosrijke natuurgebieden, vragen ook de natte milieus om aandacht. Deze liggen overwegend in het Binnenveld, in het grensgebied met de gemeenten Wageningen, Rhenen en Veenendaal. Een bescherming van het natte milieu in combinatie met een samenhangend natuurlijk gebied van voldoende omvang dient hier op korte termijn te worden gerealiseerd. In het eerder vastgestelde beleidsplan Binnenveld was dit al vastgelegd. Inmiddels is door de Provinciale Commissie Beheer Landbouwgronden (P.C.B.L.) een voorstel opgesteld waarin nauwkeurig is vastgelegd hoe de natuurontwikkeling in het centrale Binnenveld gestalte dient te krijgen. Binnen de grenzen van de gemeente Ede zijn daarvoor met name "natuurontwikkelingsgebieden" aangewezen; gebieden die na aankoop (op vrijwillige basis) worden ingericht als natuurgebied. In aanvulling hierop is in het kader van de I.S.E.V.-studie vastgelegd dat een eventuele oostelijke uitbreiding van Veenendaal begrensd zal worden door een gebied met een gemengde functie voor landbouw, recreatie en natuur. Dit geldt tevens voor het gebied tussen de Klomp en Ede. Ten oosten van Veenendaal zal het accent meer op de natuur liggen, terwijl in het gedeelte tussen de Klomp en Ede het recreatief (mede-)gebruik de nadruk heeft. Eveneens zal bij de toekomstige inrichtingsplannen aandacht worden besteed aan het handhaven en versterken van de "natte verbinding" tussen de Grift ten zuiden van Veenendaal en het Allemanskampje/Gebbelinie ten noorden van de Klomp. Deels zal dit gerealiseerd kunnen worden in samenhang met plannen voor een uitbreiding van het stedelijk gebied van Veenendaal, deels door aanpassing van de inrichting van bestaande watergangen.

Op termijn zal ook meer aandacht moeten worden besteed aan het schoner maken van bodem en oppervlaktewater. De meeste potentie daarvoor hebben de gebieden waar in zekere mate sprake is van kwel (schoon omhoog stijgend grondwater), evenals voormalige, inmiddels gekanaliseerde beeklopen, die ontspringen in de relatief schone Veluwerand. Deze ontwikkelingen hebben pas zin als eerst de landbouw zich zodanig heeft kunnen herstructureren, dat de acute milieuproblemen zijn opgelost. Daarnaast zullen ook allerlei ongewenste neveneffecten van onze verstedelijkte maatschappij (ongerioleerde bebouwing en lozing van effluenten van zuiveringsinstallaties) moeten zijn opgelost. Vooruitlopend hierop is het gewenst om in combinatie met andere maatregelen aandacht te besteden aan de beken, zodat het geschetste streefbeeld geleidelijk realiteit kan worden.

Recreatie

De recreatie is in het agrarische buitengebied slechts van beperkte betekenis. Grootschalige ontwikkelingen in de nabijheid van de Veluwe zijn ongewenst met het oog op de natuurwaarde van dit gebied en de al aanwezige recreatiedruk. Voor grootschalige ontwikkelingen elders in het buitengebied ontbreekt de ruimte, gezien de hoge dichtheid van de agrarische bedrijvigheid. Kleinschalige ontwikkelingen kunnen daarentegen gewenst zijn, met name als neveninkomsten bij een agrarisch bedrijf.

Wel van groot belang is de functie van het agrarische buitengebied als uitloopgebied (wandelen, fietsen en paardrijden) en voor trekkende vakantiegangers die een korte stop willen maken. Zoals in het voorgaande is aangegeven kan het multifunctionele landelijke gebied ten oosten van Veenendaal en tussen de Klomp en Ede bij uitstek de functie als uitloopgebied vervullen.

Geconstateerd moet worden dat in het algemeen de infrastructuur (met name fietspaden) niet voldoende is om de functie als uitloopgebied te vervullen. Het is dan ook van groot belang dat hieraan in de komende periode aandacht wordt besteed.

Functiewijziging van bebouwing

Het agrarische gebied gaat een periode van herstructurering doormaken, die van grote invloed zal zijn op dit gebied. Een van de gevolgen van deze herstructurering zal zijn dat in de komende tien jaar een groot aantal agrarische bedrijven hun activiteiten zal staken, door herschikking van produktievolumes, doordat een opvolger ontbreekt, doordat het voor jonge mensen steeds moeilijker is een financieel gezond bedrijf op te zetten, of doordat alle aanpassingen die gevraagd worden teveel zijn voor sommige agrariërs.

Middels het Plan van Aanpak Gelderse Vallei hebben zowel rijk, provincie als gemeente aangegeven dat ze het als hun verantwoordelijkheid beschouwen om dit proces zo goed mogelijk te begeleiden. Deze begeleiding zal inhoud moeten krijgen voor de agrariërs die ermee willen ophouden en deze begeleiding zal ook inhoud moeten krijgen in de vorm van herstructurering van het landschap.

Met name dit laatste aspect krijgt vorm in de Ruimtelijke Ordening. Vrijwel iedereen is het erover eens dat dit alleen maar lukt door een zo groot mogelijke scheiding van functies. Hierdoor kunnen enerzijds gebieden ontstaan waar de landbouw optimaal kan functioneren, terwijl in gebieden waar uit oogpunt van natuur en milieu extra eisen worden gesteld aan de landbouw, andere functies geïntroduceerd of versterkt kunnen worden. Deze functiewijziging zal een onderdeel van de nieuwe dynamiek moeten zijn.

Gezien de grote bebouwingsdichtheid van het agrarische buitengebied is het ongewenst om voor nieuwe functies veel nieuwbouw toe te staan. Functieverandering dient juist een zinvolle invulling te geven aan de vrijkomende agrarische bebouwing.

De belangrijkste ontwikkeling die wordt verwacht is het wonen in het buitengebied. Zowel in het agrarische ontwikkelingsgebied, als in gebieden waar de landbouw uit oogpunt van natuur en milieu gesaneerd moet worden, zullen vrijkomende boerderijen als woning in gebruik worden genomen. Desondanks zal er in het beleid een verschil gemaakt worden. In de agrarische ontwikkelingsgebieden zullen deze, als woning in gebruik genomen panden, niet anders worden beschouwd dan de agrarische bedrijfswoningen. Hun aanwezigheid zal dan ook geen extra beperkingen mogen opleggen aan de overblijvende agrarische bedrijven. Daarnaast zal, uit oogpunt van landschapsherstel, worden geëist dat overtollige schuurruimte wordt afgebroken, behalve als daar in het buitengebied passende bedrijvigheid wordt uitgeoefend. Toeristische bedrijvigheid is in dit gebied zeker niet passend omdat dit tot extra beperkingen voor de agrarische bedrijven zou kunnen leiden.

In gebieden waar de landbouw zich voor een deel moet terug trekken (overgangszones naar de ecologische hoofdstructuur) zullen hogere eisen aan het woonmilieu worden gesteld. Het is hier zelfs denkbaar dat bij bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing op beperkte schaal het aantal woningen toeneemt in ruil voor de sloop van agrarische stal- en schuurruimte. Met deze versterking van de woonfunctie denkt de gemeente te kunnen inspelen op een toenemende vraag, met name van mensen die jarenlang in het buitengebied hebben gewoond en gewerkt, daar hun sociale omgeving hebben opgebouwd, en nu omdat het bedrijf wordt beëindigd een nieuw woonplekje zoeken. In deze sfeer past ook een ontwikkeling van toerisme en recreatie. Niet in de vorm van grootschalige kampeerterreinen of bungalowparken, maar juist in de kleinschaligheid die het gebied kenmerkt. Een klein hotel of pension, een kampeerboerderij maar ook voorzieningen als een uitspanning en een manege passen in deze gedachte. Een enkel grootschalig terrein zal een plek kunnen krijgen in het bestemmingsplangebied als daardoor vorm gegeven kan worden aan het beleid om het centrale deel van de Veluwe verder te ontlasten.

Vernieuwing en herstel van het landschap

De functionele keuzen zullen tot gevolg hebben dat op macroniveau tussen de beboste stuwwallen, in de Vallei een meer verdichte zone wordt toegevoegd. Dit is een gebied met een relatief fijnmazig patroon van opgaande beplantingselementen, ter plekke van de geplande ecologische verbinding.

Alleen een functionele herschikking in het landschap, die consequenties heeft op een hoog schaalniveau, is echter niet voldoende. Door alle ontwikkelingen in het verleden is het landschap vooral op microniveau zo vervlakt, dat de grote verschillen zoals die vroeger konden worden ervaren zijn verdwenen. Het landschap is steeds saaier geworden. Het agrarische buitengebied van Ede, ooit een van de fraaiste stukken van Nederland met een grote interne verscheidenheid, dreigt zijn eigen karakter volledig te verliezen.

Op zich is dit een logische ontwikkeling, omdat een landschap in zijn algemeenheid vrijwel nooit ineens gemaakt wordt, maar ontstaat en mee verandert.

Ook het landschap is niet statisch maar dynamisch. En juist omdat, door de overheersende rol van de techniek, de landbouwmethoden overal steeds meer op elkaar zijn gaan lijken, en we ook in staat zijn de cultuurtechnische omstandigheden aan te passen aan de op technische leest geschoeide landbouw, is deze vervlakking ontstaan.

Voor het herstel van de belevingswaarde en de daarvoor noodzakelijke vernieuwing is daarom meer dan in het verleden een actieve overheid nodig. Maar niet een overheid die de landbouw en andere activiteiten in het landschap ontkent. Dit kan alleen maar leiden tot parkachtige, steriele omstandigheden waar activiteiten in toenemende mate kunstmatig in stand moeten worden gehouden. De hier bedoelde vernieuwing is alleen te realiseren door een overheid die met de gebruikers van het gebied samenwerkt. Deze samenwerking vraagt om een landschapsvisie. Zoals in Ede in het landschapsbeleidsplan en de diverse deelplannen voor de afzonderlijke landschappen is en wordt vastgesteld. En deze samenwerking vraagt ook om een gelijkwaardigheid door een zo groot mogelijke vrijwilligheid. Met deze vrijwilligheid zijn in Ede al goede ervaringen opgedaan bij het beheer van landschapselementen. Een verdere uitbouw hiervan is gewenst. Er zal dan ook een dringend beroep gedaan worden op rijk en provincie om regelingen in deze zin op zijn minst te handhaven en waar mogelijk uit te breiden.

6. HET BELEID VOOR DE KORTE TERMIJN

6.1. Algemeen

De herstructurering van het agrarische buitengebied vraagt een periode van 15 tot 20 jaar. Voor deze periode is ook geen star eindbeeld opgesteld, maar een ontwikkelingsrichting met ruimte voor dynamiek. Het bestemmingsplan geeft de contouren voor de eerste helft van deze periode (zeven tot tien jaar) en is daarom concreter. Desondanks is het ook niet mogelijk voor deze periode een eindbeeld op te stellen. Zelfs voor deze periode geldt dat er zoveel onduidelijkheid is over externe omstandigheden en over de wijze waarop door individuele gebruikers van het agrarische buitengebied daarop wordt gereageerd, dat het bestemmingsplan niet meer aangeeft dan enerzijds de grenzen van de ontwikkelingsrichtingen en anderzijds de inspanningen van de overheid om de ontwikkelingen in de goede richting te leiden.

6.2. Landbouw

6.2.1. Ontwikkelingsmogelijkheden

Aangezien het Plan van Aanpak Gelderse Vallei voor alle drie de overheidsniveaus als richtinggevend mag worden beschouwd, dient het korte termijnbeleid rekening te houden met de dynamiek die noodzakelijk is voor een duurzame toekomst van de landbouw. Uiteraard gelden daarbij randvoorwaarden met name op milieugebied. Maar ook andere functies zoals natuurontwikkeling, wonen en in zekere mate recreatie en toerisme vragen om een zekere sturing.

1. Hoofdzonering

De milieudoelstellingen voor het gebied en de prioriteiten die daarbij gesteld zijn leiden tot een hoofdzonering; die aangeeft waar de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden liggen:

- a. De overgangszones grenzend aan de kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur:
voor deze gebieden ligt de nadruk op emissiebeperking van verzurende stoffen (ammoniak). Het beleid voor deze gebieden is erop gericht om rond het jaar 2010 de emissies zodanig te beperken dat de depositie (= neerslag)

in de kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur niet meer is dan 600 mol NH₃/hectare. Naast de algemene maatregelen die voor het hele agrarische buitengebied gaan gelden betekent dit voor de overgangszones:

- * bestaande agrarische bedrijven kunnen in beginsel niet uitbreiden als gevolg van de milieuwetgeving; het ammoniak reductieplan zal echter voorzien in maatregelen, waardoor het mogelijk wordt voor individuele bedrijven om uitbreidingsruimte elders uit deze zones te verwerven, waardoor (met inachtnaam van de normen in het ammoniak reductieplan) toch voor een beperkt aantal bedrijven groeimogelijkheden ontstaan; het ruimtelijke ordeningsspoor zal in deze gevallen volgend zijn in die zin dat indien wordt aangetoond dat op basis van het ammoniak reductieplan een duurzame voortzetting en uitbreiding van het bedrijf mogelijk is en dit tevens landschappelijk op een goede wijze kan worden ingepast, alsnog bij vrijstelling aan een dergelijk bedrijf de normale uitbreidingsruimte wordt gegeven; omdat het agrarische buitengebied met name in de zones rondom de Buzerd, de Grebbelinie/Allemanskampje en rondom de Bennekommermeent een overwegend agrarisch karakter dient te houden, zal daar de landschappelijke toets niet zwaarder zijn dan in het overige ontwikkelingsgebied.
- * actieve ondersteuning door de overheid van bedrijfsbeëindiging en bedrijfsverplaatsing uit deze zone naar gebieden met goede opties;
- * extensivering en overschakeling op "biologische landbouw";
- * evenals elders strikte toepassing van alle wettelijke maatregelen die zijn gericht op de verbetering van het milieu;
- * waar mogelijk meewerken aan functieverandering.

b. Het overige agrarische gebied:

voor deze gebieden geldt een veel geleidelijker emissiebeperking. Omdat de emissies (en daardoor ook de deposities) nu op veel plaatsen 5 keer zo hoog zijn als de streefwaarden voor het jaar 2000, wordt geaccepteerd dat de doelstellingen uit het N.M.P.+ niet binnen de gestelde termijnen gehaald worden. Met technische maatregelen, zoals mestopslag en stalinrichting en met maatregelen op bedrijfsniveau, zoals voorschriften over mestuitrijden en mineralenboekhouding, zullen aanzienlijke resultaten worden bereikt. Een reductie van uiteindelijk 70% wordt reëel geacht. Mede ten gevolge van autonome ontwikkelingen in de landbouw is een reductie van 80% mogelijk. In zijn algemeenheid zal dit kunnen leiden tot een neerslag van circa 1000 mol per hectare per jaar of iets minder. In het kader van het korte termijnbeleid wordt deze reductie voldoende geacht, mede op grond van de afweging die in het lange-termijnbeleid is gemaakt. Concreet heeft dit de volgende consequenties:

- * Bestaande grote, volwaardige bedrijven mogen in beginsel uitbreiden mits wordt aangetoond dat deze uitbreiding noodzakelijk is voor een duurzame ontwikkeling van het bedrijf, zowel uit oogpunt van een rendabele bedrijfsvoering, als uit oogpunt van milieu.

- * Bestaande middelgrote, reële bedrijven (al dan niet met neveninkomsten) mogen worden gecontinueerd. Uitbreiding is toegelaten als kan worden aangetoond dat deze uitbreiding noodzakelijk is voor een duurzame ontwikkeling van het bedrijf, zowel uit het oogpunt van een rendabele bedrijfsvoering als uit het oogpunt van milieu.
- * De overige kleinschalige agrarische activiteiten kunnen overwegend als hobby of beperkte nevenactiviteit worden voortgezet, hoewel beëindiging wenselijk is omdat daarmee grond- en produktievolume voor de volwaardige en reële bedrijven beschikbaar komt. Uitbreiding is uitsluitend mogelijk op basis van een structurele vergroting van het produktievolume door verplaatsing van dit volume uit het overgangsgebied (Gelderse Vallei binnen of buiten de gemeente) of uit het Natuurgebied Veluwe.
- * Nieuwvestiging is in dit gebied niet mogelijk. Een uitzondering kan incidenteel worden gemaakt voor bedrijven uit de gemeente die worden verplaatst uit de kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur, de daaraan grenzende overgangszone of uit de bebouwde kom van één van de dorpen in de gemeente, evenals bedrijven die verplaatst worden ten behoeve van stads- en dorpsuitbreiding en ten behoeve van de aanleg van grootschalige infrastructuur zoals de A30. Van belang is dat aannemelijk wordt gemaakt dat geen aanvaardbare locatie, waar nu agrarische activiteiten plaatsvinden, beschikbaar was. Dit betekent dat bestaande bedrijven wel mogen uitbreiden met produktievolumes die elders uit de Vallei zijn verworven, maar dat, gezien de grote bebouwingsdichtheid van het grondgebied van Ede, in beginsel geen nieuwe bouwpercelen worden gecreëerd voor bedrijven die zich van buiten de gemeente in Ede willen vestigen.

In dit plan wordt onder een groot, volwaardig agrarisch bedrijf verstaan: een agrarisch bedrijf waarvan de produktieomvang tijdens de inventarisatie groter was dan 150 sbe. Uit de inventarisatie blijkt dat een zeer groot deel van deze bedrijven de nodige milieu-investeringen achter de rug hebben. De arbeidsbehoefte is in het algemeen gelijk aan tenminste een volwaardige arbeidskracht. Dit blijkt niet alleen uit de inventarisatie/enquête maar ook uit berekeningen van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Uit het landbouwonderzoek ten behoeve van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei is tenslotte gebleken dat voor deze bedrijven in economische zin perspectief is, ondanks alle aanpassingen die noodzakelijk zijn.

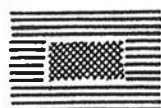
In dit plan wordt onder een middelgroot, reëel agrarisch bedrijf verstaan: een agrarisch bedrijf waarvan tijdens de inventarisatie/enquête gebleken is dat er sprake is van reële, dus bedrijfsmatige activiteiten, al dan niet in combinatie met neveninkomsten, mits de produktieomvang op het tijdstip van de inventarisatie meer dan 50 sbe. en minder dan 150 sbe. bedroeg. In zijn algemeenheid bedraagt de arbeidsbehoefte in deze bedrijven tussen de halve en volledige volwaardige arbeidskracht. Hierin zijn overigens grote variaties

DE MILIEUZONERING

zones grenzend aan de ecologische hoofdstructuur
"ecologische richtlijn" onverkort van toepassing

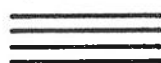
zones grenzend aan woonbuurten e.d. in bebouwde kom
"stankrichtlijn" onverkort van toepassing

zones rondom buurtschappen "stankrichtlijn van toepassing"

bodembeschermingsgebied

potentieel stilte gebied

aanwezig als gevolg van de bedrijfsvoering en de rationalisatie daarvan. Zonder aanmerkelijke groei van de productieomvang lijken de perspectieven van deze bedrijven als volwaardig bedrijf beperkt, omdat door de noodzakelijke investeringen de rentabiliteit onder druk komt te staan. Het bedrijfsstijlenonderzoek heeft overigens aangetoond dat een duurzame economische ontwikkeling bij deze bedrijven niet moet worden uitgesloten. Ook een specialisatie in hoogwaardige produkten zou bij kleinschaligheid voldoende rentabiliteit kunnen opleveren. Daarnaast is de voortzetting als nevenbedrijf een mogelijkheid. Voor veel middelgrote bedrijven is daarom continuïteit mogelijk.

Daar waar ten tijde van de inventarisatie sprake is van kleinschalige agrarische bedrijvigheid met een productie-omvang tussen de 10 en 50 sbe, is dit in het voorliggende plan aangemerkt als agrarische nevenactiviteit bij het wonen.

De differentiatie tussen bodemgebonden bedrijvigheid en niet-bodemgebonden bedrijvigheid waar de Kroon om vroeg, is op grond van de hoofdzone-ring niet te motiveren. De milieubelasting van melkvee en bijbehorend jongvee en de milieubelasting van graasvee is niet anders dan de milieubelasting van hokvee. In zekere zin is de milieubelasting door bodemgebonden bedrijvigheid zelfs moeilijker in de hand te houden, omdat technische voorzieningen aan stalruimten, ter beperking van de ammoniakemissie, minder resultaat hebben (de stal staat vaak open, het vee vaak buiten). Nog in studie zijn de mogelijkheden voor een grootschalige centrale mestverwerking waarvoor afhankelijk van de milieu-effect-onderzoeken drie locaties in aanmerking komen:

- omgeving "De Kade" in het I.S.E.V.-gebied
- omgeving "Postweg" ten westen van de A30 bij Lunteren
- omgeving van de A30 in het noorden van de gemeente

Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming heeft de raad naar aanleiding van de vaststelling van dit plan over deze problematiek een motie aangenomen (raad 4 juli 1994).

2. Secundaire zonering uit oogpunt van natuur en milieu

In het agrarische buitengebied ligt een beperkt aantal kleinere natuurgebieden (bosjes, schraallanden) die blijkens de provinciale signaleringskaart beschermd dienen te worden tegen verdere verzuring. Van deze kaart wordt slechts één afwijking voorgesteld, namelijk de afschermende beplanting rondom de camping bij Harskamp. De overige kleinere elementen van de signaleringskaart zijn in het voorliggende plan als natuurgebied bestemd. Binnen de als gevolg van de ecologische richtlijn vastgestelde zone rondom deze gebieden is uitbreiding van agrarische bedrijven uitsluitend mogelijk als daardoor een netto batig saldo voor

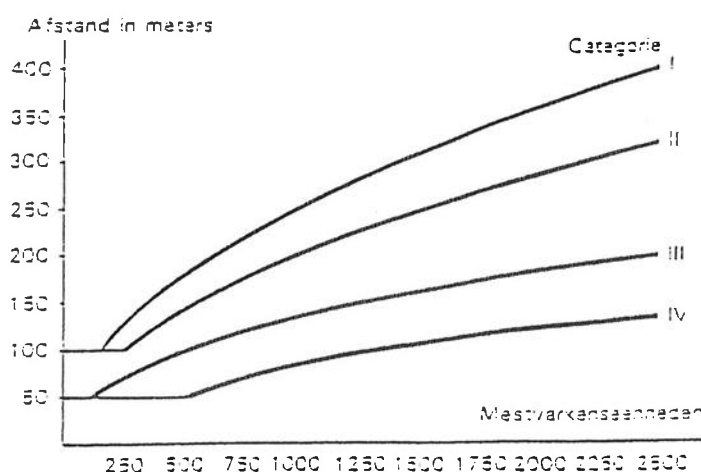
het milieu van de hele Vallei-regio wordt bereikt ("gebiedsgerichte toepassing ecologische richtlijn"). Dit betekent dat voor de uitbreiding noodzakelijke produktievolumes moeten zijn verworven uit de kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur en de daaraan grenzende overgangszones. Tevens dient de uitbreiding van deze bedrijven samen te gaan met een optimale technische inrichting uit oogpunt van milieu.

3. Secundaire zonering uit oogpunt van hinder

Uit het oogpunt van hinder is nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf binnen 100 meter van geconcentreerde woonbebouwing of recreatieterreinen uitgesloten. Uitbreiding is slechts mogelijk onder zeer stringente voorwaarden die de algemeen geldende voorwaarden kunnen overstijgen (toepassing Wet Milieubeheer).

In een zone van 100 meter tot 400 meter wordt een genuanceerd beleid uitgevoerd, afhankelijk van het type bedrijf, de omvang van het bedrijf en de normen ten aanzien van de woningen en recreatieterreinen. In zijn algemeenheid geldt dat bodemgebonden bedrijven geen extra beperkingen zullen ondervinden. Voor hokdierbedrijven worden de richtlijnen uit de circulaire "Veehouderij en Hinderwet" gehanteerd.

Figuur 6.1.: Afstandsgrafiek voor nieuwe vestigingen of aanmerkelijke uitbreidingen

Bron: Brochure Veehouderij en Hinderwet, 1985.

De gemeente zal deze circulaire als volgt hanteren:

categorie I:

in de directe omgeving van het bedrijf is of zijn gelegen:

- woonbuurten binnen de bebouwde kom van Ede of een van de dorpen;
- stankgevoelige objecten (ziekenhuis, sanatorium, internaat en dergelijke);

categorie II:

in de directe omgeving van het bedrijf is of zijn gelegen:

- niet-agrarische woonbebouwing in buurtschappen of in lintbebouwing waar het wonen als nevensgeschikte functie is aangewezen (randen van enges);
- objecten voor verblijfs- en dagrecreatie van enige omvang;

categorie III:

in de directe omgeving van het bedrijf is of zijn gelegen:

- verspreide niet-agrarische woonbebouwing uitsluitend in de gebieden waar wonen als nevensgeschikte functie is aangewezen;

categorie IV:

in de directe omgeving van het bedrijf is of zijn gelegen:

- andere agrarische bedrijven met een bedrijfswoning;
- niet-agrarische woonbebouwing voor zover niet genoemd onder de voorgaande categorieën;
- kampeerterreintjes bij boerderijen.

In afwijking van de hiervoor vermelde afstandsgrafiek gelden afstanden voor pelsdierfokkerijen variërend van 175 meter bij categorie I, 150 meter bij categorie II, 100 meter bij categorie III en 75 meter bij categorie IV. Bij grotere bedrijven kunnen deze afstanden met maximaal 75 meter vergroot worden. Niet alleen de stalruimte, maar ook de mestopslag is gerelateerd aan de afstandsgrafiek. Bij een goede afdekking zal dit niet tot extra beperkingen leiden.

In omgekeerde zin geldt dat de nodige voorzichtigheid in acht dient te worden genomen bij het toelaten van niet-agrarische woonfuncties in het agrarische buitengebied. Het is ongewenst dat een dergelijke functiewijziging kan gaan leiden tot een extra beperking van functionerende agrarische bedrijven in de nabijheid.

Het voorgaande betekent dat de gemeente voor het agrarische ontwikkelingsgebied een soepeler beleid wil hanteren dan de landelijke richtlijn.

6.2.2. Landbouw en natuur en landschap

In zijn algemeenheid geldt als criterium dat nieuwe agrarische ontwikkelingen zo goed mogelijk in het landschap dienen te worden ingepast, zonder dat dit leidt tot onevenredige beperking van de bedrijfsvoering. Dit criterium leidt tot een aantal randvoorwaarden ten aanzien van bebouwing en inrichting van het landelijke gebied.

a. Randvoorwaarden met betrekking tot bebouwing

Situering:

Alle agrarische bebouwing behorende bij een bedrijf, dus gebouwen en andere bouwwerken zoals silo's voor de opslag van ruwvoer, krachtvoer, kunstmest en organische mest, dient gegroepeerd te worden op een bouwperceel. De vorm van dit bouwperceel is afhankelijk van de plaatselijke situatie, waarbij de volgende aspecten een rol spelen:

- * de bestaande bebouwing van het bedrijf (met eventueel karakteristieke panden);
- * de daarbij behorende circulatieruimte voor de bereikbaarheid van de bebouwing;
- * de plaats van de bedrijfswoning(-en).

Maar ook de volgende aspecten van meer externe aard spelen een rol:

- * de samenhang tussen het bebouwingspatroon en verkavelingspatroon wat in het ene geval zal leiden tot een meer gegroepeerde opstelling en in het andere geval tot een meer gestrekte opstelling;
- * de wens tot het handhaven van doorzichten en kleinschalige onbebouwde ruimten uit oogpunt van ecologische verbindingen en met het oog op het landschapsbeeld;
- * de afstand tot naastliggende woningen;
- * de afstand tot wegen, waterlopen en tot kleinschalige landschapselementen (beplantingen en andere elementen).

In het hoofdstuk ruimtelijk beeld en op de landschappelijke toetsingskaart zijn deze aspecten gelokaliseerd.

Slechts bij hoge uitzondering kan voor incidentele kleinschalige bebouwing een uitzondering worden gemaakt voor de bouwperceel-eis. De absolute noodzaak daarvoor moet zijn aangetoond en er zal moeten worden voldaan aan voorwaarden voor landschappelijke inpassing (voorbeelden zijn een kleinere melkstal of een kleine schuilstal voor op afstand gelegen veldkavels):

De oppervlakte van het bouwperceel:

De oppervlakte van het bouwperceel dient te zijn afgestemd op de behoefte. Omdat de behoefte per bedrijf sterk wisselt kan slechts worden uitgegaan van algemene normen. Aan de hand van enige voorbeelden worden deze normen uitgewerkt.

Tabel 6.1.

Bedrijfstypering	Volwaardig tweemansbe- drijf (circa)	Volwaardig bedrijf (circa)	Reëel bedrijf (circa)

Gespecialiseerd melkvee:			
- veestalling	1500 m ²	800 m ²	600 m ²
- werktuigenberging	300 m ²	200 m ²	200 m ²
- overige berging (hooi en stro)	400 m ²	200 m ²	200 m ²
- woonbebouwing* (met tuin en erf)	500 m ²	300 m ²	300 m ²
- siloruimte ruwvoer (alt. kuilbulten)	1200 m ²	600 m ²	400 m ²
- overige siloruimte	500 m ²	300 m ²	200 m ²
Subtotaal	4400 m ²	2400 m ²	1900 m ²
Onbebouwd	5000 m ²	2500 m ²	2000 m ²
Totaal (afgerond)	10.000 m ²	5000 m ²	4000 m ²

*afhankelijk van bestaande boerderij is de ruimtebehoefte groter

Tabel 6.2.

Bedrijfstypering	Volwaardig tweemansbedrijf (circa)	Volwaardig bedrijf (circa)	Reëel bedrijf (circa)
Gespecialiseerd hokvee:			
- veestalling:			
of kuikens	6000 m ²	3000 m ²	2000 m ²
of overig pluimvee	(3000 m ²)	(1500 m ²)	(1000 m ²)
of varkens	(3000 m ²)	(1500 m ²)	(1000 m ²)
- werktuigenberging	200 m ²	200 m ²	100 m ²
- overige berging (hooi en stro)	400 m ²	200 m ²	200 m ²
- woonbebouwing (met tuin en erf)	500 m ²	300 m ²	300 m ²
- siloruimte	500 m ²	300 m ²	300 m ²
Subtotaal	4600-7600 m ²	2500-4000 m ²	1900-2900 m ²
Onbebouwd	5000 m ²	3000 m ²	2000 m ²
Totaal (afgerond)	10.000-12.500 m ²	5500-7000 m ²	4000-5000 m ²

Voor gemengde bedrijven is de oppervlaktebehoefte sterk afhankelijk van de differentiatie binnen het bedrijf, maar in zijn algemeenheid is de behoefte in dezelfde orde van grootte als bij de gespecialiseerde bedrijven.

Het is redelijk, zo blijkt uit het voorgaande overzicht, om voor een volwaardig bedrijf uit te gaan van een bouwperceel van 1 hectare (een in zijn algemeenheid geldende landelijke norm). Bedrijven kunnen dan uitgroeien tot tweemansbedrijven. Slechts in bijzondere omstandigheden zal meer ruimte nodig zijn. Een niet volwaardig, maar reëel bedrijf kan volstaan met maximaal een 1/2 hectare in relatie met de huidige omvang, tenzij een aantoonbare ontwikkeling naar een grootschalig volwaardig bedrijf wordt gemaakt.

Per agrarisch bedrijf is in principe altijd één dienstwoning toegestaan. Een uitzondering wordt gevormd door een beperkt aantal situaties in het plangebied waarbij in het verleden agrarische bedrijvigheid is ontstaan, terwijl elders al een dienstwoning aanwezig is (de zogenaamde dienstwoningen op afstand). Door een aanduiding op de plankaart is aangegeven dat het om agrarische bedrijvigheid gaat, waarbij geen dienstwoning meer mag worden gerealiseerd. Tweede bedrijfswoningen worden uitsluitend incidenteel toegestaan. Voorwaarde is dat de noodzaak daarvan en de levensvatbaarheid van het bedrijf worden aangetoond.

Kassen worden tot een beperkt oppervlak van 600 m² beschouwd als een normaal onderdeel van de agrarische bedrijfsvoering. Bij een agrarisch bouwperceel mag dus een gedeelte van de toegestane oppervlakte bebouwing bestaan uit kassen. Is er bij een bedrijf meer aanwezig dan moet dit beschouwd worden als glastuinbouw. Voor deze glastuinbouw is het beleid gericht op handhaving; nieuwe glastuinbouwbedrijven zijn niet toegestaan. Het bestaande oppervlakte kassen is uitgangspunt, alleen incidenteel en na een afweging is vergroting van het oppervlakte bij een bestaand glastuinbouwbedrijf mogelijk, tot een maximum oppervlakte van 2 ha.

De afmetingen van gebouwen:

Slechts in gebieden waar sprake is van een zekere mate van concentratie van karakteristieke bebouwing in combinatie met een grote mate van herkenbaarheid van het oorspronkelijke landschap zijn er ruimtelijke motieven om deze karakteristieke bebouwing in hoofdvorm te beschermen. Dit laat onverlet dat een nadere bescherming van de verschijningsvorm zowel in deze gebieden als elders onderdeel kan zijn van het gemeentelijke monumentenbeleid. Daar waar deze bescherming van toepassing is kan dit gevolgen hebben voor de situering van de overige bebouwing op het perceel.

Elders zal slechts een globale eis ten aanzien van de afmetingen van gebouwen en andere bouwwerken worden gesteld:

Eén bouwlaag met kap waarvoor als indicatie geldt:

- * goothoogte maximaal 3 meter, met uitzondering van toegangen van werktuigen en voor opslag;
- * bouwhoogte maximaal 8 meter, met uitzondering van silo's;
- * bouwhoogte van silo's (met uitzondering van mestsilo's) maximaal 15 meter en van mestsilo's 5 meter exclusief de afdekking en 8 meter inclusief de afdekking;

Ten aanzien van niet-inpandige bedrijfswoningen gelden de volgende indicatieve maximum afmetingen:

één bouwlaag met kap:

- * goothoogte maximaal 3 meter;
- * bouwhoogte maximaal 8 meter;
- * dakhelling 30-50°;

* oppervlakte maximaal 600 m³.

De maximale afstand tot het dichtstbijzijnde gebouw mag niet meer dan 15 meter bedragen.

De afwerking van het terrein:

Het streven van de gemeente is in het algemeen gericht op handhaving en herstel van de erfbeplanting. Bij grootschalige bebouwing zullen bij nieuwbouwactiviteiten voorwaarden aan de erfbeplanting worden gesteld. Tevens streeft de gemeente naar overeenkomsten op basis van vrijwilligheid ten aanzien van het onderhoud.

Zoals reeds eerder in dit hoofdstuk gemotiveerd is, krijgen hobbybedrijven (met nauwelijks of geen vee) en kleine agrarische (neven-)bedrijven geen nieuwbouw en uitbreidingsmogelijkheden, behalve als door samenvoeging van produktievolumes ter plaatse een bedrijf kan ontstaan met een duurzame economische toekomst, dat kan voldoen aan alle milieu-eisen.

Bestaande bebouwing mag worden gehandhaafd. De voorkeur gaat uit naar sloop van overvloedige bebouwing, waarvoor door de overheid een bijdrage kan worden geleverd.

Bij sloop en vervanging zal worden geëist dat de totale bebouwde oppervlakte substantieel wordt verkleind en in verhouding wordt gebracht met de actuele produktierechten. Hierbij zal uiteraard rekening worden gehouden met de noodzakelijke oppervlakte uit oogpunt van dierwelzijn en uit oogpunt van milieueisen.

b. Randvoorwaarden met betrekking tot de inrichting van het landelijke gebied

In hoofdstuk 7 is aangegeven welke aspecten uit oogpunt van het ruimtelijke beeld van belang zijn. De landschappelijke toetsingskaart dient daarbij als ondersteuning. Daarnaast zijn ook enige natuurlijke factoren van belang, die in de onderstaande opsomming zijn toegevoegd.

Reliëf:

Het in hoofdstuk 7 beschreven reliëf dient te worden gehandhaafd.

Bodemopbouw:

In gebieden met een waardevolle bodemopbouw en bij archeologische monumenten en meldingsgebieden is diepe grondbewerking ongewenst. Het betreft hier de engen en de bodembeschermingsgebieden, en de archeologische monumenten/meldingsgebieden bij Otterlo, Wekerom en het Wekeromse Zand.

Verhardingen:

In zijn algemeenheid mogen boerderij- en kavelontsluitingswegen worden verhard, zolang de breedte van de verharding beperkt blijft (2 à 3 meter is meestal voldoende). Het verharderen van dergelijke wegen is bij specifieke gebieden (de engen) en bij landschappelijke waardevolle, onverharde, wegen echter niet zonder meer toelaatbaar. Overige verhardingen zijn, behoudens incidentele en kleinschalige

ge verhardingen bij geaccepteerde kleinschalige agrarische bebouwing, niet toegestaan.

Waterlopen:

De landschappelijke waardevolle waterlopen hebben vrijwel allemaal een functie voor de waterhuishouding en vallen daarmee onder het toezicht van het waterschap. Uit ruimtelijk oogpunt is het gewenst om een zone van circa 10 meter aan beide zijden van de waterloop vrij te houden van bebouwing om op lange termijn een meer natuurlijk verloop mogelijk te maken.

Opgaande beplanting:

In de open gebieden zal elke vorm van opgaande beplanting worden geweerd. In de andere gebieden wordt juist gestreefd naar behoud en herstel van opgaande beplanting op perceelsgrenzen en langs wegen, in de structuur van het landschap. Voor zover het gemeentelijke gronden betreft (overwegend weg- en laanbeplanting) zal de gemeente hier planmatig in opereren. Voor opgaande beplanting op agrarische gronden wordt vooral middels vrijwillige onderhoudsovereenkomsten naar behoud en herstel gestreefd. Ruimtelijk belangrijke, bestaande, landschappelijke elementen zijn op de toetsingskaart aangegeven. Elementen waarvoor onderhoudsovereenkomsten zijn afgesloten worden jaarlijks bijgehouden op een gemeentelijke kaart.

Verkaveling:

In een aantal als zodanig aangeduide gebieden wordt gestreefd naar behoud van de verkavelingsrichting. In zijn algemeenheid blijft deze richting behouden als de kavelbreedte niet groter wordt dan 150 meter. Deze maat is vrijwel altijd voldoende voor een optimale agrarische inrichting en de randverliezen blijven zeer beperkt. Als opgaande beplanting deze structuur ondersteunt, dient deze beplanting gehandhaafd te worden, al dan niet in combinatie met een vrijwillige onderhoudsovereenkomst. Een beperkt aantal gebieden wordt gekenmerkt door een opstreckende verkaveling met een perceelslengte die 4 à 5 keer zo groot is als de breedte. De huidige breedte is soms smaller dan 50 meter, wat kan leiden tot onevenredige opbrengstverliezen en bewerkingskosten. Gestreefd wordt naar een handhaving van de richting in combinatie met een maximum breedte van circa 100 meter (een en ander afhankelijk van de specifieke situatie ter plekke).

Waterhuishouding:

In het zuidelijke deel van het agrarische buitengebied dient de waterhuishouding niet alleen de landbouw, maar ook de natuurfunctie van de lager gelegen delen van het Binnenveld. Elke vorm van aanpassing van de waterhuishouding dient hieraan getoetst te worden. In bestuurlijke zin ligt de uitvoerende taak hiervan bij het waterschap en de uiteindelijke goedkeuringsbevoegdheid bij Gedeputeerde Staten. Gemeentelijk zal een zo goed mogelijke afstemming tussen deze bestuurslagen nagestreefd worden.

Verspreide bebouwing:

Incidenteel kan het nodig zijn om voor de uitoefening van een agrarisch bedrijf op een veldkavel (is een kavel op enige afstand van de bedrijfsbebouwing) een permanente melkstal of een kleine schuilstal toe te laten. Ook voor een hobbybedrijf kan deze noodzaak aanwezig zijn uit oogpunt van rationeel gebruik van de gronden.

Als voorwaarde hiervoor geldt, dat er sprake dient te zijn van tenminste 1 hectare aaneengesloten oppervlakte agrarische grond, waarna maximaal 150 m² bebouwing onder strikte landschappelijke voorwaarden kan worden toegestaan. Deze voorwaarden hebben betrekking op situering en hoogte en, zo nodig, afschermende beplanting. Uit cultuur-historisch- en landschappelijk oogpunt zullen de engen in beginsel worden uitgesloten van deze vorm van bebouwing.

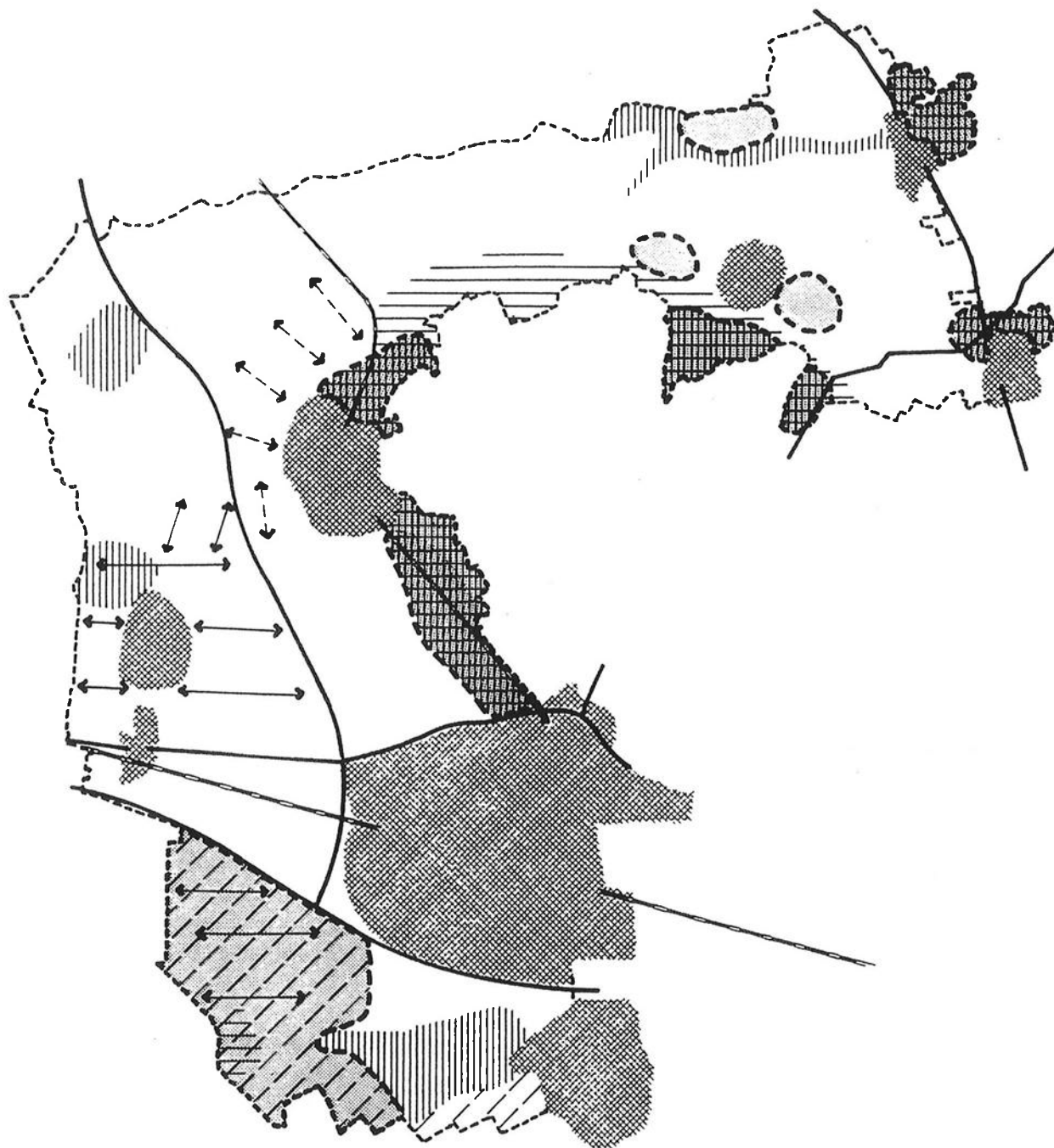
6.3. Wonen en niet-agrarische bedrijvigheid

Wonen

In de Gelderse Vallei is sprake van een sterke bevolkingsgroei, samenhangend met een hoge natuurlijke aanwas van de bevolking alsmede een hoge vestigingsdruk van buiten het gebied. De vestigingsmotieven hangen vooral samen met de werkgelegenheid in de regio en met de woonomgeving. De woningbehoefte in de regio zal, gelet op de bevolkingsopbouw, voorlopig hoog blijven, terwijl naar verwachting de vestigingsdruk van buiten de regio zal aanhouden.

Het huidige beleid is gericht op bundeling van de woningbouw in kernen/stadsgebieden. De bestaande en toekomstige woningbouwlocaties worden niet in het agrarische buitengebied opgenomen, maar in afzonderlijke bestemmingsplannen. In de Interprovinciale Structuurvisie voor de grensregio Ede-Veenendaal wordt rekening gehouden met een woningbehoefte van ongeveer 5500 woningen in Ede en 3000 woningen in Veenendaal. In de I.S.E.V. wordt bij het zoeken naar nieuwe woningbouwlocaties aangesloten bij bestaande bevolkingsconcentraties. Vooruitlopend op de definitieve keuze voor één van de I.S.E.V.-modellen, is door de Raad van Ede aangegeven dat de eerstvolgende woonuitbreiding van Ede in noordelijke richting gevonden zal worden. Dit toekomstige woongebied Doesburg zal voor ca 10 jaar kunnen voorzien in de vraag naar bouwkvavels, omdat de Raad tevens uitgaat van compact bouwen in Ede.

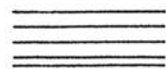
Voor het agrarische buitengebied is het wonen in meer gespreide vorm van belang. In het verleden is het zo geweest dat bebouwing die zijn oorspronkelijke agrarische functie verloor vaak een woonfunctie kreeg. Verwacht wordt dat ook in de toekomst een gedeelte van de agrarische bedrijven hun functie verliest en dat de belangstelling voor het wonen in deze panden groot zal zijn. Ten aanzien van het hergebruik voor wonen van vrijkomende agrarische bebouwing zal het beleid uit het Structuurplan in grote lijnen gecontinueerd worden. Dit betekent dat bij de ingebruikname van een

RUIMTELIJKE INRICHTINGSVOORWAARDEN (INDICATIEF)

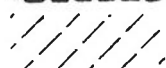
reliëf

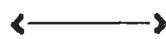
bodemopbouw (inclusief bodembeschermingsgebied)

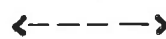
openheid

waterhuishouding

opstreckende verkaveling

regelmatige blokverkaveling met richting

Het bodembeschermingsgebied Bennekommer Meent

boerderij als woning (in feite het behoud van de voormalige dienstwoning als woning) in beginsel alle schuren en hokken gesloopt moeten worden, eventueel met uitzondering van een enkel bijgebouw ten behoeve van normale huishoudelijke stalling en hobby's. Het houden van een paard of pony wordt evenals het houden van een paar geiten of schapen gerekend als hobby. Tevens zullen er bij de functiewijziging nieuwe grenzen worden vastgesteld voor de bij de woning behorende tuin en erf, waarna de overblijvende ruimte aan het agrarische gebied dient te worden toegevoegd. Eventuele inplanting met bomen of struiken is toegestaan als dit past in de landschappelijke structuur. In het gebied dat is aangewezen als ecologische verbindingzone en in aansluiting op de faunatunnels die in de A30 worden gerealiseerd zal dit zelfs gestimuleerd worden. In enkele bijzondere gevallen is het mogelijk om bij de beëindiging van een agrarisch bedrijf, naast de omzetting van de agrarische bedrijfswoning tot burgerwoning, een extra woning toe te staan.

Dit is denkbaar in de zogenaamde buurtschappen, en in sommige gevallen ook in de overgangszones naar de ecologische hoofdstructuur (krimpgebieden). In paragraaf 6.6. wordt hierop nader ingegaan.

In de paragraaf over de landbouw is al aangegeven dat de milieunormen voor wat betreft stankhinder in het agrarisch buitengebied gedifferentieerd zullen worden toegepast. In aanvulling daarop moet hier vermeld worden dat een toename van het aantal woningen op een locatie uitsluitend toelaatbaar is, als daarbij rekening wordt gehouden met vigerende milieuvergunningen van omliggende agrarische bedrijven.

Niet-agrarische bedrijvigheid

Gelegen in het economisch kerngebied van Nederland is de waardering van vestigingslocaties in deze regio hoog. De ontsluiting is goed, het woonmilieu aantrekkelijk en mogelijkheden voor economische netwerkvorming lijken aanwezig. Besluitvorming over de toekomstige bedrijventerreinlocaties zal in het kader van de I.S.E.V. plaatsvinden. In de I.S.E.V.-studie is uitgegaan van 100 hectare bedrijventerrein in Ede en 100 hectare in Veenendaal. In I.S.E.V.-verband is ook een "vuil" bedrijventerrein gepland, dat wil zeggen een bedrijventerrein met milieuhinderlijke bedrijven. Elders worden dergelijke bedrijven niet toegestaan, met uitzondering van een mestverwerkingsbedrijf, waarvoor een M.E.R.-procedure loopt voor een locatie aan de Postweg bij Lunteren (westelijk van de toekomstige A30).

Evenals voor het wonen geldt dat voor de korte-termijn bedrijfslocaties nabij Ede en Veenendaal (voor zover gelegen op het grondgebied van Ede) door de Raad een voorkeur is uitgesproken, waarmee in dit plan rekening is gehouden.

Voor het overige worden in het buitengebied geen nieuwe bedrijfslocaties voorzien (onder andere in afwachting van nadere onderzoeken in het kader van Plan van Aanpak). Resteert het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing. Uit onderzoek verricht in opdracht van de Gelderse Valleicommissie blijkt dat de woonfunctie als vorm van hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing veruit dominant is. In de toekomst is het denkbaar dat andere gebruiksvormen hun intrede zullen doen wanneer meer bebouwing vrijkomt en het beleid meer ruimte biedt.

Het beleid zoals neergelegd in het Structuurplan biedt voor de Gelderse Vallei uitsluitend mogelijkheden voor de vestiging van agrarische hulpbedrijven; in de overgangszone naar het Natuurgebied Veluwe bestaan tevens mogelijkheden voor de vestiging van bosbouw hulpbedrijven en landelijke bedrijven. Overige bedrijven (nauwelijks of geen binding met het buitengebied) zijn niet toelaatbaar, en dienen voor zover aanwezig, middels een actief aanschrijvingsbeleid beëindigd te worden.

Het hierboven beschreven saneren van bedrijven die al vele jaren in het agrarische buitengebied gevestigd zijn en die niet voldoen aan de eisen van nieuwvestiging wordt niet haalbaar geacht. De gemeente zal wel zeer actief blijven optreden tegen bedrijven die zich zonder de noodzakelijke toestemming gevestigd hebben of dat willen gaan doen.

In dit plan wordt voor het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing door niet-agrarische bedrijfsactiviteiten een gedifferentieerde benadering voorgesteld. Hoofdprincipe is daarbij dat bestaande activiteiten gehandhaafd kunnen blijven (voor zover zij beschikken over de noodzakelijke vergunningen). Vrijkomende agrarische bebouwing kan alleen gebruikt worden voor in het buitengebied passende activiteiten. Alleen in buurtschappen en in sommige krimpgebieden zijn daarboven nog extra mogelijkheden aanwezig (zie paragraaf 6.6.). Voor in het buitengebied passende bedrijvigheid wordt zowel in het Structuurplan Ede als in de leidraad bestemmingsplan Gelderse Vallei die in opdracht van de Valleicommissie is gemaakt, gebruik gemaakt van het begrip "landelijk bedrijf". Op onderdelen verschillen de definities. Voor dit bestemmingsplan wordt onder in het buitengebied passende activiteiten verstaan:

- bosbouw
- de verwerking van op het eigen bedrijf voortgebrachte agrarische en/of bosprodukten
- de verkoop van op het eigen bedrijf voortgebrachte en verwerkte agrarische en/of bosprodukten
- natuur en landschapsbeheer
- het leveren van diensten aan agrarische bedrijven of andere landelijke bedrijven
- het leveren van diensten ten behoeve van het bosbeheer en/of het beheer van natuurgebieden
- hoveniersbedrijven
- dierenpensions
- slachten overwegend gericht op de verwerking van vee uit het agrarische buitengebied en de directe omgeving daarvan

In alle gevallen van hergebruik geldt dat:

- de omvang en aard van het hergebruik van de bebouwing afgestemd dient te worden op de toekomstige functie van het gebied waar de bebouwing voorkomt;
- hergebruik zoveel mogelijk gepaard dient te gaan met beëindiging van de intensieve agrarische activiteiten, dan wel als passende nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf vorm dient te krijgen. Met dit laatste wordt bedoeld dat de bedrijfsactiviteit in overeenstemming dient te zijn met de hiervoor genoemde

categorieën, te combineren moet zijn met een agrarisch bedrijf, overwegend binnen bedrijfsgebouwen kan plaatsvinden en noch op korte, noch op lange termijn zal leiden tot een aanmerkelijke behoefte aan uitbreiding van het bebouwde oppervlak;

- hergebruik zoveel mogelijk gepaard dient te gaan met sanering van overtollige bebouwing (sloopregeling);
- slechts één bedrijfswoning is toegestaan ook in combinatie met een agrarisch bedrijf;
- de bedrijfsactiviteiten overwegend binnen plaatsvinden;
- de afstanden aanvaardbaar uit oogpunt van wonen en recreatie in acht moeten worden genomen;
- de afstanden aanvaardbaar uit oogpunt van natuurwaarden in acht moeten worden genomen;
- geen lozingen van afvalwater op het oppervlaktewater en geen gebruik van oppervlaktewater en grondwater plaatsvindt;
- in relatie met de bestaande verkeersstructuur, geen onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen ontstaat;
- sprake moet zijn van een adequate landschappelijke inpassing.

Aan het hergebruik worden, zoals hierboven weergegeven, randvoorwaarden gesteld vanuit de milieuwetgeving. Ingevolge de milieuwetgeving leggen aanwezige veehouderijbedrijven beperkingen op aan de introductie van niet-agrarische functies in het buitengebied, terwijl andersom nieuwe, niet-agrarische, functies beperkingen kunnen opleggen aan de toekomstige ontwikkeling van de landbouw in de omgeving (richtlijnen Veehouderij en Hinderwet).

Tevens zullen conform het voorgaande landschappelijke randvoorwaarden worden gesteld. De belangrijkste daarvan is dat de bedrijfsactiviteiten uitsluitend binnen de bestaande bebouwing dienen plaats te vinden. Dit criterium zal al gehanteerd worden bij de toelating van het bedrijf (is het een bedrijf dat normaal gesproken geen buitenactiviteiten of buitenopslag heeft) en zal vervolgens worden vastgelegd bij de procedure voor functiewijziging. Andere voorwaarden zullen betrekking hebben over de afwerking van het terrein, zoals voorwaarden ten aanzien van afschermende beplanting, inrichting van parkeergelegenheid en dergelijke.

Speciale aandacht dient te worden geschonken aan de veel voorkomende combinatie van agrarische bedrijvigheid en niet agrarische bedrijvigheid. Waar sprake is van een middelgroot of groot agrarisch bedrijf, wordt de agrarische bedrijfstak als hoofdfunctie beschouwd. Dergelijke bedrijven krijgen dan ook de agrarische bouwpercelen die horen bij de omvang van het agrarisch bedrijf. Als gekozen wordt voor een verdere groei van het agrarische bedrijf, zal eerst nagegaan worden of schuurruimte die voor andere doeleinden gebruikt wordt niet kan worden afgebroken, dan wel worden vrijgemaakt voor agrarische activiteiten. Als gekozen wordt voor een verdere ontwikkeling van de niet-agrarische bedrijfstak, dan kan daaraan worden meegewerkt door bestaande schuurruimte middels een gebruiksvrijstelling voor het nieuwe doel ter beschikking te stellen. Uiteraard zullen aan de maximum omvang dezelfde eisen worden gesteld als bij gespecialiseerde niet-agrarische bedrijven.

De keuze voor gebruikinstelling houdt in dat nieuwbouw of ingrijpende verbouw/

herinrichting voor de nieuwe functie niet is toegestaan en dat de nieuwe functie desgewenst weer kan worden beëindigd als later wordt gekozen voor agrarische ontwikkeling. Wordt op grond van een definitieve keuze de weg ingeslagen van een totale functieverandering, dan dient een beroep te worden gedaan op de wijzigingsbevoegdheid. De agrarische bestemming is daarmee definitief beëindigd.

Waar sprake is van een klein agrarisch bedrijf is aan de niet-agrarische functie de hoofdfunctie gegeven, omdat in de systematiek van het plan aan kleine agrarische activiteiten geen bouwperceel is toegekend. De situatie ten tijde van de inventarisatie voor dit plan is zo goed mogelijk vastgelegd op de inventarisatiekaart.

Zoals eerder is aangegeven zijn de groeimogelijkheden voor niet-agrarische bedrijvigheid in zijn algemeenheid beperkt. Uitgangspunt is dat deze bedrijven kleinschalig dienen te blijven, omdat anders verplaatsing naar een bedrijfsterrein voor de hand ligt. Mede op grond van de feitelijke situatie is Ede is een maximum oppervlakte van 300 m² voldoende, behalve als het bedrijf ten tijde van de tervisielegging van het plan al groter is. Een uitzondering hierop vormen detailhandelsvestigingen. Deze zijn helemaal niet passend in het buitengebied en mogen daarom niet uitbreiden.

Gezien de diversiteit van bedrijvigheid en gezien de verschillen die zijn aangebracht in de functionele ontwikkeling van het buitengebied zijn op de voorgaande regels uitzonderingen mogelijk. Zo is de toelaatbare oppervlakte voor maneges uit oogpunt van doelmatigheid 1500 m² en is een uitbreiding van bedrijven die in functionele zin een bij het buitengebied passende activiteit uitoefenen bij vrijstelling tot 1000 m² mogelijk. Met het oog op het beleid voor de "krimpgebieden" en "buurtschappen" is in hoofdstuk 6.6. nauwkeuriger omschreven welke niet-agrarische functies daar passend worden geacht. In de agrarische ontwikkelingsgebieden zijn het alleen de zogenaamde landelijke bedrijven.

Aanvullend hierop is in de voorschriften ook nog een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor de uitbreiding van de overige bedrijven tot 1000 m². Deze wijzigingsbevoegdheid is bedoeld voor de bedrijven waarvan de activiteit niet binnen de definitie van landelijke bedrijf valt, maar waarvan desondanks objectief kan worden vastgesteld dat een locatie in het agrarische buitengebied aanvaardbaar is. Gezien de motiveringsplicht van Burgemeester en wethouders zal het duidelijk zijn, dat een verzoek van deze bedrijven om in aanmerking te komen voor deze wijziging uitgebreid gedocumenteerd dient te zijn, waarbij de noodzaak van het handhaven van de vestiging en de uitbreiding daarvan in het buitengebied centraal staat. De criteria in artikel 3 van de voorschriften dienen daarvoor als leidraad.

In een aantal zeer specifieke gevallen biedt dit gedifferentieerde beleid geen oplossing. Een aantal grote bedrijven en maatschappelijke inrichtingen hebben nu al een bebouwde oppervlakte, soms ruim boven de 1000 m². Bij beperkte aanpassingen van deze bedrijven en instellingen kan uit oogpunt van doelmatigheid een beroep worden gedaan op de algemene vrijstelling (maximaal 10%), maar meestal zal ad hoc een oplossing moeten worden gezocht.

De voorschriften van het plan bevatten daarvoor twee mogelijkheden:

- * Bedrijven en instellingen groter dan 300 m² en kleiner dan 1000 m² kunnen bij wijziging ex artikel 11 WRO alsnog de gelegenheid krijgen om evenals bedrijven elders in het gebied uit te groeien tot 1000 m². Burgemeester en Wethouders zullen aan deze wijziging uitsluitend meewerken als geen enkele andere redelijke oplossing voor het bedrijf aanwezig is en tevens het beleid voor dat deel van het agrarisch buitengebied in stand kan worden gehouden. Dit betekent dat met name aspecten als de agrarische ontwikkeling, maar ook de voornemens op het gebied van de natuur en landschap evenals de visie op het wonen en het recreatief medegebruik van het gebied onderdeel zullen zijn van de afweging.
- * Bedrijven en instellingen groter dan 1000 m² kunnen bij wijziging groeien als ook voor hen vaststaat dat geen enkel redelijk alternatief aanwezig is. Echter naast de algemene beleidstoetsing zoals hiervoor omschreven zal tevens compensatie moeten worden gezocht voor de ongewenste versterking van het buitengebied. Immers de gemeente en andere overheden zullen zich zowel beleidsmatig als financieel tot het uiterste inspannen om de versterking van het buitengebied terug te dringen.

Door betrokkenen is er echter op gewezen dat, met begrip voor de redelijkheid van dit standpunt, de uitvoerbaarheid hiervan niet altijd aanwezig is. In dat geval staat nog één weg open: partiële herziening van het onderhavige bestemmingsplan.

6.4. Natuur

De basis voor het korte termijnbeleid voor de natuur wordt gevormd door:

- de actuele, te behouden, natuurwaarden;
- de mogelijkheden voor versterking van natuurwaarden;
- de te verwachten financiële mogelijkheden bij rijk, provincie en gemeente.

Deze drie aspecten gezamenlijk bepalen de uiteindelijke prioriteit. Daarnaast is het van groot belang dat inhoud wordt gegeven aan het lange termijnbeleid van scheiding van functies, op een zodanige manier, dat natuurontwikkeling niet de noodzakelijk geachte herstructurering van het gebied uit oogpunt van landbouw en milieu in gevaar brengt.

Het beleid voor de natuur is toegespitst op die zaken die planologisch van belang zijn. Beheerstechnische maatregelen waarmee natuurwaarden kunnen worden verhoogd (zoals alternatief bermbeheer) zijn niet aangegeven. Dit wil niet zeggen dat deze aspecten van minder belang zijn. Op veel plaatsen in het agrarische buitengebied is de fauna immers van bijzondere betekenis. Het behoud van deze diersoorten en de noodzakelijke verbetering van de leefomstandigheden dient bereikt te worden met maatregelen gebaseerd op sectorale beleidsvisies, waarvan er een groot aantal door de gemeente gepubliceerd zijn, dan wel in voorbereiding zijn. De resultaten van deze visies zijn en worden vertaald in landschapsstructuurplannen en landschapsplannen met

concrete beheersmaatregelen. Zo mogelijk worden (op basis van vrijwilligheid) particulieren bij dit beheer betrokken. De beheersmaatregelen die voorgesteld worden zijn in het algemeen kleinschalig en goed te integreren in het agrarische gebied. Voorbeelden zijn:

- behoud en versterking van opgaand houtgewas in de vorm van laan- en bermbeplanting, erfbeplanting, beplantingen op perceelscheidingen en in landgoederen;
- aangepast beheer van watergangen, wegbermen en spoortaluds;
- de aanleg van kleine poelen en dobben;
- beperking van het gemotoriseerde verkeer in het Binnenveld.

De hoofdelementen in de ecologische structuur hebben wel consequenties voor de regelingen in dit bestemmingsplan. Met name zijn het de Grebbelinie met de Allemanskamp, de Bennekommer Meent, het natuurgebied de Veluwe en de Buzerd. Voor deze elementen moet een optimale bescherming worden nagestreefd. Dit kan ten eerste door toepassing van de ecologische richtlijn die gericht is op bescherming van daarvoor gevoelige gebieden tegen toename van verzuring door ammoniak. Daarnaast is een beleid gericht op het terugdringen van het aantal agrarische bedrijven in deze zone noodzakelijk. Voor de Bennekommer Meent is daarnaast bescherming tegen verdroging essentieel. In een hydrologische buffergebied rond de Bennekommer Meent zullen ingrepen in de waterhuishouding dan ook steeds getoetst moeten worden aan de ecologische belangen. De Bennekommer Meent is tevens stiltegebied en bodembeschermingsgebied. Dit betekent dat het gebied eveneens gevrijwaard moet blijven van lawaai en fysieke aantasting van de bodem.

Tot slot zal in het centrale deel van het Binnenveld ook de openheid gehandhaafd moeten blijven vanwege de betekenis van het gebied voor weidevogels.

Voor zover de overgangszone naar het natuurgebied de Veluwe als bodembeschermingsgebied is aangewezen (omgeving Meulunteren) geldt behalve een bescherming tegen verzuring ook een bescherming tegen fysieke aantasting van de bodem.

Voor een aantal kleinere bouselementen geldt vanwege hun oppervlakte eveneens de ecologische richtlijn. Deze elementen zijn aangegeven op de signaleringskaart van het N.B.L.F. Overige landschapselementen wil de gemeente niet als voor verzuring gevoelig aanmerken. Doorgaans zal het voortbestaan van houtwallen en -singels namelijk meer gebaat zijn bij goede overeenkomsten tussen particulier en gemeente dan bij een verbod op uitbreiding van de agrarische bedrijvigheid voortvloeiende uit de ecologische richtlijn. Mede gezien de gemeenschappelijke beleidsafspraken die zijn gemaakt in de Valleicommissie, ziet de gemeente af van een natuurbestemming (en daarmee van het van toepassing verklaren van de ecologische richtlijn) voor deze kleine landschapselementen. Uiteraard zullen ze als landschappelijk element gehandhaafd dienen te worden en kan de ecologische kwaliteit, mede als gevolg van het integrale milieubeleid, verbeteren. Het gehele plangebied valt onder een subsidieregeling voor onderhoud van landschapselementen voor een deel betreft het de

rijksregeling (R.O.L.-gebieden²) en voor een deel de provinciale regeling (K.L.E.-regeling³).

Het beleid is er vanzelfsprekend op gericht om landschapselementen waarvoor subsidie is verleend, te handhaven. Bij aanvragen voor een kapvergunning wordt dan ook gekeken of voor het betreffende element een onderhoudsovereenkomst is afgesloten. De onderhoudsovereenkomsten zijn geregistreerd op een kaart die jaarlijks wordt aangevuld.

Behalve voor behoud en bescherming van bestaande natuurgebieden/bossen, zijn er ook mogelijkheden voor vergroting en versterking van de verbindingen tussen natuurgebieden/bossen onderling.

Bij *vergroting van het areaal natuurgebied* moet vooral gedacht worden aan de inzet van het relatienota-instrumentarium en de aanwijzing van natuurontwikkelingsgebieden. In verband met de planologische en financiële uitvoerbaarheid wordt voor de mogelijkheden tot vergroting van natuurgebieden een volgorde van prioriteit aangegeven:

1 ^e mogelijkheid: uitvoering binnen de planperiode	Vergroting van het natuurgebied bij de Bennekommer Meent (door de P.C.B.L. is hiervoor inmiddels een begrenzingsplan opgesteld). Doel: verminderen kwetsbaarheid Bennekommer Meent, benutten van ecologische potenties in de vorm van kwel, leidend tot hoogwaardige flora (moeras- en schaallandvegetaties) en voorkomen kwetsbare weidevogels.
2 ^e mogelijkheid: uitvoering afhanke- lijk van stedelijke ontwikkelin- gen/I.S.E.V.	Begrenzing van een eventuele oostelijke uitbreiding van Veendaal door een menggebied van landbouw, recreatie en natuur. Doel: versterken van natte ecologische relaties met de Grift.
3 ^e mogelijkheid: vooralsnog wordt hieraan geen uitvoe- ring gegeven	Ontwikkeling van het Wekeromse matengebied (Natuur in Ede 2) en Stegengebied tussen Ede en Lunteren. Doel: benutten van ecologische potenties in de vorm van kwel en de aanwezigheid van bovenlopen van beken en ontwikkelen van het foera-geergebied voor dassen. Deze mogelijkheid is toegevoegd als lange termijn streven (het vormt geen onderdeel van het Plan van aanpak Gelderse Vallei). Vermoedelijk is de hoeveelheid kwel in dit gebied kleiner dan 1 mm per etmaal, dit mede ten gevolge van de waterwinning in het aangrenzende Veluwegebied.

²R.O.L. Regeling Onderhoudsovereenkomsten Landschapselementen

³K.L.E. subsidieregeling kleine landschapselementen

Specifiek wordt tevens gestreefd naar *vergroting van het areaal bos*. Het gaat daarbij om beperkte oppervlakten in aansluiting op bestaande bosgebieden.

Buzerd in ecologische verbindingszone	bosaanplant in aansluiting op de Buzerd. Doel: verminderen van de kwetsbaarheid; vergroting ecologische betekenis
Veluws natuurgebied in ecologische verbindingszone	bosaanplant in aansluiting op het Veluws natuurgebied Doel: verminderen van de kwetsbaarheid, vergroting ecologische betekenis

Bij te ontwikkelen *ecologische verbindingen* geldt de volgende volgorde van belang.

1 ^e mogelijkheid: uitvoering binnen planperiode	Ecologische verbindingzones behorende tot de Ecologische Hoofdstructuur: * Meulunteren-De Buzerd-Renswoude. Nagestreefd wordt een zone met een relatief fijnmazig patroon van opgaande beplantingselementen.
2e mogelijkheid: geleidelijke uitvoering op basis van vrijwilligheid	* De Kraats-Nergena. Nagestreefd wordt versterking van het patroon van opgaande beplantingen en behoud en ontwikkeling van poelen. Als basis dient hiervoor het landschapsstructuurplan de Kraats-Nergena en Ede-Bennekom.
3e mogelijkheid: uitvoering in samenhang met de verstedelijking	* Doesburg-Wallenburgsteeg-Allemanskamp. Veel elementen van deze structuur zijn reeds aanwezig. De gemeente wil, aanvullend op het Valleiproject ontbrekende delen van deze verbinding realiseren in samenhang met de stadsuitbreiding van Ede.
4 ^e mogelijkheid: geen uitvoering binnen de planperiode	* Ecologische verbindingzones opgenomen in het Structuurplan Ede: - Lunteren-Ederveen De verbindingzone kan gekoppeld worden aan een beekloop. Goede mogelijkheden voor natuurontwikkeling liggen vooral in de bovenlopen van de beken en in het benutten van kwelsituaties. Verbetering van deze beken in ecologisch opzicht sluit aan bij het provinciaal Waterhuishoudingsplan.
incidentele uitvoering op basis van het gemeentelijke landschapsbeleid	* Kleinschalige verbindingen in de overgangszone tussen het Natuurgebied Veluwe en de Vallei. Het gaat hierbij vooral om beplantingselementen loodrecht op de Veluwerand. Omdat de overgangszone een typisch inrijgebied is liggen er mogelijkheden voor de ontwikkeling van schrale vegetaties in de vorm van houtwallen langs greppels of op bermen.

Zoals toegelicht in hoofdstuk 5 wordt bij de ecologische verbindingzones de meest noordelijke als eerste prioriteit aangegeven. Bij de inrichting van deze ecologische verbindingzone heeft de realisatie van kleine boscomplexen en brede boomsingels de grootste prioriteit. Middels deze relatief kleine elementen met een beperkte oppervlakte kan in belangrijke mate het hoofddoel worden bereikt, zonder dat er grote oppervlakten cultuurgrond aan de landbouw worden onttrokken. Dit hoofddoel is een verbinding te leggen tussen de grootschalige boscsystemen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Een tweede voordeel is dat bij een zorgvuldige keuze van de plaats van deze elementen het agrarische gebied niet onnodig versnipperd wordt.

Naast deze eerste prioriteit kan tevens worden gewerkt aan het ontwikkelen van een schoon en meer natuurlijk beekmilieu. Eén van de beken in de zoekzone zal hiervoor

in aanmerking komen. Daarnaast zal een aantal technische voorzieningen moeten worden gemaakt op plaatsen waar de verbinding wordt doorsneden door infrastructurele barrières (drukke wegen, spoorlijn e.d.).

De exacte aanwijzing en begrenzing van deze natuurontwikkelingsgebieden is een bevoegdheid van de provincie op voorstel van de P.C.B.L. Naar verwachting zullen daarvoor binnen een jaar voorstellen worden gedaan. De uitvoering middels aankoop kan slechts plaatsvinden op basis van vrijwilligheid en in goed overleg met de betrokken agrariërs. Het bestemmingsplan kan en mag daarop niet middels claims op vooruitlopen.

Voor wat betreft de *overige beken* kan een meer natuurlijke inrichting in het algemeen worden nagestreefd. Prioriteit hebben (de bovenlopen van) die beken die gekoppeld zijn aan de ecologische verbindingzones of aan te realiseren relatienotagebieden. Vooralsnog ontbreken de financiële middelen om het korte termijnbeleid op deze wens af te stellen.

In beginsel mogen in het agrarische gebied, buiten de hiervoor genoemde natuurontwikkelingsgebieden geen gronden voor natuurdoeleinden aan de landbouw worden onttrokken (beleidsafpraak Valleicommissie). Dit betekent echter niet dat grondeigenaren/-gebruikers geen medewerking kunnen verkrijgen voor kleinschalige wijzigingen van de inrichting van het agrarische gebied, waardoor op perceelsniveau een andere verhouding ontstaat tussen agrarisch gebruik en de betekenis daarvan voor de natuur. Gedacht kan worden aan de versterking van perceelsrandbeplantingen, de aanleg van dobben en kleine poelen of een andere vorm van perceelsrandbeheer. Zeker daar waar overgeschakeld wordt op een van de vormen van biologische landbouw kan dit noodzakelijk zijn, maar ook elders zal het bestemmingsplan dit niet uitsluiten. De gemeente zal deze initiatieven op grond van het gemeentelijk landschapsbeleid ondersteunen, maar nergens afdwingen.

6.5. Recreatie

Verblijfsrecreatie

Hoewel het beleid is gericht op verplaatsing van verblijfsaccommodaties vanuit het centrale deel van de Veluwe naar de rand, mag worden aangenomen dat dit voor het plangebied om slechts een incidentele vestiging van een dergelijk bedrijf zal gaan. De kosten van het verplaatsingsbeleid zijn zo groot en de bereidheid van recreatieondernemers is zo gering dat in de afgelopen jaren nog geen enkel bedrijf binnen de gemeentegrenzen van Ede verplaatst kon worden. Indien dit in de komende planperiode wel zal gebeuren, zullen aan de nieuwe locatie de volgende randvoorwaarden worden gesteld:

1. niet in gebieden met hoge natuurwaarde of in natuurontwikkelingsgebieden (Wekerom);

2. niet op de open enen;
3. goed landschappelijk ingepast en niet midden in open ruimten;
4. aangepast aan milieu-eisen (aansluiting riolering);
5. zo mogelijk op de plaats van een agrarisch bedrijf.

Vanuit de recreatie gezien wordt voorkeur gegeven aan gebieden met:

1. een goede verbinding met het Natuurgebied Veluwe;
2. een redelijke mate van rust;
3. geen stankoverlast;
4. een aantrekkelijke (besloten) omgeving.

Gebieden die zich lenen voor een eventuele verplaatsing van verblijfsrecreatie uit het Natuurgebied Veluwe zijn op grond van het voorgaande:

1. Bij Harskamp (opgenomen in Structuurplan Ede).
Door de aanwezige bosclementen is dit een aantrekkelijk gebied voor recreatieve ontwikkeling. De omgeving ligt bij een lange afstands wandelpad. Er zijn gunstige verbindingen met het Natuurgebied Veluwe en met Harskamp.
2. Bij Otterlo (opgenomen in Structuurplan Ede).
Geschikte locatie voor verplaatsing van verblijfsrecreatie uit de nabijgelegen minder gewenste concentratie. De landschappelijke inpassing behoeft door de situering tegen de bosrand geen probleem te zijn. Gunstig zijn de verbindingen met Otterlo en het Natuurgebied Veluwe
3. Bij Meulunteren (opgenomen in Structuurplan Ede).
Deze locatie is gunstig gelegen ten opzichte van het Natuurgebied Veluwe en Lunteren. Een eventueel kampeerterrein kan hier gecombineerd worden met landschapsbouw.

Naast verplaatsingsmogelijkheden zou binnen het gehele plangebied de mogelijkheid moeten worden geboden voor vergroting van bestaande bedrijven als dat in verband met een kwaliteitsverbetering noodzakelijk is. Het voldoen aan de gestelde voorwaarden vanuit natuur, milieu en landschap blijft daarbij uitgangspunt.

Voor ontwikkeling van kleinschalige vormen van verblijfsrecreatie zijn vooral de besloten fijnmazige gebieden in de Gelderse Vallei aantrekkelijk. Onder kleinschalige vormen van verblijfsrecreatie wordt verstaan kleinschalige kampeerterreinen (tot 10 standplaatsen) en kampeerboerderijen. Op dit moment zijn er al 16 van deze kleinschalige kampeerterreinen en kampeerboerderijen. Een ongelimiteerde toename van dit verschijnsel is niet gewenst en stuit op verzet zowel uit de agrarische hoek als uit de hoek van de bestaande toeristische bedrijven. Dit verzet is begrijpelijk omdat bij een ongelimiteerde toename de beoogde kwaliteitsverbetering en herstructurering van deze bedrijfstakken in gevaar komt. Daarnaast bestaat er een reële bedreiging van de landschappelijke waarden. Ondanks de aanbevelingen uit het Plan van Aanpak

Gelderse Vallei zal de gemeente zich daarom terughoudend opstellen ten opzichte van nieuwe aanvragen. Er zal alleen worden meegewerkt als voldaan wordt aan de volgende criteria:

- niet in open landschappen;
- niet binnen een afstand van 50 meter ten opzichte van een (gekanaliseerde) beek;
- niet binnen een afstand van 200 meter ten opzichte van woningen, met uitzondering van de daar aanwezige agrarische bedrijfswoningen;
- uitsluitend in gebieden waar blijkens de beschrijving per deelgebied een zekere mate van functiemenging aanvaardbaar is (zie paragraaf 6.6).

De landschappelijke inpasbaarheid dient in zijn algemeenheid zodanig te zijn, dat de vestiging van deze kampeerterreinen niet ten koste gaat van de belevingswaarde van het landschap. Afhankelijk van de lokale situatie zullen daarom eisen worden gesteld ten aanzien van de dichtheid. Ook uit toeristisch oogpunt is dit wenselijk, omdat de sfeer van landelijk kamperen niet verstoord mag worden door een te groot aantal terreinen op korte afstand van elkaar. Factoren die hierbij een rol spelen zijn:

- de dichtheid van opgaande beplanting in het gebied;
- de mogelijkheid tot landschappelijke afscherming;
- de situering ten opzichte van toeristische routes.

In de praktijk zullen hieraan slechts een beperkt aantal locaties voldoen. Als een geschikte locatie gevonden is zullen aan de exploitatie van het terrein de gebruikelijke eisen worden gesteld ten aanzien van hygiëne, veiligheid en toezicht. Daarnaast zullen ook landschappelijke voorwaarden worden gesteld, ten aanzien van de afschermende beplanting, de ontsluiting en de parkeergelegenheid.

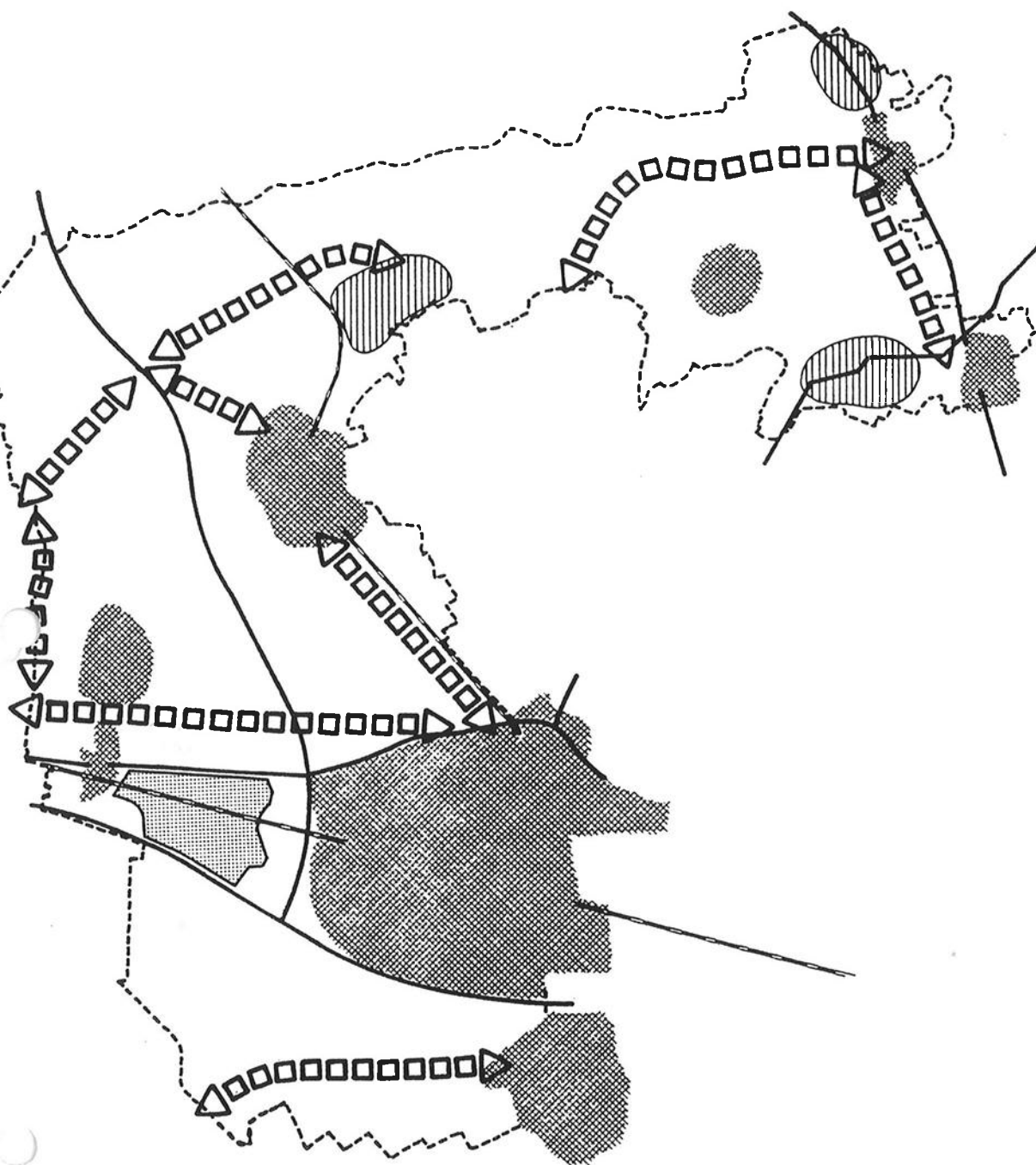
Dagrecreatie

Ten aanzien van de dagrecreatie is het beleid gericht op het medegebruik van het agrarische gebied, zonder dat daarvoor allerlei grootschalige voorzieningen worden gerealiseerd.

Zoals in paragraaf 3.7. is gesteld kunnen vooral de fietsmogelijkheden in de Vallei worden versterkt waarbij verbindingen tussen de kernen, het Natuurgebied Veluwe, de Buzerd en de Grebbelinie een oost-west verbinding tussen Bennekom-Ede en de Utrechtse Heuvelrug gewenst zijn.

Het meest belangrijk wordt gevonden de cirkel Meulunteren-Buzerd-Grebbelinie-Ederveen-Doesburgerbuurt-Ede. Deze cirkel sluit aan op grote kernen en concentraties van verblijfsrecreatie. Tevens worden een aantal aantrekkelijke gebieden aangedaan zoals de overgang tussen het Natuurgebied Veluwe en de Vallei, de omgeving van de Buzerd en Nederwoud en de omgeving van de Wallenburgsteeg. Binnen deze recreatieve hoofdstructuur zou sprake moeten zijn van niet door auto's gebruikte paden en van landschappelijke versterking van de verbindingen.

Naast de genoemde cirkel verdienen ook aandacht de omgeving van Harskamp en

RECREATIEVE ONTWIKKELINGSVISIE

vestigingsgebied voor recreatiebedrijven uit de Veluwe

recreatieve fietsroutes

ontwikkelingsgebied ten behoeve van recreatief medegebruik

Otterlo en het gebied ten westen van Bennekom. Bij Harskamp en Otterlo is in, of aan de rand van de Veluwe veel verblijfsrecreatie aanwezig. Uit recreatief oogpunt zijn (zowel voor verblijfsrecreanten als voor dorpsbewoners) relaties tussen Harskamp-Westereng-Wekerom en Otterlo van belang. In deze omgeving kan in de meeste gevallen gebruik worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

Dit geldt ook voor het gebied ten westen van Bennekom. Wel zal in dit gebied het autoverkeer ontmoedigd moeten worden. Uit recreatief oogpunt is een verbinding tussen Bennekom en het Veluws Natuurgebied met het aantrekkelijke gebied rond de Grift van belang.

Hoewel tot op dit moment concrete plannen voor de realisatie van toeristische fietspaden/-routes ontbreken is aan dit beleidsonderwerp in dit bestemmingsplan aandacht besteed. Uiteraard betreft dit de planologische reservering van gronden, maar daarnaast zijn ook in de uitvoeringsparagraaf voorstellen gedaan voor uitvoering van het beleid.

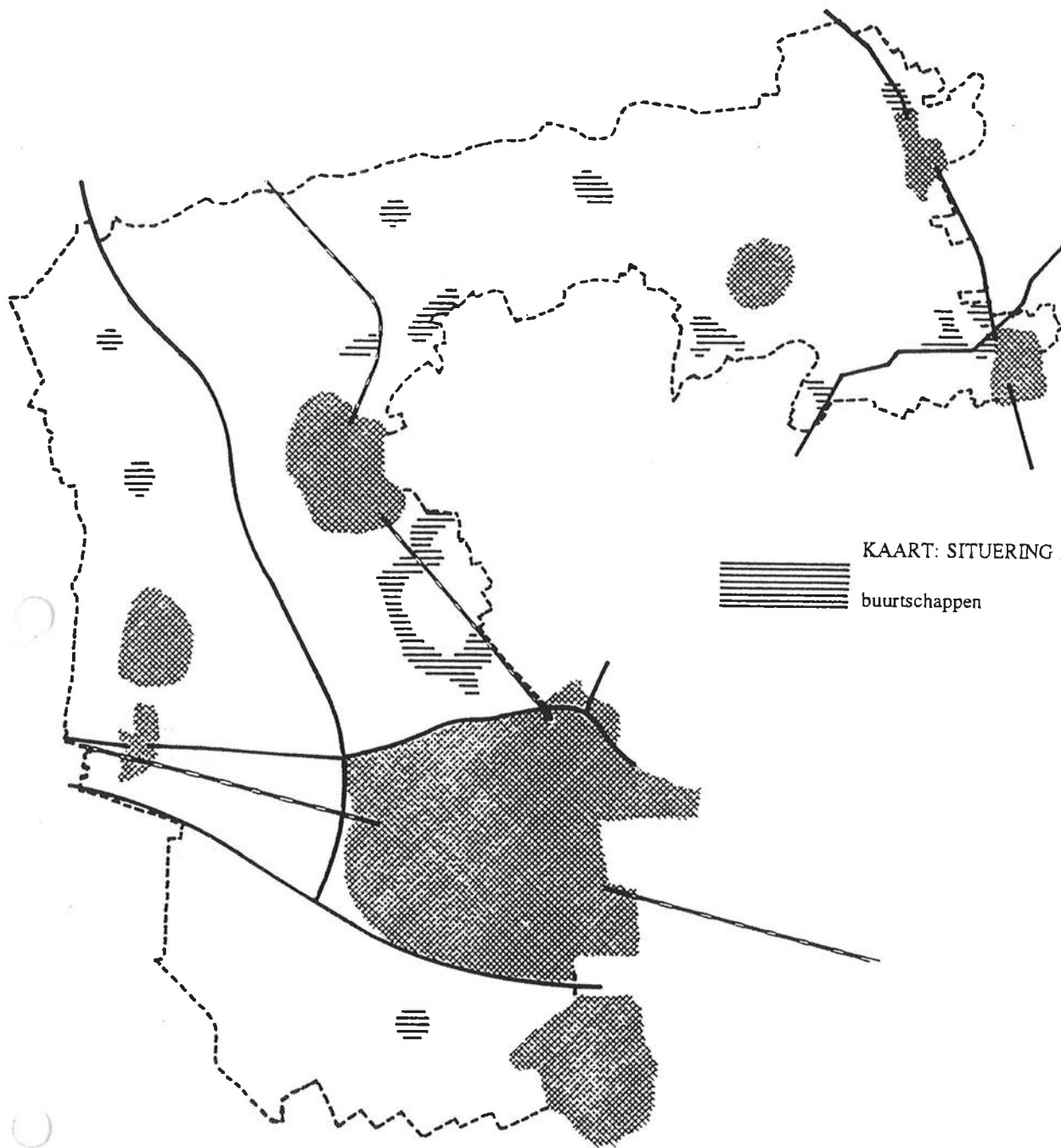
Voor de ruitersport is het beleid erop gericht verbindingen te leggen tussen de in de Vallei voorkomende maneges en het Natuurgebied Veluwe de Buzerd en de Grebbelinie.

Een eerste prioriteit krijgen de verbinding van Nergena met het Natuurgebied Veluwe en van het Zwettelaarse Veld met de Grebbelinie en de Buzerd. Tweede prioriteit hebben ruitersporen die aansluiten bij de hiervoor beschreven cirkel Meulunteren-Buzerd-Grebbelinie-Ederveen-Doesburgerbuurt-Ede.

Door deze paden zal het mogelijk zijn het Natuurgebied Veluwe te bereiken vanaf het Zwettelaarse Veld, terwijl omgekeerd ruiters uit het Natuurgebied Veluwe kunnen kiezen voor de Vallei-route.

Een eventuele uitbreiding van het aantal musea/informatiepunten, maneges en andere dagrecreatieve voorzieningen zou bij voorkeur gekoppeld moeten zijn aan de gewenste recreatieve infrastructuur van paden (zie de bijbehorende kaart). In paragraaf 6.6. worden de mogelijkheden tot functieverandering naar maatschappelijke en recreatieve functies in buurtschappen en krimpgebieden toegelicht. Daarboven leent het gebied tussen Ede en Veenendaal zich goed voor recreatief medegebruik. Deze omgeving is immers het uitloophet van de twee genoemde grote woonplaatsen. Voorts wordt boven de mogelijkheden in de krimpgebieden, voor maneges, ook de omgeving de Kraats-Nergena geschikt gevonden. In alle gevallen gaat het om hergebruik van bestaande bebouwing.

Voor de watersport en de lawaaisporten wordt binnen de planperiode geen uitbreiding van het recreatieve aanbod verwacht.

KAART: SITUERING BUURTSCHAPPEN

buurtschappen

6.6. Functieverandering in buurtschappen en krimpgebieden

6.6.1. Buurtschappen

Tot de buurtschappen worden gerekend de historische bebouwingsconcentraties zoals deze zijn aangewezen in het Structuurplan Ede. Deze buurtschappen hebben vanouds een gemengde functie. Naar aanleiding van de inspraak op het Raamplan is het buurtschap Nederwoud aan deze buurtschappen toegevoegd. Tevens zijn in de overgangszone naar het natuurgebied de Veluwe goed ontsloten, bebouwingsconcentraties met een gemengde functie als buurtschap aangemerkt. Door hun heterogene functie en hun bebouwingsdichtheid zijn deze concentraties vergelijkbaar met de historische buurtschappen; terwijl ook de korte afstand tot de grotere plaatsen en de goede ontsluiting reden zijn om voor deze gebieden hetzelfde beleid te laten gelden als voor de historische buurtschappen.

Stellingname:

Voor de bebouwingsconcentraties die als buurtschap zijn aangemerkt, staat de functie als "woongemeenschapje" naast de agrarische functie. Functiewijzigingen kunnen hierbij aansluiten (maatschappelijke instellingen, niet-hinderlijke bedrijvigheid, hotels, pensions of wijziging in meer dan één woning). Vanwege de ligging in het buitengebied zijn veel verkeeraantrekkende bedrijven ongewenst.

Functiewijziging van bebouwing in buurtschappen

naar:	
wonen	Twee woningen mogelijk per vrijkomend agrarisch bedrijf (dit wil zeggen behoud van de dienstwoning als woning en mogelijkheid voor een extra woning bij afbraak schuren). Aantal en situering afhankelijk van bebouwingsstructuur van het buurtschap. Voorwaarde: afbraak overtollige schuren. Milieucategorie in verband met stankhinder: II. Oppervlakte per woning: maximaal 600 m³ + 150 m² bijgebouwen bij één woning (na vrijstelling toegestaan). Complex met (ouderen-)woningen binnen bestaande oppervlakte bebouwing; alleen mogelijk bij planherziening.
maatschappelijke instellingen	Maatschappelijke instellingen mogelijk (bijvoorbeeld buurthuis, verenigingsgebouw, bezoekerscentrum, museum). Voorwaarde: afbraak overtollige schuren. Oppervlakte: maximaal 300 m² + vrijstelling tot 1000 m². Uitoefening naast de woonfunctie.
verblijfsrecreatie	Mogelijkheid voor kleine hotels of pensions. Voorwaarde: afbraak overtollige schuren. Milieucategorie in verband met stankhinder II Oppervlakte: maximaal 300 m². Uitoefening naast de woonfunctie.
dagrecreatie	--
niet-agrarische bedrijven, landelijk	--
niet-agrarische bedrijven, overig	Overige bedrijven mogelijk voor zover uit hinderoverwegingen aanvaardbaar en uitgeoefend naast de woonfunctie, met uitzondering van veel verkeeraantrekkelijke activiteiten (autoverhuur, reparatie-, taxi- en transportbedrijven). Oppervlakte: maximaal 300 m² + vrijstelling tot 1000 m².

N.B. Beplantings- en bouwplannen toetsen aan te handhaven doorzichten en karakteristieke bebouwing.

6.2.2. De krimpgebieden

De krimpgebieden zijn gebieden die grenzen aan de kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur. Het zijn zones van circa 1 kilometer rond bossen en van circa 700 meter rond schraallanden waarin wordt gestreefd naar beperking van de emissie van voor het milieu verzurende stoffen met als doel om binnen de planperiode de depositie op de ecologische hoofdstructuur in overeenstemming te brengen met het Nationaal Milieu Beleidsplan "plus".

In verband met de relatief korte afstand tot onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur zullen agrariërs in deze zone eerder geconfronteerd worden met ontwikkelingsbeperking als gevolg van milieuregelgeving dan daar buiten. Er moet op gerekend worden dat het proces van functieverandering in deze zones daarom aanmerkelijk omvangrijker zal zijn. Daarnaast dienen de mogelijkheden van functieverandering in deze zones niet alleen ter voorkoming van koude sanering, maar ook ter stimulering van produktieverplaatsingen in de agrarische sector.

De mogelijkheden daartoe zijn echter niet overal gelijk, maar zullen zowel om functionele als om ruimtelijke redenen van plek tot plek verschillen.

In de bijbehorende figuur zijn 5 verschillende krimpgebieden aangegeven:

1. zone rond de Bennekommer Meent
2. zone rond de Grebbelinie
3. zone rond de Buzerd
4. zone rond het Natuurgebied Veluwe; buiten engen
5. zone rond het Natuurgebied Veluwe; engen

1. Zone rond de Bennekommer Meent (behorende tot deelgebied 14)

Hoofdfunctie: landbouw
Lange termijn: natuurontwikkeling door aankoop op vrijwillige basis (type natuur: natte milieus, grasland en moeras)
Bijzonderheden: potentieel stiltegebied, hydrologisch buffergebied in verband met Bennekommer Meent

Ruimtelijke kenmerken voor zover van belang bij functiewijziging van bebouwing:

- (relatieve) openheid
- erfbeplanting voor zover direct aansluitend bij bebouwing

Ruimtelijke streefbeeld voor zover van belang:

- behoud en versterking van de erfbeplanting (met name in het gebied tussen de Kade en de westgrens van het plangebied)

Stellingname:

In de zone rond de Bennekommer Meent zullen functiewijzigingen de agrarische hoofdfunctie en het lange termijn streven naar natuurontwikkeling niet moeten frustreren. De aard en ligging van het gebied maken functies die publiek aantrekken ongeschikt. Ook veel verkeer is op deze locatie ongewenst. Bebouwing kan wel een functie krijgen die te maken heeft met de nagestreefde natuurontwikkeling. Voor het overige wordt dit gebied in verband met de openheid, bij uitstek een gebied gevonden waar sloop van vrijkomende bebouwing gestimuleerd zou moeten worden.

BENNEKOMMER MEENT

Functiewijziging van bebouwing

naar:	
wonen	Eén woning mogelijk per vrijkomend agrarisch bedrijf (dit wil zeggen behoud van de dienstwoning als woning). Voorwaarde afbraak van overtollige schuren. Wijziging alleen voor woning en erf. Milieucategorie in verband met stankhinder III. Oppervlakte: maximaal 600 m ³ + 150 m ² bijgebouwen (na vrijstelling toegestaan).
maatschappelijke instellingen	--
verblijfsrecreatie	--
dagrecreatie	--
niet-agrarische bedrijven, landelijk	Activiteiten gericht op natuurbeheer. Voorwaarden: afbraak overtollige schuren, een zo groot mogelijke concentratie van bebouwing. Oppervlakte: maximaal 1000 m ² of de bestaande oppervlakte indien deze groter is.
niet-agrarische bedrijven, overig	--

2. Zone rond de Grebbelinie (behorende tot deelgebied 6, 7 en 11)

Hoofdfunctie: landbouw
Lange termijn: landbouw en realisering ecologische verbindingzones door middel van kleine elementen aan te kopen op basis van vrijwilligheid.
(Wekeromse Zand-Buzerd-Grebbelinie en Ede-Wallenburgsteeg-Grebbelinie). Hieraan gekoppeld infrastructuur voor extensieve recreatie (wandelen, fietsen, paardrijden).
Bijzonderheden: de zone grenst aan de Klomp en Ederveen

Ruimtelijke kenmerken van belang bij functiewijziging van bebouwing:

- bebouwingsarme zone langs Grebbelinie
- erfbeplanting
- plaatselijk opstrekkende verkaveling

Ruimtelijk streefbeeld voor zover van belang:

- behoud en versterking van erfbeplanting

Stellingname:

Functiewijzigingen in de zone rond de Grebbelinie zullen de agrarische hoofdfunctie van het gebied niet moeten frustreren. De ligging en ontsluiting van de zone zijn aanleiding vooral mogelijkheden te bieden voor in het buitengebied passende activiteiten (agrarische hulpbedrijven, bos-, landschaps- of natuurbeheer) en voor activiteiten die nauwelijks verkeer- of publiek aantrekken. In aanvulling daarop worden mogelijkheden gezien in aansluiting op de recreatieve infrastructuur (maneges, kampeerboerderijen).

In verband met de te handhaven bebouwingsarme zone langs de Grebbelinie is stabilisering of reductie van het oppervlakte bebouwing uitgangspunt en zijn activiteiten als kamperen buiten de bebouwing niet gewenst.

GREBBELINIE

Functiewijziging van bebouwing

naar:	
wonen	Twee woningen mogelijk per vrijkomend agrarisch bedrijf (dit wil zeggen behoud van de dienstwoning als woningen en mogelijkheid voor een extra woning bij afbraak schuren). Wijziging alleen voor woning en erf. Afbraak overtollige schuren. Milieucategorie in verband met stankhinder III. Oppervlakte maximaal 600 m² + 150 m² bijgebouwen (na vrijstelling toegestaan).
maatschappelijke instellingen	--
verblijfsrecreatie	Kampeerboerderij mogelijk in aansluiting op de recreatieve infrastructuur. Voorwaarden als bij maneges. Oppervlakte: maximaal 300 m², milieucategorie II.
dagrecreatie	Maneges mogelijk in aansluiting op de te realiseren recreatieve infrastructuur. Voorwaarden: erfbepaling, concentratie van de bebouwing puntvormig en daar waar sprake is van een opstrekende verkaveling in langgerekte bouwpercelen, afbraak overtollige bebouwing. Oppervlakte: maximaal 1500 m² of de bestaande oppervlakte indien deze groter is.
niet-agrarische bedrijven, landelijk	Voorwaarden als bij maneges. Oppervlakte: maximaal 300 m² of de bestaande oppervlakte indien deze groter is + vrijstelling naar 1000 m².
niet-agrarische bedrijven, overig	--

3. Zone rond de Buzerd (deelgebied 5, 6 en 7)

Hoofdfunctie: landbouw
Lange termijn: landbouw + realisering ecologische verbindingszone door middel van kleine elementen aan te kopen op basis van vrijwilligheid (Wekeromse Zand - Buzerd - Grebbelinie). Hieraan gekoppeld infrastructuur voor extensieve recreatie.

Bijzonderheden: binnen de zone ligt een historische concentratie van bebouwing (buurtschap 't Hoekje). Het beleid hiervoor is opgenomen bij paragraaf 6.6.1.

Ruimtelijke kenmerken van belang bij functiewijziging van bebouwing:

- plaatselijk een gerichte verkaveling
- erfbeplanting
- steilrandjes

Ruimtelijk streefbeeld voor zover van belang:

- behoud en versterking van de erfbeplanting

Stellingname:

Functiewijzigingen zullen de agrarische hoofdfunctie van het gebied niet mogen frustreren. De ligging en ontsluiting van het gebied zijn aanleiding vooral mogelijkheden te bieden voor in het buitengebied passende activiteiten en voor activiteiten die nauwelijks verkeer- of publiek aantrekken. In aanvulling daarop worden mogelijkheden gezien in aansluiting op de recreatieve infrastructuur (maneges, kampeerboerderijen, kampeerterreintjes als nevenactiviteit).

ZONE ROND BUZERD

Functiewijziging van bebouwing buiten het buurtschap

naar:	
wonen	Twee woningen mogelijk per vrijkomend agrarisch bedrijf (dit wil zeggen behoud van de dienstwoning als woning en mogelijkheid van een extra woning bij afbraak schuren). Wijziging alleen voor woning en erf, afbraak overtollige schuren. Milieucategorie in verband met stankhinder: III. Oppervlakte: maximaal 600 m³ + 150 m² bijgebouwen (na vrijstelling toegestaan).
maatschappelijke instellingen	--
verblijfsrecreatie	Kampeerboerderij mogelijk in aansluiting op de te realiseren recreatieve infrastructuur: Voorwaarden als bij maneges. Oppervlakte: maximaal 300 m², milieucategorie II.

dagrecreatie	Maneges mogelijk in aansluiting op de te realiseren recreatieve infrastructuur. Voorwaarden: erfbeplanting, concentratie van bebouwing puntvormig en daar waar sprake is van een gerichte verkaveling in langgerekte bouwpercelen, afbraak overvloedige bebouwing. Oppervlakte: maximaal 1500 m2 of de bestaande oppervlakte, indien deze groter is.
niet-agrarische bedrijven, landelijk	Voorwaarden als bij manege. Oppervlakte: maximaal 300 m2 of de bestaande oppervlakte, indien deze groter is + vrijstelling naar 1000 m2.
niet-agrarische bedrijven, overig	--

4. Zone rond het Natuurgebied Veluwe, uitgezonderd de enen (deelgebieden 6, 8 en 13)

- Hoofdfunctie: landbouw (beperkt)
- Lange termijn: landbouw + andere functies + realisering ecologische verbindingzone ter plaatse van het Wekeromse Zand
- Bijzonderheden: binnen het gebied liggen goed ontsloten concentraties van bebouwing met een gemengde functie (buurtschap bij Meulunteren, Harskamp, Otterlo etc.). Het beleid hiervoor is opgenomen bij paragraaf 6.6.1.

Ruimtelijke kenmerken voor zover van belang bij functiewijziging:

- erfbeplanting
- karakteristieke bebouwing
- doorzichten

Ruimtelijk streefbeeld voor zover van belang:

- behoud en versterking van erfbeplanting

Stellingname:

Functiewijzigingen zullen de agrarische hoofdfunctie van het gebied niet mogen frustreren. De ligging en ontsluiting van het gebied zijn aanleiding vooral mogelijkheden te bieden voor in het buitengebied passende activiteiten en voor activiteiten die nauwelijks verkeer- of publiek aantrekken. In aanvulling daarop worden mogelijkheden gezien in aansluiting op de recreatieve infrastructuur

(maneges, kampeerboerderijen, kampeerterreintjes als nevenactiviteit).

ZONE ROND HET NATUURGEBIED VELUWE

Functiewijziging van bebouwing buiten het buurtschap

naar:	
wonen	Twee woningen mogelijk per vrijkomend agrarisch bedrijf (dit wil zeggen behoud van de dienstwoning als woning en mogelijkheid voor extra woning bij afbraak schuren). Wijziging alleen voor woning en erf. Milieucategorie in verband met stankhinder III. Oppervlakte: maximaal 600 m³ + 150 m² bijgebouwen (na vrijstelling toegestaan) of groter indien sprake is van een karakteristiek pand.
maatschappelijke instellingen	--
verblijfsrecreatie	Kampeerboerderij mogelijk. Voorwaarden: erfbeplanting, concentratie van bebouwing, afbraak overtollige schuren. Oppervlakte maximaal 300 m², milieucategorie II.
dagrecreatie	Maneges. Voorwaarden: erfbeplanting, concentratie van bebouwing, afbraak overtollige bebouwing. Oppervlakte: maximaal 1500 m² of de bestaande oppervlakte, indien deze groter is.
niet-agrarische bedrijven, landelijk	Voorwaarden als bij manege. Oppervlakte: maximaal 300 m² of de bestaande oppervlakte, indien deze groter is + vrijstelling naar 1000 m².
niet-agrarische bedrijven, overig	Uitsluitend voor zover uit hinderoverwegingen aanvaardbaar en voor zover nauwelijks publiek- of verkeer aantrekkelijk, bijvoorbeeld ambachtelijke/reparatiebedrijven waarbij geen detailhandel plaatsvindt. Voorwaarden als bij maneges. Oppervlakte: maximaal 300 m².

N.B. Bouw- en beplantingsplannen in alle gevallen te toetsen aan behoud doorzichten en karakteristieke panden.

5. Zone rond het Natuurgebied Veluwe, de engen (deelgebied 4)

Hoofdfunctie: landbouw (beperkt)
Lange termijn: landbouw + andere functies
Bijzonderheden: binnen het gebied liggen goed ontsloten concentraties van bebouwing met een gemengde functie (buurtschappen). Het beleid hiervoor is opgenomen in paragraaf 6.6.1.

Ruimtelijke kenmerken voor zover van belang bij functiewijziging:

- openheid engen, uitgezonderd schaapsdriften en brinken
- doorzichten
- erfbeplanting
- karakteristieke bebouwing
- microreliëf
- zandwegen

Ruimtelijk streefbeeld voor zover van belang:

- versterking van de engranden en brinken door middel van beplanting
- versterking van het beplantingspatroon op de overgang van de eng naar de Gelderse Vallei met behoud van de doorzichten

Stellingname:

Voor zover bedrijven liggen op de open engen en/of ontsloten zijn door zandwegen kunnen agrarische bedrijven alleen worden gewijzigd in één woning. In verband met de grote waarde van de openheid is dit bij uitstek een gebied waar sloop van overvloedige bebouwing gestimuleerd zou moeten worden. De te handhaven zandwegen lenen zich niet voor functionele "verzwaring". Voor zover agrarische bedrijven buiten de open engen liggen en ontsloten zijn door verharde wegen is het beleid als aangegeven bij het voorgaande krimpgebied (punt 4).

ZONE ROND HET NATUURGEBIED VELUWE, DE ENGEN

Functiewijziging van bebouwing buiten het buurtschap

naar:	
wonen	Twee woningen mogelijk per vrijkomend agrarisch bedrijf (dit wil zeggen behoud van de dienstwoning als woning en mogelijkheid voor een extra woning bij afbraak schuren). Wijziging alleen voor woning en erf. Milieucategorie III. Oppervlakte per woning: maximaal 600 m² + 150 m² (na vrijstelling toegestaan) bijgebouwen of groter, indien sprake is van een karakteristiek pand.
maatschappelijke instellingen	--
verblijfsrecreatie	Alleen indien gelegen buiten de open te houden engen en indien ontsloten door een verharde weg. Kampeerboerderijen. Voorwaarden: erfbeplanting, concentratie van bebouwing, afspraak overtollige schuren. Oppervlakte: maximaal 300 m², Milieucategorie II.
dagrecreatie	Alleen indien gelegen buiten de open te houden engen en indien ontsloten door een verharde weg. Maneges. Voorwaarden: erfbeplanting, concentratie van bebouwing, afbraak overtollige bebouwing. Oppervlakte: maximaal 300 m² of de bestaande oppervlakte, indien deze groter is + vrijstelling naar 1500 m².
niet-agrarische bedrijven, landelijk	Alleen indien gelegen buiten de open te houden engen en indien ontsloten door een verharde weg. Voorwaarden als bij manege. Oppervlakte: maximaal 1000 m² of de bestaande oppervlakte, indien deze groter is.
niet-agrarische bedrijven, overig	Alleen indien gelegen buiten de open te houden engen en indien ontsloten door een verharde weg. Uitsluitend voor zover uit hinderoverwegingen aanvaardbaar en voor zover nauwelijks publiek- of verkeeraantrekkelijk, bijvoorbeeld ambachtelijke/reparatiebedrijven waarbij geen detailhandel plaatsvindt. Voorwaarden als bij maneges. Oppervlakte: maximaal 300 m².

N.B. Bouw- en beplantingsplannen in alle gevallen te toetsen aan behoud doorzichten, karakteristieke panden etc.

7. RUIMTELIJK BEELD

7.1. Algemeen

Het landschap is geen functie op zich, maar de ruimtelijke resultante van alle aanwezige functies en de abiotische ondergrond tezamen. Vanuit de landschappelijke invalshoek worden de randvoorwaarden geformuleerd waaraan functionele ontwikkelingen moeten voldoen.

Voor het bestemmingsplan zijn deze randvoorwaarden van groot belang. Er is echter meer. Zoals in voorgaande hoofdstukken is aangegeven, is het plangebied bij uitstek een gebied waar niet alleen sprake moet zijn van behoud van de essentiële landschapskenmerken maar ook van vernieuwing en herstel.

Het voorliggende bestemmingsplan bepaalt hiervoor de koers. Er wordt ingegaan op:

- essentiële kenmerken van de hoofdstructuur
- na te streven herstel en/of vernieuwing van de hoofdstructuur
- essentiële kenmerken van de deelgebieden
- na te streven herstel en/of vernieuwing van de deelgebieden

De stap naar de concrete uitwerking en uitvoering wordt niet in het bestemmingsplan gedaan. Dit gebeurt in de gemeente middels specifieke landschapsplannen zoals de landschappelijke plannen die voor diverse deelgebieden zijn opgesteld.

7.2. De ruimtelijke hoofdstructuur

De landschappelijke hoofdstructuur van de gemeente Ede wordt sterk bepaald door het aanwezige reliëf. De in de ijs tijden gevormde geomorfologie is bepalend geweest voor de ontwikkeling van het landschap. Het plangebied is gelegen in het dal tussen de stuwwal van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug en is laag en relatief open ten opzichte van de hoge besloten stuwwallen. Voor de herkenbaarheid van deze landschapsstructuur is het handhaven van dit contrast essentieel. Behalve de (beboste) contour van de stuwwal en de relatieve openheid van de Vallei zijn daarbij ook de zichtlijnen vanuit de overgangszone naar het dal en de stuwwal van belang.

De functionele keuzen zullen tot gevolg hebben dat op macroniveau tussen de beboste stuwwallen, in de Vallei een nieuw element wordt toegevoegd. Dit is een meer verdichte zone ter plekke van de geplande ecologische verbinding.

Hoewel deze zone meer verdicht zal zijn, zal deze geen afbreuk doen aan het hiervoor beschreven contrast. Het gaat immers om een landbouwgebied waarin relatief kleine elementen (kleinschalige bospercelen en lineaire beplantingen) met een beperkt oppervlakte de verbinding leggen tussen de grootschalige boscossystemen van de

Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug.

In het Gelderse Vallei-gebied als geheel, maar ook in de geplande ecologische verbindingszone, worden voor het overige vooral de beeklopen en wegen gezien als toekomstige structuurdragers van het landschap. Deze wegen en waterlopen kunnen gezien worden als samenbindende elementen in de Vallei.

Daarboven zijn er differentiërende eigenschappen; dit zijn eigenschappen die typerend zijn voor het engenlandschap, kampenlandschap, heide - en broekontginningslandschap of het veenontginningslandschap op een bepaalde locatie. Deze eigenschappen maken dat het landschap gevarieerd is; dat er differentiatie is in openheid of beslotenheid in kavelrichting etc.

7.3. De deelgebieden

Op basis van de landschapstypologie, het functionele- en het milieubeleid kunnen 11 deelgebieden worden onderscheiden****. Er wordt hier een korte beschrijving gegeven van de verschijningsvorm van de deelgebieden. Per deelgebied wordt aangegeven met welke ruimtelijke randvoorwaarden rekening moet worden gehouden en welke vorm van landschaps-herstel of -vernieuwing middels landschapsplannen wordt nagestreefd.

De ruimtelijke randvoorwaarden worden ingegeven door belangrijke landschapskenmerken; bijvoorbeeld de te handhaven openheid in een bepaald gebied. Deze voorwaarden zijn aangegeven op de landschappelijke toetsingskaart. In dit bestemmingsplan gaat het er vooral om welke gevolgen zo'n belangrijk landschapskenmerk heeft voor het gebruik. Dit wordt aangegeven aan de hand van de volgende aspecten:

- bebouwing
- ontsluitingspatroon
- patroon van waterlopen
- patroon van opgaande beplanting/openheid
- verkavelingspatroon
- reliëf.

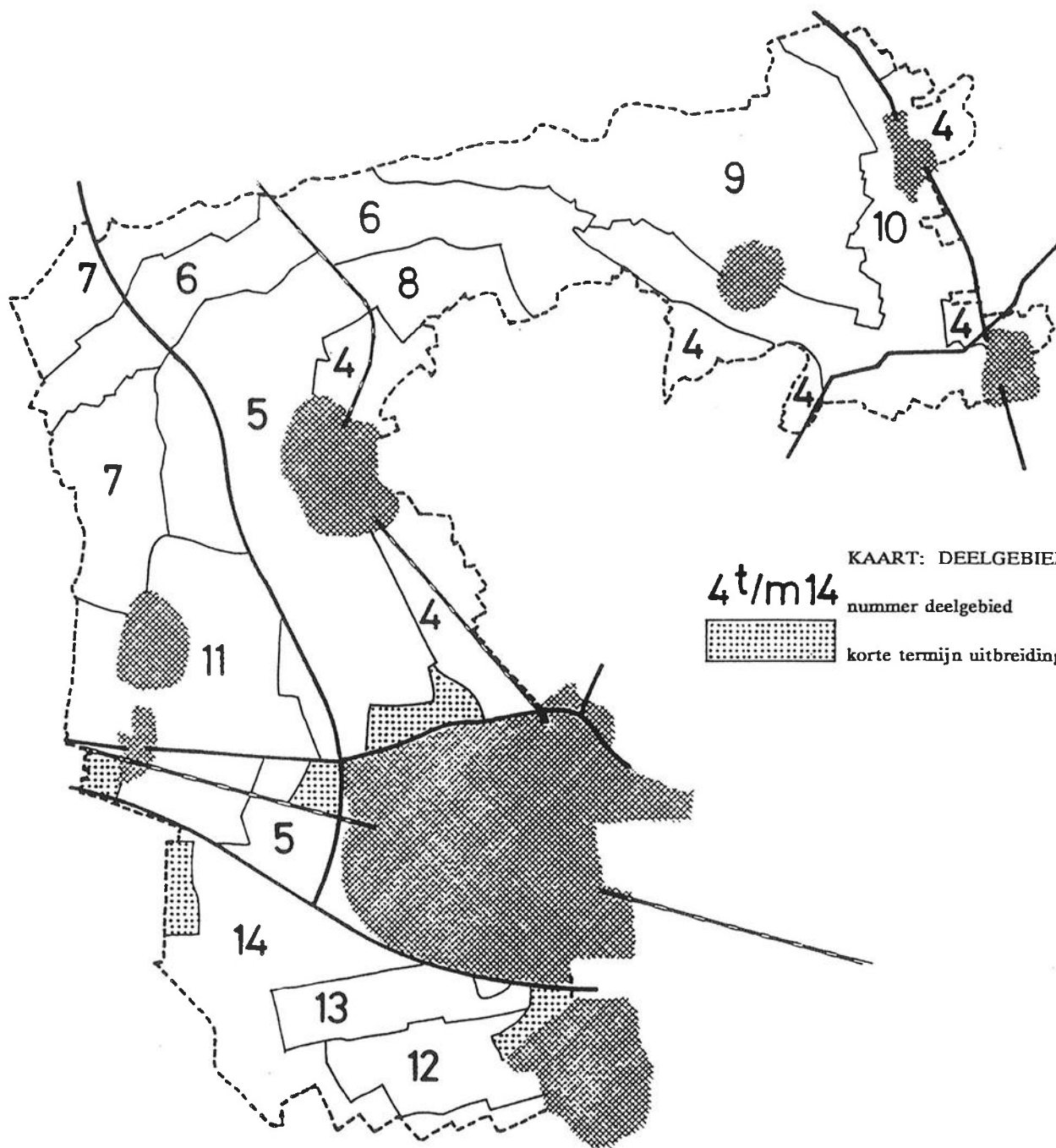
In algemene zin kan over deze punten het volgende worden gezegd:

Bebouwing

Per deelgebied is aangegeven welke consequenties de te handhaven landschappelijke kenmerken hebben voor de situering van bebouwing, de oppervlakte en de maatvoe-

****in verband met de afstemming op de voorschriften begint de nummering van de deelgebieden met 4 (vergelijk artikel 4 in de voorschriften)

ring. Situering en oppervlakte zijn bijvoorbeeld van belang daar waar doorzichten

gehandhaafd moeten blijven. In het algemeen is het gewenst om bebouwing zoveel mogelijk blokvormig te concentreren. In sommige gevallen (bijvoorbeeld bij een opstreckende verkaveling) zijn juist meer langgerekte bouwpercelen gewenst. De omgeving van Nergena, Doesburg en Meulunteren onderscheiden zich door het voorkomen van veel karakteristieke bebouwing. Juist de samenhang van deze kenmerkende panden in hun oorspronkelijke situering is reden om in deze deelgebieden de karakteristieke bebouwing aan te merken als essentieel voor het beeld en de structuur. Voor deze panden zal het beleid gericht zijn op handhaving van de huidige bouwvorm.

Ontsluitingspatroon

In het algemeen is het beleid gericht op handhaving van het bestaande ontsluitingspatroon. In sommige deelgebieden wordt het voorkomen van halfverharde/onverharde paden essentieel gevonden. Daarbij geldt het volgende onderscheid:

- gebieden waarbij een uitgebreid stelsel van onverharde paden voorkomt behorende bij het landschapstype. Dit geldt voor de engen. Het beleid is hier gericht op handhaving.
- gebieden waarbij meer verspreid sprake is van onverharde/halfverharde paden. Het beleid is hier gericht op handhaving, zij het dat het behoud van het halfverharde/onverharde karakter in voorkomende gevallen kan worden afgewogen tegen de landbouwbelangen.

Patroon van waterlopen

De, op meerdere plaatsen in het plangebied voorkomende, beeksloten zijn in potentie dragers van de structuur van het landschap. In de huidige situatie is hun ruimtelijke betekenis veelal beperkt. Meestal is de situering niet meer oorspronkelijk en is de vormgeving kunstmatig. In het algemeen streeft de gemeente naar een meer natuurlijke inrichting van de beeksloten, daarbij zullen in de eerste instantie de sloten in de zone met ecologische verbindingen (deelgebied 6) aan bod komen. De nagestreefde natuurlijke inrichting is steeds bij het punt "op te stellen landschapsplannen" als uitgangspunt genoemd.

Als te handhaven elementen zijn de watergangen tevens aangegeven op de landschappelijke toetsingskaart. Doorgaans betekent dit niet dat de betreffende waterloop exact op de aangegeven locatie moet liggen. In het kader van de ontwikkeling van een meer natuurlijke beekloop zijn ondergeschikte aanpassingen mogelijk.

Patroon van opgaande beplanting/openheid

Te handhaven bouselementen en -singels zijn aangegeven op de landschappelijke toetsingskaart. Tevens is voor alle doorgaande wegen aangegeven of wegbeplanting wordt nagestreefd of niet. Dit geldt ook voor de openheid.

Perceelsrandbeplantingen en erfbeplantingen zijn als te handhaven aangemerkt als zij de ruimtelijke structuur van het gebied versterken.

Bij een tweetal gebieden is het beleid gericht op handhaving van het natuurlijke hooilandkarakter. Het gaat om het Allemanskampje en de Bennekommer Meent.

Verkavelingspatroon

In een tweetal deelgebieden is sprake van een gerichte verkaveling. Bij de broekontginningsgebieden is deze verkaveling grover dan bij de veenontginningen (met name voor wat betreft de omgeving van Ederveen). Een ander wellicht nog wezenlijker verschil is dat de verkaveling bij Ederveen ondersteund wordt door een patroon van perceelsrandbeplantingen. Dit is aanleiding voor een gedifferentieerd beleid. Wordt in het algemeen bij de gerichte verkaveling handhaving van de richting essentieel gevonden, bij Ederveen is ook de verhouding tussen lengte en breedte van belang. De lengte van de opstrek is gemiddeld 4 à 5 maal zo groot als de breedte (onder opstrek wordt hier verstaan de totale lengte aan percelen die exact in elkaars verlengde liggen). Om de gerichtheid van de verkaveling te handhaven zou sprake moeten blijven van een lengte-breedte verhouding van ca 5:1. In het gedeelte van het deelgebied Ederveen ten noorden van de N224 zou daarenboven sprake moeten zijn van een maximum breedte maat van 100 meter in verband met de schaal van dit gebied.

Reliëf

In de deelgebieden van de engen, 't Hoekje, Westeneng en Nergena komen steilrandjes, holle wegen en kampjes voor. Deze zijn gebiedsgewijs op de landschappelijke toetsingskaart aangegeven. Het beleid er gericht op handhaving van deze vormen van microreliëf. In sommige gevallen kan het voorkomen van kampjes tevens beperkend zijn voor de bouw mogelijkheden (Nergena en 't Hoekje).

DEELGEBIED 4: Gemengd agrarisch gebied van de engen

Dit deelgebied omvat zes verschillende engen (-complexen) namelijk die tussen Ede en Lunteren, de Meulunterse eng, de Wekeromse eng, de Roekelse eng, de Otterlose eng en de Harskamper eng. Uit het oogpunt van cultuurhistorie en beleevingswaarde hebben de gebieden in het algemeen een hoge kwaliteit. Dit geldt in mindere mate voor de Wekeromse eng en het oostelijke gedeelte van het Otterlose engcomplex, waar respectievelijk een hoge vuilstort en hoogspanningsleiding en de doorsnijding door infrastructuur afbreuk doen aan de beleevingswaarde.

Kwaliteiten van de engen en engcomplexen zijn de openheid, in contrast met de bosrand en andere aanwezige randbeplantingen, het microreliëf, de aanwezigheid van zichtrelaties tussen het engengebied en de Vallei, de aanwezigheid van zandwegen, karakteristieke bebouwing (met name bij Doesburg en bij Meulunteren), de herkenbaarheid van voormalige brinken (tussen Ede en Lunteren) en de aanwezigheid van schaapsdriften (tussen Ede en Lunteren).

Structuur- en beeldkenmerken van het landbouwgebied van de engen :

- *agrarisch gebied met open engen tussen de bosrand van het Veluws Masief en de Vallei*
- *concentratie van bebouwing in de Doesburgerbuurt (bij Ede), in de Veenen (bij Lunteren), in de dorpskommen van Otterlo en Harskamp en langs de wegen op de overgang van de engen naar de Vallei*
- *aanwezigheid van concentraties van karakteristieke bebouwing bij Doesburg en bij Meulunteren*
- *aan de randen van de engen komen beplantingen voor in de vorm van wegbeplantingen, perceelsrandbeplanting en kleinschalige bospercelen*
- *beplanting langs enkele schaapsdriften en op brinken (gebied tussen Ede en Lunteren)*
- *de engen hebben een verhoogde, vaak bolle ligging, aflopend richting Vallei,*
- *de schaapsdriften liggen duidelijk lager (holle wegen), plaatselijk komen steilrandjes voor*
- *het wegen-, paden- en verkavelingspatroon is onregelmatig blokvormig; er komen veel zandwegen voor*
- *de overgang van de engen (-complexen) naar de Vallei heeft een half open karakter (zichtrelaties).*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- openheid engen, uitgezonderd schaapsdriften en brinken
- doorzichten (relatie engengebied/Vallei)
- de aangegeven omplanting aan de randen van de engen in de vorm van wegbeplanting, perceelsrandbeplanting en kleinschalige bospercelen
- beplanting van schaapsdriften en brinken
- erfbeplanting
- de aangegeven halfverharde/onverharde weg en insteekwegen
- de aangegeven karakteristieke bebouwing (bij Doesburg en bij Meulunteren)
- het microreliëf (in het algemeen de verhoogde ligging, in het bijzonder steilranden)

en holle wegen).

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - situering van belang in verband met open te houden engen en doorzichten (relatie engengebied/Vallei)
 - oppervlakte van belang in verband met open te houden engen en doorzichten (relatie engengebied/Vallei)
 - hoofdvorm standaardregeling (één bouwlaag met kap of bestaand)
 - karakteristieke bebouwing (zie kaart)
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen
 - voet- en fietspaden: langs bestaande wegen en paden
 - te handhaven halfverharde/onverharde wegen (zie kaart)
 - insteekwegen: niet verhard
3. patroon van waterlopen:
n.v.t.
4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - openheid engen, uitgezonderd schaapsdriften en brinken
 - doorzichten (relatie engen/Vallei)
 - omplanting aan de randen van de engen in de vorm van wegbeplanting, perceelsrandbeplanting en kleinschalige bospercelen (zie kaart)
 - beplanting van schaapsdriften en brinken
 - erfbeplanting van belang, eisen te stellen bij functiewijziging/bouwaanvragen
5. verkavelingspatroon:
n.v.t.
6. reliëf:
 - "bolle" eng (in het algemeen de verhoogde ligging, in het bijzonder steilranden en holle wegen)

Voor de toekomst is het beleid gericht op versterking van het bestaande landschapsbeeld. Middels op te stellen landschapsplannen wordt onder meer nagestreefd:

- versterking van de engranden, de brinken en schaapsdriften door middel van beplanting
- versterking van het beplantingspatroon op de overgang van de eng naar de Gelderse Vallei (erfbeplanting, beplanting insteekweggetjes) met behoud van de doorzichten.

Voor zover gebieden op de landschappelijke toetsingskaart zijn aangegeven met "mogelijkheid van landschappelijke versterking en -vernieuwing" wordt, een beperkte afronding van het Natuurgebied Veluwe met bosaanplant, mogelijk geacht.

Voor het gebied tussen Ede en Lunteren is reeds een visie voor de gewenste landschapsstructuur opgesteld. Deze visie zal worden uitgewerkt in een operationeel landschapsplan.

DEELGEBIED 5: Agrarisch ontginningslandschap Ede-Meulunteren

Dit agrarische gebied is overwegend in gebruik als weiland. Uit het oogpunt van cultuurhistorie en belevingswaarde heeft het gebied een zeer wisselende kwaliteit. Voor wat betreft het gedeelte ten zuiden van de Rijksweg N224 is de oorspronkelijke structuur van het landschap slecht herkenbaar. De aanwezige (agrarische) bedrijfsbebouwing en de doorsnijding met infrastructuur maken de schaal van het gebied vrij grof.

Het gebied direct ten noorden van de N224 heeft juist een hoge waarde. In dit zogenaamde stegengebied is uit het wegen-, verkavelings-, bebouwings- en beplantingspatroon nog duidelijk is af te lezen hoe de ontginning heeft plaatsgehad. Kwaliteiten liggen hier ook in het relatief fijnmazige beplantingspatroon. In het noordelijke en zuidelijke deel van het stegengebied liggen kwaliteiten in het vrij grillige verkavelings- en wegenpatroon en het verspreide bebouwingspatroon en de nog aanwezige opgaande beplantingen (houtsingels, wegbeplantingen). Binnen het gehele stegengebied komen halfverharde en onverharde wegen voor.

De omgeving van het Lunterse Veld en Meulunterse veld is cultuurhistorisch gezien een matig waardevol tot waardevol gebied. Kwaliteiten zijn het nog redelijk oorspronkelijke wegen- en verkavelingspatroon en de nog aanwezige perceelsrand- en wegbeplantingen. Typerend is de opstreckende verkaveling die in het Lunterse Veld noord-zuid en in het Meulunterse Veld oost-west gericht is. De doorsnijding van het gebied door de A30 doet afbreuk aan de beleving van het gebied.

Structuur en beeldkenmerken agrarisch broekontginningslandschap Ede-Meulunteren

gedeelte ten zuiden van de N224:

- grootmatig door infrastructuur doorsneden agrarisch gebied
- agrarische en andere bebouwing vooral langs de Kade en Schuttersweg, veel bedrijfsbebouwing
- nauwelijks beplantingen
- vrijwel vlakke ligging.

stegengebied:

- agrarisch gebied met overwegend weilanden
- relatief dicht bebouwingspatroon voornamelijk langs wegen en in het noordelijke gedeelte tevens aan insteekweggetjes
- aanwezigheid karakteristieke bebouwing
- onderbroken netwerk van perceelsrandbeplantingen en doorgaande wegbeplantingen
- vrij vlakke ligging in het stegengebied; aan de noord- en zuidkant plaatselijk dekzandopduikingen

- *rechthoekig verkavelingspatroon in het stegenbied; aan de noord- en zuidkant een onregelmatige blokverkaveling*
- *in het stegengebied een rechthoekig wegenpatroon; oost-westlopende wegen geënt op de ligging van dekzandruggen en loodrecht daarop de noord-zuid gerichte ontginningsbases*
- *veel zandwegen*
- *in het gebied komen 2 bovenlopen voor van beken.*

Lunterse en Meulunterse Veld:

- *agrarisch gebied met overwegend weilanden*
- *weinig dicht bebouwingspatroon aan wegen en aan insteekweggetjes*
- *onderbroken net van weg- en perceelsrandbeplantingen (waaronder houtwallen)*
- *vrijwel vlakke ligging*
- *strokenverkaveling, met uitzondering van het gebied tussen de Scharrenburgsteeg en de Overwoudse Beek waar een onregelmatige blokverkaveling aanwezig is*
- *veel zandwegen*
- *aanwezigheid van beeksloten.*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven wegen waaronder een aantal halfverharde/onverharde wegen
- de aangegeven wegbeplantingen
- erfbeplanting
- het gerichte verkavelingspatroon in het aangegeven gedeelte van het gebied (maximum breedte 150 m); perceelsrandbeplantingen voor zover deze de verkaveling ondersteunen
- de aangegeven beeksloten.

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - bij situering rekening houden met opstrekende verkaveling
 - oppervlakte standaardregeling
 - hoofdvorm standaardregeling
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen
 - voet- en fietspaden: langs bestaande wegen en paden
 - handhaven halfverharde/onverharde wegen (zie kaart), het behoud van het halfverharde/onverharde karakter kan in voorkomende gevallen nader worden afgewogen tegen de landbouwbelangen
 - insteekwegen: uitsluitend voor de landbouw
3. patroon van waterlopen:
 - de aangegeven beeksloten

4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - wegbeplanting
 - voor zover reeds aanwezig perceelsrandbeplanting in de structuur van het gebied
 - erfbeplanting van belang; eisen te stellen bij functiewijziging/bouwaanvragen
5. verkavelingspatroon:
 - voor aangegeven gedeelte richting handhaven (zie kaart)
6. reliëf:
 - n.v.t.

Voor de toekomst zal voor dit deelgebied een gedifferentieerd beleid gelden. Voor het gebied ten zuiden van de N224 zal een nadere uitwerking moeten plaatsvinden. Gezien de zwakke huidige ruimtelijke structuur zal hier geen sprake zijn van een landschaps-herstel maar eerder van vernieuwing. Middels een op te stellen landschapsplan wordt onder meer gestreefd naar:

- handhaving van een geleidingszone tussen de plaatsen Ede en Veenendaal.

Voor het overige gebied (ten noorden van de N224) wordt middels landschapsplannen onder meer gestreefd naar:

- behoud en versterking van wegbeplantingen
- behoud en versterking van erf- en perceelsrandbeplantingen
- versterking van de herkenbaarheid van beken in het landschap.

Voor zover gebieden op de landschappelijke toetsingskaart zijn aangegeven met "mogelijkheid voor landschappelijke versterking en -vernieuwing" kan met het oog op een goede overgang tussen de toekomstige stadsrand en het buitengebied en met het oog op ecologische verbindingen landschapsbouw plaatsvinden.

DEELGEBIED 6: Agrarisch gebied rondom de Buzerd en de Valk

Dit deelgebied is een agrarisch gebied met zowel weiland als akkerland. Grotendeels behoort de zone tot het kampenlandschap, op de overgang naar de Veluwe is echter sprake van broek- en heide-ontginningen. Cultuurhistorisch gezien gaat het om een matig herkenbare zone; de oorspronkelijke differentiatie in het kampenlandschap is voor een groot deel verdwenen.

Kwaliteiten liggen in het gebied de Buzerd, in het wegen- en bebouwingspatroon in de omgeving van 't Hoekje, in de nog kronkelige en aan hoogteverschillen gebonden Hoge Valksche weg, de beeksloten en het daaraan gekoppelde bebouwings- en verkavelingspatroon. Loodrecht op de Veluwe komt een aantal forse houtwallen voor die de daargelegen verkaveling versterkt.

Structuur- en beeldkenmerken van het agrarische gebied met ecologische verbindingen:

- *agrarisch gebied met zowel weiland als akkerland*
- *verspreid bebouwingspatroon aan wegen en insteekweggetjes*
- *enige erfbeplanting, kleine boselementen en het grotere boscomplex van de Buzerd, met name in het oostelijke gedeelte tevens wegbeplantingen en (restanten van) perceelsrandbeplantingen*
- *geen opvallende hoogteverschillen maar incidenteel komen steilrandjes voor*
- *onregelmatige blokverkaveling en in het oostelijke gedeelte strokenverkaveling*
- *deels rechtlijnig en deels onregelmatig wegenpatroon met enkele onverharde wegen*
- *voorkomen van beeksloten*
- *de nederzetting 't Hoekje heeft een kleinschalig karakter; steilranden, smalle, onverharde, vaak beplante wegen en een grillig wegenpatroon kenmerken deze plek.*

De belangrijke, te handhaven ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven, soms grillig verlopende, wegen waaronder een aantal halfverharde/onverharde wegen
- de aangegeven wegbeplantingen
- het boscomplex de Buzerd
- een aantal kleinere boselementen
- de aangegeven perceelsrandbeplantingen
- erfbeplanting
- het microreliëf in de omgeving van 't Hoekje
- de beeksloten.

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:

- situering geconcentreerd
- oppervlakte standaardregeling
- hoofdvorm standaardregeling

2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen, met soms grillig verloop
 - voet- en fietspaden: zie ondergeschikte functies
 - handhaven halfverharde/onverharde wegen: (zie kaart)
 - insteekwegen; uitsluitend voor agrarisch gebruik
3. patroon van waterlopen:
 - beeksloten (zie kaart)
4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - wegbeplanting (zie kaart)
 - bestaande kleinschalige bospercelen en grootschalige bospercelen (zie kaart)
 - erfbeplanting van belang; eisen te stellen bij functiewijziging/bouwaanvragen
5. verkavelingspatroon:
 - n.v.t.
6. reliëf:
 - steilrandjes bij 't Hoekje (zie kaart)
 - beekdal: herstel als onderdeel van natuurontwikkeling

Voor de toekomst zal het beleid erop gericht zijn inhoud te geven aan de ecologische verbindingszone tussen Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Hierbij kan zowel sprake zijn van landschappelijke versterking als -vernieuwing.

Middels op te stellen landschapsplannen wordt onder meer nagestreefd:

- aanvulling van de wegbeplanting
- behoud en versterking van erf- en perceelsrandbeplanting
- versterking van de herkenbaarheid van beken in het landschap
- de realisatie van een ecologische verbindingszone door aanplant van kleinschalige bouselementen en lineaire beplantingen en door het herinrichten van een beekslot tot een meer natuurlijke beek

DEELGEBIED 7: Agrarische kampenlandschap Nederwoud

Dit deelgebied behoort tot het kampenlandschap. De oorspronkelijke differentiatie die een dergelijk landschap kenmerkt is grotendeels verdwenen. Kwaliteiten liggen in het wegen- en bebouwingspatroon rond Nederwoud en in het plaatselijk voorkomende microreliëf. De Grebbelinie vormt een duidelijk herkenbare lijn aan de rand van het zuidelijke gedeelte.

Structuur- en beeldkenmerken Agrarisch kampenlandschap Nederwoud

- *agrarisch gebied met zowel weiland als akkerland*
- *verspreid bebouwingspatroon met vaak omvangrijke agrarische bedrijfsbebouwing aan wegen en insteekweggetjes, langs de Grebbelinie relatief weinig bebouwing*
- *enige erfbeplanting*
- *het gebied wordt gedeeltelijk begrensd door de beplante Grebbelinie*
- *geen zeer opvallende hoogteverschillen, maar plaatselijk zijn steilranden aanwezig*
- *onregelmatig blokvorming verkavelingspatroon*
- *kronkelende wegen, waaronder enige halfverharde wegen*
- *de nederzetting Nederwoud heeft een kleinschalig karakter; steilranden, smalle onverharde, vaak beplante wegen en een grillig wegenpatroon kenmerken deze plek.*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven wegen waaronder een aantal halfverharde/onverharde wegen
- de aangegeven wegbeplantingen
- erfbeplanting
- beeksloten
- het microreliëf op de aangegeven plaatsen
- relatief bebouwingsarme zone langs de Grebbelinie

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - situering geconcentreerd (handhaven relatief weinig bebouwing langs Grebbelinie)
 - oppervlakte standaardregeling
 - hoofdvorm standaardregeling
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen met hier en daar een grillig verloop
 - voet- en fietspaden: op bestaande wegen en paden
 - handhaven halfverharde/onverharde wegen (zie kaart), het behoud van het halfverharde/onverharde karakter kan in voorkomende gevallen nader worden afgewogen tegen de landbouwbelangen
 - insteekwegen: uitsluitend voor agrarisch gebruik

3. patroon van waterlopen:
 - aangegeven beeksloten
4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - wegbeplanting
 - erfbeplanting van belang; eisen te stellen bij functiewijziging/bouwaanvragen
5. verkavelingspatroon:
 - n.v.t.
6. reliëf:
 - steilrandjes op aangegeven plaats (zie kaart)

Voor de toekomst wordt middels op te stellen landschapsplannen onder meer nagestreefd:

- aanvulling van de wegbeplanting
- behoud en versterking erfbeplanting
- versterking van de herkenbaarheid van beken in het landschap

DEELGEBIED 8: Gemengd agrarisch gebied Meulunteren

Dit tegen de Veluwe gelegen deelgebied behoort tot het heide-ontginningslandschap. Cultuurhistorisch gezien gaat het om een matig herkenbaar gebied. Kwaliteiten liggen in het nog kronkelige wegenpatroon met de daaraan gekoppelde verspreide bebouwing, in kleinschalige beplantingen en in karakteristieke bebouwing behorende bij Meulunteren.

Structuur en beeldkenmerken van het landbouwgebied Meulunteren:

- *relatief dicht bebouwd agrarisch gebied*
- *bebouwing langs wegen en insteekweggetjes waaronder een aantal karakteristieke boerderijen*
- *plaatselijk wegbeplanting en (restanten van) perceelsrandbeplanting*
- *kleinschalige bouselementen in aansluiting op Meulunteren*
- *licht aflopend gebied*
- *onregelmatige blokverkaveling*
- *aanwezigheid van een beeksloot aan de rand van het gebied*
- *onregelmatig wegenpatroon met aan de bosrand een onverharde weg*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven wegen waaronder een onverharde/halfverharde weg
- de aangegeven wegbeplanting
- de aangegeven perceelsrandbeplantingen
- de kleinschalige bouselementen in aansluiting op Meulunteren
- erfbeplanting
- de aangegeven karakteristieke bebouwing.

De te handhaven ruimtelijke kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - oppervlakte standaardregeling
 - hoofdvorm standaardregeling
 - karakteristieke bebouwing (zie kaart)
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen
 - voet- en fietspaden: langs bestaande wegen en paden
 - te handhaven halfverharde-/onverharde weg (zie kaart)
 - insteekwegen: uitsluitend voor agrarisch gebruik
3. patroon van waterlopen:
n.v.t.

4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - voor zover reeds aanwezig perceelsrandbeplanting loodrecht op de Veluwe-rand
 - erfbeplantingen van belang; eisen te stellen bij functiewijziging/bouw-aanvragen
5. verkavelingspatroon:
n.v.t.
6. reliëf:
n.v.t.

Voor de toekomst wordt middels op te stellen landschapsplannen onder meer nage-streefd:

- behoud en versterking van erf- en perceelsrandbeplantingen (houtwallenpatroon loodrecht op de Veluwerand)
- behoud en versterking van erfbeplantingen
- behoud van de aanwezige kleinschalige bospercelen.

DEELGEBIED 9: Agrarisch ontginningslandschap Wekerom

Dit deelgebied vertoont zowel kenmerken van het kampen- als van het broek- en heideontginningslandschap. Het kampenlandschap beperkt zich tot een smalle dekzandrug die zich duidelijk aftekent binnen de rest van het gebied.

In cultuurhistorisch opzicht gaat het om een redelijk herkenbaar gebied. Kwaliteiten liggen bij de dekzandrug Westeneng in het kronkelige verloop van de wegen en verkaveling, in de verhoogde ligging, in de bij Harskamp en langs de Westenengse beek voorkomende lineaire beplantingen en de daartussen gelegen open ruimten.

Bij de ten noorden van Westeneng gelegen Schilschoterveld liggen kwaliteiten in het grillige wegenpatroon met de daaraan gekoppelde bebouwing in het kleine bosclement bij Vierslag, de laanbeplantingen en de openheid van het Schilschoterveld in contrast met de dekzandrug Westeneng.

Bij het gedeelte ten zuiden van Westeneng komen plaatselijk waardevolle kenmerken voor zoals enkele forse houtwallen, en in verkaveling en beplanting herkenbare restanten van het landgoed de Harskamp/'t Laar.

Structuur en beeldkenmerken:

** Dekzandrug Westeneng*

- *agrarisch gebied op dekzandrug en langs beeksloot met open ruimten die oost-west gericht zijn*
- *bebouwing vooral langs de oost-westlopende wegen; aan de rand van de rug*
- *onderbroken patroon van weg- en perceelsrandbeplantingen aan de randen van het deelgebied*
- *duidelijk hoger gelegen dan de omgeving, plaatselijke steilrandjes*
- *onregelmatig blokvormige verkaveling*
- *aanwezigheid van beeksloten (veelal droog)*
- *wegenpatroon is geënt op de loop van de dekzandrug*

** Omgeving Schilschoterveld*

- *agrarisch gebied met overwegend weiland en een halfopen karakter*
- *bebouwing is beperkt aanwezig aan de vanaf Harskamp uitwaaiende wegen en andere plattelandswegen. De weg van Harskamp naar Stroe is intensief bebouwd*
- *incidenteel komen houtsingels, erfbeplanting en kleine bosjes voor. Ten noordwesten van Harskamp zijn laanbeplantingen van een voormalig landgoed aanwezig*
- *het gebied is vrij vlak*
- *de verkaveling is rechthoekig; op sommige plaatsen uitwaaiend*
- *een beeksloot is aanwezig*
- *het wegenpatroon is onregelmatig*

* *Gebied ten zuiden van Westeneng*

- *uitgestrekt agrarisch gebied, relatief dicht met name door het bebouwingspatroon*
- *vrij intensief bebouwd langs wegen en insteekweggetjes*
- *onderbroken patroon van wegbeplantingen. Met name in de omgeving van Wekerom zijn de wegen vrij consequent beplant; verspreid ook (restanten van) perceelsrandbeplantingen*
- *het gebied bestaat diverse kleine dekzandruggetjes en incidenteel komen steilrandjes voor*
- *combinatie van een onregelmatige blokverkaveling en een verkaveling in stroken*
- *voorkomen van beeksloten*
- *deels rechtlijnig, deels onregelmatig wegenpatroon geënt op de structuur van dekzandruggen.*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven wegen waaronder een enkele onverharde/halfverharde weg
- de aangegeven wegbeplantingen
- de aangegeven beeksloten
- de aanwezige perceelsrandbeplantingen onder meer in de richting van de beekslot
- het microreliëf in Westeneng
- de openheid in het Schilschoterveld
- het bosclement Vierslag en het daarbij horende lanenstelsel.

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:

- situering van belang in verband met open te houden gebied (zie kaart) voor het overige geconcentreerd
- oppervlakte standaardregeling
- hoofdvorm standaardregeling

2. ontsluitingspatroon:

- autoverkeer: bestaande wegen
- voet- en fietspaden: geen nieuwe paden
- handhaven halfverharde/onverharde wegen: (zie kaart) het behoud van het onverharde/halfverharde karakter kan in voorkomende gevallen nader afgewogen worden tegen de landbouwbelangen
- insteekwegen: uitsluitend voor de landbouw

3. patroon van waterlopen:

- de aangegeven beeksloten

4. patroon van opgaande beplanting/openheid:

- volledige openheid in een gedeelte van het gebied (zie kaart)

- wegbeplanting en laanbeplanting
- kleinschalige bospercelen (zie kaart)
- voor zover reeds aanwezig, lineaire houtwallen in de richting van de beekloop en aan de randen van de dekzandrug
- erfbeplantingen van belang; eisen te stellen bij functiewijziging/bouw-aanvragen

5. verkavelingspatroon:
n.v.t.

6. reliëf:
- dekzandrug Westeneng (zie kaart)

Middels op te stellen landschapsplannen wordt voor dit deelgebied gestreefd naar:

- aanvulling van de wegbeplanting
- behoud en versterking van de erfbeplanting
- behoud en versterking van het voormalige landgoed Harskamp/'t Laar door middel van beplanting en herstel van het voormalige padenpatroon
- versterking van de randen van de dekzandrug (Westeneng)
- versterking van de herkenbaarheid van beken in het landschap.

DEELGEBIED 10: Gemengd agrarisch gebied langs de Veluwe

Dit deelgebied is een agrarische gebied behorende tot de broek- en heideontginningen. In cultuurhistorisch opzicht is sprake van een matig herkenbaar gebied. Kwaliteiten liggen in de nog kronkelige en aan hoogteverschillen gebonden Hoge Valksche Weg/Koperensteeg en de beeksloten met het daaraan gekoppelde bebouwings- en verkavelingspatroon. Plaatselijk komen perceelsrandbeplantingen voor.

Structuur- en beeldkenmerken van de overgangszone:

- *agrarisch gebied, relatief dicht met name door het bebouwingspatroon*
- *vrij veel bebouwing aan wegen en insteekweggetjes*
- *onderbroken patroon van wegbeplantingen*
- *plaatselijk perceelsrandbeplantingen loodrecht op de Veluwerand*
- *geen opvallende hoogteverschillen*
- *verkaveling overwegend in stroken, soms ook onregelmatig blokvormig*
- *voorkomen van beeksloten*
- *deels regelmatig deels onregelmatig wegenpatroon geënt op de structuur van dekzandruggen.*

Belangrijke te handhaven ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven wegen
- de aangegeven wegbeplantingen
- voor zover aanwezig perceelsrandbeplanting (onder meer loodrecht op de Veluwerand)
- erfbeplanting
- beeksloten.

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - situering van belang in verband met open te laten doorzichten vanaf de Harskamperweg, voor het overige geconcentreerd
 - oppervlakte standaardregeling
 - hoofdvorm standaardregeling
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen
 - voet- en fietspaden: langs bestaande wegen en op paden
 - handhaven halfverharde/onverharde wegen (zie kaart)
 - insteekwegen: uitsluitend voor agrarisch gebruik
3. patroon van waterlopen:
 - de aangegeven beeksloten

4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - doorzichten (Harskamperweg)
 - wegbeplanting en laanbeplanting
 - voor zover reeds aanwezig perceelsrandbeplanting loodrecht op de Veluwerand
 - erfbeplanting van belang; eisen te stellen bij functiewijziging/bouwaanvragen
5. verkavelingspatroon:
 - n.v.t.
6. reliëf:
 - n.v.t.

Voor de toekomst wordt, middels op te stellen landschapsplannen onder meer nagestreefd:

- aanvulling van de wegbeplanting
- behoud en versterking van erfbeplanting
- behoud en versterking van perceelsrandbeplantingen (houtwallen loodrecht op de Veluwerand)
- behoud van de aanwezige kleinschalige bospercelen
- versterking van de herkenbaarheid van beken in het landschap.

DEELGEBIED 11: Agrarisch Veenontginningslandschap Ederveen

Dit deelgebied is overwegend in gebruik voor weiland en behoort tot de veenontginningen. Cultuurhistorisch gezien is vooral het centrale gedeelte waardevol. Kwaliteiten liggen onder meer in de sterk opstreckende verkaveling en in de aanwezige perceelsrandbeplantingen. In het centrale gedeelte heeft het beplantingspatroon een fijnmazig karakter en komen naast singels ook boselementen voor. Hier is ook het wegen- en bebouwingspatroon karakteristiek. In het noordelijke deel komen twee landhuizen met daaromheen beplanting voor. Ook hier is de opstrek herkenbaar en komen perceelsrandbeplantingen voor.

Ten zuiden van de N224 is het veenontginningslandschap matig herkenbaar. De doorsnijding met infrastructuur is hiervan de oorzaak.

In het deelgebied is op bepaalde plaatsen sprake van belangrijke watergangen in de vorm van een beekslot of een wijk.

Structuur- en beeldkenmerken veenontginningslandschap Ederveen:

- agrarisch gebied met overwegend weilanden met ten noorden van de N224 een kleinschalig en besloten karakter
- dicht bebouwingspatroon langs wegen en insteekweggetjes, langs de Grebbelinie relatief weinig bebouwing
- aanwezigheid van 2 landhuizen ten noorden van Ederveen met opgaande beplanting
- langs de meeste doorgaande wegen wegbeplantingen
- elzen- en wilgensingels op de perceelsgrenzen vooral in het centrale en noordelijke gedeelte
- bossingels en kleinschalige boselementen in de omgeving van de Wallenburgsteeg
- vlakke ligging
- smalle strokenverkaveling met name in het centrale en noordelijke deel
- nat gebied met hoge slootpeilen met name in het centrale deel, aanwezigheid beeksloten en wijk
- rechthoekig wegenpatroon, loodrecht op of evenwijdig aan de opstrek
- plaatselijk komen halfverharde/onverharde wegen voor
- gebied met natuurlijk hooiland karakter aan de westgrens (Allemanskamp)

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- de aangegeven wegen waaronder halfverharde/onverharde paden
- de aangegeven wegbeplantingen
- de aanwezige boselementen (Wallenburgsteeg)
- erfbeplanting
- de aanwezige perceelsrandbeplanting met name ten noorden van de N224
- het natuurlijke hooilandgebied het Allemanskampje
- de opstreckende verkaveling ten noorden van de N224
- de aangegeven beeksloten en wijk
- een relatief bebouwingsarme zone langs de Grebbelinie

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond voor de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - situering in meer langgerekte percelen, rekening houdend met opstreckende verkaveling (zie kaart)
 - oppervlakte standaardregeling
 - hoofdvorm standaardregeling
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen
 - voet- en fietspaden: uitsluitend op bestaande wegen en paden
 - handhaven halfverharde/onverharde wegen: (zie kaart)
 - insteekwegen: uitsluitend voor de landbouw
3. patroon van waterlopen:
de aangegeven beeksloten en wijk
4. patroon van opgaande beplanting:
 - wegbeplantingen
 - landhuis met beplanting
 - kleinschalige bospercelen (zie kaart)
 - grootschalige bospercelen in verband met de schaal van het gebied ongewenst
5. verkavelingspatroon:
 - opstreckend, na te streven lengte-breedte verhouding van 5:1 en maximale breedte 100 m in verband met de schaal van het gebied ten noorden van de N224
6. reliëf:
n.v.t.

Voor de toekomst wordt middels op te stellen landschapsplannen onder meer gestreefd naar:

- aanvulling van de wegbeplanting
- behoud en versterking perceelsrandbeplantingen in de richting van de opstrek
- uitbreiding kleinschalige bospercelen in het gebied dat op de landschappelijke toetsingskaart is aangegeven met "mogelijkheid voor landschappelijke versterking en vernieuwing"
- behoud en versterking van erfbeplanting
- versterking van de herkenbaarheid van de beken in het landschap
- verbinding tussen de beide landgoederen ten noorden van Ederveen door middel van beplanting.

Terwijl voor het gedeelte ten noorden van de N224 het beleid vooral is gericht op versterking van de bestaande structuur zal dit bij het gedeelte ten zuiden van de N224 gericht zijn op vernieuwing. Het handhaven van een geleidingszone tussen de plaatsen Ede en Veenendaal zal bij een uitwerking van dit gebied aandacht krijgen. Tevens wordt ernaar gestreefd het ontginningspatroon bij deze nadere uitwerking te betrekken.

DEELGEBIED 12: Agrarisch kampenlandschap Nergena

De omgeving van het buurtschap Nergena is een agrarisch gebied gelegen op de dekzandruggen ten westen van Bennekom en behorende tot het kampenlandschap. Het is een relatief besloten en kleinschalige omgeving.

Uit het oogpunt van cultuurhistorie en belevingswaarde is het een waardevol gebied. Kwaliteiten zijn het aanwezige microreliëf, het grillige wegen- en verkavelingspatroon, het verspreide bebouwingspatroon, de karakteristieke panden, de oude wegbeplantingen en voor zover aanwezig de perceelsrand- en erfbeplanting.

Structuur en beeldkenmerken Agrarisch gebied Nergena

- *agrarisch gebied met relatief kleinschalig besloten karakter op dekzandruggen ten westen van Bennekom*
- *verspreid bebouwing langs wegen (en soms aan insteekweggetjes) waaronder karakteristieke panden*
- *op enkele plaatsen komt perceelsrandbeplanting voor, vaak met een open karakter (knotbomen). Gesloten beplanting en erfbeplanting komt niet veel meer voor*
- *veel, vaak oude wegbeplanting is aanwezig*
- *de ruggen liggen hoger dan de omgeving met een aantal duidelijk herkenbare steilranden*
- *het wegen en verkavelingspatroon heeft een onregelmatig karakter en is geënt op de loop van de dekzandruggen*
- *plaatselijk komen poelen voor.*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- het microreliëf (steilranden, kampjes)
- de (grillige) wegenstructuur
- de aangegeven wegbeplantingen
- de aangegeven perceelsrand beplantingen
- erfbeplantingen
- de aangegeven karakteristieke bebouwing

De te handhaven kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:

- situering geconcentreerd
- oppervlakte beperkt in verband met de schaal van het gebied; deze beperking heeft uitsluitend betrekking op bebouwing die gesitueerd is op in het landschap herkenbare kampjes op het moment dat de randen van deze kampjes worden overschreden
- hoofdvorm standaardregeling
- karakteristieke bebouwing (zie kaart)

2. ontsluitingspatroon:

- autoverkeer: bestaande vaak grillig verlopende wegen, doorgaand verkeer beperken
 - voet- en fietspaden, als route over bestaande wegen, mogelijkheid tot herstel van enkele oude voetpaden
 - insteekwegen: uitsluitend voor agrarisch gebruik
3. patroon van waterlopen:
n.v.t.
4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
- wegbeplanting
 - perceelsrandbeplantingen voor zover deze reeds in het kader van het landschapsplan zijn aangelegd/hersteld
 - grootschalige bospercelen in verband met de schaal van het gebied ongewenst
5. verkavelingspatroon:
n.v.t.
6. reliëf:
- dekzandruggen

Voor de toekomst wordt versterking van de bestaande landschapsstructuur nagestreefd. Het voor dit gebied opgestelde landschapsplan is onder meer gericht op:

- behoud en aanvulling van perceelsrandbeplantingen
- behoud en aanvulling van wegbeplanting
- herstel van enkele oude voetpaden.

DEELGEBIED 13: Agrarisch ontginningslandschap De Kraats

Het redelijk dichtbebouwde agrarische gebied de Kraats behoort tot het broekontginningslandschap.

Uit het oogpunt van cultuurhistorie en belevingswaarde is het een vrij waardevol gebied. Kwaliteiten zijn de herkenbare ontginningsstructuur met een rechtlijnig wegenpatroon en voor zover aanwezig de weg-, perceelsrand- en erfbeplantingen die hiermee samenhangen.

Structuur en beeldkenmerken Agrarisch gebied de Kraats

- *redelijk dichtbebouwd agrarisch gebied ten westen van Bennekom/Ede; beperkt van schaal en ten opzichte van de gebieden ten westen ervan relatief dicht beplant*
- *bebouwing is geconcentreerd langs de stegen en korte insteekweggetjes die hierop uitkomen*
In het oostelijke gedeelte komen forse houtwallen voor op de perceelsranden
Voor het overige is op de kavelgrenzen hier en daar beplanting aanwezig met een open karakter (knotbomen). De wegen zijn slechts incidenteel beplant (Maanderdijk). Erfbeplanting is beperkt aanwezig
- *het gebied is vrij vlak, plaatselijk komen dekzandkoppen en steilranden voor*
- *het wegen- en verkavelingspatroon is regelmatig*
- *aanwezigheid dijkstal langs de Maanderdijk*
- *stegen op regelmatige afstand van elkaar ontsluiten het gebied. Het verkavelingspatroon is onregelmatig rechthoekig en oost-westgericht.*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken zijn:

- de rechtlijnige wegenstructuur met naast de Maanderdijk de bijbehorende dijkstal
- de aangegeven wegbeplantingen
- de aangegeven perceelsrandbeplantingen
- erfbeplantingen

De te handhaven ruimtelijke kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - situering geconcentreerd
 - oppervlakte standaardregeling
 - hoofdvorm standaardregeling
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande rechtlijnige wegen, inclusief de bij de Maanderdijk gelegen dijkstal, doorgaand verkeer beperken
 - voet- en fietspaden, uitsluitend als route over bestaande wegen
 - insteekwegen: uitsluitend voor agrarisch gebruik
3. patroon van waterlopen:

n.v.t.

4. patroon van opgaande beplanting/openheid:
 - wegbeplanting
 - perceelsrandbeplanting voor zover deze reeds in het kader van het landschapsplan zijn aangelegd/hersteld
5. verkavelingspatroon:

n.v.t.
6. reliëf:

n.v.t.

Voor de toekomst wordt versterking van de bestaande landschapsstructuur nagestreefd. Het voor dit gebied reeds bestaande landschapsplan is onder meer gericht op:

- behoud en aanvulling van de wegbeplantingen
- behoud en aanvulling van erf- en perceelsrandbeplantingen.

DEELGEBIED 14: Agrarisch ontginningslandschap het Binnenveld

Dit open agrarische gebied behoort tot de broek- en veenontginningen. Het meest zuidelijke gedeelte is redelijk goed herkenbaar als (voormalig) hooiland met als belangrijk element, op de grens met de gemeente Veenendaal, de waterloop de Grift. Direct ten oosten van de plaats Veenendaal is sprake van een duidelijk herkenbare (afgegraven) veenontginning. Kwaliteiten zijn het relatief open en onbebouwde karakter en de duidelijke opstrek. Fraai is eveneens het grillige verloop van de Kade. Tezamen met de broekontginning Maanderbroek speelt het een rol voor de verbinding tussen het noordelijke en zuidelijke deel van de Vallei en voor de ervaring van het dal tussen de stuwwallen vanaf de A12.

Structuur- en beeldkenmerken open Binnenveld:

- *Relatief open agrarisch gebied met hoofdzakelijk weilanden en voor een gedeelte schraalland*
- *Dichte lintbebouwing aan de Kade en het Benedeneind, voor het overige komt verspreid bebouwing voor langs wegen en een enkele maal aan een insteekweggetje*
- *Er is relatief weinig opgaande beplanting aanwezig. Voor zover aanwezig gaat het om wegbeplantingen en een enkele maal erfbeplantingen*
- *Het gebied is vlak*
- *Direct ten oosten van de plaats Veenendaal is sprake van een duidelijk opstreckende verkaveling, voor het overige staat de verkaveling afwisselend loodrecht op of is de verkaveling evenwijdig aan de voorkomende wegen*
- *Het wegenpatroon is vrij rechthoekig met uitzondering van de Kade*

De belangrijke, te handhaven, ruimtelijke kenmerken van het gebied zijn:

- de (relatieve) openheid van het grootste gedeelte van het gebied
- het wegenpatroon met grotendeels onbeplante wegen
- de aangegeven wegbeplantingen die de overgang markeren tussen verschillende landschapstypen (Kade) en die aansluiting geven op wegbeplantingen in de gemeente Wageningen (stegen)
- erfbeplantingen, voor zover deze direct aansluiten op de voorkomende bebouwing
- het natuurlijke karakter van de Bennekommer Meent
- de waterloop de Grift (aangrenzende gemeenten)

De te handhaven ruimtelijke kwaliteiten van het gebied zijn de achtergrond van de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

1. bebouwing:
 - situering van belang in verband met te handhaven openheid, geconcentreerd
 - oppervlakte beperkt in verband met te handhaven openheid
 - hoofdvorm standaardregeling
2. ontsluitingspatroon:
 - autoverkeer: bestaande wegen, doorgaand verkeer beperken

- voet- en fietspaden, uitsluitend als route over bestaande wegen
- insteekwegen: uitsluitend voor agrarisch gebruik en voor natuurbeheer

3. patroon van waterlopen:

n.v.t.

4. patroon van opgaande beplanting/openheid:

- openheid in een gedeelte van het gebied (zie kaart)
- wegbeplantingen aan de randen van de open gebieden
- het natuurlijke karakter van de Bennekommer Meent
- kleinschalige en grootschalige bospercelen in verband met de openheid ongewenst

5. verkavelingspatroon:

n.v.t.

6. reliëf:

n.v.t.

Voor de toekomst wordt middels op te stellen landschapsplannen onder meer nagestreefd:

- aanvulling van de wegbeplanting aan de randen van de open gebieden
- behoud en versterking van erfbeplanting, met name in het gebied ten oosten van Veenendaal (tussen de Kade en de westgrens van het plangebied)
- versterking van de herkenbaarheid van de Grift in het landschap

8. RANDVOORWAARDEN UIT HET OOGPUNT VAN MILIEU

Binnen het plangebied bevinden zich diverse voorzieningen die beperkingen geven voor bouwen en het uitvoeren van werken en werkzaamheden (bijvoorbeeld uit oogpunt van milieuhinder en veiligheid).

8.1. Geluidhinder

Ingevolge het bepaalde in de Wet geluidhinder is een akoestisch onderzoek verricht dat betrekking heeft op wegverkeerslawaaï en railverkeerslawaaï.

Over het akoestisch onderzoek is voor wat betreft de onderdelen Wegverkeerslawaaï en railverkeerslawaaï afzonderlijk gerapporteerd in "Akoestisch onderzoek ten behoeve van bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied van de gemeente Ede (Gemeente Ede, 1993). Hier wordt volstaan met een samenvatting van de resultaten.

a. Wegverkeerslawaaï

In het akoestisch onderzoek is aangesloten bij de in het bestemmingsplan gehanteerde voorste bebouwingslijnen:

- quartaire en overige wegen : 20 meter
- tertiaire wegen : 30 meter
- secundaire wegen : 50 meter
- primaire wegen : 150 meter

Voor alle wegen is nader vastgesteld of de geluidsbelasting op de bebouwingslijn (c.q. voorste rooilijn) de voorkeursgrenswaarde (50 dB(A)) overschrijdt. Indien dat het geval is, is tevens vastgesteld waar de contouren van de maximale grenswaarde (voor burgerwoningen 55 dB(A), voor agrarische bedrijfswoningen 60 dB(A)) zijn gelegen, opdat kan worden vastgesteld binnen welk gebied nog woningbouw mogelijk is en voor hoeveel woningen een verzoek tot het vaststellen van een hogere grenswaarde dient te worden ingediend.

De relevante contouren zijn als volgt bepaald:

teipunt .. wegtraac	afstand ..dB(A) contour uit 88 m m.		soort weg	geluidsbelasting op ...m. uit 88 van de weg			
	55 dB(A)	60 dB(A)		20 m.	30 m.	50 m.	150 m.
A 12 (Veenendaal-A30)	300	150	P				60
A 12 (A30-Wageningen)	350	170	P				
A 12 (Wageningen-Oosterbeek)	325	160	P				80
1310 EDESEWEG	55		T		53		
1312 BARNEVELOSEWEG	36		T		56		
1314 POSTWEG	36		K	58			
1316 KLOMPERWEG			T		53		
1803 LAGE VALKSEWEG	40		T		57		
1804 EDESEWEG	40						
1805 VEENENDAALSEWEG	40		K	58			

POSTWEG (ten Noorden van Kruisbeek- weg)			K	54			
POSTWEG (ten Oosten van Kruisbeek- weg)			K	53			
POSTWEG (t.h.v. Nederwoudseweg)			K	51			
Roexeloseweg			K	50			
LANGE STEEG (ten Westen van Harnse Dijkjel)			K	52			
LANGE STEEG (ten Oosten van Harnse Dijkjel)			K	51			
KROMME STEEG (ten Oosten van Harn- sesteeg)			K	50			
KRAATSWEG (ten Oosten van Rijnsteeg)			K	50			
MAANDERDIJK (ten Westen van Lange Weide weg)			K	54			
MAANDERDIJK (ten Oosten van Lange Weide weg)			K	53			
MAANDERDIJK (ten Oosten van Dijk- graaf)			K	54			
MAANDERDIJK (ten Westen van Siag- steeg)			K	51			
MAANDERDIJK (ten Oosten van Siag- steeg)			K	52			

1930 BRUINE HORSTWEG	30		T		55		
1931 LANGE STEEG			K	51			
1932 MEULUNTERSEWEG	25		K	58			
1938 KADE	40		K	60			
1939 KERNHEMSEWEG			T		51		
1940 OTTERLOSEWEG			T		52		
1941 MEULUNTERSEWEG			K	54			
1942 HARDERWIJKERWEG			S			55	
1944 HARKAMPERWEG			S			55	
1945 DR. W. DREESLAAN	40		S			59	
1946 DR. W. DREESLAAN	80		S			58	
1949 RIJKSWEG 824	90		S			59	
1950 SCHUTTERWEG	130	85	K				
1951 RIJKSWEG 824	80		S			58	
1952 RENSWOUDSEWEG	60		S			58	
1953 KLOMPERSTEEG	90	40	T				
1954 MAANDERBUURTWEG	23		K	55			
1955 MAANDERBUURTWEG	55	25	K				
1957 HOOFDWEG	40		T		57		
BRINKLANDERWEG			K	52			
BROEKDIJK			K	52			
KRUISBEEKWEG			K	52			
MEIKADE			K	55			

MEENTDIJK			K	51			
DRAGONDERWEG (ten Noorden van Meentdijk)	30		K	58			
DRAGONDERWEG (ten Zuiden van Meentdijk)	35		K	58			
MEENTDIJK (ten Westen van Dragonderweg)			K	54			
DRAGONDERWEG (t.h.v. Soitsbergenweg)	25		K	58			
GOORSTEEG (t.h.v. Veenstraat)			K	53			
GOORSTEEG (ten Westen van Edebeeweg)			K	51			
NIEUWE WEG			K	52			
TIEN MINUTEN WEG			K	52			
LUNTERSEKADE (ten Oosten van Tien minuten weg)			K	50			
LUNTERSEKADE (ten Westen van Tien minuten weg)			K	51			

P = primaire weg
 S = secundaire weg
 T = tertiaire weg
 K = quataire weg

Uit het akoestisch onderzoek is de conclusie getrokken, dat om eniger mate bedrijfswoningen te kunnen situeren, in de meeste gevallen niet voldaan kan worden aan de voorkeursgrenswaarden volgens de Wet geluidhinder. Voor deze gevallen is een ontheffingsprocedure hogere grenswaarden gestart voor de volgende situaties:

- tot 55 dB(A) voor burgerwoningen
- tot 60 dB(A) voor de tweede agrarische bedrijfswoning

Een overzicht van de ontheffingswaarde voor wegverkeer van de verschillende wegen is hieronder gegeven:

telouwt / wegtrace	ontheffingswaarde in dB(A)	
	burgerwoningen	2e bedrijfswoningen
A 12 (Veenendaal - A30)	55	60
A 12 (A30 - Wageningen)	55	60
A 12 (Wageningen - Oosterbeek)	55	60
1310 EDESEWEG	55	59
1312 BARNEVELDSEWEG	55	56
1314 POSTWEG	55	58
1316 KLOMPERWEG	53	53
1603 LAGE VALKSEWEG	55	57
1604 EDESEWEG	55	56
1805 VEENENDAALSEWEG	55	59
1930 BRUINE HORSTWEG	55	56
1931 LANGE STEEG	51	51
1932 MEULUNTERSEWEG	55	56
1938 KADE	55	60
1939 KERNHEMSEWEG	51	51
1940 OTTERLOSEWEG	52	52
1941 MEULUNTERSEWEG	54	54
1942 HARDERWIJKERWEG	55	56
1944 HARKAMPERWEG	55	55
1946 DR. W. DREESLAAN	55	59
1948 DR. W. DREESLAAN	55	58
1949 RIJKSWEG 824	55	59
1960 SCHUTTERWEG	55	60
1961 RIJKSWEG 824	55	58
1962 RENSWOUDSEWEG	55	55
1963 KLOMPERSTEEG	55	60
1964 MAANDERBUURTWEG	55	58
1965 MAANDERBUURTWEG	55	60

1967 HOOFDWEG	55	57
BRINKLANDERWEG	52	52
BROEKDIJK	52	52
KRUISBEEKWEG	52	62
MEIKADE	55	55
POSTWEG (ten Noorden van Kruisbeek- weg)	54	54
POSTWEG (ten Oosten van Kruisbeek- weg)	53	63
POSTWEG (t.n.v. Nederwoudsweg)	51	51
Roericsaweg	-	-
LANGESTEEG (ten Westen van Harne- dijk)	52	52
LANGESTEEG (ten Oosten van Harne- dijk)	51	51
KROMMESTEEG (ten Oosten van Harne- steeg)	-	-
KRAATSWEG (ten Oosten van Rijnsteeg)	-	-
MAANDERDIJK (ten Westen van Lange Weide weg)	54	54
MAANDERDIJK (ten Oosten van Lange Weide weg)	53	63
MAANDERDIJK (ten Oosten van Dijk- graaf)	54	54
MAANDERDIJK (ten Westen van Slag- steeg)	51	51
MAANDERDIJK (ten Oosten van Slag- steeg)	52	52
MEENTDIJK	51	51
DRAGONDERWEG (ten Noorden van Meentdijk)	55	58
DRAGONDERWEG (ten Zuiden van Meen- tdijk)	55	58
MEENTDIJK (ten Westen van Dragonder- weg)	54	54
DRAGONDERWEG (t.n.v. Spitsbergen- weg)	55	58
GOORSTEEG (t.n.v. Veenstraat)	53	63
GOORSTEEG (ten Westen van Edele- weg)	51	61
NIEUWE WEG	52	52
TIENMINUTENWEG	52	52
LUNTERSEKADE (ten Oosten van Tien- minutenweg)	-	-
LUNTERSEKADE (ten Westen van Tien- minutenweg)	51	61

Bij het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland zal een ontheffingsverzoek voor maximaal 200 burgerwoningen en maximaal 500 bedrijfswoningen worden ingediend. De aantallen gelden voor wegverkeerslawaaï en railverkeerslawaaï gezamenlijk.

b. *Railverkeerslawaa*

Bij railverkeer, geldt een voorkeurswaarde van 60 dB(A). De maximale ontheffingsgrenswaarde is 73 dB(A).

Om milieuhygiënische redenen is gekozen voor een ontheffingsgrens in het buitengebied van 70 dB(A), overeenkomende met de beleidsmatig door de provincie aangegeven bovengrens en daarmee anticiperend op de aanpassingen in 2000. Ter illustratie zijn evenwel alle relevante contouren berekend (I.C. 60, 65, 70 en 73 dB(A)).

Ingevolge de ontheffingsgrens is de voorste bebouwingslijn gesitueerd t.p.v. de 70 dB(A) contour. De beoordeling vindt plaats op grond van het "Besluit geluidhinder spoorwegen" van 25 maart 1987. In de bij dat besluit behorende kaart met de gezoneerde spoorwegen, is de spoorlijn Ede-Amhem (traject 352) aangegeven met een geluidszone ter breedte van 300 meter, gemeten vanuit de buitenste spoorstaaf aan beide zijden van het baanlichaam.

Met gebruikmaking van de V.R.O.M./N.S.-intensiteitsgegevens volgens de verwachting voor het jaar 2000 (versie 7.2. d.d. januari 1992 van V.R.O.M.), compleet met de daarbij behorende baangegevens, zijn de verschillende contouren berekend. Een overzicht is als volgt:

Contour	afstand tot spoorlijn in meters
73 dB(A)	25
70 dB(A)	45
65 dB(A)	95
60 dB(A)	190

Eveneens is beoordeeld de spoorlijn Ede-Amersfoort (traject 310) met een geluidszone ter breedte van 200 meter. Op basis van de brongegevens zijn de bij deze lijn behorende contouren als volgt berekend.

Contour	afstand tot de spoorlijn in meters
73 dB(A)	20
70 dB(A)	35
65 dB(A)	75
60 dB(A)	150

Bij het College van Gedeputeerde Staten wordt een verzoek tot vaststelling van hogere waarden ingediend tot 70 dB(A) voor zowel burgerwoningen, als bedrijfswoningen.

c. *Industrielawaai*

In het bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied bevinden zich geen inrichtingen als bedoeld in artikel 41 van de Wet geluidhinder; rond dergelijke inrichtingen dient een zone vastgesteld te worden. Wel is een deel van het plangebied gelegen binnen de zone van de rioolwaterzuiveringsinstallatie aan de Dwarsweg te Ede. Een rioolwaterzuiveringsinstallatie met een capaciteit van 100.000 i.e. of meer is aan te merken als een inrichting als bedoeld in artikel 41 van de Wet geluidhinder. Binnen Ede betreft dit de rioolwaterzuiveringsinstallatie aan de Dwarsweg (capaciteit 130.000 i.e., uit te breiden tot 300.000 i.e.).

Een deel van het plangebied is gelegen binnen de zone van het industrieterrein r.w.z.i.-Ede, zoals die op 6 mei 1993 door Gedeputeerde Staten van Gelderland is vastgesteld. De zone is op de plankaart aangegeven.

Voor rioolwaterzuiveringsinstallaties met een capaciteit kleiner dan 100.000 i.e. geldt ten aanzien van de geluidhinderaspecten voor nieuwe inrichting met algemeen toepasbare akoestische voorzieningen een indicatieve afstand van 100 meter.

Met betrekking tot stankhinder geeft de V.N.G. de volgende indicatieve afstanden:

- kleiner dan 100.000 i.e. : 200
- 100.000 - 300.000 i.e. : 300
- meer dan 300.000 i.e. : 500

8.2. Leidingen en veiligheidszones

a. *Straalverbindingen*

Over het plangebied loopt een aantal straalverbindingen; dit betreft in de eerste plaats een straalpad van de N.V. Samenwerkende electriciteitsproductiebedrijven (S.E.P.) tussen de stations Arnhem en Lopik. De trajecthoogte (ten opzichte van N.A.P.) bedraagt 7,6 meter of meer.

Daarnaast twee straalverbindingen van Defensie tussen Elst en Stroe en tussen Elst en Nieuw-Milligem. De trajecthoogte van de eerste leiding bedraagt 45 meter of meer, van de tweede 75 meter of meer. Ter bescherming van deze straalverbindingen dient rekening te worden gehouden met eisen ten aanzien van hoogte, aard en situering van de bebouwing. De aan te houden breedte van de zones is 200 meter; de hoogte van de toegestane bebouwing binnen deze zones varieert, afhankelijk van de hiervoor aangegeven trajecthoogtes.

Binnen het plangebied geeft dit alleen beperkingen aan de toegelaten bouwhoogte van hoogspanningsleidingen; op de plankaart is het betreffende deel van de hoogspanningsleiding voorzien van de aanduiding "beperking bouwhoogte".

b. Electriciteitsleidingen

In Gelderland vindt het transport van electriciteit plaats met behulp van een transportnet van 50, 150 en 380 kV-lijnen. Binnen het plangebied bevinden zich de volgende lijnen van het P.G.E.M.:

- 50 kV-lijn: Ede - Kootwijk
- 50 kV-lijn: Ede - Barneveld - Nijkerk
- 50 kV-lijn: Ede - Wageningen
- 150 kV-lijn: Ede - Harderwijk
- 150 kV-lijn: Ede - Dodewaard

Ten behoeve van de externe veiligheid met betrekking tot hoogspanningsleidingen zijn veiligheidsvoorschriften geformuleerd. Daarin zijn tevens beschermingszones opgenomen, die afhankelijk zijn van de capaciteit en uitvoering van de hoogspanningsleiding. In het algemeen kan worden gesteld dat de breedte van de aan te houden afstand afhankelijk is van de transportcapaciteit (voltage) van de leiding, het type mast en de mastafstanden. Door de electriciteitsbedrijven (S.E.P.) en de Hoofdinspectie Milieuhygiëne worden met behulp van de ruimtelijke planning de volgende afstandsnormen gehanteerd:

Spanningsniveau:	Zakelijke rechtstrook:
30 kV	20 meter
110 kV	30 meter
150 kV	50 meter
220 kV	54 meter
380 kV	72 meter

Bij het ruimtebeslag wordt uitgegaan van het zakelijk recht. Hierbij wordt bedoeld op een strook grond, welke nodig is voor een ongestoorde bedrijfsvoering. Gewoonlijk wordt zoveel mogelijk vermeden dat bovengrondse hoogspanningslijnen boven bebouwing lopen. Het is echter niet onmogelijk dat onder bepaalde voorwaarden gebouwd wordt onder of direct naast een hoogspanningslijn. De hoogspanningsleidingen, en de in het concrete geval geldende zakelijke rechtstroken, zijn op de plankaart aangegeven. In de voorschriften is aangegeven dat de betreffende gronden tevens zijn bestemd voor het doel "hoogspanningsleiding".

c. Brandstofleidingen

Door het plangebied lopen twee militaire brandstofleidingen (diameter respectievelijk 4" en 8"). In het Structuurschema Utilitaire Terreinen is opgenomen, dat aan weerszijden van deze leidingen een zone moet worden vrijgehouden van de bebouwing en diepwortelende beplanting van 3 meter. Dit met het oog op

bescherming en onderhoud van de leiding.

De leidingen zijn op de plankkaart aangegeven. In de voorschriften is aangegeven dat de leiding en de gronden met een breedte van 3 meter aan weerszijden van de leiding tevens zijn bestemd voor het doel "brandstofleiding".

d. Gasleidingen

De gemeente wordt doorsneden door een aantal hoofdtransportleidingen, die deel uitmaken van het landelijke en regionale net van de N.V. Nederlandse Gasunie. In de circulaire van het Ministerie van V.R.O.M., kenmerk DGMH/B nr 0104004 van 26 november 1984 worden richtlijnen gegeven met betrekking tot de veiligheid. Als uitgangspunt geldt dat bestemmingen welke voorzien in het regelmatig verblijf van personen in beginsel buiten de zogeheten toetsingsafstand dienen te worden gerealiseerd.

De toetsingsafstand is, afhankelijk van diameter en bedrijfsdruk, in tabel 8.1. aangegeven.

Tabel 8.1. Toetsingsafstanden voor gasleidingen in meters

Diameter	Bedrijfsdruk 20-50 bar	Bedrijfsdruk 50-80 bar
4"	20	20
6"	20	25
12"	30	40
30"	75	95
36"	90	115
42"	105	130

Bron: Ministerie van V.R.O.M.

De toetsingsafstand is de afstand waarbinnen men rekening moet houden met de effecten van een eventuele leidingbreuk en is afhankelijk van de diameter en druk van de betreffende leiding. Afwijkingen zullen beperkt dienen te blijven tot die gevallen waarin planologische, economische dan wel technische overwegingen dit noodzakelijk maken. Hierbij zal door de leidingbeheerder nagegaan moeten worden of dit op grond van de leidingspecificaties dan wel door middel van het treffen van additionele maatregelen toelaatbaar is.

Voor leidingen met een werkdruk van 40 bar dient in ieder geval een bebouwingsvrije afstand van 4 meter aangehouden te worden.

Binnen deze strook dienen alle handelingen achterwege te blijven, welke een veilig transport in gevaar kunnen brengen. Te denken is hierbij aan:

- het oprichten van enig bouwwerk
- het aanbrengen van gesloten wegdek
- het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging
- het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk

- het aanbrengen van diepwortelende beplanting
- het indrijven van voorwerpen in de grond

De leidingen zijn op de plankaart aangegeven. In de voorschriften is aangegeven dat de gronden ter plaatse van de gasleidingen, en een strook met een breedte van 4 meter aan weerszijden daarvan, tevens zijn bestemd voor het doel "gastransportleiding".

e. Defensie

Sinds het begin van deze eeuw is Ede garnizoensplaats en worden grote delen van het Natuurgebied Veluwe gebruikt als oefenterrein. Een aantal van deze activiteiten heeft ook invloed op het onderhavige plangebied, te weten het infanterieschietkamp Harskamp en twee munitie-opslagplaatsen bij Harskamp. De veiligheidszones (onderverdeeld in A- en B-zone) rond de munitie-opslagplaatsen geven de volgende beperkingen in het ruimtegebruik:

A-zone: Dit is de kleinste zone, die direct om het complex is gelegen. Binnen de A-zone mogen zich geen bebouwing, openbare wegen, spoorwegen of druk bevaren waterwegen bevinden. Evenmin mogen zich hier parkeerterreinen bevinden, terwijl ook recreatie binnen deze zone niet is toegestaan. Agrarisch grondgebruik is mogelijk, mits zich slechts incidenteel personen in deze zone ophouden.

B-zone: Deze zone ligt om de A-zone. De straal hiervan is ongeveer 1,5 x zo groot als die van de A-zone. Binnen de B-zone is geen bebouwing toegestaan, waarin zich regelmatig personen bevinden, zoals woonhuizen, winkels, kantoren, fabrieken, cafés en dergelijke. Wegen met beperkt verkeer zijn toelaatbaar, evenals beperkte dagrecreatie, doch sportvelden, zwembaden, kampeerterreinen, caravanparken en dergelijke zijn niet toegestaan.

Concreet betekent dit dat volgens de richtlijnen van Defensie binnen B-zone niet gebouwd mag worden. De B-zone is op de plankaart aangegeven met de aanduiding "veiligheidszone defensie"; binnen dit gebied is woningbouw uitgesloten.

f. Overige leidingen

Ten aanzien van overige in het plangebied aanwezige leidingen (bijvoorbeeld rioolpersleidingen, waterleidingen, leidingen van P.T.T. Telecom en P.G.E.M.) wordt ten aanzien van de planologische belangenafweging een nadere regeling niet nodig geacht. Dergelijke leidingen zijn in de verschillende bestemmingen begrepen, zonder dat dit uitdrukkelijk is vermeld.

Indien dergelijke voorzieningen beperkingen met zich meebrengen, kan dat in overling overleg tussen belanghebbenden worden geregeld.

Wel geldt in een aantal gebieden een aanlegvergunning voor het aanbrengen of verwijderen van ondergrondse leidingen; dit in verband met landschappelijke- en natuurwetenschappelijke waarden van de betreffende gebieden.

9. INSTRUMENTARIUM

In de voorgaande hoofdstukken is een integraal beleid geformuleerd voor het plangebied. Integraal betekent hier dat het beleid zowel ruimtelijke componenten bevat, als uitspraken op het gebied van milieu, natuur en landschapsontwikkeling, recreatie en verkeer.

De voorschriften van dit bestemmingsplan dienen wettelijk beperkt te blijven tot ruimtelijk relevante aspecten, zodat het bestemmingsplan niet als zelfstandig instrument kan functioneren, maar als onderdeel van het totale instrumentarium dat de gemeente ten dienste staat. Het is echter wel gewenst dat dit instrumentarium gecoördineerd wordt ingezet, enerzijds om de gestelde beleidsdoelen te bereiken en anderzijds om belanghebbenden niet onnodig op te zadelen met dubbele procedures.

Uitgangspunt voor het plan is daarom geweest om niet in de plaats te treden van het wettelijke instrumentarium van sectorwetgeving. Middels de algemene beschrijving in hoofdlijnen, die is opgenomen in de voorschriften is dit nadrukkelijk vastgelegd. Tevens is daarin vastgelegd op welke wijze de gemeente daar waar raakvlakken zijn tussen sectorwetgeving en het bestemmingsplan, de sectorwetgeving zal hanteren. Voorbeelden hiervan zijn:

- *de Kampeerwet*

Het bestemmingsplan dient aan te geven in welke gebieden Burgemeester en Wethouders na afweging van de in het geding zijnde belangen vrijstelling kan verlenen voor kleinschalige vormen van kamperen. In artikel 3 van de voorschriften is dit aangegeven. Grote bestaande kampeerterreinen en andere verblijfs-recreatieve complexen dienen positief bestemd te zijn, maar de bijbehorende voorwaarden en inrichting kunnen veel beter worden vastgelegd in een kampeer-exploitatievergunning, op basis van de gemeentelijke kampeerverordening.

Omdat de Kampeerwet wordt vervangen door de Wet Openluchtrecreatie zal het kampeerbeleid zoals dat is geformuleerd ook onder deze wet van toepassing moeten worden verklaard. Dit zal betekenen dat de vrijstellingsmogelijkheid voor kleinschalig kamperen, ook onder de nieuwe wet uitsluitend zal worden toegepast op erven bij een agrarisch bedrijf. In de voorschriften is dit beleid expliciet opgenomen.

- *de Wet Milieubeheer*

De Wet Milieubeheer en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten bevat een groot aantal regelingen over emissie en immissie van hinderlijke en schadelijke stoffen door bedrijven en inrichtingen. Tevens zijn daarin waarborgen opgenomen met het

oog op veiligheid en andere aspecten die van belang kunnen zijn voor het woon- en leefmilieu. Het bestemmingsplan is beperkt tot een ruimtelijke zonering van activiteiten die milieuhinder tot gevolg kunnen hebben, ter ondersteuning van de individuele vergunningplicht op grond van de Wet Milieubeheer.

In afstemmende zin is vooral de bouwvergunningsprocedure en de milieuvergunningsprocedure van belang. In de Woningwet is daarvoor inmiddels het nodige geregeld (aanhouden van de bouwvergunning). In het bestemmingsplan is daar, gezien de specifieke problematiek van het gebied aan toegevoegd, een toelatingscriterium voor de bouw van veestallen. Hiervoor zijn een aantal motieven:

- * door de hoge bebouwingsdichtheid van het plangebied, mag niet meer gebouwd worden dan strikt nodig is om de toegekende bestemmingen goed te laten functioneren (zie o.a. de Kroonuitspraken); het bouwen van agrarische bebouwing, die later niet met vee gevuld kan worden en daarom gaat functioneren als bij voorbeeld caravanstalling, dient absoluut voorkomen te worden
- * de bestrijding van de verzuring door ammoniakuitstoot eist dat er geen nieuwe produktievolumes in de Gelderse Vallei worden ingebracht; daarnaast is het van groot belang om een strikte ruimtelijke zonering toe te passen, die leidt tot een afname van produktievolumes in wat genoemd zijn de krimpgebieden; de partners in het Valleiproject hebben geconstateerd dat dit uitsluitend bereikbaar is door optimale ondersteuning van het bestemmingsplaninstrumentarium en het milieuinstrumentarium

Voor zover er sprake is van wettelijke voorschriften ten aanzien van milieunormen, treedt het bestemmingsplan daarvoor niet in de plaats. Ook de meeste richtlijnen blijven van toepassing. Voor toepassing van de ecologische richtlijn is binnen de sectorwetgeving een eigen beleidskader geschapen, middels een ammoniakreductieplan (is naar verwachting eind 1994 gereed).

Een afwijking op de landelijke richtlijnen is de hinderrichtlijn (stankhinder) voor veehouderijbedrijven ten opzichte van woningen. Door de hoge dichtheid van woningen op dit moment en de, als gevolg van bedrijfsbeëindiging, te verwachten toename van het aantal niet-agrarische woningen, is de noodzakelijke dynamiek in het agrarische ontwikkelingsgebied niet te realiseren bij strikte toepassing van de algemene richtlijn. Om de volgende redenen zal (uitsluitend in het agrarische ontwikkelingsgebied) van deze richtlijn worden afgeweken, overeenkomstig de in de beschrijving in hoofdlijnen opgenomen normstelling:

- * een adequate bestrijding van de verzuringsproblematiek is belangrijker dan een optimale bescherming van verspreide woningen tegen stankhinder; de daarvoor noodzakelijke verplaatsing van produktievolumes naar het agrarische ontwikkelingsgebied mag niet geblokkeerd worden
- * een zeer groot aantal woningen is nu al gesitueerd op een kortere afstand van een veehouderijbedrijf dan volgens de richtlijn wenselijk is
- * de meerderheid van de woningen zijn voormalige agrarische woningen en vaak woningen waar als kleinschalige nevenactiviteit dan wel als hobby vee of dieren worden gehouden

- * door de beperking van het aantal bouwpercelen, door de steeds stringenter wordende voorschriften over ammoniakemissie bij agrarische bedrijven en voorschriften over het uitbreiden, opslaan en verwerking van mest, mag verwacht worden dat de feitelijke stankhinder in het gebied in de komende jaren aanmerkelijk zal afnemen; voor de bestaande woningen betekent dat een verbetering ten opzichte van de huidige situatie; voor toekomstige woningen betekent het dat men in alle vrijheid een keuze kan maken voor wonen in het agrarisch ontwikkelingsgebied of voor wonen elders.

Uit oogpunt van zorgvuldigheid is voornoemd beleidsvoornemen middels de huis aan huis verspreide voorlichtingskrant aan alle bewoners van het buitengebied meegedeeld en in het kader van het Raamplan voor het agrarisch buitengebied voorwerp geweest van inspraak.

- *de Wet geluidhinder*

Naar verwachting zal in de planperiode het aantal bedrijfswoningen toenemen. Dit zelfde geldt voor het aantal niet-bedrijfswoningen als gevolg van functiewijziging. Ten behoeve van deze toename van de woningvoorraad is overeenkomstig de wettelijke voorschriften een akoestisch onderzoek uitgevoerd (verkeerslawaaï en spoorweglawaaï) en is aan Gedeputeerde Staten gevraagd om daar waar noodzakelijk een hogere geluidswaarde vast te stellen, dan de in de wet gegeven waarde van 50 dB(A).

Tevens zijn de voorschriften van het plan zodanig opgesteld dat zonder herziening van het plan geen nieuwe wegen en spoorwegen kunnen worden aangelegd, geen reconstructies kunnen worden gerealiseerd die tot een uit oogpunt van geluidhinder nieuwe situatie zouden kunnen leiden en geen bedrijven kunnen worden gevestigd die als gevolg van de wet een geluidszone dienen te krijgen.

- *de wetgeving met het oog op natuur en landschap*

Nederland kent een uitgebreide wetgeving ter bescherming en versterking van natuur en landschapswaarden. Het bestemmingsplan wil en kan niet in deze wetgeving intreden. In de meeste gevallen is de gemeente ook niet het coördinerende lichaam maar de provincie of de minister.

De gemeente ziet het wel als zijn taak om in een continu proces van overleg afstemming van het natuur- en landschapsbeleid met het bestemmingsplan te realiseren. Een nadere uitwerking hiervan zal plaatsvinden in een landschapsbeleidsplan. Zaken waarbij hier in ieder geval wordt gedacht zijn:

- de uitwerking van het relatienota- en natuurontwikkelingsinstrumentarium;
- de uitwerking en stimulering van vrijwillige overeenkomsten met het oog op de bescherming en het onderhoud van landschapselementen;
- de toepassing van wetgeving ter bescherming van natuurwaarden en waarden

- van landgoederen (Natuurbeschermingswet en dergelijke);
- de toepassing van de boswet;
- de waterschapswetgeving met het oog op wijzigingen van peilbesluiten door waterschappen.

Hiernaast heeft de gemeente een eigen verantwoordelijkheid voor het afgeven van kapvergunningen in het kader van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente. In de algemene beschrijving in hoofdlijnen is aangegeven dat bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag telkens het bepaalde in het bestemmingsplan in de beoordeling zal worden betrokken. Deze kapvergunning werkt daardoor tevens als uitvoeringsinstrument voor het ruimtelijk beleid.

Daarnaast geeft het bestemmingsplan slechts een zeer beperkte bescherming aan de waarde van karakteristieke bebouwing. Bebouwing die in het kader van de Monumentenwet is aangewezen als rijksmonument wordt voldoende beschermd. Voor de overige karakteristieke bebouwing wordt een aanwijzing als gemeentelijk monument in de zin van de monumentenwet voorbereid.

10. UITVOERINGSPROGRAMMA AGRARISCH BUITENGEBIED

Het uitvoeringsprogramma is nauwkeurig afgestemd op het uitvoeringsprogramma van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei. Allereerst is dat gebeurt, omdat het gemeentebestuur van Ede er zeer aan hecht dat het Plan van Aanpak Gelderse Vallei samen met de andere partners in het valleiproject wordt uitgevoerd. Het beleid, zoals dat in het onderhavige plan is verwoord, is ook alleen in deze context uit te voeren. Daarnaast is het van belang dat geen acties naast elkaar, of nog erger, strijdig met elkaar worden ondernomen. In het navolgende programma zijn daarom alle activiteiten vermeld die in de komende jaren in het gebied worden ondernomen. Voor een aantal daarvan draagt de gemeente geen financiële verantwoordelijkheid, voor andere projecten zal in het kader van het valleiproject een bijdrage van de gemeente worden gevraagd. Tenslotte is een aantal aanvullende projecten vermeld, waarvoor de gemeente een eigen verantwoordelijkheid moet dragen, of projecten waarvoor extra middelen ter beschikking worden gesteld, omdat de intensiteit van de problematiek in Ede meer dan evenredig groot is. Aan al deze projecten moeten nog budgetten toegevoegd worden, op basis van de gemeentelijke meerjarenbegroting.

10.1. Vernieuwing van de landbouw

Agrarische bedrijven worden in staat gesteld zich te ontwikkelen tot grotere bedrijven, waarbij de milieubelasting wordt teruggebracht door een mineralen-efficiënte bedrijfsvoering en milieu-infrastructuur.

Agrarische bedrijven worden in staat gesteld om te schakelen naar een bedrijfsopzet, gericht op specialisatie, andere teelten of inkomen uit natuurbeheer of recreatie (afhankelijk van de toegekende bestemming van het gebied), waarbij de milieubelasting wordt teruggebracht door een meer extensieve en minerale efficiënte bedrijfsvoering. Agrarische bedrijven worden in staat gesteld geheel of gedeeltelijk te beëindigen.

1. Toekomst gericht ondernemen

In het Plan van Aanpak Gelderse Vallei zijn de volgende concrete maatregelen afgesproken, die door het rijk en de provincie, in sommige gevallen samen met de E.U. en het bedrijfsleven, worden gefinancierd:

- bedrijfsplannen
- databank
- info-koffer

- infocentrum
- infoset voorbeeldbedrijven

De gemeentelijke taak voor dit onderdeel is het geven van goede voorlichting en het verwijzen van de meest betrokken agrariërs naar de geëigende instanties. De gemeente zal dit realiseren door de ambtenaren belast met het bouw- en milieutoezicht in het buitengebied te instrueren deze informatie te betrekken in hun contacten met betrokkenen.

2. *Produktvernieuwing*

In het Plan van Aanpak Gelderse Vallei is afgesproken dat door het bedrijfsleven, ondersteund door landbouwinstellingen het volgende project zal worden gerealiseerd:

- opzetten organisatiestructuur agri-business-centrum

3. *Opstarten ecologische demonstratiebedrijven*

- modelstudie en omschakeling op initiatief van het rijk

4. *Neveninkomsten*

Naast neveninkomsten in de toeristische sector en in het natuurbeheer is ook inkomen denkbaar uit volstrekt andere vormen van werkgelegenheid. De gemeenten hebben afspraken gemaakt daartoe een intergemeentelijk werkgelegenheidsplan op te stellen.

Bijdrage Ede: middels valleiproject

5. *Vangnet potentiële uittreiders*

In het Plan van Aanpak Gelderse Vallei zijn de volgende concrete maatregelen afgesproken:

- banenpool
- vervroegde uittreding
- herscholing

6. *Sloopfonds*

In het Plan van Aanpak is afgesproken om een sloopfonds van f 40.000.000,-- in te stellen, uitgaande van een stimuleringspremie van f 200.000,-- per geval. Naast een groot aantal instanties zullen ook de gemeenten bijdragen aan de financiering van dit fonds.

De indruk bestaat dat het budget in de omstandigheden van Ede onvoldoende is om in de komende tien jaar op alle gewenste plekken ondersteuning te bieden. Zelfs als de prioriteit in de "krimpgebieden" wordt gelegd, zijn er enige tientallen percelen waar om landschappelijke dan wel andere ruimtelijke motieven geen inhoud kan worden gegeven aan een nieuwe functie voor oorspronkelijk agrarische bedrijfsgebouwen. Om deze reden is het gewenst om hiervoor aanvullende gemeentelijke middelen te reserveren.

Bijdrage Ede	:	middels valleiproject
aanvullende middelen, jaarlijks budget	:	f P.M.

10.2. *Verbetering mestsituatie*

Naast de maatregelen die nodig zijn om te komen tot een herstructurering van de landbouw, zijn er extra maatregelen nodig om de aantasting van het milieu te beperken. Allereerst betreft dit de verzuring en de daarmee samenhangende mestproblematiek, maar ook andere elementen van het milieu vragen de aandacht.

1. *Grootschalige mestverwerking en kleinschalige mestverwerking*

De onderzoeken hiervoor lopen, evenals een onderzoek naar de meest geschikte locatie en milieueffecten. Afhankelijk van het onderzoek bestaat het voornemen om de eerste grootschalige mestverwerkingsfabriek in de gemeente Ede te lokaliseren. Afhankelijk van de uitkomsten van de studie, zal de gemeente Ede meewerken aan de noodzakelijke procedures. Hieronder wordt tevens begrepen een partiële herziening van het onderhavige bestemmingsplan. Naast vernoemd onderzoek naar grootschalige verwerkingsmogelijkheden, zal de gemeente ook veelbelovende initiatieven voor kleinschalige mestverwerking ondersteunen.

2. *Exporteren van mest*

Het opzetten van een exportorganisatie in de Vallei door het bedrijfsleven met ondersteuning van rijk en provincie.

3. *Ammoniakreducerende maatregelen in de "krimpgebieden"*

Financiële ondersteuning door het rijk van bedrijven die meer dan generieke maatregelen treffen.

4. *Extensivering in de "krimpgebieden" door boerderijverplaatsing*

In een enkel specifiek geval zal een bedrijfsverplaatsing door rijk en provincie financieel ondersteund worden.

5. *Verbetering van de mineralenhuishouding*

- studieclubs
- stimulering invoering milieuzorgsystemen
- kleinschalige mestverwerking op bedrijfsniveau

Deze projecten zijn ingediend voor financiering door de EU, het rijk en de provincie.

6. *Riolering en zuivering*

Evenals de andere gemeenten zal de gemeente Ede planmatig het hele buitengebied voorzien van een riolering. In 1991 is door de raad van Ede een besluit genomen over de planning en fasering. Voor de eerste fase in de periode 1992 t/m 1994 is de financiële dekking vastgesteld en het project in uitvoering. Voor de volgende fasen is dat nog niet het geval. Naar verwachting zijn met de hele operatie tenminste f 55 tot f 60 miljoen gemoeid. Een aanmerkelijk deel hiervan betreft kosten in "extreem onrendabele gebieden". Over deze gebieden vindt momenteel onderzoek plaats. Het valleiplan biedt de opening, dat rijk en provincie hieraan gaan meebetalen.

Middels vijfjarige evaluaties en vijfjarige financieringsplannen zal de problematiek procesmatig worden aangepakt, waarbij de gebieden met de hoogste bebouwingsdichtheid de prioriteit krijgen.

7. *Fosfaat verzadigde gronden*

Elders in de Vallei wordt deze problematiek onderzocht. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zal ook elders in de Vallei uitvoering gegeven worden aan saneringsmaatregelen. Met name de bovenlopen van enige beken zouden daarbij prioriteit moeten krijgen. Het bekensysteem dat onderdeel gaat uitmaken van de ecologische verbindingzone, zoals genoemd in dit plan, verdient

daarbij grote aandacht.

8. *Verdroging*

Er wordt door het rijk, de provincies en de waterschappen een praktijk onderzoek opgestart om na te gaan welke maatregelen getroffen kunnen worden om de kweltoevoer in de beeksystemen van de Vallei te verbeteren.

Op grond daarvan wordt in landinrichtingsprojecten dit onderzoek vertaald in concrete maatregelen. Ook voor dit onderdeel lijkt het gewenst om daaraan in Ede aandacht te besteden.

9. *Monitoring verzuring*

Het is gewenst om regelmatig onderzoek te doen naar de graad van verzuring in de Vallei, om de effectiviteit van de maatregelen objectief te kunnen evalueren. Hiervoor is door het rijk en de provincies een voorstel gedaan.

10.3. **Natuur en landschap**

De derde opgave waar men in de vallei voor staat is de vernieuwing van het landschap en daarbinnen een versterking van de ecologische structuur.

1. *Natuurbeleid in de ecologische hoofdstructuur*

Begrenzing:

Middels de daarvoor geëigende procedures zullen de provincies de begrenzing van de toekomstige ecologische hoofdstructuur vaststellen. In de gemeente Ede is dat voor de Bennekommermeent en omgeving inmiddels in procedure. Voor de ecologische verbindingszone tussen de Veluwe, de Buzerd en de westelijke gemeentegrens dient dit op korte termijn te gebeuren.

Ook in andere valleigemeenten moet in veel gevallen nog de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur worden vastgesteld.

Voor het onderhavige plan heeft dat gevolgen, omdat zowel in het milieuspoor als in het ruimtelijke spoor de uitbreiding van een agrarisch bedrijf mede zal worden getoetst aan de hand van de herkomst van de produktievolumes (o.a. in relatie tot de ecologische hoofdstructuur).

Burgemeester en Wethouders van Ede zullen het onderhavige plan middels een wijzigingsbevoegdheid dan ook wijzigen om het herkomstgebied van produktievolumes te kunnen definiëren na vaststelling van de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur.

Uitvoering:

De realisatie van nieuwe natuurgebieden zal uitsluitend plaatsvinden op basis van vrijwilligheid.

Burgemeester en wethouders zullen daarom het onderhavige bestemmingsplan niet eerder middels een wijzigingsbevoegdheid wijzigen dan nadat de gronden daadwerkelijk voor natuurdoeleinden zijn aangekocht. Tot dat moment behouden de agrariërs in het gebied al hun bij dit plan gegeven rechten.

Herstelbeleid bossen en natuurgebieden:

Voor de bossen en de natuurgebieden op de Veluwe wordt verwezen naar het bestemmingsplan voor het Natuurgebied Veluwe, dat in 1994 in procedure wordt gebracht.

Een herstelbeleid voor de natuurgebieden in het agrarisch buitengebied zal in een aan de raad voor te leggen landschapsbeleidsplan worden uitgewerkt. Voor het natuurgebied het Allemanskampje zal door rijk, provincie en waterschap een onderzoek worden verricht op welke wijze het verstoorde evenwicht op de beste wijze kan worden hersteld.

Soortenbeleid:

Populaties van bedreigde diersoorten kunnen worden versterkt door het treffen van specifieke maatregelen:

Uitvoering van het gemeentelijke dassenbeleidsplan:

	Jaarlijks budget:
o.a. de aanleg van dassentunnels en de realisatie van lijnvormige beplantingselementen langs trekroutes;	f P.M.
de aanleg van poelen voor amfibieën als onderdeel van het gemeentelijke landschapsbeleid;	f P.M.
aangepast beheer van spoor- en wegbermen als onderdeel van het gemeentelijke landschapsbeleid;	f P.M.
gemeentelijke ondersteuning van vrijwillig landschapsbeheer, mede uit oogpunt van biotoopbescherming;	f P.M.
gemeentelijke monitoring van flora en fauna, conform voorstel in "Natuur in Ede deel 1 en 2";	f P.M.
Totaal jaarlijksbudget:	f P.M.

Dit is denkbaar in de zogenaamde buurtschappen, en in sommige gevallen ook in de overgangszones naar de ecologische hoofdstructuur (krimpgebieden).

Inrichtingsplan ecologische verbindingszone:

Voor de ecologische verbindingszone in het noorden van de gemeente zal een inrichtingsplan worden opgesteld. Omdat dit plan als voorbeeld zal dienen voor gelijksoortig projecten in de Vallei, zullen het rijk, de provincie en het waterschap bijdragen in de plankosten.

Definitieve afspraken over de kostenverdeling zullen nog gemaakt moeten worden.

Bijdrage Ede: middels valleiproject

Ter ondersteuning van eigen gemeentelijke wensen over deze zone, is het gewenst om een eigen jaarlijks budget ter beschikking te stellen voor specifieke onderdelen van het inrichtingsplan:

jaarlijks budget: f P.M.

De begrenzing en realisatie van natuur in het I.S.E.V.-gebied:

De gemeente wenst deze verbindingszone te realiseren in samenhang met de realisatie van de nieuwe stedelijke uitbreidingen van Ede

Daarnaast is in het kader van de I.S.E.V.-studie vastgelegd, dat een eventuele oostelijke uitbreiding van Veenendaal begrensd zal worden door een gebied met een gemengde functie voor de landbouw, recreatie en de natuur. Hierbij zal in ieder geval aandacht moeten worden besteed aan het versterken van de natte ecologische relatie tussen de Grift in het zuiden en de Grebbelinie/Allemanskampje in het westen van de gemeente.

De financiering van deze plannen dient plaats te vinden met middelen uit het I.S.E.V.-project.

Voor de ecologische verbindingszone zal f 750.000,-- worden gereserveerd ten behoeve van aankoop en inrichting, ten laste van de nieuwe stedelijke uitbreiding van Ede.

De financiering van de zone ten oosten van Veenendaal komt ten laste van de gemeente Veenendaal.

2. *Landschapsplan*

Planvoorbereiding:

In 1993/1994 is in opdracht van het N.B.L.F. een ontwerp voor een landschappelijk raamwerk opgesteld. Naar verwachting zal de Valleicommissie de resultaten van deze studie in 1994 presenteren. In het gemeentelijke beleid van Ede zal dit

landschappelijke raamwerk zijn vervolg krijgen in een landschapsbeleidsplan, waarvoor in het verleden al belangrijke aanzetten zijn gedaan.

Mede gezien het grote oppervlak van de gemeente zal het landschapsbeleidplan een zeker abstractieniveau hebben en per deelgebied worden uitgewerkt. Vooruitlopend hierop zijn inmiddels plannen uitgewerkt dan wel in voorbereiding voor het gebied de Kraats-Nergena, Ede-Bennekom en Ede- Lunteren.

de uitvoering hiervan zal overwegend plaatsvinden binnen de bestaande personeelsformatie van de gemeente.

Planuitvoering:

Voor de uitvoering van de landschapsplannen kan de gemeente voor een deel putten uit het instrumentarium van rijk en provincie. Daarnaast zal de gemeente ook doelgericht eigen middelen moeten inzetten, zowel voor de realisering van landschappelijke elementen op gemeentelijk eigendom als voor stimuleringsbijdragen voor aanleg, beheer en onderhoud. In sommige gevallen zal het in overleg met particulieren gewenst zijn dat de gemeente smalle stroken en randen verwerft, om daar het gewenste beleid ten uitvoer te kunnen brengen.

jaarlijks budget voor subsidies en inrichting:	f	P.M.
jaarlijks budget voor verwerving:	f	P.M.

Sloop landschapsverstorende bouwwerken:

Voor bouwwerken die hun functie hebben verloren is in het Plan van Aanpak besloten een sloopfonds in het leven te roepen. Dit sloopfonds fungeert naast het fonds dat bedoeld is voor bedrijfsbeëindiging, en heeft tot doel te stimuleren dat verspreide, landschapsverstorende opstallen worden gesloopt.

De gemeente Ede wordt geacht bij te dragen aan dit fonds.

bijdrage Ede: middels valleiproject

Op dit moment is er aanleiding te veronderstellen dat er in Ede extra middelen moeten worden uitgetrokken, gezien het grote aantal schuren bij woningen en verspreid in het gebied.

aanvullende middelen, jaarlijks budget:	f	P.M.
---	---	------

10.4. Recreatie en toerisme

In het Plan van Aanpak is vastgelegd, dat het wenselijk is om voor het Valleigebied een recreatiebasisplan op te stellen. Een van de belangrijkste onderdelen van dit plan zullen de verbindingen tussen de belangrijkste recreatieve gebieden moeten zijn,

evenals de verbindingen tussen deze gebieden en de belangrijkste woonkernen. Het recreatieschap zal het voortouw moeten nemen voor dit intergemeentelijke project.

Vooruitlopend hierop zijn in het onderhavige plan op een indicatieve wijze inmiddels de belangrijkste verbindingroutes aangeduid. In de komende periode zal dit indicatieve beleid moeten worden uitgewerkt tot concrete plannen. Afstemming op andere beleidssectoren (o.a. Landschapsplannen) is hierbij noodzakelijk. Ter ondersteuning van het beleid ten aanzien van functieverandering, wenst de gemeente in de komende periode tot een meerjaren uitvoeringsplan te komen.

jaarlijks budget: f P.M.

Voor het gebied tussen Ede en Veenendaal wordt een visie voorbereid. Dit gebied, de buffer tussen beide stedelijke concentraties dient een overwegend landelijk karakter te behouden. Naast de ruimte voor agrarische ontwikkelingen zal er ook ruimte komen voor recreatieve voorzieningen ten behoeve van de inwoners van de stedelijke concentraties. Hierbij wordt gedacht aan voorzieningen in de sfeer van recreatief medegebruik door dagrecreanten in de zin van fiets- en wandelpaden en voorzieningen voor de ruitersport. Het onderhavige plan voorziet in procedures om incidenteel te anticiperen op deze ontwikkelingen.

De uitvoering hiervan zal in het kader van het I.S.E.V. plaatsvinden.

Op korte termijn zal door de gemeente een recreatief toeristisch beleidsplan worden opgesteld, met daarin concrete voorstellen voor een meerjaren-uitvoeringsprogramma. Er wordt een zodanige planning opgesteld, dat binnen twee jaar daadwerkelijk kan worden begonnen met concrete uitvoeringsmaatregelen.

10.5. Verkeer en vervoer

Voor het gebied tussen Bennekom, Wageningen en Rhenen zal uitvoering worden gegeven aan een herstructureringsplan, ter beperking van het sluipverkeer in het gebied. Een deel van deze maatregelen zullen door de gemeente Ede getroffen moeten worden.

10.6. Voorlichting

De wijze waarop in de periode van de totstandkoming van de plan voorlichting is gegeven en de wijze waarop ruimte is gegeven aan communicatie tussen de gemeente en de betrokkenen dient te worden gecontinueerd tijdens de uitvoeringsfase. De wijze waarop dit zal gebeuren zal een plan worden vastgelegd.

jaarlijks budget: f P.M.

10.7. Eenheid in beleid

Het is gewenst om tot een zo groot mogelijke beleidsafstemming te komen tussen de Vallei-gemeenten op basis van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei. De gemeente Ede zal zich daarvoor in Vallei-verband inspannen.

Het voorliggende bestemmingsplan is in ruimtelijke zin van dit beleidsstreven een vertaling, maar latere bijstellingen worden niet uitgesloten.

De gemeente hecht tevens een zeer grote waarde aan de spoedige totstandkoming van een intergemeentelijk Ammoniakreductieplan. Indien blijkt dat dit niet voor eind 1994 gerealiseerd kan worden, zal de gemeente zelfstandig een dergelijk plan vaststellen.

11. OVERLEG EN INSPRAAK

11.1. Overleg over het Raamplan en het voorontwerp-bestemmingsplan

De voorloper van het ontwerp-bestemmingsplan, het Raamplan, is in het kader van het overleg ex artikel 10 verzonden aan een groot aantal instanties. In het onderstaande wordt op de inhoud van deze reacties ingegaan.

a. Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, directie Gelderland

In zijn brief van 24 juni 1993 geeft de Hoofdingenieur-Directeur aan dat het Raamplan geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

Commentaar:

Geen.

b. Gemeente Wageningen

Per brief van 12 juli 1993 geeft het gemeentebestuur van Wageningen aan dat het Raamplan geen aanleiding geeft om veranderingen voor te stellen.

Commentaar:

Geen.

c. Ministerie van Defensie, Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen, directie Gelderland

Via dat schrijven van de Eerstaanwezend Ingenieur-Directeur van de Directie Gelderland, gedateerd op 30 juni 1993, wordt met name ingegaan op de zogenaamde A- en B-zones rond munitieopslag, straalverbindingen en buisleidingen van Defensie.

Aangegeven wordt dat het in het Raamplan weergegeven beleid met betrekking tot de veiligheidszones rond munitie-opslagplaatsen inmiddels genuanceerder is geworden. Met betrekking tot het oprichten van bebouwing betekent dit dat binnen de B-zone geen uitbreiding van bebouwing of functies mag plaatsvinden, waarbinnen zich regelmatig personen bevinden, terwijl binnen de A-zone ontwikkelingen niet zodanig mogen zijn, dat het aantal personen dat zich incidenteel in de zone bevindt, toeneemt (gebruiksintensiteit van gronden vergelijkbaar met incidentele aanwezigheid bij agrarisch gebruik). Onder voorwaarden is dus oprichting van bebouwing mogelijk. Wel dient over bouw aanvragen binnen de zoneringen altijd advies te worden ingewonnen bij Defensie.

Commentaar:

De bestemmingsregeling met betrekking tot de door de Directeur genoemde onderwerpen zal afzonderlijk aan hem worden voorgelegd.

Het door hem verwoorde en enigszins bijgestelde beleid in de veiligheidszones is in de plantoelichting en voorschriften van het ontwerp-bestemmingsplan

verwerkt.

d. N.V. Nederlandse Gasunie

Bij schrijven van 1 juli 1993 wordt, van de zijde van Gasunie, gewezen op een aantal in het plangebied aanwezige gastransportleidingen. Verzocht wordt deze leidingen op de plankaart aan te geven. Onder verwijzing naar een circulaire van het Ministerie van V.R.O.M. wordt gewezen op in acht te nemen veiligheidsafstanden bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de buurt van de genoemde gastransportleidingen.

Voorts wijst men er op dat het, uit oogpunt van veiligheid en bedrijfsvoering, niet is toegestaan om enig bouwwerk op te richten binnen een afstand van 4 meter gerekend uit het hart van de leidingen. Tevens worden binnen deze strook werkzaamheden, die een veilig en bedrijfszeker gastransport in gevaar kunnen brengen niet toelaatbaar geacht. Een aantal voorbeelden van dergelijke werkzaamheden wordt aangegeven.

Commentaar:

De door de Gasunie op een, bij de reactie gevoegde, kaart aangegeven gastransportleidingen, zijn op de plankaart aangegeven. Tevens is in de voorschriften van het plan specifiek ingegaan op het bouwverbod en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden.

e. P.T.T. Telecom BV

Uit de brief, gedateerd op 28 juni 1993, ontvangen van de zijde van P.T.T. Telecom B.V., valt op te maken dat men het ten behoeve van een doeltreffende bescherming van het straalpad Arnhem-Lopik van belang acht dat op de plankaart de juiste hoogte boven NAP wordt aangegeven alsmede een bepaling in de voorschriften dat het niet is toegestaan om in een, onder de straalverbinding gelegen zone, te bouwen, voorzover de op te richten bebouwing een hoogte overschrijdt van (in dit geval) 76, respectievelijk 77 meter boven NAP.

Commentaar:

De betrokken straalverbinding is gelegen in het meest zuidelijke deel van het plangebied met een agrarische bestemming. De bouwhoogte voor bouwwerken, verband houdende met deze bestemming kan via toepassing van een vrijstellingsbevoegdheid maximaal 25 meter bedragen (het betreft dan specifiek (toren) silo's). Gelet op de lage maximum hoogte van deze bouwwerken, hoeft niet te worden gevreesd voor een aantasting van de straalverbinding. Wel wordt de straalverbinding gekruisd door een tweetal bestaande hoogspanningsleidingen. Daarvoor wordt in het ontwerp-bestemmingsplan een maximale hoogte van 65 meter voorgesteld. Omdat het meest zuidelijke gedeelte van het plangebied ruim 10 meter boven NAP ligt zou daarmee in theorie een aantasting kunnen ontstaan van de belangen van de P.T.T. Om deze reden is met de aanduiding "beperking bouwhoogte" op de plankaart (en de daarbij horende voorschriften in artikel 12 en 14) geregeld dat de bouwhoogte beperkt blijft tot 76 à 77 meter boven NAP.

- f. Rijksdienst voor de Monumentenzorg, regio Overijssel, Gelderland en Flevoland
Namens de Directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, schrijft het Hoofd van de Regio Overijssel, Gelderland en Flevoland in haar brief van 25 juni 1993 dat het de teneur van het rijksbeleid is om te streven naar een expliciete weging van de cultuurhistorische factor in ruimtelijke ontwikkelingsprocessen. Integratie van cultuurhistorische waarden in het veranderende leefmilieu moet daarbij tevens gezien worden als een bijdrage aan het inhoud geven van het begrip "ruimtelijke kwaliteit".

Zij onderkent dat in het Raamplan aandacht wordt geschonken aan bedoelde cultuurhistorische elementen, maar is van mening dat dit te impliciet blijft. Zij bepleit een benoeming van de cultuurhistorische aspecten en de zorg daarvoor als één van de hoofddoelstellingen in het Raamplan op te nemen.

Commentaar:

In het ontwerp-bestemmingsplan is in een afzonderlijk hoofdstuk (dus meer expliciet dan in het Raamplan is gebeurd) ingegaan op het "ruimtelijke beeld". Onder dit "ruimtelijke beeld" worden de essentiële kenmerken van de ruimtelijke hoofdstructuur en de daarbinnen onderscheiden deelgebieden verstaan. Deelgebieden die overigens voor een belangrijk deel zijn onderscheiden op basis van landschappelijke kenmerken.

Tot de genoemde essentiële kenmerken worden ook cultuur-historische kenmerken gerekend. Als voorbeeld valt de karakteristieke bebouwing in Nergena, Doesburg en Meulunteren te noemen. Het beleid zal gericht zijn op behoud van de karakteristieke bouwvorm. Deze kenmerken zijn in het ontwerp-bestemmingsplan aangegeven op de "landschappelijke toetsingskaart". Via de toepassing van flexibiliteitsbepalingen als nadere eisen, vrijstellings- en/of wijzigingsbevoegdheden bij ruimtelijke ontwikkelingen, wordt met genoemde essentiële kenmerken rekening gehouden.

- g. Waterschap Gelderse Vallei en Eem

Van de zijde van het waterschap is per brief van 15 juli 1993 aangegeven dat het Raamplan in dit stadium geen aanleiding geeft tot het maken van op- en/of aanmerkingen. Wel had men reeds naar aanleiding van de Ruimtelijke Structuurvisie Agrarisch Buitengebied verzocht om rekening te houden met de waterstaatkundige belangen in het plangebied. Daartoe werd verwezen naar het Waterhuishoudingsplan van de provincie Gelderland.

Commentaar:

In het ontwerp-bestemmingsplan wordt in de toelichting uitdrukkelijk stilgestaan bij de inhoud van het genoemde Waterhuishoudingsplan. Het ontwerp-bestemmingsplan is niet strijdig met dit waterhuishoudingsplan. De relevante voorschriften met betrekking tot de waterstaatkundige belangen worden afzonderlijk aan het waterschap voorgelegd.

- h. Gemeente Veenendaal

Door het gemeentebestuur van Veenendaal wordt, in haar brief van 13 augustus 1993, opgemerkt dat het I.S.E.V.-plangebied niet in het Raamplan is opgenomen, als gevolg waarvan minder sprake is van een totaalbeeld. Ook wordt het niet

denkbeeldig geacht dat de gepresenteerde visie spoedig achterhaald zal zijn. Voorts acht men het raadzaam om de voet- en fietspadenstructuur in het Binnenveld pas vast te leggen nadat de werkgroep Recreatie Binnenveld zich hierover uitgesproken heeft. Tenslotte merkt het gemeentebestuur op dat zij het idee om, als alternatief voor het verdubbelen van de spoorlijn Ede-Amersfoort-de oude lijn Veenendaal-Amersfoort in gebruik te nemen, ondersteunen.

Commentaar:

De besluitvorming in het kader van I.S.E.V. is nog niet in een zodanig stadium dat de exacte begrenzing van toekomstige woon- en werkgebieden tussen Ede en Veenendaal bekend is. Daarnaast is het, in verband met de gestelde wettelijke termijnen, zo dat het ontwerp-bestemmingsplan voor het agrarisch buitengebied van Ede voor maart 1994 ter visie moet worden gelegd.

Hiermee geconfronteerd wordt, in het ontwerp-bestemmingsplan, de visie van de gemeenteraad van Ede, zoals neergelegd in "model 2005" (daterend van mei 1993) gehanteerd om onderscheid te maken tussen die gebieden waar tot het jaar 2005 woon- en werkgebieden ontwikkeld kunnen worden, en gebieden waar dat mogelijk na het jaar 2005 het geval zal kunnen zijn. Gelet op de plantermijn van 10 jaar is er bij laatstgenoemde gebieden voor gekozen om in de bestemming geen relatie te leggen met deze mogelijke toekomstige ontwikkeling (waarover bovendien een nadere bestuurlijke besluitvorming plaats zal moeten vinden) maar aan te sluiten bij de bestemmingsregeling voor het meest nabijgelegen deelgebied. Hiermee wordt tevens het meest optimaal recht gedaan aan de in deze gebieden gevestigde bestaande belangen.

In het ontwerp-bestemmingsplan is in de voorschriften via een aanlegvergunning-regeling de mogelijkheid van het aanleggen van een fietspad opgenomen. De exacte ligging daarvan is nog niet bekend. Wel bestaat bij het gemeentebestuur van Ede een wens om een relatie te leggen, door middel van een recreatief fietspad, tussen het Natuurgebied Veluwe en de omgeving van de Grift. Deze wens hoeft de discussie in het kader van de uitvoering van het beleidsplan Binnenveld niet te belemmeren.

In het structuurplan van de gemeente Ede is aangegeven dat een verdubbeling van de spoorlijn Ede-Amersfoort wordt afgewezen met het oog op belemmeringen van ontwikkelingen ter verbetering van het woon- en leefklimaat in de kernen. Als alternatief wordt gewezen op het weer in gebruiknemen van de lijn Amersfoort-Veenendaal. Het gemeentebestuur is ingenomen met de ondersteuning van dit alternatief door het gemeentebestuur van Veenendaal.

i. Gemeente Rhenen

Door het gemeentebestuur van Rhenen wordt, in haar brief van 18 augustus 1993, opgemerkt dat het Raamplan de in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei neergelegde afspraken niet geheel volgt. Gedoeld wordt in dit verband op het uitsluiten van nieuwvestiging van agrarische bedrijven (met daarop een aantal uitzonderingen).

Het gemeentebestuur van Rhenen acht strijdigheid met het Plan van Aanpak Gelderse Vallei in het algemeen niet aanvaardbaar. Bovendien acht men het planologisch niet relevant in welke gemeente een bestaand te verplaatsen agrarisch

bedrijf gevestigd is.

Voorts acht het gemeentebestuur van Rhenen het nadrukkelijk van belang dat de planvoorschriften zodanig worden geformuleerd dat aan de agrarische gebruiksmogelijkheden van de aan de gemeente Rhenen grenzende gronden niet wordt getornd, tenzij op basis van vrijwilligheid de eigenaar/gebruiker ingevolge het Relatienotabeleid een beheersovereenkomst heeft afgesloten of de grond heeft overgedragen aan een natuurbeherende organisatie.

Commentaar:

Met het gemeentebestuur van Rhenen meent het gemeentebestuur van Ede dat strijdigheid met het Plan van Aanpak Gelderse Vallei ongewenst is. De inhoud van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei is dan ook heel nadrukkelijk uitgangspunt voor het ontwerp-bestemmingsplan. Gemeend wordt dat het uitsluiten van nieuwvestiging dan ook niet strijdig is met het Plan van Aanpak Gelderse Vallei. Essentieel wordt geacht dat het in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei beschreven proces van verschuiving van produktievolume mogelijk is. Het ontwerp-bestemmingsplan verhindert dat niet, maar wijst wel op het grote aantal reeds aanwezige bedrijven in het agrarische buitengebied van Ede. Daar is reeds een zodanige concentratie bereikt dat het introduceren van nog meer nieuwe bouwpercelen op landschappelijke bezwaren stuit. Vandaar dat het gemeentebestuur van Ede er voor kiest om produktievolume elders uit de Gelderse Vallei te concentreren op reeds gevestigde agrarische bedrijven. De mogelijkheid wordt geboden dat een dergelijk bedrijf uitgroeit tot een volwaardig bedrijf waaraan een bouwperceel wordt toegekend van 1 hectare dat voor maximaal 50% bebouwd mag worden.

Met de visie van het gemeentebestuur van Rhenen op de aan haar grondgebied grenzende gebieden wordt ingestemd. In het ontwerp-bestemmingsplan zijn enkel bestaande natuurgebieden als zodanig bestemd. De op het grondgebied van Ede gelegen, door de P.C.B.L. voorgestelde, natuurontwikkelingsgebieden worden voor agrarische doeleinden bestemd. Na verwerving van deze gronden op basis van vrijwilligheid, zal de bestemming via een wijzigingsprocedure veranderd worden in natuurgebied.

j. Gemeente Renswoude

Het gemeentebestuur van Renswoude schrijft, in haar brief van 30 juni 1993, geen bezwaren te hebben tegen de inhoud van het Raamplan Agrarisch Buitengebied. Het gemeentebestuur gaat er daarbij vanuit dat verplaatsing van agrariërs buiten de zone van 1 kilometer langs de Veluwerand niet leidt tot een hogere uitstoot van ammoniak en de wijziging van het gebruik van agrarische woningen tot burgerwoningen niet leidt tot een verandering van omgevingscategorie, waardoor de mogelijkheden voor agrariërs in Renswoude nog verder zouden worden beperkt.

Commentaar:

In het Raamplan werden en in het ontwerp-bestemmingsplan worden de milieudoelstellingen zoals verwoord in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei als uitgangspunt genomen. Dit brengt met name met zich mee dat, in de zogenaamde krimpgebieden uit het Plan van Aanpak, een planologisch beleid zal worden

gevoerd dat de beoogde verschuiving van produktievolume van de gebieden behorende tot de Ecologische Hoofdstructuur naar de agrarische ontwikkelingsgebieden ondersteunt. Omdat de kaart met de Ecologische Hoofdstructuur nog niet bekend is, moest de gemeente Ede hierop vooruitlopen. In het ontwerp-bestemmingsplan zijn als E.H.S. onder meer de Veluwe en de Grebbelinie opgenomen. Ook in een zone van circa 1 kilometer ten oosten van de Grebbelinie zal derhalve bedoeld planologisch beleid worden gevoerd. Dat betekent dat in deze zone ruimere mogelijkheden worden geboden om in bestaande agrarische bedrijfsgebouwen andere niet-agrarische functies uit te oefenen. Ook zal het verplaatsen van produktievolume van agrarische bedrijven naar de agrarische ontwikkelingsgebieden ondersteund worden. Slechts indien voldaan wordt aan de voorwaarden te stellen in het kader van de Gebiedsgerichte Toepassing van de Ecologische Richtlijn, zijn er mogelijkheden om de veestapel op een agrarisch bedrijf uit te breiden. Dit zal echter nooit kunnen leiden tot een verhoging van de ammoniakdepositie op de Grebbelinie.

Voor het gebied buiten deze zones (de agrarische ontwikkelingsgebieden) geldt, ingevolge het Plan van Aanpak Gelderse Vallei, een veel geleidelijker emissiebeperking. Het generieke milieubeleid zal hier moeten leiden tot een geleidelijke afname van de ammoniakemissie. Om versneld een afname van de ammoniakdepositie op de gebieden behorende tot de Ecologische Hoofdstructuur te bereiken, wordt op de korte termijn enige verhoging van de ammoniakdepositie geaccepteerd in de agrarische ontwikkelingsgebieden. Per saldo zal echter de milieubelasting in de gehele Gelderse Vallei, af moeten nemen.

Bij het mogelijk maken van functieveranderingen in de overgangszones ten oosten van de Grebbelinie wordt ervan uitgegaan dat dit niet ten koste mag gaan van de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven. Gelet op de regionale benadering, zoals gekozen in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei, geldt dit ook voor agrarische bedrijven in Renswoude. Overigens wordt verwacht dat hierover in regionaal verband nadere afspraken gemaakt zullen worden.

k. Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in Gelderland

Namens de Directeur spreekt de Plaatsvervangend Directeur in zijn brief van 13 juli 1993, zijn waardering uit over de wijze waarop in het Raamplan is geanticipeerd op de nadere uitwerking van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei.

Wel plaats hij enkele kritische kanttekeningen.

Zo wordt het voorstel om in bepaalde gebieden het aantal woningen in beperkte mate te laten uitbreiden ten behoeve van oudere agrariërs die hun bedrijf beëindigd hebben negatief beoordeeld aangezien volgens hem de belangstelling van oudere agrariërs geen reden kan zijn om extra bebouwing in het buitengebied toe te staan. Volgens hem zullen agrariërs die hun bedrijf beëindigen kunnen blijven wonen op de huidige locatie of zich elders vestigen (een bestaande woning of een nieuwbouwlocatie die minder problematisch is).

Voorts wordt door hem aangegeven dat in de ruimtelijke ordening een overlap met de milieuregelgeving voorkomen moet worden. Ongewenste ontwikkelingen die niet via de milieuwetgeving te voorkomen zijn moeten voor zover mogelijk via het spoor van de ruimtelijke ordening worden tegengegaan.

Verder wordt door de Plaatsvervangend Directeur, mede gelet op de aankomende interimwet Ammoniak en Veehouderij, gesteld dat door strikte naleving van de milieuregelgeving een toename van de ammoniakemissie in de gemeente Ede praktisch uitgesloten is. Via de ruimtelijke ordening kan het tegengaan van nieuwvestiging in bepaalde zones als enige aanvulling op het milieubeleid genoemd worden. Verder is het volgens hem wellicht mogelijk/gewenst om zonerings die gebruikt wordt bij het gericht mogelijk maken van verplaatsing van produktievolume te verankeren in het bestemmingsplan. Onder verwijzing naar de discussie in het kader van de ontwikkeling van de "Leidraad bestemmingsplannen voor de Gelderse Vallei" nodigt hij de gemeente Ede uit om ideeën hierover aan te dragen aangezien het ontwerp-bestemmingsplan een voorbeeldfunctie kan hebben voor andere nog op te stellen bestemmingsplannen in de Gelderse Vallei. Verder wijst de Plaatsvervangend Directeur, in relatie tot de toetsing van bouwplannen, er op dat de mestquota op korte termijn afgeschaft zullen worden (genoemd worden 1995 of 1996). Hij adviseert dan ook om andere bewoordingen te kiezen en om nauwkeurig aan te geven waarop een bouwvergunning precies getoetst wordt, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de periode van vóór het "1995-scenario" en de periode hierna.

Commentaar:

Het gemeentebestuur is met de Plaatsvervangend Directeur van mening dat het enkele feit dat er belangstelling voor bestaat een onvoldoende reden is om op een beperkt aantal plaatsen in het plangebied de mogelijkheid te bieden om de woningvoorraad enigszins uit te breiden.

Het gemeentebestuur meent dan ook nadrukkelijk dat een dergelijke mogelijkheid (hoe bescheiden ook) bij kan dragen aan het beleid geformuleerd in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei.

Deze mogelijkheid kan een extra stimulans zijn voor agrarische bedrijfshoofden die overwegen om het produktievolume aanwezig op hun bedrijf in krimpgebieden af te stoten of te verplaatsen naar de agrarische ontwikkelingsgebieden. Immers, de verkoop van een bouwkafeel ten dienste van een nieuw te bouwen woning kan als een extra compensatie worden beschouwd voor het ter plaatsen beëindigen van het agrarisch bedrijf en de kosten gemoeid met het amoveren van de aanwezige bedrijfsbebouwing. Wel dient de locatie van deze woningen landschappelijk en functioneel verantwoord te zijn. In het ontwerp-bestemmingsplan is, uitvoeriger dan in het Raamplan, aangegeven waarom de betrokken gebieden uit landschappelijk en functioneel oogpunt geschikt geacht worden voor een geringe toename van de woningvoorraad. Conform het structuurplan van Ede wordt een geringe toename van de woonfunctie, niet alleen in de krimpgebieden maar ook in de buurtschappen acceptabel gevonden (historische concentraties van woonbebouwing).

Het gemeentebestuur deelt de opvatting van de Plaatsvervangend Directeur inzake de verhouding tussen de ruimtelijke ordening en de milieuregelgeving. Het gemeentebestuur meent dat, gelet op feit dat de Gelderse Vallei is aangewezen als een zogenaamd "R.O.M.-gebied", gestreefd moet worden naar een optimale wederzijdse ondersteuning van beide beleidsvelden ten dienste van de in het Plan

van Aanpak Gelderse Vallei geformuleerde doelstellingen. Het is in de discussies die vooraf zijn gegaan aan de vaststelling van het Plan van Aanpak voldoende duidelijk geworden dat, zeker in de krimpgebieden uit het Plan van Aanpak, met het enkel toepassen van milieuregelgeving de depositiedoelstellingen op de aangrenzende bos- en natuurgebieden niet haalbaar zullen zijn. Aanvullend, ondersteunend en stimulerend beleid via het spoor van de ruimtelijke ordening is daarvoor noodzakelijk. Gesteld dat alle bestaande agrarische bedrijven in een zone van 1 kilometer langs deze bos- en natuurgebieden een emissie-plafond van 15 mol in acht zouden nemen, dan nog zouden de milieudoelstellingen voor de aangrenzende bos- en natuurgebieden niet haalbaar zijn. Het gemeentebestuur blijft dan ook overtuigd van de noodzaak van aanvullend ondersteunend beleid zoals neergelegd in het ontwerp-bestemmingsplan.

De plankaart bij het ontwerp-bestemmingsplan geeft de voor dit beleid relevante zoneringen weer.

De opmerkingen van de Plaatsvervangend Directeur met betrekking tot het gebruik van de term "mestquotum" hebben aanleiding gegeven om een andere redactie te kiezen.

1. Gewestelijke Raad voor Gelderland van het Landbouwschap namens de georganiseerde landbouw

Het Raamplan is door de Gewestelijke Raad aan de orde gesteld en besproken in een vergadering van de districtscommissie van het Landbouwschap in Ede. De reactie kan dan ook worden beschouwd als een gezamenlijke reactie van de georganiseerde landbouw. De Gewestelijke Raad stelt met het oog op het beleid in de overgangszones dat het uitsluiten van uitbreiding van de veehouderijsector onjuist wordt geacht gelet op de discussie over de Gebiedsgerichte Toepassing van de Ecologische Richtlijn. De Gewestelijke Raad meent dat, door het opnemen van deze mogelijkheid, aanzienlijke milieuwinst gehaald kan worden. Naar zijn mening zullen bedrijven bovendien eerder bereid en in staat zijn in milieukundig opzicht gunstig aanpassingen te verrichten.

Uit het bestemmingsplan moet volgens de Gewestelijke Raad duidelijk blijken onder welke voorwaarden aan verplaatsingen of uitbreidingen binnen de overgangszones kan worden meegewerkt. Door hem wordt in dit verband gewezen op de lopende discussie hieromtrent in een adoptiegroep, die functioneert onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Valleicommissie.

Volgens de Gewestelijke Raad dient bij de feitelijke situering van de overgangsgebieden uit te worden gegaan van de afstand tot de kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur. Onderdelen die daartoe niet gerekend kunnen worden, zoals bijvoorbeeld campings, dienen naar zijn mening buiten beschouwing te blijven.

De Gewestelijke Raad spreekt uit dat, als gevolg van de herstructurering die het agrarisch gebied zal gaan doormaken, een deel van de thans aanwezige agrarische bedrijven zijn huidige functie zal gaan verliezen.

Met het gemeentebestuur is hij van mening dat het daarmee gepaard gaande proces van herschikking zo goed mogelijk begeleid dient te worden. In dit verband heeft de Gewestelijke Raad met instemming kennisgenomen van het

beleidsvoornemen om in het gebied met de hoofdfunctie landbouw bij de beoordeling van milieuvergunningen uit te willen gaan van milieucategorie IV. Voorts meent de Gewestelijke Raad dat bij het realiseren van nieuwe woningen in een aantal daartoe aangewezen buurtschappen de afstand tot de bestaande agrarische bedrijven niet verkleind mag worden. De op grond van de huidige situatie aanwezige "ontwikkelingsmogelijkheden" van bestaande bedrijven mogen hierdoor niet beperkt worden. Met betrekking tot de ontwikkeling van nieuwe natuur meent de Gewestelijke Raad dat het bestemmingsplan niet middels claims kan, en mag, vooruitlopen op een aankoop op basis van vrijwilligheid. Wel zal in het bestemmingsplan een regeling kunnen worden opgenomen waarbij binnen het door Gedeputeerde Staten vast te stellen begrenzingsplan een functiewijziging naar nieuwe natuur mogelijk wordt gemaakt. Hij acht dit enkel van belang voor gebieden waarin sprake zal zijn van natuurontwikkeling. Voor reservaatgebieden bestaat ook na verwerving geen reden voor een bestemmingswijziging. De reservaatgronden kennen een blijvend (aangepast) agrarisch gebruik.

Commentaar:

Het gemeentebestuur heeft reeds gedurende de inspraakbijeenkomsten aangegeven open te willen staan voor mogelijke constructies waarbij, met inachtneming van de in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei geformuleerde doelstellingen, ook binnen de overgangszones mogelijkheden zouden ontstaan om daar gevestigde agrarische bedrijven samen te voegen. Op dit moment wordt gewerkt aan de Gebiedsgerichte Toepassing van de Ecologische Richtlijn. Het gemeentebestuur zal de uitkomsten van de lopende discussie daarover positief benaderen. In de voorschriften van het ontwerp-bestemmingsplan wordt hierop ingespeeld.

Met de Gewestelijke Raad is het gemeentebestuur van mening dat een heldere regeling gekoppeld aan een duidelijke begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur bijdraagt aan de uitvoerbaarheid van het voorgestelde beleid. De begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur is echter één van de maatregelen ter nadere uitwerking van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei, waar het gemeentebestuur niet op zichzelf over kan besluiten. Deze begrenzing zal in Valleicommissieverband moeten worden vastgesteld.

Anderzijds is de gemeente Ede, gelet op de wettelijke termijnen, gedwongen om vóór maart 1994 het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage te leggen. Hieraan zal voldaan moeten worden. Noodgedwongen is dan ook in de voorschriften een oplossing voor dit tijdsprobleem gevonden. De gemeente heeft op een bijlagekaart in de voorschriften aangegeven welke elementen naar haar inzichten tot de ecologische hoofdstructuur moeten worden gerekend. Een wijzigingsbevoegdheid voor deze kaart zorgt ervoor dat een eventueel afwijkend besluit in Valleicommissieverband, kan worden verwerkt.

Het gemeentebestuur wijst er op dat in de zogenaamde krimpgebieden het geldende beleid met betrekking tot de toepassing van de richtlijnen uit de circulaire "Veehouderij en Hinderwet" zal worden gecontinueerd. In de agrarische ontwikkelingsgebieden zullen daar aanwezige en eventueel nieuw te bouwen burgerwoningen als agrarische bedrijfswoning worden beschouwd ter ondersteuning van de herstructurering van de landbouw. Overigens is dit reeds vigerend beleid voor woningen gebouwd vanaf 1982.

De kanttekeningen van de Gewestelijke Raad bij de introductie van nieuwe woningen en de ontwikkeling van nieuwe natuur worden door het gemeentebestuur onderschreven. Waar nodig is de redactie van het ontwerp-bestemmingsplan met betrekking tot deze punten verduidelijkt.

m. Grote Subcommissie Gemeentelijke Plannen van de Provinciale Planologische Commissie

Bij schrijven van 22 oktober 1993 wordt weergegeven wat de Grote Subcommissie Gemeentelijke Plannen van de Provinciale Planologische Commissie (hierna aan te duiden met de afkorting P.P.C.) in haar vergadering van 15 oktober 1993 heeft overwogen met betrekking tot het voorontwerp-bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied. Vermelding verdient in dit verband dat op verzoek van de P.P.C. aan het Raamplan voorschriften zijn toegevoegd, waarover de P.P.C. zich eveneens heeft uitgelaten in genoemde vergadering.

Bij de P.P.C. bestaat veel waardering voor de inspanning waarvan de gemeente Ede blijk geeft, om het in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei geformuleerde beleid nader in beeld te brengen. Naar het inzicht van de P.P.C. sluit het plan ook goed aan bij het Plan van Aanpak Gelderse Vallei en kan in dit opzicht ook gesproken worden van een gebruiksvriendelijk plan.

Wel meent de P.P.C. dat de voorgestelde voorschriften te weinig sturing geven aan de toekomstige ontwikkelingen. Vooral via de flexibiliteitsbepalingen worden een aantal zaken naar haar mening niet duidelijk geregeld. Nader overleg met de dienst Ruimte, Wonen en Groen wordt op dit punt aanbevolen.

De P.P.C. wijst er in dit verband op dat over een aantal (essentiële) aspecten de discussie nog niet is afgelopen (waarbij onder meer gedacht moet worden aan een aspect als "functieverandering" en de "Leidraad bestemmingsplannen Gelderse Vallei"). In dit verband acht de P.P.C. het van belang dat tot de uiterlijke datum waarop het ontwerp-bestemmingsplan ter visie wordt gelegd gelegenheid voor aanpassingen blijft bestaan.

Commentaar:

Deze opmerking van de P.P.C. heeft geleid tot een aanscherping van het beleid met betrekking tot functiewijziging. De toelichting is op grond daarvan uitgebreid met een specifieke beleidsparagraaf.

Voor de voorschriften heeft dit op een aantal plaatsen consequenties gehad. De algemene beschrijving in hoofdlijnen is uitgebreid en aangescherpt voor de toetsingscriteria voor vrijstellingen en wijzigingsbevoegdheden en de algemene wijzigingsbevoegdheid is meer specifiek geredigeerd. In beperkte zin zijn eveneens diverse vrijstellingsbepalingen behorende bij specifieke (gebieds-)bestemmingen aangescherpt.

Het is de gemeente bekend, dat over een aantal aspecten de discussie in het Valleiproject nog niet is afgerond. Middels mondeling overleg is getracht om in de laatste fase van de voorbereiding een zo groot mogelijke inhoudelijke afstemming te bereiken. Daarnaast heeft de gemeente toegezegd te participeren in het inter-gemeentelijke actualiseringsproject. Dit kan in een latere fase leiden tot enige partiële herzieningen.

Bij de toetsing aan het Plan van Aanpak Gelderse Vallei merkt de P.P.C. op dat het toekennen van andere (niet agrarische) functies in de "krimpgebieden" past binnen het Plan van Aanpak Gelderse Vallei. Voordat tot uitvoering van regelingen op dit punt wordt overgegaan zou, naar de mening van de P.P.C., echter eerst duidelijk moeten zijn dat geen ongewenste eindsituatie ontstaat. Functieverandering kan zich, volgens de P.P.C., mogelijk extreem ontwikkelen waardoor misschien milieuwinst is verkregen, maar als gevolg daarvan het landelijk gebied eigenlijk functioneel niet meer bestaat. Naar de mening van de P.P.C. schieten de ruime mogelijkheden die het plan thans in de voorschriften biedt, hun doel zoals geformuleerd in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei voorbij.

Met de voorgestelde toepassing van de Brochure Veehouderij en Hinderwet met betrekking tot in gebruik te nemen woningen in het agrarisch gebied wordt door de P.P.C. in principe ingestemd. Wel dient volgens de P.P.C. voorkomen te worden dat het plan mogelijkheden biedt die afbreuk doen aan de minimaal in acht te nemen afstand van 50 meter tussen agrarische bedrijven onderling.

Volgens de P.P.C. laat het Plan van Aanpak Gelderse Vallei zich niet uit over bedrijven die niet in hun bedrijfsvoering beperkt worden vanwege de afwezigheid van voor verzuring gevoelige gebieden. In haar visie sluit het Plan van Aanpak Gelderse Vallei niet uit dat dergelijke agrarische bedrijven groeien door overname van produktievolume uit bijvoorbeeld Oost-Gelderland. Hoewel de P.P.C. toegeeft dat het door het gemeentebestuur voorgestelde beleid (geen produktievolume van buiten de Vallei inbrengen) niet strijdig is met het Plan van Aanpak Gelderse Vallei dringt zij wel aan op een krachtiger onderbouwing. Het aspect "volheid" van het Edese buitengebied zou hierbij van belang kunnen zijn, aldus de P.P.C. Vanuit de uitgangspunten van het Plan van Aanpak Gelderse Vallei zouden de groeigebieden op het Edese grondgebied open moet staan voor bedrijfsverplaatsingen vanuit krimpgebieden in de Gelderse Vallei (ook buiten het grondgebied van Ede). Het is van belang dat ook in Ede ruimte wordt geboden aan dit verschuivingsproces, aldus de P.P.C.

Commentaar:

Met betrekking tot de functiewijziging wordt verwezen naar het voorgaande commentaar. Het voorliggende plan is nu in overeenstemming met de zorgvuldigheid waar de P.P.C. om vraagt.

De opmerking over de minimale afstand uit oogpunt van stankhinder wordt onderschreven.

Hetzelfde geldt voor de opmerking over de verstening van het buitengebied. Als gevolg daarvan is de tekst op een aantal plaatsen aangepast.

Onder de noemer zoneringen geeft de P.P.C. in overweging om nader te onderzoeken of beschermende bufferzones rond kwetsbare gebieden moeten worden opgenomen. Het enkel bestemmen van een waardevol, kwetsbaar gebied biedt geen volledige garantie voor de instandhouding. Door middel van een aanlegvergunningstelsel kan in een dergelijke situatie uitkomst geboden worden. De P.P.C. acht dit van belang met betrekking tot de verschillende kleinere bestemmingen maar ook voor de overgang tussen het agrarisch gebied en het

Natuurgebied Veluwe. De P.P.C. vindt het gewenst om in het plan, zowel op de plankaart als in de voorschriften, heel duidelijk de functie en het beoogde effect van de (hoofd-)zonering te beschrijven, en het aanlegvergunningstelsel hier op af te stemmen. Voorts acht de P.P.C. het gewenst om de "blauwe zone" uit het Plan van Aanpak Gelderse Vallei ($\pm$ 1 kilometer grenzend aan de Ecologische Hoofdstructuur) op de plankaart op te nemen. In dit gebied dienen volgens de P.P.C. geen nieuwvestigingsmogelijkheden voor veehouderijbedrijven geboden te worden. Naar haar mening dient dit in de groeigebieden (onder bepaalde voorwaarden) wel mogelijk te zijn (zie hierboven). Voor bestaande veehouderijbedrijven dient volgens de P.P.C. nader gemotiveerd te worden waarom uitbreiding slechts na toepassing van de vrijstellingsbepaling mogelijk is, terwijl uit de redactie van die bepaling blijkt dat alleen wordt getoetst op verminderde milieubelasting.

De in het plan beschreven secundaire zonering uit oogpunt van natuur en milieu dient volgens de P.P.C. nader in het plan vastgelegd te worden. Ook rond de landschapselementen die hierbij in het geding zijn zouden volgens de P.P.C. slechts onder stringente voorwaarden mogelijkheden moeten worden geboden voor uitbreiding van de veehouderij en zouden extra mogelijkheden moeten worden geboden voor functieverandering.

Commentaar:

De bestaande natuurgebieden zijn als zodanig bestemd. De voorschriften zijn met name in de beschrijving in hoofdlijnen aangevuld met het oog op een afweging van belangen.

Daarnaast is in het Binnenveld een aanlegvergunningstelsel opgenomen ter bescherming van de hydrologische kwaliteit van de Bennekommer Meent en het daaraan grenzende agrarische gebied.

In navolging van de P.P.C. zijn de "krimpgebieden" rondom de elementen van de E.H.S. nu expliciet in het plan opgenomen en is het plan op dit onderdeel gepreciseerd.

Middels de landschappelijke toetsingkaart zijn de van belang zijnde elementen voor toekomstige ecologische verbindingzones beschermd.

Opmerkingen van de P.P.C. over de uitbreiding van veehouderijbedrijven in "krimpgebieden" zijn verwerkt.

Het mondelinge overleg met diverse instanties heeft er toe geleid dat de groeimogelijkheden van bedrijven nabij andere natuurgebieden (het betreft enige kleine bosjes) rechtstreeks afhankelijk wordt van het milieubeleid dat vorm dient te krijgen in de "G.T.E.R.". In die zin wordt in de beschrijving in hoofdlijnen daarnaar verwezen. Extra mogelijkheden voor functieverandering worden hier niet geboden.

Met betrekking tot functieverandering merkt de P.P.C. op dat de voordelen voor het milieu moeten worden afgewogen tegen de eventuele nadelen voor andere belangen. De P.P.C. meent dat de aanvaardbaarheid van mogelijke ontwikkelingen moet worden beoordeeld op basis van gemaakte afspraken. Omdat een discussie hieromtrent nog moet plaatsvinden acht de P.P.C. het te vroeg om akkoord te kunnen gaan met de in het plan geboden mogelijkheden.

Een functieverandering gepaard gaande met een uitbreiding van het aantal woningen wordt door de P.P.C. strijdig geacht met het Streekplanbeleid. Omdat het beleid in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei op dit punt nog niet is uitgekristalliseerd, geeft men de voorkeur aan het vooralsnog handhaven van dit streekplanbeleid. Het toelaten van deze vorm van functieverandering zou volgens de P.P.C. enkel beperkt moeten blijven tot de blauwe zones in het Plan van Aanpak Gelderse Vallei.

Commentaar:

Zie het hierover eerder geformuleerde commentaar.

Over de relatie verschuiving produktierechten/toepassing ecologische richtlijn merkt de P.P.C. op dat een aantal onduidelijke passages in het plan achterwege kunnen blijven.

De P.P.C. is van mening dat ten onrechte wordt gesteld dat produktierechten verworven moeten worden binnen de Gelderse Vallei. Zodra de verplaatsingswet in werking is getreden kunnen produktierechten worden verworven in een wettelijk bepaald gebied dat veel groter is dan de Gelderse Vallei.

Commentaar:

Het voorliggende plan is niet het geëigende middel om dit verschil van inzicht uit te vechten. De daarop betrekking hebbende passage in de voorschriften is daarom geschrapt. Desondanks is de gemeente Ede van mening dat in het Valleiproject dit thema dringend aan de orde moet komen, voordat een intergemeentelijk ammoniakreductieplan wordt vastgesteld.

De P.P.C. vraagt zich af of er geen woningen en/of bedrijven in het plangebied zijn die onder het overgangsrecht gebracht zouden moeten worden, in relatie tot de overige functionele en landschappelijke doelstellingen in het plan.

Voorts vraagt men zich af of het maximum aan bebouwingsmogelijkheden bij bijvoorbeeld niet-agrarische bedrijven altijd nodig en gewenst is voor bedrijven die tenslotte eigenlijk niet gebonden zijn aan het buitengebied.

Het gebruik van de brochure van de V.N.G. in relatie tot de toelaatbaarheid van niet-agrarische bedrijven roept bij de P.P.C. vragen op gelet op het specifieke karakter van het buitengebied en recente Kroonjurisprudentie.

Commentaar:

Het overgangsrecht is zeer terughoudend toegepast. Dit wil niet zeggen dat de gemeente zich in de komende jaren niet zal inspannen om ongewenste functies te beëindigen (zie uitvoeringsprogramma).

De flexibiliteitsbepalingen bieden dan voldoende ruimte om het bestemmingsplan aan te passen aan de nieuwe situatie. Niet dwang maar overleg staat bij de gemeente in deze situaties voorop.

De V.N.G.-brochure is slechts een van de hulpmiddelen om een afweging te maken bij functiewijziging. Dit is nu meer expliciet in de beschrijving in hoofdlijnen verwoord.

De P.P.C. adviseert om in relatie tot de bestaande natuurgebieden nader te specificeren welke activiteiten wel/niet in overeenstemming zijn met de doelstelling behoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden en wijst in dit verband op de inhoud van het Structuurschema Groene Ruimte.

Voorts meent de P.P.C. dat het beoogde natuurontwikkelingsgebied in het Binnenveld gevrijwaard dient te blijven van onomkeerbare ingrepen, via het aanlegvergunningstelsel.

Commentaar:

In een eerder commentaar is hierop ingegaan.

Met betrekking tot de hervestiging van agrarische bedrijven lijkt het de P.P.C. zinvol dit plaatselijk toe te staan via een wijzigingsbevoegdheid, mits dit gebeurt in het kader van bijvoorbeeld uitplaatsing uit de Ecologische Hoofdstructuur of sloop.

Commentaar:

Als gevolg van de grote mate van verstening van het gebied is herhuisvesting uitsluitend toegestaan op plaatsen met de aanduiding "wonen met agrarische nevenactiviteit". Hierdoor ontstaan tientallen potentiële locaties, zonder dat nieuwe bouwpercelen aan het buitengebied worden toegevoegd.

Het komt de P.P.C. vreemd voor dat in het plan wordt voorgesteld om nieuwe glasopstanden tot een oppervlakte van 2 hectare toe te staan, gelet op de doelstelling om de bebouwing in het buitengebied zoveel mogelijk te beperken.

Commentaar:

In navolging van de opmerking van de P.P.C. is de mogelijkheid voor nieuwe glasopstanden uit het plan geschrapt. Een uitzondering hierop vormt een klein aantal reeds aanwezige bedrijven.

Het begrip "landelijk bedrijf" dient naar de mening van de P.P.C. nauwkeuriger gedefinieerd te worden.

Commentaar:

De oplossing voor dit probleem is niet gezocht in een nauwkeuriger definitie, maar door een differentiatie van landelijke bedrijfsvormen op de plankaart en in de voorschriften.

De P.P.C. is niet duidelijk hoe de onderlinge relatie is tussen de verschillende bij het plan gevoegde kaarten.

Commentaar:

Alle kaarten zijn vastgelegd in de begripsomschrijvingen evenals de status van deze kaarten.

Met betrekking tot brandstofleidingen, gasleidingen en hoogspanningsleidingen wordt het door de P.P.C. noodzakelijk geacht om in verband met externe veiligheid een zonering in het plan op te nemen.

Commentaar:

Deze opmerking van de P.P.C. is verwerkt in de voorschriften, zowel in de

doeleindenomschrijving als in de voorschriften voor bouwen, nadere eisen en vrijstellingen.

11.2. Inspraak op het Raamplan

Gedurende de periode 27 mei-14 juli 1993 heeft het Raamplan Agrarisch Buitengebied als beleidsvoornemen van het gemeentebestuur tervisie gelegen. Tijdens deze periode was er gelegenheid om schriftelijk te reageren. Daarnaast is er een viertal inspraakbijeenkomsten georganiseerd waar mondeling op het plan kon worden gereageerd. In totaal hebben 172 personen mondeling en/of schriftelijk gereageerd. In een afzonderlijke nota "de Commentaarsnota Inspraak Raamplan Agrarisch Buitengebied", december 1993 zijn de inspraakreacties opgenomen en van commentaar voorzien. Voor zover de reacties aanleiding gaven voor aanpassing van het plan zijn deze aanpassingen in het ontwerp-bestemmingsplan verwerkt.

